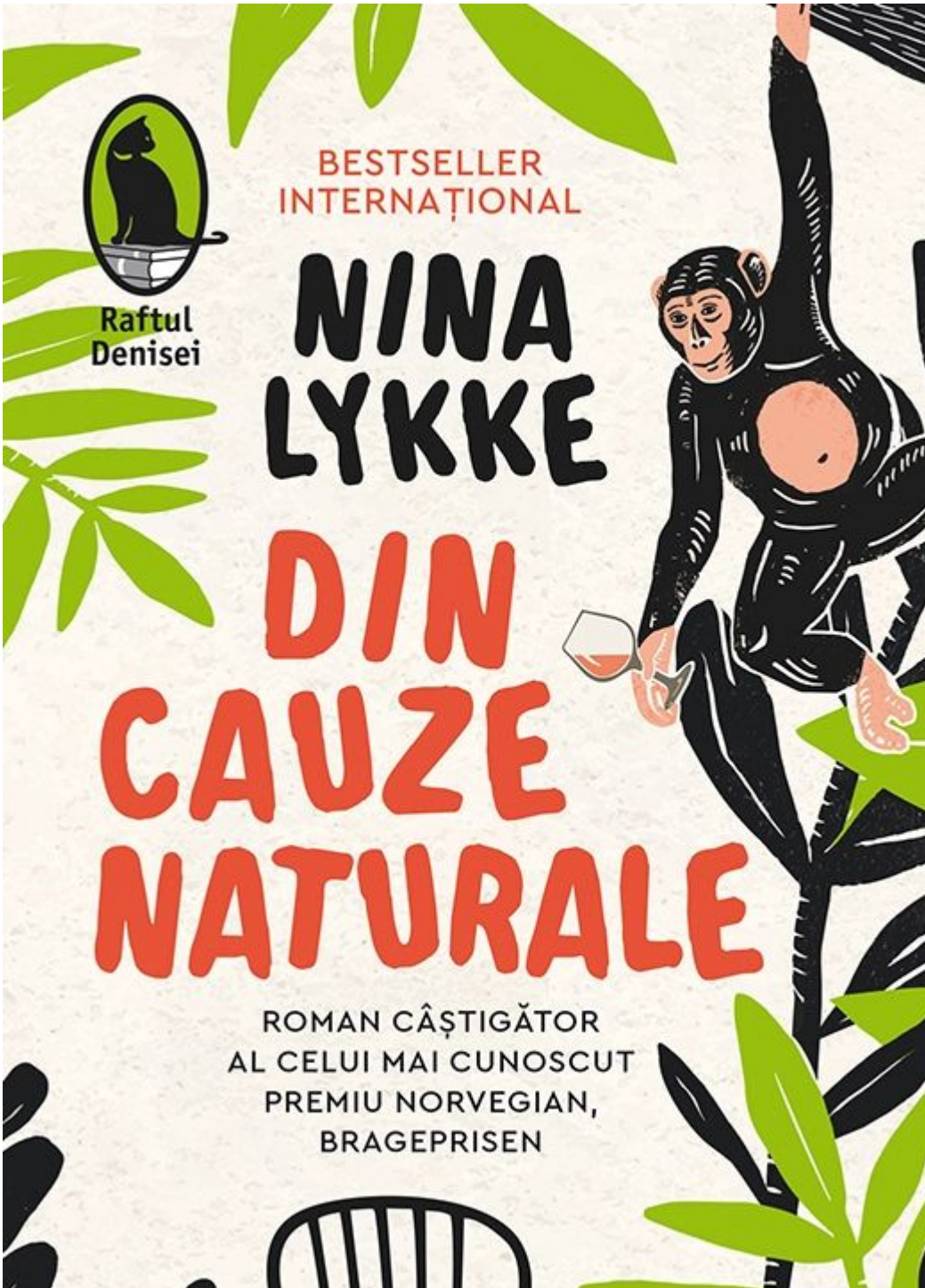
Raftul Denisei
BESTSELLER INTERNAȚIONAL
NINA LYKKE
DIN CAUZE NATURALE
ROMAN CÂȘTIGĂTOR AL CELUI MAI CUNOSCUT PREMIU NORVEGIAN, BRAGEPRISEN

NINA LYKKE

DIN CAUZE NATURALE

Colecţie coordonată de

DENISA COMĂNESCU

EDITURA HUMANITAS

2023

Această traducere este publicată
cu sprijinul financiar acordat de NORLA.

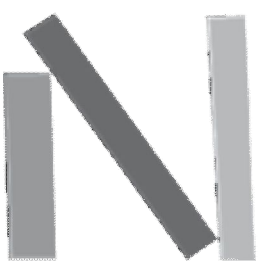

NORL

NORWEGIAN LITERATURE AB

NINA LYKKE
FULL SPRENDING
Copyright © 2019

First published by Forlaget Oktober 2019
Published in agreement with Oslo Literary Agency in conjunction with Livia Stoia Literary Agency
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2023, pentru prezenta versiune în limba română (ediția digitală)

ISBN: 978-606-097-234-1 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parțială, multiplicarea sa prin orice mijloace şi sub orice formă, punerea sa la dispoziție publică pe internet sau în rețele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea

informației, gratuit sau în scop comercial, precum şi alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislației privind protecția dreptului de autor şi se pedepsesc conform legilor în vigoare.

Pentru Ella şi Alba

În spatele frumoasei vieți cotidiene pe care o proiectăm în exterior există un mic spirit neîmblânzit; deşi ne prefacem că nu-l vedem, este o forță care trezeşte la viață poftele carnale şi, la intervale regulate, zdrobeşte total simțul decenței, inclusiv în cazul celor mai cuviincioşi oameni.

DOMENICO STARNONE

1

Nimeni nu cunoaşte curenții de adâncime ai populației aşa cum îi ştie un medic de familie. M-am confruntat cu de toate: fără glucoză, fără lactoză, fără zahăr, chestiuni dezbătute pe internet şi la fiecare al doilea articol de fond din ziare, care îi fac pe oamenii sănătoşi să creadă că, dacă încetează să consume pâine sau brânză, totul se va rezolva.

Cei de vârstă medie nu înțeleg de ce sunt tot timpul obosiți. „Pentru că începeți să îmbătrâniți”, le zic eu, dar ei cred că treaba asta cu îmbătrânirea nu se aplică în cazul lor, aşa cum nici moartea nu se aplică în cazul lor. Li se pare firesc ca trupul să le funcționeze fără să scârțâie din încheieturi şi sunt surprinşi în ziua în care el, corpul, nu mai răspunde comenzilor la fel ca înainte. Ziua în care materiile fecale refuză să iasă, somnul refuză să vină sau muşchii nu vor să coopereze. „Patruzeci şi şapte nu înseamnă că eşti bătrân”, spune pacientul în vârstă de patruzeci şi şapte de ani. „Ba da”, îi zic eu, „la patruzeci şi şapte de ani eşti destul de bătrân ca organismul să nu mai funcționeze ca înainte”. Dar ei nu vor să accepte una ca asta. Aşa că îşi văd de viața lor la fel ca până atunci, apoi îşi cumpără un anumit tip de suc sau de pulbere verde de pe internet, sau găsesc o dovadă că sunt alergici la ceva sau prezintă intoleranță la vreun fel de mâncare, astfel încât să-şi poată continua viața în acelaşi mod. Totul se rezumă atunci la a bea acel suc, la a consuma acea pulbere, la eliminarea vreunui aliment de bază din dietă sau la a se feri de orice tip de blană.

Nu ascultă de mine când le spun că trebuie să se calmeze, să se mulțumească totuşi cu situația dată, să mănânce variat şi să facă mişcare, în ordinea aceasta. Mi-e lehamite să repet aceleaşi lucruri, şi lor le este lehamite să le tot audă, dar acesta este adevărul, iar adevărul este plictisitor.

E vineri dimineață, ora opt fără cinci. În cinci minute începe distracția. „Trimiteți duşmanul înăuntru”, cum obişnuieşte să spună un coleg al meu. Şi chiar şi acum, după atâția ani de practică, obişnuiesc să stau la biroul din policlinică, la etajul al treilea dintr-un fost bloc din piațeta Solli, şi, dintr-odată, nu înțeleg de ce sunt oameni afară care aşteaptă să intre în cabinetul meu. Şi-au luat liber de la

muncă să vină încoace. Dar oare de ce? Am mintea goală şi liniştită. Pe birou se află nişte hârtii, un monitor, lângă el, un stetoscop, undeva mai departe e un fel de maşinărie mare pe roți, dar la ce bun toate acestea, toate lucrurile astea, şi ce ar trebui să se întâmple aici? La ce se aşteaptă lumea? De ce mă aflu aici? În partea stângă e fereastra, în spatele meu, biblioteca, plină cu reviste şi cărți; în mijlocul peretelui din fața mea, planşe cu reprezentările corpului omenesc – totul arată ca biroul unui medic, dar unde este medicul? Doar eu sunt aici. Unde sunt adulții, şi cum am aterizat eu în locul ăsta? Trebuie să fie o neînțelegere la mijloc. Poate că nu-mi rămâne decât să plec. Să mă prefac că merg la baie, să mă furişez pe lângă cei care aşteaptă afară şi să dispar.

Dar apoi lumea începe să pătrundă în punctul meu focal şi eu străbat cabinetul şi deschid uşa, invit primul pacient al zilei, evident că asta fac, reiau fluxul obişnuit al lucrurilor, şi în câteva minute deja sunt echipată cu o mănuşă pe care o ung cu gel, iar în fața mea, pe masa de consultații, se află un bărbat întins pe o parte, cu pantalonii dați jos până la genunchi şi cu spatele alb întors către mine, iar când îi îndepărtez şuncile, văd şi miros că el nu s-a şters cum trebuie, mda, de fapt nu s-a şters *deloc,* după cea mai recentă vizită la toaletă, chiar dacă ştia că urmează să vină la doctor din cauza hemoroizilor şi a mâncărimilor anale, şi totuşi nu am nici o problemă să mă comport cu profesionalism şi să pun diagnosticul de hemoroizi, după care, cu calm, să introduc un deget şi să-i palpez rectul şi prostata, dacă tot sunt acolo, apoi să-mi retrag degetul, să arunc mănuşile, să merg la chiuvetă şi să execut o spălare straşnică, aproape chirurgicală, a mâinilor, şi pe urmă să dau cu trei fâsuri de soluție antibacteriană.

— Sper că e în regulă dacă deschid geamul, îi spun. Trebuie să aerisesc puțin aici.

Între timp el s-a îmbrăcat. Iată-l acum şezând pe scaun în faţa mea, şi pare un cetăţean obişnuit, cu formaţiuni albroşii înconjurându-i rectul nespălat, ascunse din nou în perechea lui de pantaloni călcaţi la dungă.

— Îmi cer scuze, dar nu am curajul să mă şterg ca lumea, îmi este atât de frică să nu se spargă.

— E în regulă.

„Nu, nu este în regulă”, îl aud pe Tore zicând.

Tore e un schelet de om în mărime naturală care se află în colţ, între chiuvetă şi uşă. Este făcut din plastic, fiind singurul martor care vede ce se petrece aici. Când l-am cumpărat, i-am pus în glumă o pălărie neagră pe cap; asta s-a întâmplat pe vremea în care mă preocupau asemenea lucruri, cum ar fi rolul umorului în relaţia dintre doctor şi pacient şi semnificaţia râsului în procesul de vindecare. Aşa ţineam noi morţiş pe vremea aceea: voiam să reformăm lumea şi sistemul norvegian de sănătate şi să privim pacientul în mod holistic, şi bla, bla, bla. De asemenea, aveam convingerea că noi reprezentam o excepţie, că eram ceva deosebit şi că această clinică avea să devină ceva deosebit, şi probabil că, la urma urmelor, această idee ne determină pe noi toţi să ne trezim dimineaţa – convingerea fermă că noi suntem speciali şi constituim excepţia.

„Nu este în regulă. Chiar deloc”, continuă Tore, „ar fi putut să umezească hârtia igienică şi s-ar fi putut spăla cu grijă. Există multe posibilităţi. Ar fi putut să-şi cumpere şerveţele umede de la 7-Eleven şi să se cureţe cu ele înainte să vină aici. Dar el n-a făcut nimic din toate astea. Şi dacă e în stare să-şi vâre fundul puturos, plin de fecale proaspete, în faţa unui om pe care nu-l cunoaşte, atunci de ce altceva o mai fi capabil? Ce altceva ascunde, ce altceva mai doseşte acest bărbat?”

Cât timp mă surprind pe mine turuindu-i despre mişcare, consum de lichide şi fibre, încerc să ignor şi vocea revoltată

a lui Tore, şi duhoarea care în urmă cu câteva minute a inundat încăperea şi care persistă încă.

Pe durata studiilor, am lucrat ture suplimentare la un centru de îngrijiri medicale pentru bătrâni. Acolo, am învățat să separ lucrurile, şi, după doar o săptămână, eram deja în stare să trec de la spălatul rahatului de pe corpurile pacienților şi de pe pereți şi de la împinsul cărucioarelor la mâncatul unei karbonada[1] la cantină. Mi-am clădit un scut impermeabil între aici şi acolo, între mai demult şi acum şi, nu în ultimul rând, între mine şi pacienți.

Acum nu mai suport nimic. De-a lungul anilor, totul s-a uzat şi s-a slăbit, concomitent a început să scârțâie şi capacitatea mea de a nu amesteca lucrurile, şi acum trebuie să investesc energie în mod conştient în ceea ce, cu doar câțiva ani în urmă, mergea de la sine.

Încerc să-mi explic imaginile clare care îşi duc propria viață pe retina mea. Vorbesc despre supozitoare, introduc rețeta în sistem, dar imaginile continuă să se reverse, şi situația se înrăutățeşte, devine imposibil de descris, îmi văd dinții care muşcă hemoroizi atât de tare, încât sângele şi fecalele sar pe tavan. De unde vin toate astea? Nu am fost aşa mai demult. M-am confruntat cu lucruri mult mai rele, am spart abcese care i-au stropit nu doar pe cei din apropiere, ci şi peretele şi tavanul. Am îngrijit răni deschise. Am văzut toate felurile de secreții produse de corpul uman şi am simțit toate mirosurile pe care le emană, nu pot să mă las doborâtă de nişte fecale. Dar scuturile nu mai sunt la fel de rezistente şi totul parcă aşteaptă să se reverse. Dacă nu

---

[1] *Karbonadesmørbrød* este un fel de mâncare alcătuit din carne tocată prăjită, asemănătoare cu cea folosită pentru hamburgeri, dar aşezată pe o felie de pâine cu margarină, peste care se pot pune castraveți, roşii, ardei sau salată. Există mai multe rețete pentru acest fel de mâncare popular în țările scandinave.

mă adun, o să iasă cu scandal, ceea ce înseamnă că nu voi mai rămâne aici, şi atunci ce se va alege de mine? Nu mi-au mai rămas decât acest birou şi această uniformă.

„Stai calmă", îmi reaminteşte Tore. „Chiar dacă scandalul a avut deja loc."

„Dar nu *aici*", îi răspund. „*Aici* încă nu s-a întâmplat nimic."

Bărbatul cu hemoroizi pleacă. Îmi actualizez jurnalul, deschid uşa şi strig numele următorului pacient. Dar singurul care aşteaptă pe coridor este un bărbat cu ochelari şi coadă de cal, şi el scuturã din cap. Mă uit în sus şi în jos pe coridor, mă duc inclusiv în sala mare de aşteptare şi rostesc numele acolo, dar nimeni nu-şi ridică privirea din telefonul mobil.

Chiar când sunt pe punctul de a intra în cabinet, Bărbatul cu Coadă de Cal se uită întrebător la mine, iar în ochii lui mi se pare că întrezăresc întrebarea: „Pot să intru eu în cabinet, dacă pacientul dinaintea mea nu şi-a făcut apariția?" „Nu, nu poți să intri", îi comunic eu în tăcere, prin expresia feței. „Acum voi avea o scurtă şi binemeritată pauză."

Odinioară, l-aş fi chemat în cabinet. Ca să lucrez în avans, ca să țin situația sub control şi să fiu eficientă, îi expediam unul câte unul. Dar, recent, am descoperit că, indiferent cât de repede aş fi lucrat şi câți pacienți aş fi consultat, nu conta. Numărul pacienților creştea, de parcă ar fi curs de la robinet. Întotdeauna veneau alți pacienți, iar şi iar. Nu se terminau niciodată.

Mă aşez la birou şi mă uit în gol. „Este în regulă", mă gândesc eu, „trebuie să mă liniştesc în aceste momente libere din timpul zilei, este important să...", dar apoi vibrează telefonul şi îmi amintesc că a vibrat şi atunci când eram cu degetele în Bărbatul cu Hemoroizi.

Pe ecran este un şir de mesaje necitite. Majoritatea sunt de la Bjørn.

Ce mai faci? De ce nu răspunzi?

Nu-i răspund nici la mesajul acesta, aşa cum n-am făcut-o nici la cele de ieri. Sau de astă-noapte, după câte se pare, pentru că, atunci când derulez aplicaţiile de pe telefon, văd că mi-a trimis mai multe mesaje, şi la miezul nopţii, şi pe la ora trei-patru dimineaţa.

Aceasta este noua mea tactică: nu-i răspund nici la mesaje, nici la apeluri. Am reuşit să fac asta de ieri după-amiază, când stăteam ca de obicei cu degetele mari în dreptul ecranului telefonului mobil. Dar apoi cuvintele au refuzat să apară. Ce puteam să-i scriu, cine se afla de partea cealaltă a ecranului şi aştepta răspunsul meu? Şi ce rost aveau toate astea?

„Lasă-i să aştepte”, m-am gândit eu şi am pus telefonul în bibliotecă. „Oricum asta fac.”

Cu fiecare oră care trecea fără ca eu să răspund la mesaj, mă simţeam tot mai liniştită, şi acum mă enervează că a trebuit să trăiesc în această lume mai mult de o jumătate de secol ca să înţeleg că lucrul cel mai bun şi mai eficient este să nu spun nimic şi să nu fac nimic.

„Dar în momentul ăsta nu mai poţi da înapoi”, spune Tore, care vrea să continui lupta şi cu Aksel, care este acasă, în Grenda, şi cu Bjørn, care a fost chemat acasă, la soţia lui, în Fredrikstad, şi cu Gro, care a vorbit cu Aksel de mai multe ori, aşa cum mi-a spus şi mie, printre picăţele, în mesajele pe care mi le-a trimis şi la care eu am încetat să-i mai răspund.

„Am impresia că nu-i merge prea bine”, mi-a spus Gro ieri, exact aşa cum obişnuia să-mi spună despre fostul soţ. Şi apoi: „Chiar are nevoie de cineva cu care să vorbească”. Această explicaţie femeiască, veche de milioane de ani, care poate fi folosită ca să exprimi orice: „El are nevoie de mine”.

Parcă o şi văd, fosta mea vecină şi tovarăşă cu care beam câte un păhărel, singură în vila ei imensă, şi iată-l acolo şi pe Aksel, singurel în căsuța noastră, şi primul lucru pe care mi-l amintesc este felul în care se îndrepta de spate de fiecare dată când Aksel intra în bucătărie, acolo unde obişnuiam să stăm. Nu cred că o făcea în mod conştient, pentru că, dacă şi-ar fi dat seama ce face, atunci şi-ar fi ascuns mai bine intențiile.

„Cum te-ai gândit să procedezi în situația asta?" mă întreabă Tore.

„În care situație?"

„În situația asta în care Gro poate doarme chiar lângă Aksel, în acel pat din care ai plătit şi tu jumătate şi pe care şi tu l-ai cărat pe scări în sus."

„Nu ştiu. Nu prea am un instinct al competiției. Dacă dă foametea peste noi, sigur o mierlesc prima."

„Trebuie să acționezi înainte de a fi prea târziu."

„Ce-i de făcut? Lucrurile trebuie să-şi urmeze cursul. Dacă fac ceva acum, înrăutățesc totul. Aş crea o tensiune care îi va face pe cei doi să se aprindă şi mai tare.

Nu trebuie decât să aştept. Iată-i cum stau acolo, fiecare în casa lui, părăsiți de soț, respectiv de soție. S-a potrivit cum nu se poate mai bine. Zarurile au fost aruncate. Cu acelaşi aplomb cu care condamnă toate legăturile amoroase ferite vederii, lumea va aplauda din toată inima şi va accepta ceea ce le este scris în cărți celor doi.

Şi ce dacă?

„Dar cu Bjørn?" mă zgândăre Tore, în continuare nemulțumit că nu reacționez. „Cum rămâne cu Bjørn?"

Bjørn este în Fredrikstad, s-a întors la Linda, iubita lui. Ceea ce demonstrează că dependența este mai presus de toate. Cea mai puternică nevoie este aceea de supunere, de a avea conexiuni. După Războiul Civil din America, mulți dintre sclavi au refuzat să părăsească plantațiile, lucru

deloc surprinzător. În schimb, într-adevăr surprinzător este faptul că atât de mulți au îndrăznit să încerce lucruri noi şi poate chiar mai rele decât cunoscuseră vreodată.

Multe mesaje sunt de la Aksel. *Nici nu pot să mă uit la hainele tale care atârnă în dulap*, scrie el. Şi Aksel s-a trezit devreme, şi mă calmează când ştiu că se ambalează, pe măsură ce scrie mesaje unul după altul. *Nu mai pot să le suport aici, le-am băgat în saci de gunoi şi le-am dus în garaj. Poți să vii să le iei când vrei, numai să nu intri în casă.*

Îmi dau seama că acum casa e a lui, şi ideea asta nici măcar nu-mi face pulsul să crească. Toți anii aceia în care am locuit în casa din Grenda, făcând curățenie şi renovând, amenajând podul şi pivnița, şi acum iată-mă aici, după ce i-am dat lui totul. Evident, cu o clauză care prevede că Aksel le va lăsa casa moştenire fetelor noastre şi că nu poate s-o ipotecheze pentru nici un fel de împrumut, nici măcar pentru o coroană, fără să aibă acceptul lor, dar totuşi...

Dacă stai complet nemişcat şi pasiv îndeajuns de mult timp, lucrurile încep să se petreacă de la sine şi, în curând, mai intră un mesaj de la Aksel, chiar dacă, după câte se pare, el se află la serviciu acum, şi iată că se iveşte la orizont şi amenințarea, îmbrăcând forma unei râme care se târăşte afară din văgăuna ei şi îşi întoarce capul spre lumină: *M-a sunat Ida ieri şi m-a întrebat când mergem la Hvaler în vara asta.*

În traducere: „Curând, va trebui să vorbim cu fetele şi să le spunem ce s-a întâmplat. Dacă tu nu vrei să preiei inițiativa, o preiau eu. Şi atunci de la mine vor afla prima versiune”.

Nici de data asta nu-i răspund. „Spune-le tu versiunea ta, Aksel. Oricum eu sunt scorpia.”

Tore: „Dar, mai devreme sau mai târziu, tot va trebui să-i răspunzi, să discuți şi să acționezi. Şi când o să-ți vină

rândul să relatezi ce s-a întâmplat, care va fi versiunea poveştii tale? Adică versiunea ta finală?”

Tore chicoteşte în felul lui tipic şi apoi continuă pe un ton încurajator: „Că ți-ai găsit un iubit pentru că Aksel nu *te vedea*? Că ai fost infidelă deoarece Aksel era prea ocupat cu maratoanele? Asta s-a întâmplat? Sau faptul că ai inițiat această legătură cu Bjørn pentru că în ochii lui ai întrezărit imaginea aceea a ta de la vârsta de douăzeci şi doi de ani? Pentru că îți este frică de moarte, pentru că nu avem decât o singură viață şi că nu ne rămâne decât să...”

„Zât!”

„Sau pur şi simplu pentru că te-ai plictisit? Starea aceasta de plictiseală de moarte este foarte răspândită, dar atunci când ne simțim astfel, ne zicem că situația este doar mai complicată, pentru a putea să o acceptăm şi să trăim cu ea. Am omis ceva?”

Nu-i răspund, şi Tore continuă: „Tu şi Aksel ați fost fericiți împreună, nu-i aşa? Îți aminteşti după-amiaza aceea de vară când copiii se jucau afară în curte sau alergau prin Grenda şi voi stăteați în bucătărie şi strângeați farfuriile după masă, era cald şi tu erai îmbrăcată într-o rochie scurtă, şi atunci ți-a dat jos chiloții şi ai sărit pe blatul din bucătărie? O simplă privire era îndeajuns pentru Aksel pe vremea aceea, când îți vedea pulpele bronzate, şi nici una, nici două, era deja în tine. Voi erați în bucătărie, iar vecinii şi copiii mişunau pe afară; oricine ar fi putut să intre pe neaşteptate – aşa viață ați avut voi, şi dacă v-ar fi prins cineva cu mâța-n sac, v-ar fi stârnit pofta şi mai tare. Voi erați un cuplu care făcea sex pe blatul de lucru din bucătărie, în timp ce copiii se jucau în grădină. Apoi lăsați vasele murdare nespălate şi urcați în dormitor, unde o mai făceați o dată. Uită-te la viața pe care ai avut-o şi pe care ai luat-o ca pe ceva ce ți s-a cuvenit. Nu ai fost mulțumită?”

„Ba da, am fost mulțumită. Şi nu am luat nimic de parcă mi s-ar fi cuvenit. Chiar din contră. Şi cu toate astea, am trecut de la ideea că nu înțelegeam cum am ajuns aici la ideea că nu ştiu cum de am putut să rămân atât de mult în Grenda. Lucrul de care m-am temut că s-ar putea întâmpla odată, acum s-a întâmplat, şi totuşi, să locuiesc aici, să-mi desfac fotoliul IKEA şi să-mi aştern patul seara mi se pare mai firesc decât orice am făcut vreodată în viață. Ca şi când tot timpul acesta m-aş fi îndreptat înspre punctul unde mă aflu acum.

2

În prima noapte din această nouă eră, am zăcut trează pe masa de consultații, ascultând sunetul tramvaielor care soseau şi plecau din stația Solli. Zdrăngănitul roților celui din urmă tramvai s-a auzit pe la ora unu şi jumătate.

A doua zi, după ce mi-am terminat orele de consultații, am mers cu autobuzul până la IKEA şi mi-am cumpărat un fotoliu extensibil. Tot de la IKEA mi-am cumpărat un coş imens de gunoi, şi în el mi-am ascuns cearşaful, pilota şi perna.

În a treia seară, m-a cuprins disperarea să discut cu cineva, cu oricine şi despre orice. Am încercat să intru în vorbă cu femeia care face curățenie, am văzut-o apărând. Am întrebat-o despre viața ei privată şi dacă are copii. În

timp ce ea îşi vedea de treabă, eu mi-am băut cafeaua şi m-am uitat la ea, ascultându-i răspunsurile la întrebările mele. Mi-a spus în engleză că are o fetiță de cinci ani pe care o cheamă Maria şi care locuieşte la bunicii ei, în Polonia. „Normal că îmi este dor de ea”, mi-a mărturisit.

„N-o mai necăji”, m-a îndemnat Tore. Atunci l-am auzit vorbind pentru prima dată, dar n-am reacționat la cuvintele lui pe moment, deoarece se întâmplaseră atât de multe alte lucruri. Mi s-a părut absolut firesc să vorbesc cu scheletul de plastic montat într-un colț al cabinetului meu şi să-i răspund, evident în tăcere, în sinea mea, însă o făceam de parcă m-aş fi conversat cu un om viu.

„Dar sunt curioasă să aflu mai multe despre viața polonezilor. Adeseori, sunt oameni educați, şi mă întreb cum le este atunci când se află pe treapta de jos a societății norvegiene şi lucrează la firme de curățenie şi de mutări, sau ca zugravi, sau la raşchetat parchetul.”

„Nu-i de-ajuns că îți face curat în cabinet, acum o mai şi descoşi.”

„Dar uite că-mi răspunde!”

„Nu-ndrăzneşte să nu-ți răspundă! Doar este femeia de serviciu!”

„Orişicum, am fost bine intenționată când am vorbit cu ea, şi m-am săturat să mă sondez pe mine însămi. Dacă faci introspecție o perioadă prea îndelungată, în scurt timp, nu-ți mai rămâne nimic. Îndărătul fiecărei suprafețe există mereu altceva, şi apoi altceva, şi nu se termină niciodată.”

Locuiesc aici de aproape trei săptămâni deja. Fotoliul extensibil este foarte tare şi mă doare tot corpul de la el, şi în fiecare noapte mă trezesc aproximativ din oră în oră. Dar nu mă ridic din pat decât după ce e trecut de cinci, deoarece la ora patru este încă noapte şi la ora cinci e dimineață, iar dacă ceasul arată patru şi un sfert, mai trebuie să aştept

până se face patru şi jumătate. Mi s-a întâmplat să dau peste colegi şi la ora aceea, şi atunci m-am prefăcut că şi eu sosisem devreme, doar că ajunsesem înaintea lor. Fără nici o altă explicație, fără alte scuze. „Niciodată să nu te plângi, niciodată să nu te explici. Doar priveşte persoana aceea cu un aer resemnat, prin care să exprimi următoarele: «Aşa am ajuns: noi, medicii de familie, trebuie să lucrăm douăzeci şi patru de ore!»”

— Încalci regulamentul general cu privire la orarul de lucru, mi-a reproşat o colegă într-o zi. Mereu eşti prezentă! Te-ai mutat aici, sau ce?

— Da, i-am răspuns. M-am gândit că e mai bine aşa. Ar trebui să ne resemnăm cu toții şi să ne mutăm aici, împreună. Mai bine mai târziu decât niciodată.

Am chicotit amândouă. „Ha, ha, ha!”

Dacă ai ceva de ascuns, e mai bine să spui adevărul, atâta timp cât e posibil. Spune adevărul şi vezi ce se întâmplă. Dar nimic nu s-a întâmplat. Colega mea doar a încuviințat şi şi-a văzut de drum.

S-a întâmplat chiar şi să mă uşurez în chiuveta din cabinet. După aceea, obişnuiesc să împăturesc pilota şi cearşaful şi să le pun împreună cu perna, iar apoi strâng fotoliul extensibil şi-l aşez în colț. Beau apă, mă spăl pe dinți, deschid fereastra, deoarece oricine şi-ar da seama imediat că a dormit cineva aici. Mai târziu, mă furişez până la cantină ca să beau cafea. Nu pornesc cafetiera, cel puțin nu în zilele de lucru, ci obişnuiesc să folosesc fierbătorul de apă, ca să-mi pregătesc cafea neagră instant. Mai demult obişnuiam să adaug lapte în cafea, dar am decis că laptele, la fel ca un pat moale, reprezintă un lux pe care nu mi-l merit. În plus, dacă renunț la lapte nu trebuie să-mi încarc memoria cu aşa de multe lucruri.

La cantină creşte riscul să dau peste vreun cunoscut, deoarece cantina este la comun cu centrul medical de la

etajul inferior. Într-o dimineaţă, m-am întâlnit în dreptul zonei de servire cu o psihiatră, specializată în tulburări de alimentaţie.

— Ce bine arăţi! a exclamat ea. Ai slăbit?

— Se poate.

— Care e secretul?

— Îmi vâr degetele pe gât după fiecare masă, i-am răspuns şi am râs.

Umorul e foarte important, mă gândeam eu în drum spre birou. Râsul este important. De fiecare dată când râzi se eliberează substanţe care... „O, mai taci!" zice Tore când intru în cabinet. „O, ia mai taci!"

În fiecare dimineaţă între orele cinci şi opt, ascult radioul, îmi beau cafeaua şi lucrez la hârţogărie. Citesc rezultatele analizelor de sânge şi recitesc notiţele despre bolile şi tratamentele anterioare, precum şi alte concluzii medicale de la spital. Sunt atât de obosită, încât îmi atârnă capul deasupra tastaturii, şi totuşi aceasta e cea mai bună parte a zilei. Prin fereastră aud cum soseşte şi pleacă primul tramvai din staţia Solli şi, în timp ce scriu adeverinţe pentru Oficiul Muncii şi către casele de asigurări şi completez formulare, care devin tot mai amănunţite şi stufoase de la an la an, ascult radio NRK[2], programul unu, cu sonorul dat încet. Sistemul nervos central nu tolerează nici o mişcare a conştiinţei atât de devreme dimineaţa, dar nici în alte momente ale zilei nu acceptă şocuri sau reclame stupide, nici muzică veche, dar nici nouă. Acceptă doar zgomote atent filtrate, autorizate şi finanţate de statul norvegian.

„Totul e bine", acesta este mesajul transmis pe undele scurte ale radioului. „Totul e bine."

---

[2] Norwegian Broadcasting Corporation, un post norvegian de radio şi televiziune, de interes naţional. (N. red.)

Mai demult, obişnuiam să-l întreb pe Aksel, fie acasă, fie prin mesaje telefonice, de exemplu după vreo consultaţie dificilă: „Crezi că totul va fi bine?” Şi, dacă nu era în toiul unei operaţii, îmi răspundea de fiecare dată: „Da, totul va fi bine. Bineînţeles că totul va fi bine”.

Acum nu îl mai pot întreba. Dacă m-ar apuca vreun impuls să-i trimit lui Aksel un astfel de mesaj, vreau să spun în condiţiile prezente, atunci acesta ar fi luat drept o declaraţie de război. De parcă nu eu aş fi renunţat definitiv la dreptul de-a primi consolarea că totul va fi bine.

Din când în când, îmi vine să-i trimit câte un mesaj lui Aksel ca să-i povestesc ceva, orice, poate ceva nou despre un pacient pe care îl cunoştea din poveştile mele anterioare şi care ştiam că l-ar interesa, şi dau să pun mâna pe telefon, dar, în clipa următoare, îmi amintesc că nu mai am posibilitatea de a-i vorbi şi apoi îmi revine întrebarea: „Ce-ai făcut? Ce-ai făcut?” Mă uit în jur, caut ajutor, încerc să-mi adun amintirile, replicile şi întâmplările care, coroborate, conduc la concluzia: „Oricum s-ar fi întâmplat”. Ca acei pacienţi ai mei, căsătoriţi şi al căror fiu a murit din pricina unei afecţiuni de inimă congenitale, dar nedescoperite: „Oricum s-ar fi întâmplat”. În cazul lor, aşa e, în cazul meu, nu.

În primele dimineţi, m-am trezit trăgând o gură de aer şi a trebuit să mă ghemuiesc puţin în poziţie fetală ca să pot respira. De fiecare dată credeam că acela e momentul în care îmi voi da duhul, că voi muri pe loc, însă în a treia sau a patra zi l-am sunat pe Aksel şi i-am spus că îi cedez partea mea de casă. Adică vreau să spun că i-am trimis un mesaj, astfel încât să nu mă mai pot răzgândi. Atunci când avea să mă cuprindă aceeaşi stare de rău a doua zi, îmi puteam zice în sinea mea: „Dar i-am dat partea mea de casă”.

Până în acel moment, Aksel nici nu mă sunase şi nici nu răspunsese la apelurile mele, de când mă mutasem aici – acum este fix pe dos –, dar de data asta m-a sunat imediat. Ulterior în acea zi, aveam să ne aşezăm la masa noastră din Grenda; expresia de pe faţa lui atunci când a recunoscut că dorea să fie proprietar unic aproape că merita toţi banii de pe lume.

Avocatul ne-a trimis un nou act de proprietate, am semnat şi nu s-a schimbat nimic. Şi de ce s-ar fi schimbat ceva? Dar, în acest caz, fetele noastre aveau să păstreze casa în care au copilărit. Unul dintre argumentele lui Aksel a fost acela că nu are bani să cumpere jumătatea care i se cuvine. Asta mi-a spus prima dată după ce totul s-a destrămat. Iată-ne din nou puşi în faţa acestei obsesii pentru bani şi drept de proprietate, şi de fiecare dată când îmi amintesc de această trăsătură de caracter a lui, tensiunea din muşchii de la gât îmi mai slăbeşte o vreme.

Crizele au dispărut, dar imediat după ce am isprăvit aspectele practice legate de actul de proprietate al casei, de avocat şi de împărţirea bunurilor, ele au reapărut.

„Ceea ce înseamnă că ai plătit aproximativ o jumătate de milion de coroane pentru fiecare dimineaţă lipsită de crize de anxietate”, conchide Tore. „Sau două sute de mii pentru fiecare act sexual cu Bjørn, pentru că, evident, putem vedea lucrurile şi astfel.”

Nu răspund, aşa că Tore continuă: „Aici este o prăpastie fără fund, niciodată nu se umple, indiferent ce-ai face şi cât ai da de la tine. Când o să recunoşti? Te-ai născut cu sentimentul că trebuie să plăteşti pentru o datorie, şi te va băga în groapă ideea asta. Trebuie să înveţi să conviețuieşti cu ea, tot aşa cum alţii trăiesc cu o mare durere în suflet. Pas cu pas, clipă de clipă”.

Mă încăpăţânez să nu-i răspund, dar Tore mai încearcă, abordându-mă dintr-un alt unghi: „Nu pot pricepe cum de-

ai putut să-i cedezi casa! Cât de proastă poți fi? Acum ai pierdut acel mic avantaj pe care îl aveai în negociere”.

Nu vreau să am nici un avantaj în negociere. Nu vreau să fiu într-un loc în care se folosesc cuvinte precum „avantaj în negociere”. Sau unde se vorbeşte despre „repararea căsniciei”.

În ultima vreme, crizele au început să mă cuprindă şi la miezul zilei, şi atunci trebuie să mă aplec în față, cu mâinile pe genunchi, şi să mă concentrez să trag aer în plămâni. Corpul poate suporta un număr limitat de astfel de atacuri, şi este o consolare faptul că există o limită, pentru că, după un timp, atacul se domoleşte şi de data aceasta.

Asta înseamnă să-ți aduni toate forțele ca să-ți menții moralul ridicat, îmi spun uitându-mă în oglindă, pentru că e posibil să-ți programezi creierul. Ideile, sentimentele, toată activitatea creierului poate, în timp, să creeze noi conexiuni şi tipare. Lucrul acesta e valabil în ambele sensuri. Depresia te poate cuprinde în mod insidios. La început poate fi tentant să te predai, dar după ce depresia prinde rădăcini e mult mai dificil să scapi de ea decât ar fi fost să i te opui la prima ei manifestare. Asta le spun eu pacienților.

„Calmează-te! Fii mulțumit, mănâncă variat şi fă mişcare.”

Zâmbesc atât de larg, de mi se văd gingiile.

„Crezi că totul va fi bine?” îl întreb pe Tore, dar el nu-mi răspunde. Doar stă şi zâmbeşte arogant, aşa cum fac scheletele, cu gura până la urechi, şi mă gândesc la ce mi-a spus unul dintre profesorii de la facultate: „În interiorul nostru zâmbim întotdeauna”.

Aksel merge prea mult la schi, asta pot spune cu certitudine. Dar dacă nu există nici o explicație? Dacă nu există nici o poveste care să aibă coeziune, eroi şi răufăcători?

„V-a mers destul de bine, nu-i aşa?” mă tachinează Tore din nou.

Aksel poate să treacă peste aceste momente, împreună le putem depăşi. S-au mai văzut cazuri în care soţii au depăşit o infidelitate. S-a întâmplat să le fie chiar bine după aceea.

Nu uita de interviul pe care l-ai citit aici zilele trecute şi în care o terapeută de cupluri a fost întrebată dacă recomandă infidelitatea drept medicament pentru relaţii nefuncţionale, şi ea a răspuns: „Nu aş recomanda acest medicament, tot aşa cum nu aş recomanda nici ca o persoană să se îmbolnăvească de cancer”. Şi acum, iată-te cuprinsă de boală, sperând că citostaticele vor avea efect.

Aksel nu ştie că eu locuiesc aici. Nu l-am mințit, doar am omis să-i dau această informaţie, aşa cum am procedat pe tot parcursul anului trecut, şi de aceea el are impresia că locuiesc în casa mamei mele, de pe strada Oscars. Ar fi singura soluţie firească acum, că mama locuieşte într-un centru de îngrijire pentru bătrâni şi apartamentul ei este gol.

În fiecare seară mă gândesc să merg acolo. Pe strada Oscars, spre deosebire de aici, am dreptul să locuiesc şi, în plus, mai există şi două paturi bune, câte unul în fiecare dormitor. Dar noapte de noapte rămân totuşi aici. Există ceva atractiv în această stare de incertitudine şi provizorat, care este pe deasupra şi interzis. Mda, poate chiar interdicţia este cea mai tentantă. Resimt o bucurie copilăroasă când mă strecor pe sub radar şi când trebuie să merg pitiş, ca să nu mă observe cineva.

După cum am spus, nu dorm prea mult noaptea, dar dacă prind câteva momente libere în cursul zilei, mi se întâmplă să mă întind pe masa de consultaţii. Îmi pun picioarele în suportul pentru picioare folosit la consulturile ginecologice, şi, cu falca amorţită şi relaxată, cu saliva

curgându-mi din colțul gurii, dorm mai profund decât în oricare alt moment al zilei şi decât în orice alt loc.

De ce nu m-aş întinde pur şi simplu pe masa de consultații şi noaptea? Dar n-ar avea rost, deoarece, atunci, somnul meu de pe masa de consultații, cu picioarele atârnate în suporți, ar constitui un nou program, o nouă rețetă, ceva ce s-ar cădea să fac şi chiar voi face, iar apoi nu voi mai putea să dorm nici acolo. Habar n-am de ce, dar ştiu pur şi simplu că dormitul acolo trebuie privit ca fiind greşit, ceva ce nu trebuie să se întâmple. „Vai, nu!" mă gândesc. „Nu pot să dorm aici, pentru că pacienții sunt acolo, afară, şi bat la uşă, şi dau buzna înăuntru; trebuie să completez fişele consultațiilor, trebuie să...", dar, de regulă, la aceste cuvinte adorm.

Am peste cincizeci de ani şi cu toate astea m-am întors la vechea meteahnă copilărească, de parcă o parte adolescentină din mine ar fi hibernat, şi ar fi revenit la viață acum şi m-ar fi halit complet dintr-o înghițitură.

3

Probabil că am ațipit pe masa de consultații, chiar dacă nu-mi pot aminti când m-am întins acolo, pentru că mă trezesc brusc în momentul în care bate cineva la uşă.

— Două secunde! strig şi mă duc la chiuvetă într-o clipită, mă stropesc cu apă rece pe față şi mă uit la ceasul

de pe perete, văd că n-au trecut decât zece minute, cu alte cuvinte sunt în grafic, şi, în scurt timp, se înfiinţează în faţa mea bărbatul cu părul prins în coadă de cal. Cu ce vă pot ajuta astăzi? îl întreb zâmbind.

Am citit undeva că dacă un bărbat şi o femeie se comportă în mod similar, femeia va fi considerată mai acră decât bărbatul, prin urmare femeile, pentru a da impresia că au acelaşi umor ca bărbaţii, trebuie să zâmbească şi să aprobe mai des decât ei. Pe de altă parte, noi trăim mai mult. Nu ne cade părul. Dacă femeile ar fi rămas chele la vârsta de treizeci şi ceva de ani – aşa cum pare să i se întâmple bărbatului din faţa mea, probabil de aceea şi-a lăsat coada de cal –, atunci să fi văzut distracţie!

Bărbatul cu Coadă de Cal nu-mi zâmbeşte.

— Aş dori o trimitere la psiholog, îmi zice şi mă fixează cu ochii lui rotunzi şi mari pe deasupra ochelarilor de vedere.

— Mda. Dar înainte să vă dau trimiterea, trebuie să-mi povestiţi puţin de ce credeţi că aveţi nevoie de ajutorul unui psiholog.

„Uită-te la ei, ascultă-i!" Mi-a luat ceva să învăţ asta. Într-o zi, în urmă cu mulţi ani, după ce mi-am făcut rezumatul, ca de obicei, pe dictafon, cum se proceda pe atunci, am uitat să-l opresc, astfel încât a înregistrat şi consultaţia care a urmat. Când am dat să ascult înregistrarea nu am înţeles de unde venea vocea aceea ţipătoare şi cui îi aparţinea. Până în momentul acela, trăisem cu impresia că sunt o bună ascultătoare, că sunt un doctor care inspiră încredere şi siguranţă. Idealul meu era să fiu asemenea conductorilor din reţeaua naţională de cale ferată, care erau foarte săritori, dar nu exagerat de prietenoşi. Atunci, am putut să-mi aud glasul, şi acesta suna precum croncănitul unei ciori isterice, ţipătoare şi stăpâne pe sine. Vocea mea reverbera între pereţii cabinetului, eu râdeam de propriile constatări şi nu îi dădeam voie pacientului să ia cuvântul, ci îl

întrerupeam şi terminam propoziţiile în locul lui, şi, la final, mi-am dat seama că acesta pur şi simplu se dăduse bătut.

M-am simţit atunci de parcă m-ar fi lovit cineva în moalele capului. Cum era posibil să existe o prăpastie atât de mare între felul în care mă percepeam pe mine însămi şi felul în care eram în ochii celorlalţi?

Din ziua aceea am încercat să-mi ascult pacienţii şi am descoperit cât de nou şi de neobişnuit era sentimentul dat de faptul că aştepţi să termine ceilalţi de vorbit. Fără să întrerup, fără să le termin propoziţiile, ci să îi las să vorbească până când nu mai au nimic de spus. La început, am avut mâncărimi în tot corpul. Să tac mă storcea de toată forţa şi de toată răbdarea, dar, la final, m-am simţit de parcă aş fi ieşit din ceaţă.

Numai că Bărbatul cu Coadă de Cal nu vrea să vorbească.

— Pentru că sunt deprimat.

El a încercat iniţial să mă contacteze pe e-mail, îmi amintesc acum, pentru că, asemenea multor alţi pacienţi, crede că sunt un fel de portărel pentru doctorii adevăraţi, adică specialiştii, şi că o trimitere din partea mea, medicul de familie, portărelul, secretara, nu este decât o formalitate ce poate fi finalizată şi prin e-mail, şi prin SMS. Dar iată că nu aşa merge treaba, şi l-am îndemnat să-şi facă o programare.

— Îmi puteţi descrie cum se manifestă depresia? Ce anume credeţi că a cauzat-o şi chestii de genul acesta?

Are mâinile albe şi subţiri, cu fire de păr negre. Este slab, hainele lui mi se par uzate, şi are un iz de ceva, poate de jeg de pe pile şi de stătut, ceva care aduce a peşte. Să fie sardine? Simţul olfactiv mi-a devenit atât de fin în ultimii ani, dar ce să fac cu el? Corpul acesta, carcasa aceasta neajutorată în care locuim şi din interiorul căreia privim lumea. Corpul este cuşca în care trăim, şi, uneori, fără să

ştim de ce, ne prindem de zăbrelele cuştii şi o scuturăm până aproape o stricăm. Şi acum el vrea să meargă la psiholog. Mantra vremurilor noastre: mergi la terapie, mergi la psiholog. De ce n-ai putea să te speli pe păr puțin mai des şi de ce n-ai putea să te speli pe dinți după ce mănânci sardine? Şi acum mai detectez un miros, ce duhoare o mai fi şi asta? Oamenii ăştia nu se mai spală deloc? Putoarea îmi aminteşte de altceva, şi acum îmi e mai limpede: este mirosul care se răspândeşte atunci când Aksel uită să-şi scoată echipamentul de sport din maşina de spălat. Mai precis: un amestec de miros de mucegăit şi putred.

„Acela *era* mirosul care *se răspândea* atunci când Aksel *uita* să...” comentează Tore, „pentru că nu mai locuieşti în Grenda împreună cu Aksel, ci aici”.

„Dar mai suntem căsătoriți. Nici măcar nu ne-am separat. Nu s-a semnat nici o hârtie.”

„Nu, nu. Doar contractul.”

Bărbatul cu Coadă de Cal se uită la mine.

— De ce? Nu puteți să-mi dați trimiterea pur şi simplu?

Bărbatul cu Coadă de Cal e profesor, iar profesorii, alături de avocați şi alți medici, constituie o grupă aparte de pacienți, care sunt foarte dificili. Profesorii, pentru că încearcă să preia controlul în cabinet, într-un fel care-l face greu de gestionat. Mai sunt şi scorpii pe deasupra. „Îmi permiteți să vorbesc?” îmi zic. „Uită-te la mine când vorbesc cu dumneata!” Aşa mi-a spus o profesoară săptămâna trecută. Era de-o seamă cu fetele mele. Avocații, pentru că ştiu toate dedesubturile şi chițibuşurile legilor şi normelor, şi medicii, pentru că sunt conştienți că doctorii pot face prea puțin şi ştiu prea puține. Din fericire, majoritatea medicilor rareori vin la consultații. Nici eu nu merg.

— Nu pot face aşa ceva. Sunt obligată să vă examinez înainte de a vă da trimitere. Să începem cu elementele

esențiale: dormiți noaptea, mâncați corespunzător, vă spălați?

Bărbatul cu Coadă de Cal dă ochii peste cap.

Unde a dispărut respectul pe care oamenii îl aveau față de medici odinioară? Doamne, ce dor îmi e de vremurile alea! Vai, şi cât de tare urăsc vremurile actuale, în care individul este în prim-plan, iar serviciile medicale şi calitatea sunt necesare în toate etapele. Vai, cât de tare îi urăsc pe cei născuți în familii înstărite, pe consumatorii răsfățați ai sorții, care vin aici, îşi întind mâinile lor rapace către tot mai multe bunuri de consum, vai, cât de tare îi urăsc pentru că îşi pot alege medicul de familie, spitalul şi tratamentele, fiindcă aici s-a ajuns! Da, aşa am ajuns! Dar creierul nostru nu a fost creat ca să proceseze astfel de opțiuni, şi urăsc internetul, şi mesajele telefonice scrise, la fel şi e-mailurile, toată drăcia asta de sistem! Şi, vai, cât de tare urăsc faptul că oamenii au impresia că ei ştiu totul şi se umflă în pene de atâta încredere în sine! Se zice să urmăm legea băieților[3], dar avem prea puține reguli acolo, asta e problema.

— Dacă vă voi da o trimitere la psiholog, trebuie să cunosc motivul pentru care solicitați ajutorul unui psiholog. Trebuie să îl consemnez în dosarul dumneavoastră medical şi trebuie să îl trec şi în trimitere. De aceea aş prefera să-mi

---

[3] *Janteloven* este o serie de reguli scrise de un autor danez, Aksel Sandemose, în 1933, în cadrul unui roman intitulat *Un fugar se întâlneşte cu urmele sale* (*En flyktning krysser sitt spor*). Aceste reguli, reprezentative pentru societățile egalitariste din Țările Nordice, sunt următoarele: 1. Să nu crezi că eşti cineva. 2. Să nu crezi că eşti la fel de bun ca *noi*. 3. Să nu crezi că eşti mai deştept decât suntem *noi*. 4. Să nu-ți închipui că eşti mai bun decât *noi.* 5. Să nu crezi că ştii mai multe decât ştim *noi*. 6. Să nu crezi că *tu* eşti mai important decât *noi*. 7. Să nu crezi că tu eşti bun la ceva. 8. Nu ai voie să râzi de *noi*. 9. Să nu crezi că îi pasă cuiva de tine. 10. Să nu crezi că *tu* ne poți învăța ceva pe *noi*.

povestiți puțin despre viața dumneavoastră şi de ce aveți nevoie de ajutor.

Bărbatul cu Coadă de Cal suspină, se îndreaptă de spate şi începe să calculeze pe degete.

— Dorm prost, nu îmi place locul actual de muncă, sunt singur, nu am nici un prieten, cel puțin nu am prieteni care să-mi placă, nu am energie să fac sport, şi este sub demnitatea mea să alerg ca un idiot, femeile nu sunt atrase de mine, cel puțin nu acelea care îmi plac mie. Îmi urăsc elevii şi toți vecinii din cartierul unde locuiesc. Câinii se cacă pe trotuare. Oamenii nu-şi plimbă câinii legați în lesă.

— Aha! Deci vă simțiți singur?

— Da. Femeile din ziua de azi sunt mult prea cu nasul pe sus. Stau cu o listă în mână, şi, dacă ai căzut la vreuna dintre categorii, s-a zis cu tine! Eşti pa!

În timp ce vorbeşte, mă fixează cu privirea. Ochii holbați în spatele ochelarilor i se rotesc în sus şi în jos şi, în scurt timp, se opresc asupra sânilor mei şi rămân pironiți acolo. Există ceva neobişnuit în modul în care se holbează, fără să clipească, de parcă eu aş fi de vină că el e obligat să se zgâiască aşa. De parcă şi asta, precum toate celelalte lucruri pe care le-a enumerat, ar fi imposibil de controlat pentru el. Iată care este spiritul vremurilor actuale: toți trebuie să plătească o datorie. E păcat de toți oamenii.

Bărbatul cu Coadă de Cal le povesteşte țâțelor mele că a cunoscut o persoană, două pe Tinder, dar niciodată n-a ieşit nimic.

— Care credeți că ar fi cauza? îl întreb şi mă lupt din răsputeri să-mi înfrânez un impuls de a-mi ridica halatul, maioul şi sutienul, de a mă pişca de sfârcuri, lingându-mă pe buze languros.

„Fă-o! Fă-o!” mă îndeamnă Tore.

În schimb, mă prind cu putere de masă cu ambele mâini, ca să mă ancorez straşnic, în timp ce Bărbatul cu Coadă de

Cal îmi povesteşte cu lux de amănunte cât de fiţoase sunt femeile din ziua de azi şi cum îşi cunosc ele orarul de vizită. Dar nu cele bătrâne, urâte şi supraponderale. Pentru că, din câte se pare, există multe femei care îl doresc pe acest bărbat; printre ele se numără şi o colegă, dar problema e că el nu o vrea pe ea, deoarece Bărbatul cu Coadă de Cal are preferinţele lui, şi, între timp, vorbeşte despre cum tinerele zvelte şi frumoase din zilele noastre ar trebui să pună accentul pe moştenirea genetică, pe inteligenţă atunci când aleg un bărbat drept partener, şi nu pe însuşiri superficiale, cum ar fi înfăţişarea, şarmul sau profesia. Eu stau şi îi ascult vocea nazală, tărăgănată şi arogantă, şi mi-l imaginez în oraş, mergând cu un aer de superioritate, plin de el, lipsit de umor, mirosind urât, şi mă întorc iar la ideea care nu-mi dă pace: faptul că nici şarmul, atracţia, norocul, nenorocul sau bolile nu sunt distribuite în mod egal în societate. Am familii care vin la mine pline de cancer, însingurare, probleme psihiatrice, accidente de maşină, dependenţă de droguri, tentative de suicid şi erori cromozomiale, şi apoi mai am familii în care nu există decât o mână ruptă sau câte o migrenă uşoară. Am familii întregi pe care îţi vine uşor să le placi, şi apoi am pacienţi precum acesta. Oameni care nu ştiu cum să se comporte şi care avansează cu greu în viaţă.

Tore zice: „N-are nevoie de nici un psiholog. Ceea ce îi trebuie este un curs de bune maniere şi de atitudine civilizată. Şi un duş, haine curate şi un spălat pe dinţi. Şi taie-ţi coada aia odată, pentru numele lui Dumnezeu!”

„Cei care au mai multă nevoie de ceva sunt cei care, de obicei, primesc cel mai puţin”, îi răspund lui Tore.

Întrucât energiile mele sunt limitate în momentul de faţă şi trebuie să fiu atentă la elementele care mă fac să îmi ies din pepeni, sunt nevoită să încerc să manifest empatie faţă de acest tip, dacă nu pentru altceva, atunci măcar pentru a

suporta restul consultației, așa că încerc să-mi repet fraza următoare ca pe o mantră: „Cei care au mai multă nevoie de ceva sunt cei care, de obicei, primesc cel mai puțin”. Dar nu funcționează. Am un chef nebun să mă ridic de aici, să urlu și să-mi răstorn biroul, apoi să-l dau afară pe individ, sub o ploaie de înjurături.

Apoi recurg la un alt șiretlic: îmi imaginez că este bolnav de cancer. Boala i s-a extins până la schelet. Bietul om! Și este atât de tânăr! Mi-a venit ideea asta când am citit un necrolog, plin de cuvinte de laudă, așa cum se folosesc de obicei, și am fost uimită nu doar de numărul mare de calități excepționale pe care se dovedește că le-au avut cei decedați în timpul vieții, dar și de sentimentul de ușurare imens pe care îl poate conține un astfel de text. Mi-am dat seama că starea de fericire care se citește atât la prima vedere, cât și printre rânduri poate izvorî din acceptarea ideii că acel om a plecat definitiv și nu se va mai întoarce printre noi. Moartea poate fi ca o baie care ne purifică, iar o boală în fază terminală ne face să ridicăm privirea și să vedem lucrurile în ansamblu. Și de ce să nu mă folosesc de acest șiretlic și atunci când pacienții mei sunt sănătoși? De ce să îl aplic doar cu puțin timp înainte sau după moartea lor? De ce n-aș recurge la el într-o zi oarecare din săptămână? Sacrul și fastul care înconjoară moartea, cu sicriele acelea albe și negre, capitonate cu mătase; la o înmormântare totul este măreț, nimeni nu ar vrea să trăncănească despre banalități precum mirosul de mucegai și ochii holbați ai participanților.

După o prelegere de zece minute despre existență și despre o lume care neîncetat, zi de zi, refuză să îi îndeplinească dorințele și cerințele minime Bărbatului cu Coadă de Cal, până la urmă nu mai rezist și îi înmânez trimiterea, iar când îi întind hârtia și el o înșfacă fără să mă privească și fără să-mi mulțumească, brusc, mă pălește

ideea că acei pacienți pe care nu îi agreez obțin deseori ceea ce vor, doar pentru că îmi doresc să-i văd plecați din cabinetul meu.

4

De ce mă aflu aici? Mai puteți repeta o dată? Îl testez acum pe un om mai în vârstă care vrea să-şi reînnoiască permisul de conducere. Îi dau unui elev de liceu o scutire medicală. Tai peste rândurile din rezultatele de analize de sânge şi completez fişele medicale, deschid uşa şi îl invit pe următorul pacient înăuntru, apoi pe următorul, dar nu răspund la nici unul dintre mesajele care îmi bipăie întruna pe telefon.

Oare de ce n-am procedat la fel şi mai demult? Este atât de uşor! Pur şi simplu să nu răspund. Fără discuții, fără schimburi de replici. Am rămas tăcută aproape douăzeci şi patru de ore, dar, cu toate astea, am senzația că am părăsit de ceva vreme drumul principal, cu tot haosul de pe el, şi acum mă îndrept singură, pe o potecă abia vizibilă, înspre pădure.

Aici, în tăcere, se ivesc întrebările.

Când a început totul. De ce am ajuns în acest punct.

Şi nu în ultimul rând: când aş fi putut să fac o altă alegere.

Femeie, născută în 1989, vine la un control ginecologic. Se comportă normal. Majoritatea femeilor sunt normale. Majoritatea se străduiesc cât pot de mult. „Nu-i aşa, Tore?” Majoritatea fac tot ceea ce se poate. Aşa facem cu toţii.

„Şi este mai cald la soare decât la umbră”, îmi răspunde Tore şi se cufundă în tăcere o vreme.

Aş îndrăzni să spun că a început în seara aceea de vineri, exact în urmă cu un an, chiar dacă există indicii că ar fi început cu mult înainte, şi ceea ce a fost angrenat în acea seară nu a reprezentat decât un moment dintr-o reţea infinită de fire şi conexiuni în toate direcţiile. Totuşi, aşa a început, în mod concret, când eu şedeam pe canapea şi butonam pe telefonul mobil, într-o zi oarecare, într-o viaţă obişnuită. După toţi acei ani de practică în calitate de medic de familie, ar fi trebuit să ştiu că nu există nici o zi obişnuită şi nici o viaţă banală.

„Doamne!”, m-am gândit eu când poza lui Bjørn a apărut pe ecran. „Oare mai trăieşte?” N-am mai vorbit cu el de aproape treizeci de ani. Sub fotografia lui era un fel de buton, şi, cu telefonul mobil într-o mână şi paharul de vin în cealaltă – un pahar de vin de dimensiunea unui bol pentru un peşte auriu, pe care mi l-am procurat ca să nu-mi mint pacienţii, mai mult decât este necesar, când le spun că „e sănătos să beţi un pahar de vin pe zi, la fel fac şi eu” –, am apăsat acel buton, pentru că pe vremea aceea habar nu aveam că atunci când scrie: „Oameni pe care s-ar putea să-i cunoşti” şi tu apeşi pe buton, le vei trimite o cerere de prietenie. Atât de puţine ştiam eu despre Facebook şi despre toate celelalte platforme de socializare în perioada în care credeam că Bjørn avusese iniţiativa şi tot el dorea să fim prieteni. De-abia când am primit mesajul că „Bjørn ţi-a acceptat cererea de prietenie” am înţeles ce se întâmplase, dar era deja prea târziu.

Ce a urmat a fost un emoticon care îmi făcea cu mâna şi sub care scria: „Bjørn îți face cu mâna”. Mâna aceea care te salută pare atât de reală, prin mişcările ei scurte şi repetate, şi doar pentru că am vrut să o opresc, am apăsat pe „Fă-i şi tu cu mâna”.

„Deci tu l-ai contactat pe el”, observă Tore, „deci tu ai luat inițiativa şi tu l-ai adăugat, nu-i aşa?”

Tore se preface că nu ştie deja toate astea. În vocea lui se simte mirarea, dar este prefăcută. La început, am încercat să-mi imaginez că Tore este blând, o figură părintească, un fel de preot bătrân şi înțelept, dar din ce în ce mai des am senzația că nu-mi doreşte binele.

„Ba, pardon, n-am avut intenția. A fost o neînțelegere.”

„Ai fi putut să-l ignori”, îmi zice Tore. „Ai fi putut să ignori mânuța care te saluta.”

„De ce să fi făcut aşa ceva? După ce l-am adăugat ca prieten ar fi fost ciudat să nu-i răspund la salut.”

„Ai fi putut să te prefaci că nu înțelegi rețelele de socializare, ceea ce era adevărat pe atunci. Dar ai fost curioasă. În adâncul inimii, erai interesată de Bjørn şi voiai să ştii ce mai face. În afară de asta, a mai fost şi răspunsul lui rapid, de parcă ar fi stat neclintit lângă telefon, aşteptând un semn din partea ta vreme de treizeci de ani, ceea ce ți-a dat de bănuit şi te-ai întrebat dacă nu cumva are nişte probleme. Şi apoi ai vrut să verifici dacă ipoteza ta este fondată. Concluzia: ai căzut în capcana vanității, deoarece a trebuit să afli dacă ai dreptate.”

„Dar ar fi fost nepoliticos să nu-i fac cu mâna în semn de salut. Doar suntem doi adulți de vârsta a doua care, în urmă cu treizeci de ani, au fost împreună timp de un an. Asta-i tot! Acum, noi nu mai suntem aceiaşi ca odinioară, printre altele şi pentru că toate celulele corpului se regenerează complet o dată la şapte ani. Şi cum aş fi putut să prevăd ce avea să se întâmple? Cu toții avem câte un

punct slab, o pată oarbă, un unghi mort, un spațiu nepăzit. Un spațiu de care nici nu suntem conştienți, până ne şochează cineva, şi atunci este prea târziu.”

Tore nu-mi răspunde.

„Evident că aş fi putut să-l ignor pe Bjørn din prima clipă, aş fi putut să-i ignor toate mesajele şi toate mânuțele care mă salută, dar ar fi fost ca şi cum aş fi spus: «Nu trebuia să ies azi din casă», după ce mă izbeam frontal de o maşină condusă de un şofer în stare de ebrietate şi rămâneam paralizată, pe jos. Iar în cazul acela, n-ar fi trebuit să mă ridic din pat. Aş fi stat întinsă acolo, cu draperiile trase, aş fi eliminat orice formă de contact cu restul persoanelor şi nu aş fi deschis uşa dacă ar fi sunat cineva.”

Tore nu-mi răspunde nici de data asta. De fapt, nu e nevoie, deoarece, în timp ce eu stau cu un specul într-o mână şi cu un beţişor de analize în cealaltă mână, cu capul aflat la treizeci de centimetri de deschizătura vaginală a unei femei născute în 1989, şi bolborosesc şi îmi iau singură apărarea în tăcere, în sinea mea, transpirată şi stânjenită şi cu pulsul ridicat, el şi-a atins de mult scopul.

La câteva secunde după ce am apăsat pe butonul „Fă-i şi tu cu mâna”, am primit un mesaj de la Bjørn.

salut

Nici măcar nu a pus punct la sfârşit. M-am uitat la micuțul cuvânt de pe ecran, care mi s-a părut la fel de apăsător ca un bolțar imens de piatră, aşezat pe umerii mei, fără să fi vrut şi fără intenția mea.

Nu cred că oamenii trimit astfel de mesaje lipsite de sens în mod întâmplător. Ei vor să dea impresia că trimit mesajul cu stângăcie pentru că au lucruri mai importante de făcut. Aşa cum zicem noi: să ne prefacem că ne pasă de ceva, când, în realitate, nu ne pasă, şi să ne prefacem că suntem nepăsători, când ne pasă cu adevărat.

„Dar tu, Bjørn, nu ai făcut aşa”, m-am gândit, „nu merge aşa”. Şi ţi-am răspuns:

Salut, Bjørn! Ce mai faci? Tot în Fredrikstad locuieşti?

Propoziţii întregi, cu majuscule şi litere mici, virgulă, semnul exclamării şi semnul întrebării. Aşa se procedează.

Am închis sonorul de la telefon şi l-am aruncat cât colo pe masa din sufragerie, căci deja începeam să regret. De ce îi scrisesem atât de mult? Mă întrebam de unde proveneau toate astea, sentimentul etern că sunt pe minus – nu doar în ceea ce priveşte banii, pacienţii, Aksel, fetele, ci şi din perspectiva socială –, care m-a determinat să răspund unui mesaj şleampăt şi neutru prin prea mult entuziasm şi mult prea multe cuvinte. Ar fi trebuit să mă mulţumesc să-i scriu doar „salut”, şi atât. În schimb, mâinile au luat-o la goană pe tastatură de capul lor.

Am luat câteva înghiţituri bune de vin. Cui îi păsa ce se întâmplă în universul acela infantil de pe Facebook? Asta îmi aminteşte de anii de şcoală, când ţineam caiete de amintiri şi ne trimiteam bileţele în timpul orelor. Îmi făcusem un cont de Facebook pentru că aşa îmi spuseseră fetele că trebuie, dar am fost foarte agitată când am văzut toate fotografiile care apăreau. Poze cu oameni din vremuri de mult apuse, despre care eu, în străfundul minţii, presupuneam că au murit, deoarece ne vine uşor să credem asta despre persoanele din trecutul nostru; din pricină că nu le-ai văzut de câteva decenii, nu-ţi poţi imagina că şi-au dus traiul în toţi aceşti ani, la fel ca tine, în acelaşi oraş. Dar apoi, unii dintre pacienţii care nu cunoşteau nici o limită au început să mă contacteze pe Facebook pentru reţete medicale şi să-mi ceară sfaturi în genere, aşa că aproape am renunţat să mai intru pe Facebook şi, în scurt timp, am uitat de toate. Facebook, Messenger, Instagram, toate acestea existau departe de mine, ca o lume artificială şi ternă, închisă în ea însăşi.

Între două consultații, observ că Bjørn mi-a trimis mai multe mesaje noi. Nu-l iau în seamă decât pe ultimul. *Dacă nu citeşti acest mesaj până la ora unsprezece şi jumătate, mai bine nu răspunde*. Acum, el este departe, în Fredrikstad, unde lucrează în domeniul IT şi asudă în faţa ecranului, întrebându-se de ce nu îi răspund. Până acum i-am răspuns întotdeauna! Poate îşi închipuie că am murit.

În curând, va lua prânzul împreună cu Linda, aşa cum obişnuiesc să facă în zilele de vineri. Probabil de aceea doreşte să-i răspund înainte de unsprezece şi jumătate, pentru că pe reţelele sociale şi telefoanele smart, Linda – în mod paradoxal, ţinând cont că Bjørn profesează ca IT-st – este mult mai versată decât el, şi el nu vrea să îi bipăie telefonul de la mesajele mele, în timp ce stau amândoi faţă în faţă la masă, fie în cantina de la serviciul lui, fie de la al ei.

Diseară, parcă au ceva de făcut cu nepoţii, căci întotdeauna activităţile acelea sunt rezervate pentru serile de vineri, şi, în momentul ăsta, nu-mi pot aminti ce mi s-a părut mie odată atât de interesant la viaţa lui Bjørn. Acum simt că această fascinaţie începe să-şi piardă efectul, această sete de informaţie, de întrebări şi răspunsuri, de strigăte şi urlete, şi, înainte să o invit în cabinet pe pacienta născută în 1999, intru pe telefonul mobil şi citesc totuşi ultimele mesaje de la Bjørn, ca să nu le pierd complet.

Încep să mă neliniştesc, mi-a scris Bjørn. *N-ai putea să-mi dai un semn de viaţă, ca să ştiu că totul este în ordine?*

Dar nimic nu este în ordine! De mult nu mai este nimic în ordine. Simpla exprimare a acestei stări de fapt mă enervează. Cine este persoana asta a cărei viaţă am stricat-o? Şi care se exprimă în mod atât de pervers? De parcă aş fi într-unul dintre serialele americane pe care le urmăresc de o vreme încoace, unde personajele se întreabă mereu unele pe altele: *Are you OK?* O femeie stătea între ruinele unei case

arse până la temelie, înconjurată de cadavrele membrilor familiei ei, şi cineva o întreabă: *Are you OK?*

Nu există răspuns pentru astfel de întrebări. Aşa că nu-i răspund.

5

În vinerea aceea, acum un an, mă aflam doar eu şi cu Aksel în casa noastră din Grenda. Nu erau nici copiii, nici câinii. Ida se mutase de acasă în urmă cu doi ani, ca să studieze medicina la Tromsø, şi, cu patru ani în urmă, Silje se mutase la Bergen, tot ca să studieze medicina.

În perioada în care Ida s-a mutat, mama mea începuse să fie un pericol pentru ea însăşi, precum şi pentru alţii, aşa că i-am găsit un loc la un spital, şi de aceea nu mai eram nevoită să trec pe la apartamentul de pe strada Oscars în fiecare zi, după serviciu, ca să văd dacă nu cumva se plimbă, îmbrăcată în cămaşă de noapte, pe casa scărilor, sau dacă nu cumva uitase să oprească aragazul. Pe atunci nu trebuia decât să trec pe la centrul de îngrijire al bătrânilor în fiecare sâmbătă, şi o făceam mai mult de ochii lumii, deoarece rareori mă recunoştea şi nu-şi amintea niciodată dacă o vizitasem.

Altfel spus, pe mine şi pe Aksel nu ne mai împiedica nimic să ne bucurăm de activităţile preferate din timpul nostru liber, ceea ce pentru mine însemna să beau vin şi să

mă uit la televizor, iar în cazul lui Aksel însemna să alerge prin pădure, cu schiuri sau fără, indiferent de anotimp.

Dacă se nimerea să fim amândoi acasă, puteam să stăm de vorbă o grămadă despre pacienți, colegi şi fiicele noastre. Râdeam mult şi se întâmpla ca eu să mă cuibăresc în brațele lui pe canapea, şi se întâmpla uneori ca el să mă țină în brațe când dormeam. Dar amândoi deveniserăm mai mult sau mai puțin impotenți. Era muncă grea să facem sex, chiar dacă procuram cu uşurință estrogen, Viagra sau alte adjuvante, dar ne era mai uşor să ne târâm pe scări în sus şi să ne culcăm, fără alte ocolişuri. Am căzut de acord pe marginea acestei teme fără să discutăm prea mult despre ea. Dacă am fi fost mai bătrâni, am fi pus totul pe seama vârstei. Dar eram cu puțin trecuți de cincizeci de ani. Aksel putea să fie oricând furat de una dintre colegele lui de la spitalul Rikshospitalet. Deseori aud poveşti de genul acesta, atât legat de Rikshospitalet, cât şi de alte spitale şi centre medicale din Oslo şi de la periferia oraşului, sau din alte oraşe, pentru că bârfa din spitale se răspândeşte la fel de repede cum focul cuprinde miriştea, şi de aceea ştiam că trebuie să mă țin tare şi că trebuie mereu să fac ceea ce le ziceam pacienților mei să facă: să înceapă să meargă la antrenamente pentru întărirea musculaturii, să mănânce echilibrat, să ia estrogen şi aşa mai departe. Nu în ultimul rând, trebuia să reduc consumul de alcool, pe care îl cam scăpasem de sub control.

În fiecare dimineață, eram plină de decizii în ceea ce priveşte un aspect sau altul, dar, mai întâi de toate, trebuia să mă las de băut, sau cel puțin trebuia să reduc drastic cantitatea. Dar apoi venea după-amiaza, mintea îmi zbârnâia de întrebările pacienților şi de răspunsurile mele, şi apoi de argumentele pro şi contra pe care le rostisem. Creierul mergea întruna de unul singur, iar vinul şi serialele de la televizor erau singurele lucruri care puteau să

oprească iureşul de idei. Încetasem să mă mai uit la ştiri şi să citesc cărți. La un moment dat, cred că ajunsesem să rup toate relațiile sociale, cu excepția serilor petrecute cu Gro, fie acasă la ea, fie în bucătăria noastră din Grenda.

După opt-zece ore de muncă, cea mai scumpă cutie de carton de Chablis[4] de la Vinmonopolet[5] era singura care mă putea relaxa cu adevărat. Zăceam pe canapea cu gura întredeschisă, în timp ce episoadele de pe ecran se succedau în neştire, şi acestea erau singurele activități de care aveam chef.

Multe dintre serialele acelea mi se păreau oarecum familiare, şi obişnuiam să am o vagă idee şi premoniție despre ce avea să se întâmple. Ştiam dinainte replicile personajelor. Îmi închipuiam că sunt îndeajuns de inteligentă dacă intuiam acțiunea serialelor cu atâta precizie şi izbuteam să văd dincolo de autorii scenariilor şi de toate şiretlicurile lor, până când mi-am dat seama că motivul era îndeajuns de simplu: mai urmărisem serialul înainte, dar concentrația de alcool din sânge era atât de mare, încât trebuia să mă pişc de pleoape ca să nu văd dublu.

Din când în când, îi ziceam lui Aksel:

— Acum o să mă las de băut.

— Ai mai zis asta, îmi răspundea.

— Dar de data asta vorbesc serios.

— La fel ai spus şi mai demult.

— Nu râde!

— Nu râd.

— Văd că îți vine să râzi.

---

[4] Vin alb de Burgundia. (N. red.)

[5] Singura companie aprobată de stat care poate comercializa băuturi alcoolice cu concentrație mai mare de 4,75% în Norvegia. (N. red.)

— Dar am mai auzit-o de atâtea ori! Şi, în definitiv, nu bei în exces.

Cel mai mult am rezistat trei zile. A patra seară m-a găsit întinsă pe canapea, cu faţa în bolul de peşti, pe jumătate plin, de pe masă, adică pesemne îmi turnasem un pahar întreg şi băusem din el, pe jumătate adormită, aşa că de ce să nu beau şi restul, şi atunci m-am reapucat.

Este acelaşi mecanism cu cel din spatele tuturor adicţiilor – o ştim cu toţii, inclusiv angajaţii din sistemul de sănătate (da, mai ales aceştia) – şi ne găsim aceleaşi justificări: că simţim nevoia să ne relaxăm, să ne recompensăm, să facem ceva interesant, şi ne încearcă aceeaşi lene şi aceeaşi febră a plăcerii. Mi-am vârât toate cuvintele astea în cap – „lene şi dorinţă de plăcere, teamă şi durere”, dar nu a funcţionat. După ce a plecat şi ultimul pacient şi am terminat documentele necesare, picioarele m-au purtat singure către magazinul de spirtoase, şi ori de câte ori mergeam acolo, eram fascinată că pot să intru într-un magazin gestionat de statul norvegian, complet legal, fără riscuri, poliţie sau arestări, chiar şi fără reţetă, de unde puteam să cumpăr băuturi puternice, care dau dependenţă sau care sunt şi otrăvitoare; în plus, mai sunt întâmpinată şi de oameni politicoşi, prietenoşi, inteligenţi şi cultivaţi, care, împreună cu sticlele acelea frumoase, alcătuiesc minunata lume a alcoolicilor, în care este atât de confortabil să trăieşti, şi care acum sunt binecuvântaţi şi aprobaţi de autorităţile statului, precum Parlamentul, familia regală şi NRK.

Am ales întotdeauna cea mai scumpă cutie de sticle, pe care numele producătorului este întipărit în bronz, şi, sub sigla aceea, se întrevede un castel pictat în acuarele. Era delicios şi îmi deschidea apetitul şi mai tare, şi în timp ce căram cutia de carton spre casa de marcat, mă gândeam că oamenii sunt ajutaţi şi încurajaţi să consume în exces, indiferent dacă e vorba despre mâncare, alcool, internet,

jocuri sau bani; întotdeauna există hoarde de profesionişti de-a lungul drumului, angajaţi cu normă întreagă ale căror atribuţii şi rutină zilnică constau în a te mâna mai departe, a te împinge şi mai tare spre tentaţie, şi, în ziua în care doreşti să te laşi, atunci te încurajează să nu te laşi, să continui, să bei de plăcere, să bei la masă, să te relaxezi cu vreun joc, sau să faci cumpărături, „o singură viaţă are omul, e important să te deconectezi, ce-o fi aşa de periculos în asta, mă rog?”

Acasă, în Grenda, obişnuiam să-mi torn primul pahar înainte să apuc să mă dezbrac de hainele de oraş. Beam al doilea pahar cu ochii la televizor şi serveam cina, alcătuită din pâine uscată de secară, brânză şi castraveţi, iar după ce terminam de mâncat, îmi turnam primul pahar al zilei, în mod oficial, deoarece se întâmpla ca Aksel să rămână în bucătărie în acel moment şi să mănânce fiertură de ovăz, urmărindu-mă. „Ce-ai tu acolo? Nu e cumva un pahar de vin roşu?”, obişnuia să mă întrebe şi să facă semn cu capul înspre bolul pentru peşti pe care eu îl ţineam cu ambele mâini, ca să nu se observe că îmi tremură mâinile când îl duceam la gură.

În restul serii, în timp ce Aksel mergea la alergat în haine de trening – în cazul în care nu rămânea jos, în atelierul lui, ca să se pregătească pentru concursul de schi fond sau să-şi repare schiurile cu roţi, sau dacă nu pornea prin oraş să cumpere echipamente, atunci când erau reduceri la magazinele de articole sportive, sau nu căuta pe internet vreun stativ special, bazat pe vreo tehnologie nouă, sau dacă nu se îndeletnicea cu ceva legat de atletism sau de schi –, eu stăteam întinsă pe canapea, gură-cască în faţa ecranului, urmărind toate punctele strălucitoare care sclipeau, şi clipoceau, şi se mişcau pe el.

De vreme ce Aksel era atât de prins de mania antrenamentelor, pentru că îşi dădea seama şi singur că

exagerează – în calitate de ortoped –, eu puteam în continuare să-mi văd liniştită de băutură. Se întâmpla să se ducă la frigider, să scoată cutia de vinuri şi să mă întrebe:

— Când ai cumpărat cutia asta, la modul cel mai sincer? Nu cumva ieri?

Apoi, ridica încet cutia şi se prefăcea că mâna îi este luată pe sus, dar de cele mai multe ori o făcea în spirit de glumă. Aksel ştia prea bine că dacă ar fi început să se plângă într-adevăr de faptul că beau, atunci m-aş fi putut lua de competiţiile sportive la care participa, mult mai apăsătoare pentru viaţa de familie şi pentru bugetul nostru. Cel puţin eu rămâneam acasă, chiar dacă eram beată, şi cutiile mele cu sticle de vin costau a zecea parte din echipamentele şi călătoriile lui.

În pivniţă, Aksel îşi amenajase o masă profesională pentru tratarea schiurilor, şi, când nu dormea, nu era la serviciu sau afară, la alergat, aici îşi ducea veacul. Putea să petreacă ore întregi bibilindu-şi schiurile, ascultând Metallica, şi, dacă voiam să îi spun ceva, trebuia să cobor scările, să mă postez în faţa lui şi să-i fac semne cu mâinile ca să-şi scoată căştile din urechi. Rareori îndrăzneam să-l deranjez, prin urmare fiecare ne vedeam de ale noastre în câte un colţ al casei, într-un fel de stare de echilibru în miezul terorii: eu nu-ţi spun nimic despre nebuniile tale, dacă nici tu nu zici nimic despre nebunia mea.

Pe durata iernii, care ţinea aproximativ şase luni, era plecat la concursuri de schi cel puţin un weekend pe lună. Sezonul se deschidea la începutul lui decembrie, cu un concurs de schi fond în Alpi, al cărui nume nu l-am reţinut niciodată. Apoi urma Marcialonga, la finele lui ianuarie, şi în martie trebuia să aleagă între Vasaloppet şi Birkebeineren, pentru că aveam o înţelegere între noi ca el să plece doar la o singură competiţie pe lună. Aksel obişnuia să argumenteze că, întrucât nu mergea nicăieri în februarie, ar

fi putut să participe atât la Vasaloppet, cât şi la Birkebeineren, în martie, şi atunci eu îi dădeam mereu aceeaşi replică pe care le-o servesc pacienților mei, când îmi cer analize scumpe, doar pentru că nu au mai venit la un consult de mult: „Sistemul nu se bazează pe cote individuale”.

La finalul lui aprilie, obişnuia să meargă la Svalbard, unde participa la un maraton de schi, la începutul lunii nu mai exista un concurs în Islanda, dacă nu cumva, în timpul curselor anterioare de pe durata sezonului, nu se alegea cu dureri de spate, afecțiuni ale ligamentelor, sau cu probleme de articulații sau orice altă leziune, pe care colegii lui erau gata să i le trateze, dacă nu s-ar fi doftoricit de unul singur.

Eram sătulă să încerc să-l înfrânez. Era un bărbat adult şi, în ultimii ani, m-am gândit aşa: de ce să nu-l las să meargă la ambele competiții dintr-o lună? De ce să nu-l las să meargă şi la Vasaloppet, Birkebeineren, în Alpi şi în Rusia? De ce să îi pun eu piedică, *dacă el asta îşi doreşte*?

Aksel şi concursurile lui m-au făcut să reflectez la o cățea pe care am avut-o mai demult. Era un setter englez interesat exclusiv de mâncare: halea tot ce prindea. Cât era ziua de lungă, amuşina în căutare de mâncare. De multe ori mi-am zis în sinea mea să-i cumpăr cincizeci de kilograme de carne tocată şi să i-o las la discreție, să mănânce până crapă. De ce nu, dacă asta îşi dorea cel mai mult pe lume?

Eram sătulă să-l țin locului pe Aksel, tot aşa cum, la un moment dat, mă săturasem să înfrânez cățeaua de la mâncare. Când mergeam pe un trotuar, ea voia să mergem pe cel opus şi invers. Dacă o lăsam să-şi facă de cap nu servea la nimic, pentru că apoi voia să se întoarcă în locul din care plecaserăm. Hât încoace, hât încolo, când la stânga, când la dreapta. Horcăind şi opintindu-se, cu muşchii încordați la maximum şi cu limba roz şi lungă atârnându-i din gură, trăgea şi smucea de lesă, şi atunci –

exact ca ideea cu mâncarea – mă tenta să îi dau drumul, să fugă pe carosabil, în faţa unei maşini, zbang!

Uneori, Aksel se aşeza lângă mine când stăteam întinsă, şi atunci canapeaua începea să se scuture de neliniştea lui, iar eu îi ziceam:

— Du-te să alergi o tură.

Aksel se prefăcea că nu îi pasă, dar zgâlţâitul patului începea deja să se domolească. Apoi lăsa o scurtă pauză înainte să răspundă, dar în cele din urmă zicea:

— Hm, la asta nu m-am gândit, dar poate că am să merg totuşi. Şi, într-o clipită, o tulea pe uşă afară.

Eu îl lăsam să continue, el mă lăsa să continui. „Fiecare cu ale lui”, cum ar fi zis mama. „Nimeni nu e perfect” era unul dintre automatismele ei verbale.

— Doar suntem oameni! am declamat eu şi am dat noroc cu televizorul.

După o zi lungă, plină de pacienţi, aveam fălcile obosite, creierul obosit, sufletul obosit, şi simţeam o mâncărime pe interior, de parcă aş fi avut în mine o mulţime de alte fiinţe vii, fiecare cu personalitatea şi cu voinţa ei deosebită şi proprie. Şi, concomitent cu senzaţia că sunt sătulă până în vârful urechilor de vocile şi zgomotele din capul meu, am observat curentul de aer tăios care îmi străbătea spaţiul dintre toţi electronii din corp.

Îmi plăcea să mă uit la televizor fără să trebuiască să negociez filmul sau serialul. Îmi plăcea să fac ture între canapea şi frigider şi să-mi umplu acvariul de peşti iar şi iar, fără teama că mă vede sau că îmi face observaţie cineva. Propriile mele comentarii erau mai mult decât suficiente. „Demenţă produsă de alcool”, am reflectat eu. „Ciroză hepatică.” Dar nu funcţiona. Mi-am înşirat în minte pacienţii despre care ştiam că beau în exces, cu pielea ternă, tensiune mare, diabet, colesterol, analizele ficatului, dar nu m-a ajutat prea tare nici acest gând. M-am uitat în jos,

înspre abdomen, şi am observat că talia mi se cam rotunjise, dar aveam picioarele încă zvelte. M-am uitat la propria imagine în oglindă, în timp ce mergeam la bucătărie: eram destul de frumoasă. „Cel puțin pentru vârsta mea, sunt frumoasă.” Mi-am umplut bolul de peşti şi l-am pendulat între canapea şi televizor. „Am nevoie doar de puțin anestezic. I-am ascultat pe oameni şi m-am consumat toată ziua. Acum este rândul meu.”

Şi am zăcut acolo, în acea zi de vineri care mi-a schimbat viața, în urmă cu un an, moțăind sub pătura caldă, electrică, cu o pernă aşezată sub genunchi, beată ca de obicei – extrem de beată, pentru că era vineri –, şi am uitat cu totul de Bjørn. În schimb, am urmat recomandarea fetelor mele şi am urmărit un serial TV despre o femeie care, în 1946, trece printr-o piatră şi se întoarce cu două sute de ani în trecut. În 1746, cunoaşte un nobil scoțian, şi apoi urmează sex, şi violență, şi dragoste, tortură şi război, apoi mai multe salturi temporale. Inițial, m-a amuzat puțin conceptul ăsta, dar serialul m-a captivat de îndată ce am trecut de jumătatea primului episod.

Lăsasem telefonul câteva ore pe masa din sufragerie, apoi l-am verificat din nou. Pe vremea aceea, telefonul mobil nu era decât un mijloc de distragere a atenției pe durata zilei, dar, în scurt timp, aveam să devin ca acei oameni care hălăduie pe străzi şi prin magazine cu capul vârât în drăcia asta mică, pe care o țin în mâini. Ca să nu mai vorbesc de pacienții care şed în fața mea, cu umerii lăsați, ca nişte vulturi aplecați deasupra aparatului de distracții. Adesea, unii sunt cu mintea atât de departe, încât nici nu reacționează când sunt strigați să intre în cabinet. Nu peste multă vreme, aveam să devin la fel de aeriană ca ei, iar de acel telefon – pe care îl primisem de la Aksel de Crăciun şi din care nu pricepeam nimic, şi de pe care foloseam un

procent mic de funcții, iar fetele trebuiau să mă ajute ori de câte ori veneau acasă – aveam să devin atât de ataşată şi de dependentă, de parcă ar fi fost o prelungire a brațului meu. Dar nu ştiam nimic despre toate astea atunci. Atât de curată şi de neprihănită fusesem odată, pe când zăceam pe canapea, în miezul fostei mele vieți. Crezusem că sunt o beţivancă bătrână. Nu ştiam că trăiesc în epoca inocenței, aşa cum oamenii preistorici nu ştiuseră că trăiesc în preistorie.

De abia când am urcat scările ca să mă culc, am observat că Bjørn îmi trimisese un mesaj. De data aceasta şi cu semne de punctuație şi cu majusculă la început de frază.

Cât de tare mă bucur că mi-ai scris, Elin! Eu sunt în continuare în Fredrikstad, dar călătoresc deseori la Oslo, şi mi-ar plăcea tare mult să bem o cafea într-o zi, dacă ai timp şi chef. Ce zici? Să depănăm puțin amintirile din vremurile de odinioară...

Mesajul era vechi de câteva ore. „Cafea? Da, merge o cafea", m-am gândit şi m-am dus la baie. „Să depănăm amintirile puțin." Nu plănuiam deloc să merg la o cafea cu Bjørn. Ce rost ar fi avut? Şi de ce tocmai acum? De ce să facem atâta caz? Doar pentru că am apăsat pe un buton de pe telefonul ăla stupid? Înainte, nu îmi plăcea telefonul, dar acum îl uram. El poartă vina pentru tot ce s-a întâmplat. Ne dă impresia că reprezintă modernitatea şi dezvoltarea, dar este unealta diavolului. Satana şi-a găsit lăcaş în aceste aparate şi ne ademeneşte cu puncte verzi şi roşii, care, în aparență, sunt purtătorii mesajului că noi suntem doriți, că existența şi părerea noastră contează, dar, în realitate, ne conduc în păcat şi depravare. Numai că noi nu vedem. Suntem colonizați, numai că nu ştim. Suntem colonizați de Satana.

„Stai calmă!" îmi zice Tore. „Nu Satana te-a colonizat. Nici telefonul mobil. Propria ta dorință, propria ta lăcomie,

propria ta poftă carnală şi pasiunea sunt cele care te-au prins în capcană, şi nimic altceva. La tine mereu este ceva care dă pe dinafară. În urmă cu câțiva ani, după ce fetele au început să devină independente, te-ai apucat de renovare. Ați renovat beciul şi podul casei, ați achitat ratele la bancă imediat, cu viteza luminii, şi când nu ți-a mai rămas nimic de făcut, te-ai pus pe băut şi pe uitat la televizor. Şi atunci n-a fost vorba despre sorbitul unui pahar de vin alb sec în timp ce te uiți la unul sau maximum două episoade dintr-un serial. Nu! Într-o clipă, s-a transformat totul în cutii întregi cu sticle de vin şi sezoane cap-coadă de seriale, şi faci totul cu aceeaşi seriozitate, şi eşti mânată de acelaşi spirit disciplinar în muncă, aşa cum ai procedat şi la creşterea copiilor, la crearea unui portofoliu de pacienți ai cabinetului medical, la renovarea casei."

În timp ce îmi continui dialogul interior cu mine însămi şi cu Tore, mă ambalez din ce în ce mai tare, rostind propoziții pe care le-am spus de atâtea ori înainte, încât le-am învățat pe de rost.

De exemplu, afirmația că un bărbat născut în 1987 pe care îl doare spatele nu are nevoie de un RMN. Acum cinci minute, a păşit pentru prima dată în cabinetul meu, îmi spune că vrea să i se facă un RMN, pentru că în ultima vreme toți vor să facă un RMN, cum ar veni „imagistică prin rezonanță electromagnetică", o analiză avansată care se bazează pe radiologie şi care prezintă organele şi structurile interne. O vreme, am crezut că toți au diabet şi de aceea veneau la mine, ca să-mi ceară să le fac analiza de hemoglobină glicozilată[6]. De parcă acest centru medical ar fi un soi de club de activități pentru petrecerea timpului liber,

[6] Această analiză de sânge arată valoarea glicemiei pe o perioadă de trei luni, spre deosebire de măsurarea glicemiei, care determină valoarea acesteia în momentul în care este efectuată analiza.

destinat oamenilor al căror hobby este „să-şi asculte semnalele corpului”, o tendință foarte în vogă acum, dar care – şi asta o ştiu toți angajații din sectorul medical –, în primul şi în primul rând, constituie o cale scurtă şi sigură spre nebunie şi boală, şi, în ultimă instanță, spre colapsul sistemului de ajutor social.

„Nu, Domnule Născut în 1987, nu-ți trebuie nici un RMN. Ceea ce îți trebuie ție, întâi de toate, este să nu mai stai opt ore la serviciu şi apoi să zaci pe canapea acasă, unde să-ți petreci restul orelor în stare de veghe doar ca să joci jocuri pe calculator. În schimb, ceea ce ți-aş recomanda, Domnule Născut în 1987, este să faci drumeții pe suprafețe neuniforme.”

— Dar suspectez că am prolaps, zice Domnul Născut în 1987. Şi, în plus, chiar joc jocuri pe calculator, doar a scris în ziare că jocurile pe calculator nu sunt atât de periculoase cum se zice. Ba chiar din contră, acolo scria că...

Şi o ține aşa întruna.

Între timp, solicit o radiografie la genunchi pentru Domnul Născut în 1987 – asta e ultima lui găselniță, RMN pentru genunchi, „atunci măcar asta”, cum s-a exprimat el, de parcă ar fi fost un tinerel care te imploră să-i dai dulciuri, aşa că îi palpez genunchiul şi îi spun: „Bine, dar mai întâi facem o radiografie aici, în clinică”, şi continui să mă ciondănesc cu Tore, în mintea mea.

„Da, bine”, îi zic lui Tore. „Dar măcar m-am lăsat de băut.”

„Ai reuşit doar pentru că ți-ai găsit o altă ocupație. Ai înlocuit sticlele de vin cu Bjørn.”

„Oamenii izbutesc să reziste tentațiilor doar atâta timp cât acestea nu sunt prea puternice”, îi răspund. „Dacă pasiunea este îndeajuns de puternică, atunci nu ai de ales.”

„Mie mi se pare că sună ca un act de renunțare”, remarcă Tore cu o voce ascuțită şi tânguitoare, şi eu suspin, pentru

că şi tonul, şi cuvintele folosite sunt atipice pentru el. Dar apoi îmi dau seama că nu Tore a spus asta. Afirmația este o veche amintire din primii ani în care am locuit în Grenda, când am zis o dată că nu ştiu dacă să votez pro sau contra UE şi cineva mi-a spus: „Mi se pare că este pur şi simplu un act de renunțare la responsabilitate".

„Act de renunțare la responsabilitate, fără substanță, normativ, convențional, etnocentric, relativism cultural[7] „, Tore niciodată n-ar fi folosit aceste concepte, dar în Grenda ne spintecam reciproc cu astfel de cuvinte în permanență. Şi eu eram angajată activ în asemenea discuții, pentru că în Grenda, cel puțin în perioada aceea, era important să adopți o poziție față de tot ce se întâmpla, fie că era ceva nesemnificativ sau foarte important. Fie că era vorba despre scutece din material sau de unică folosință, fie că trebuia să fii pro sau contra UE, Orientul Mijlociu, protecția mediului. An de an cloncăneam şi cotcodăceam acolo ca nişte găini care îşi omoară timpul cu nimicuri.

Acum majoritatea lumii ştie unde se află Grenda, şi, mai presus de toate, ştie şi cine locuieşte acolo, dar, la începutul anilor nouăzeci, Grenda nu era decât un drum oarecare în nord-vestul Oslo-ului, cu aproximativ patruzeci de case alipite, construite după război, într-un stil denumit *fattigmannsfunkis*, o casă funcțională pentru oameni săraci. Prețurile mici de pe vremea aceea, pe lângă faptul că primii proprietari ai caselor începeau să moară, au făcut ca Grenda, în decurs de câțiva ani, să se populeze cu o nouă generație de familii cu copii, printre care ne-am numărat şi noi.

---

[7] Relativismul cultural este o mişcare antropologică bazată pe ideea că un individ care aparține unei culturi trebuie analizat din acea perspectivă, şi nu prin prisma altor culturi. Adepții mişcării consideră că toate culturile sunt onorabile şi au valoare egală.

Vizavi de casa noastră se afla un şir de vile enorme, datând de la începutul secolului. Cu drumurile largi de acces până la intrarea principală, cu încălzire prin pardoseală şi cu angajaţi *au pair*, cu maşini şi garaje, parcă aparţineau unui alt sistem solar. Noi eram cei săraci, ei erau cei bogaţi. Nimeni din Grenda nu-şi permitea să-şi ducă copiii cu SUV-uri imense la şcoală, aşa cum făceau mamele casnice din acele vile, ca să îşi parcheze apoi cu neruşinare maşina fix în faţa şcolii, în ciuda interdicţiei. În Grenda, noi ne duceam copiii în ataşurile bicicletelor, iar în jumătatea călduroasă a anului, organizam spontan petreceri în aer liber. În timp ce copiii alergau prin grădini, unde păpădiile, şi muşchii, şi lichenii creşteau în mod natural, noi beam vin şi bere, aşezaţi în jurul grătarelor sfârâinde, pe care le improvizam singuri din butoaie vechi, găsite de careva pe vreun şantier. În ciuda grădinilor lăsate să crească în voie, în ciuda faptului că ne cumpăram haine la mâna a doua şi căutam mobilă la târgul de vechituri sau prin containere, în ciuda atmosferei relaxate, apropo de curăţenie şi de ordine generală, şi în ciuda faptului că „straight” şi „mic-burghez” erau cel mai des folosite înjurături în Grenda, acesta chiar era un cartier cu oameni hetero care făceau parte din mediul micii burghezii. În Grenda exista o listă, cel puţin la fel de cuprinzătoare ca în măreţele vile, care conţinea ce era voie şi ce nu era voie să faci, şi totuşi lumea trăia cu impresia că nu există reguli sau convenţii în Grenda. Toţi erau egali, inclusiv sexele erau la fel, dar în Grenda – precum în orice alt loc în care se adună mai mulţi oameni laolaltă – întotdeauna exista cineva care era mai ascultat decât alţii, cineva căruia i se dădea cuvântul fără ca respectivul să se lupte pentru asta, în timp ce unii erau ignoraţi. Era aceeaşi ierarhie pe care o vedem oriunde în altă parte, doar că aici oamenii se ascundeau mai bine şi umblau mai zdrenţăroşi.

Mereu mi-a plăcut să am ordine şi curăţenie în jur. Inclusiv în pivniţă ştiam unde este fiecare lucru, şi, când fetele erau mici, obişnuiam să fac ordine în camerele lor după ce se trezeau. Sortam pantofiorii de plastic minusculi ai păpuşilor Barbie pe culori, împăturеam hainele, aruncam jucăriile stricate şi sortam cărţile cu poveşti după mărime. Dar, când vecinii veneau în vizită, aruncam câteva haine prin cameră, pentru că în Grenda se impunea să fii tolerant, indulgent, spontan şi flexibil. În Grenda era important să ai o atitudine relaxată faţă de toate, exceptând această regulă de a avea o atitudine nepăsătoare, care trebuia respectată cu sfinţenie şi fără greş. În practică, asta însemna că dacă vreun adolescent stătea pe veranda uneia dintre casele învecinate şi dădea muzica tehno la maximum la ora patru dimineaţa, atunci toată lumea trebuia să-l trateze cu indiferenţă. Acelaşi lucru a fost valabil când o şatră de ţigani şi-a ridicat corturile la liziera pădurii de la capătul drumului, aşa cum obişnuiau ei să facă vara, şi vântul bătea dintr-o anume direcţie, iar hârtiile lor igienice erau purtate de vânt până în grădinile din Grenda. În anumite zile, puteam să umplu o pungă de plastic cu hârtie igienică doar din curtea noastră.

— Multora li se pare dificil când limitele personale le sunt încălcate, mi-a spus cineva la una dintre petrecerile spontane pe care le-am dat într-o vară. Era un jurnalist celebru de la ziar, şi, ulterior, avea să descrie toată întâmplarea într-un articol despre teama de străini. Dar trebuie să ne amintim că aceasta este o altă cultură, cu o altă concepţie despre igienă decât a noastră. Pentru ei, reprezintă un mod raţional şi perfect adecvat de trai. Evident că poate fi dureros şi dificil pentru unii să tolereze aşa ceva, dar în acel caz nu trebuie decât să fim realişti. Nimeni n-a păţit nimic de la puţină hârtie igienică.

— Măcar folosesc hârtie igienică, a zis Aksel. E şi ăsta un avantaj.

După Domnul Născut în 1987, vine o femeie născută în 1998. Aceasta se plânge de durere de cap, de anxietate şi de o stare generalizată de nelinişte, şi, în timp ce îi iau tensiunea, care este excelentă, mă ridic să îi palpez ceafa şi umerii, deoarece cincizeci la sută dintre durerile de cap sunt cauzate de tensiuni în zona cervicală, şi o întreb pe pacientă, fără vreun motiv anume, ce are de gând să facă în vara următoare.

Uneori îmi vine ideea că ar trebui să port mai multe conversaţii de complezenţă, mai ales după ce am intrat pe site-ul medicilor din Norvegia şi am citit recenziile despre mine ca medic de familie. Acolo sunt critici care, deşi puţine la număr, mi s-au întipărit în minte: *Am simţit că nu sunt primită cum trebuie. Nu m-am simţit văzută. Am ieşit de acolo cu un gust amar în gură. Doctoriţa mi s-a părut stresată. Doctoriţa mi s-a părut nepoliticoasă. I-a tremurat mâna când a vrut să-mi ia tensiunea. Doctoriţa nu m-a ascultat. Doctoriţa s-a grăbit. Doctoriţa nu-şi lua ochii de la monitor. Atunci când treci printr-o experienţă traumatizantă, te aşteptăi să fii ascultat fără să ţi se ţină predici şi fără să fii privit cu superioritate.*

— Merg în Franţa, la mama şi la tata, spune Femeia Născută în 1998. Îi tremură buzele şi apoi se pune pe plâns.

Aşteptăsă treacă primele sughiţuri de plâns.

— S-a întâmplat ceva? Aţi păţit ceva în Franţa?

O fi fost victima unui incest? O avea tendinţe suicidale, n-ai de unde să ştii niciodată, şi apoi, mereu este prea târziu, şi nimeni nu vrea să fie genul acela de medic de familie care a scos din cabinet vreo victimă a incestului sau vreun sinucigaş, pe motiv că nu are timp.

— Noi mergem *întotdeauna* în apartamentul din Nisa! V-ar fi plăcut să faceți an de an acelaşi lucru? De ce nu putem să mergem în Thailanda mai bine? Sau în Bali? Doar avem bani, şi atunci de ce naiba trebuie să mergem în acelaşi oraş împuțit, plin de boşorogi pensionari, în fiecare an blestemat?

Ar fi trebuit să îmi fac un cabinet pe coasta de est. Acolo aş fi fost scutită de scene de genul ăsta.

Tore: „Pe coasta de vest ar fi fost alte chestii".

Pe gene îi strălucesc lacrimile, are buzele puțin umflate, pentru că atunci când oamenii tineri plâng, devin parcă mai frumoşi. Întrucât eu plâng rareori, mi se pare că mi-a folosit cineva fața ca să niveleze o podea de ciment neuniformă. Mă uit la ea şi mă gândesc în sinea mea: „Ce bine de tine că eşti atât de frumoasă! Altfel, te-aş fi trimis la veterinar să-ți facă o injecție".

— Ne-am dus acolo inclusiv de Paşte! De Paşte aş fi preferat să merg la Hemsedal, să mă dau cu schiurile, doar pentru asta sunt sărbătorile pascale, dar nu! În Franța cu mine! Nu mai suport să mă sui încă o dată în avionul ăla de Nisa, cu toți boşorogii! Nu mai suport!

Izbucneşte iarăşi în hohote de plâns, şi eu stau şi mă uit la ea, şi ştiu că acea durere pe care o resimte acum este cât se poate de reală. În sensul că ea nu-şi imaginează nimic şi nu se preface. Plânsul ei este adevărat, lacrimile i se scurg pe obrajii roz şi plini, şi dacă i s-ar fi măsurat reacțiile cu toată precizia posibilă din zilele noastre, probabil că sentimentele tumultuoase care o încearcă acum pe această tânără femeie, precum şi durerea ei subiectivă ar fi determinat nişte valori mai mari decât, să zicem, reacțiile măsurabile ale unui pacient bolnav de cancer, căruia tocmai i s-a spus că mai are cinci luni de trăit.

— Ați vorbit cu părinții dumneavoastră despre asta?

— Da, da, dar ei zic că nu trebuie neapărat să merg şi că pot să...

Preț de câteva minute, iarăşi o apucă plânsul. Nu-i spun nimic, doar mă uit la ea cu o expresie care sper să pară neutră.

— Ei îmi spu-hun că-hă pot să rămân acasă. A-atunci ei o să ple-hece fără mine, aşa mi-au zis.

Vorbeşte cu sughițuri, aşa cum fac copiii mici când au o criză de plâns.

— Sufăr de anxietate. Aproape că nu do-horm deloc. De când am terminat liceul, mă tre-he-zesc de cel puțin două ori pe noapte şi nu mai pot să a-do-horm la loc.

Plânsetele continuă.

Apoi se linişteşte, iar eu o sfătuiesc să nu-şi ia telefonul mobil în dormitor, în dormitor să fie răcoare şi întuneric, să nu bea cafea după ora trei după-amiază, să facă plimbări la lumina zilei, să facă sport şi tot restul. În plus, îi recomand să meargă la un optician şi să-şi verifice vederea.

După ce pleacă, stau o vreme să mă uit afară, pe geam.

„Ea nu e reprezentativă", îmi zice Tore din colțul său. „Gândeşte-te la fiicele tale, ele niciodată nu s-ar comporta în felul ăsta. Şi gândeşte-te că încă mai deții acest cabinet, şi uniforma, şi toată această conjunctură, iar aici te simți bine. Îți merge bine aici. Te simți în largul tău. Cu restul ți-a fost greu."

Dacă nu l-aş cunoaşte atât de bine, aş fi jurat că Tore încearcă să mă consoleze. Dar Tore nu vrea decât să fiu sănătoasă şi pregătită de luptă; el începe să se agite când vede că sunt pe cale să clachez. La fel cum pentru o pisică nu este amuzant deloc să se joace cu ceva ce nu mişcă şi nu opune rezistență, nici pentru Tore nu e amuzant să stea acolo, în colț, şi să vorbească de unul singur.

„În Grenda, de exemplu, adesea era dificil", spune Tore. „Nu uita asta!"

E posibil să aibă dreptate, dar chiar dacă am trecut de la starea în care nu înțelegeam cum de-am ajuns aici la starea

de a nu pricepe cum am rezistat atât de mult în Grenda, totuşi nu mi-am dorit niciodată să fiu în altă parte decât în Grenda. Ba din contră, ori de câte ori intram pe poarta casei, mă gândeam: „Cât de fericită sunt să locuiesc aici”. În Grenda, toţi erau sănătoşi tun, nu existau criminali sau drogaţi, şi nimeni nu-şi bătea copiii. Toţi lucrau, toţi erau în poziţii de conducere sau urmau să preia astfel de funcţii, fiecare pe specializarea lui. Când ne-am mutat în cartier, majoritatea locuitorilor abia începuseră să lucreze, dar după aproximativ zece ani, locul colcăia deja de jurnalişti celebri, autori, redactori, politicieni şi profesori universitari, toţi erau oameni care îşi marcau prezenţa atât în Parlament, cât şi la edituri, în presă, în studiouri de radio şi televiziune, şi când rareori vreuna dintre căsuţele din şir era scoasă la vânzare, preţul stabilit pe metri pătraţi – cel puţin aşa a fost până prin anul 2000 – era atât de mare, încât se scria despre el în ziare, iar uneori depăşea inclusiv preţul marilor vile de peste drum.

Cu toate acestea, a rămas bine împământenită ideea că Grenda este o enclavă sărăcăcioasă, înconjurată de case de bogătaşi snobi, şi că Grenda e un loc liber şi nonconformist. Dacă din greşeală primeai un ziar creştin-conservator în cutia poştală, puteai să îl iei liniştit cu tine la unul dintre grătarele spontane care se încingeau în cartier, puteai să te aşezi la masă şi să citeşti orice paragraf de pe indiferent ce pagină şi puteai fi sigur sută la sută că aveai să işti râsete entuziasmate, la unison, în rândul tuturor comesenilor.

Dacă dimpotrivă, cineva de la masă şi-ar fi exprimat scepticismul faţă de homofilie, imigranţi, travestiţi sau alte minorităţi, indiferent dacă vorbim despre o grupare de oameni sau de indivizi, indiferent cât de blând te-ai fi exprimat şi indiferent de forma în care ai fi spus-o, asta ar fi fost egal cu a părăsi comunitatea pentru totdeauna. Singurele lucruri complet nebuneşti în Grenda erau legate

de cei de etnie norvegiană, heterosexuali care locuiau în marile oraşe. Adică şi noi, cu alte cuvinte. Şi totuşi, în Grenda nu a locuit niciodată vreun imigrant sau homosexual.

La una dintre ultimele petreceri în grădină pe care le-am dat, în urmă cu mai mulți ani – odată cu trecerea anilor, viața socială din Grenda s-a mai diminuat –, vestitul jurnalist ne-a adus la cunoştință că lui îi place să stea în gara din Oslo.

— Îmi place mult să mă plimb în lung şi-n lat pe acolo, doar ca să simt energia locului, ne-a spus el, şi oamenii îl ascultau înmărmuriți, pentru că acest bărbat avea un fel de rol de căpetenie în Grenda, chiar dacă nimeni, cu atât mai puțin el, nu ar fi îndrăznit nici măcar în vis să rostească asta cu voce tare.

Ori de câte ori se dezbătea ceva în media şi lumea se întreba ce părere au locuitorii din Grenda despre respectivul subiect, nu trebuia decât să aştepți ca acest bărbat să-şi exprime părerea, înainte de a decide ce poziție să adopți. Adeseori era evident ce spunea, dar câteodată putea să adopte o poziție neaşteptată, şi de aceea toți se temeau de el. Mai ales pentru că se mai întâmpla să folosească discursurile ținute la petrecerile din grădinile din Grenda în rubrica sa de ziar, drept dovadă pentru prejudecăți, rasism disimulat şi neglijență generală, deoarece nici măcar în Grenda nu era posibil să fii complet sigur de ceva, cu predilecție dacă era şi alcoolul implicat.

— Ştiți de ce? ne-a întrebat el, cu ochii scăpărând. Când a văzut că nu răspunde nimeni, s-a aplecat peste masă şi a strigat: Mulțimile! Acolo este o mulțime uluitoare de oameni! Nu mă mai satur!

Şi toți de la masă au încuviințat într-un suflet, deoarece în Grenda, termenul de „mulțime” era un cuvânt de onoare,

tot aşa cum *blendavit*[8] este considerat un cuvânt urât. Ani la rând, oamenii au fost îngrijoraţi de faptul că eram prea mulţi albi ca laptele. Problema e că singurii locatari de altă etnie decât cea norvegiană şi care au avut bani să-şi cumpere o casă aici erau un cuplu de indieni care lucrau, amândoi, în domeniul IT, şi care au stat în Grenda doar o jumătate de an, iar apoi s-au mutat la Holmenkollåsen; probabil aceştia s-au minunat că, într-o zonă atât de scumpă ca Grenda, nu există grădini mai aranjate şi oameni mai îngrijiţi. Casa indienilor era lipită de a noastră şi, după ce ei s-au mutat, a fost vândută unui cuplu de homosexuali de vârsta a doua, care, la fel ca indienilor, li s-a urat un călduros bun-venit, fiind invitaţi la toate petrecerile din grădină şi la toate prânzurile. Primul lucru pe care l-au făcut homosexualii a fost să planteze un gard viu între peticele noastre de verdeaţă. Dacă o persoană originară din Grenda ar fi făcut aşa ceva, s-ar fi produs răzmeriţă, deoarece una dintre multele reguli nescrise era aceea că toţi se puteau învârti liberi prin grădini, fără astfel de garduri mărunte şi inutile. Unul din cei doi bărbaţi îşi făcea adesea de lucru prin curte şi, odată, ne-a întrebat dacă n-am putea să ne tundem iarba mai des şi să ne plivim mai bine buruienile deoarece se înmulţeau şi le acaparau lor grădina, şi apoi mai era ceva contagios la muşchiul de pe pajiştea noastră. Altă dată, ne-a sfătuit să acoperim cu o prelată mobilierul de exterior pe durata iernii. Decoraţiunile lor era învechite, mobila era masivă şi greoaie, complet disproporţionată faţă de micuţele camere şi de tavanul destul de jos din casă. Ştiu asta deoarece ei i-au invitat pe

[8] Termenul *blendavit* este compus din *Blenda*, denumirea unui detergent de rufe, şi adjectivul *hvit*, „alb”. Acest termen se foloseşte pentru a denumi un obiect deosebit de alb, dar poate face trimitere şi la persoanele al căror ten este foarte deschis, aproape alb.

toți din Grenda la un *gløgg*[9] și fursecuri cu ocazia primului și a ultimului Crăciun pe care l-au petrecut acolo. Locuitorii din Grenda, cu copiii lor cu plete lungi și cu voci stridente, au dat năvală în căsuța lor atent îngrijită, care arăta de parcă ar fi locuit în ea două domnișoare bătrâne, unde pe masa acoperită cu față de masă de dantelă erau așezate șervete brodate, o paletă de tort din argint și un serviciu complet și fără urmă de zgârieturi, pentru servit desertul. Când unul dintre invitați, care își adusese berea de acasă, a dat să deschidă sticla cu un cuțit de argint, bărbatul care stătea mai mult prin grădină a venit în fugă cu un desfăcător. Amândoi bărbații erau îmbrăcați în pantaloni de costum, cu cămașă albă și cravată cu Moș Crăciun. Soțul celui care obișnuia să stea prin curte purta un șorț peste pantaloni; pregătise la cuptor șapte feluri de mâncare și ne-a detaliat ingredientele, iar noi stăteam și ascultam dezamăgiți. Ne așteptaserăm la un meniu mai colorat, doar erau homosexuali! Dar cel mai ciudat lucru care s-a întâmplat a fost că Bărbatul cu Șorț a pus o casetă video, procurată de la NRK. Conținea înregistrări vechi, alb-negru, ale unui program de Advent de prin anii șaizeci, în care o femeie mai în vârstă îmbrăcată în port național și cu părul făcut permanent de parcă ar fi fost o conopidă a aprins lumânarea de Advent și a vorbit despre Isus, Maria și regele Irod și despre cum sărbătorim noi Crăciunul.

— Ah! Astrid Sommer! a exclamat Bărbatul cu Șorț. Nimic nu poate să creeze o atmosferă de Crăciun mai frumoasă! Iubesc această emisiune. S-a șters la ochi cu șorțul și apoi s-a lăsat pe umărul Bărbatului din Grădină.

M-am uitat la ceilalți invitați, la cei care își aveau domiciliul aici, la cei care au locuit în cartierul ăsta de atâția

---

[9] Băutură tipică pentru sărbătoarea de Crăciun, din vin fiert, în principal, cu adaos de scorțișoară, zahăr, coajă de portocală.

ani, la fel ca noi. O pereche, soţ şi soţie, ridicaseră mâna la ultima şedinţă cu părinţii de la şcoală ca să întrebe una, alta legat de serbarea de Crăciun pusă în scenă de şcoală, care includea, evident, câteva colinde presărate cu unele cuvinte precum „Dumnezeu”, „Isus” sau „paradis”. El era profesor, ea era redactor-şef, şi au întrebat dacă nu cumva intonarea acestui cântec ar putea să constituie o „predică religioasă”. Şi, prin urmare, nu cumva aceste cântece, conform planului de învăţământ, erau de fapt interzise?

Aceştia doi stăteau acum cu ochii pironiţi în ecranul pe care femeia îmbrăcată în port naţional vorbea într-un tempo rar, bătrânesc, despre Isus, şi Maria, şi Irod. Dar întrucât toată scena aceea, întreaga situaţie era prezentată şi propusă de doi homosexuali, ceilalţi invitaţi nu puteau face şi comenta nimic.

După aceea, oamenii au început să se uite discret în jur, căutând nişte camere de luat vederi ascunse, în cazul în care ar fi fost supuşi unui test; poate că fuseserăm prinşi într-un experiment sociologic, al cărui scop era să arate cât de rasişti şi plini de prejudecăţi şi ce mentalitate de turmă avem. Apoi, toţi cei care locuim în Grenda am făcut efortul să părem superiori acestei încercări, deoarece ne consideram pe noi înşine deasupra tuturor, în toate aspectele, nu doar în acestea.

— Dacă tot sunteţi aici, a spus Bărbatul din Grădină după ce s-a terminat emisiunea, doresc să profit de ocazie ca să vă propun să facem cu toţii curat în grădinile noastre. Acesta este un cartier frumos şi sunt de părere că e păcat să arate atât de neîngrijit, în timp ce, peste drum, toate grădinile sunt cât se poate de ordonate. Ce-aţi zice dacă am comanda un container după Paşte? Şi ar trebui probabil să discutăm şi despre tăierea unor copaci din zonă. Vegetaţia a pus stăpânire pretutindeni, iar copacii iau foarte mult din lumina soarelui.

Toți s-au uitat la el, şi nimeni n-a îndrăznit să se uite în ochii vecinilor, în timp ce vorbele „cartier frumos” şi „tăierea unor copaci” au rămas atârnate în aer, de parcă ar fi avut ecou. La Grenda mai era o regulă: aceea de a nu tăia copacii – indiferent de situație –, mai ales pentru că locuitorii din vilele de vizavi tăiaseră aproape toți copacii de pe partea lor de drum, şi cu toate acestea, nimeni nu zicea nimic. S-a întâmplat la fel ca atunci când familia de indieni îşi ducea copiii cu maşina trei sute de metri până la şcoală, unde parca drept în fața clădirii. În fiecare semestru, primeam câte o scrisoare sau câte un e-mail pe tema aceasta din partea directorului şi a consiliului şcolii, şi totuşi, nimeni nu i-a atras atenția familiei de indieni, tot aşa cum nu vorbeam nici despre uşa frigiderului celor doi homosexuali, pe care era pus un magnet cu mesajul: „Votați cu Partidul Conservator!”

În primăvara care a urmat, Bărbatul din Grădină a comandat un container, şi chiar dacă am contribuit cu toții la suma respectivă, nimeni nu s-a angajat activ în acest proiect, astfel că, înainte de sosirea toamnei, perechea de homosexuali s-a mutat din cartier.

Când eram tineri, noi, locuitorii din Grenda, ne imaginam că după douăzeci de ani, adică acum, aveam să ne aflăm tot în jurul grătarului montat pe butoaie de metal, părul nostru avea să fie grizonant, noi, mai bătrâni, dar ca în reclamele cu pensionari activi: bronzați, în formă fizică bună, pentru că totul avea să fie la fel de drăgălaş şi de fermecător, dar în primul şi în primul rând, viața avea să curgă în acelaşi ritm şi în aceeaşi direcție. Pe atunci, nu ştiam că nimic nu ține o veşnicie; nimeni nu scapă de schimbările eterne care stau la baza oricărei forme de viață, inclusiv a vieților noastre. Această comuniune şi petrecerile care se organizau ad-hoc au încetat de mult. Acum, grădinile din Grenda sunt foarte îngrijite, exact ca pe partea opusă a drumului, grătarele

improvizate pe butoaie metalice au fost înlocuite cu grilluri care funcționează pe gaz. Toate casele alipite din Grenda au fie un pod amenajat, fie o pivniță amenajată, şi, după ce zona de case a fost extinsă, copiii s-au mutat de acasă unul după altul, astfel că, în prezent, în Grenda există mai multe case goale decât locuite. Vechile piese de mobilier au fost aruncate la groapa de gunoi şi înlocuite cu mobilier din plastic ce imită ratanul, şi pe care nu le foloseşte nimeni. Pe blaturile de lucru din marmură sunt înşirate cele mai scumpe aparate de gătit, şi în loc de table pline cu desene colorate, acum sunt înrămate opere de artă originale. Şi în ciuda faptului că majoritatea căsniciilor din Grenda sunt intacte, în vreme ce locatarii vilelor s-au despărțit, şi în ciuda faptului că, în Grenda, copiii şi-au asigurat un viitor bun şi urmează cariere academice ambițioase, în vreme ce mulți dintre copiii din vile nu s-au mutat încă de acasă, mai există totuşi în Grenda concepția că locatarii vilelor sunt oameni aşezați, în timp ce ai noştri reprezintă forțe de opoziție şi de răzvrătire.

6

Este ora zece, mai sunt încă două ore până la prânz şi intră o pacientă, născută în 1965, care vrea să-i scot o aluniță. Ce bine ar fi să ies din cabinet odată! Să fiu altundeva, să îmi folosesc bisturiul, să pun câteva copci.

După ce verific dacă sala de chirurgie este liberă, o conduc acolo. Dar, în timp ce se dezbracă şi eu pregătesc instrumentarul necesar, încerc să îmi amintesc la ce m-am gândit în momentul în care m-am trezit, pe când locuiam în Grenda, într-o sâmbătă dimineaţă, în urmă cu un an, după ce m-am împrietenit cu Bjørn pe Facebook în seara precedentă. Cert e că nu mă gândeam la Bjørn. Prima idee care mi-a trecut prin cap a fost că trebuie să mă las de băut. „Şi, de data asta, pe bune!" După aceea am făcut curăţenie prin casă, aşa cum obişnuiesc, sâmbăta.

Şi în timp ce aplic un anestezic local pe Pacienta Născută în 1965, îmi dau seama foarte clar că în acea după-amiază de sâmbătă eram atât de mulţumită de mine însămi, încât m-am răsfăţat cu *un singur pahar de vin*, şi astfel m-am reapucat şi m-am trezit duminică dimineaţă într-o stare tipică de anxietate după beţie, moment în care m-am dus la o plimbare prin pădure. Din când în când am încercat să merg cu Aksel la jogging, dar condiţia lui fizică în acea perioadă era deja mult mai bună decât a mea, iar asta nu-i o glumă. Aksel putea să meargă doar câteva minute în acelaşi ritm cu mine, dar apoi, dintr-odată, o tulea prin iarba-neagră şi dispărea.

După plimbarea prin pădure, am venit acasă rumenă în obraji şi m-am simţit în formă şi în forţă, gândindu-mă că un singur pahar de vin la masă nu are cum să-mi facă rău, doar mâine este luni, şi atunci nu beau defel. Şi astfel, zilele au trecut una după alta, păcătuind şi căindu-mă, păcătuind şi căindu-mă, când într-o stare, când în alta, în ritm constant, şi ori de câte ori mă găseam în acest carusel, sută la sută previzibil, care urca şi cobora, care mergea când încolo, când încoace, aveam sentimentul că totul se întâmplă pentru prima dată.

Să revenim la după-amiaza aceea de sâmbătă. Casa strălucea de curăţenie, coşul de rufe era gol şi împăturisem

hainele şi le băgasem la locul lor. Pe hol, pantofii erau frumos aliniaţi unul lângă altul, la baie, vasul de toaletă şi chiuvetele erau curate, oglinzile erau curăţate şi toată casa mirosea bine şi a prospeţime, iar eu eram lângă tejgheaua din bucătărie şi îmi turnam un pahar binemeritat. În timp ce beam, mi-am luat telefonul ca să verific dacă nu cumva îmi dăduseră vreun semn fetele mele, şi, când colo, un mesaj de la Bjørn.

Nu e nevoie să ne întâlnim, a fost doar o sugestie. Acum voi înceta să te mai deranjez :)

Mesajul fusese trimis imediat după miezul nopţii. Din pricina alcoolemiei crescute şi pentru că tocmai făcusem curat în casă, i-am răspuns: *Bună, Bjørn! Mă bucur că mi-ai scris. Vin cu plăcere să bem o cafea împreună cândva :)*

Iată-mă lângă blatul de lucru din bucătărie, dar eram într-o dispoziţie complet diferită, mai sociabilă şi mai apropiată de oameni decât fusesem în urmă cu doar câteva ore. Uneori poate avem impresia că, în momente diferite ale zilei, suntem persoane diferite, care se luptă una cu alta, iar arena de luptă este timpul, şi versiunea mea de sâmbătă după-amiază exact aşa se simţea. În aceste clipe eram, ca de obicei, pe cale să intru într-un bucluc, şi observam asta cu fiecare literă tastată. Chiar şi aşa, toate gesturile mele erau atât de logice şi de normale atunci, pe moment, propoziţie cu propoziţie, cuvânt cu cuvânt, eram atât de amabilă, da, să bem o cafea împreună şi să depănăm amintiri, da, de ce nu, şi, după un schimb de câteva mesaje, am convenit deja că aveam să ne întâlnim a doua zi după serviciu, luni, atunci când Bjørn se afla din întâmplare la o şedinţă în Oslo. Ei bine, o rezolvasem şi pe asta, m-am gândit.

„Dar vorbele acelea: *Acum voi înceta să te mai deranjez*, nu sunt cam agresive?" mă întreabă Tore, cu aparenta lui neştiinţă, imediat ce păşesc în cabinet. „Şi cuvântul *nevoie*,

din propoziția *nu e nevoie să ne întâlnim*, ce vrea să spună? La remarca asta nu ar fi fost necesar să răspunzi.”

Abia aştept! mi-a scris Bjørn.

Şi eu! i-am răspuns.

Nu pentru că eram bucuroasă – de fapt, chiar începeam să regret – şi în mintea mea răsunau următoarele idei: „După serviciu eşti mult prea obosită ca să te întâlneşti cu lumea, conversațiile pe care le porți în mintea ta vor continua în mod necontrolat şi vor acoperi bolboroseala pacienților”. Dar, ca de obicei, degetele au pornit la goană pe ecranul telefonului mobil, ca de obicei, nu-mi doream decât să termin munca şi să trec peste conversația cu pacienții, să se termine odată, să plece şi să mă lase în pace.

„Doamne!” pufneşte Tore.

„Dar ce altceva i-aş fi putut scrie, mă rog? Mai ales că lucrurile au evoluat aşa de mult?”

De când mă ştiu, m-a încercat sentimentul acesta în adâncul inimii că eu datorez ceva acestei lumi, indiferent dacă este vorba despre atenție, bani sau bunuri, şi am simțit că într-un loc, undeva, se contabilizează toate, iar eu întotdeauna ies pe minus.

Mai demult, pe vremea când duceam o viață destul de activă din punct de vedere social, îmi trecea prin cap ideea să contactez pe careva, şi apoi, când mă uitam în telefon, descopeream că eu fusesem cea care inițiase dialogul ultima dată, şi nu numai atât, dar, adesea, acea persoană nici măcar nu-mi răspunsese la ultimul mesaj trimis. Ceea ce îmi închipuiam eu că am făcut: le-am înşelat încrederea sau i-am ignorat, dar de fapt ei făcuseră asta. „Ține minte!” îmi spuneam în sinea mea de fiecare dată, dar în scurt timp mă apuca din nou ideea că ar trebui să merg acolo, sau dincolo, în ciuda faptului că nu aveam nici un chef să mă întâlnesc cu nimeni, şi, în realitate, singurul meu țel era să rup toate

legăturile, să renunț la toate întâlnirile, inclusiv să încetez cu SMS-urile, cât se poate de rapid.

Acelei persoane cu care am avut o confruntare directă odată, sau cu care am avut o legătură, îi era uşor să confunde această grabă a mea cu entuziasmul, de vreme ce eu compensam lipsa de voință prin excesul de zel, a cărui energie se isca taman din lipsa voinței mele, din dorința mea de-a o întinde de acolo, de-a face totul să treacă, şi de aceea ajungeam să fiu prinsă în întâlniri şi înțelegeri pe care le acceptam doar ca să pun capăt întregii situații, acolo, pe loc. Dar evident că felul acesta de a reacționa nu făcea altceva decât să-mi prelungească suferința, întrucât întâlnirile şi acordurile făcute trebuiau ulterior fie onorate, fie anulate, şi ambele soluții erau la fel de stresante.

Chiar când i-am trimis mesaj lui Bjørn că mă bucur să-l revăd, s-a întors Aksel de la jogging. S-a dus la bucătărie şi a început să umple cu apă de la robinet sticla gradată de un litru pe care o folosea mereu ca să-şi asigure aportul de lichide zilnic.

— Ia ghici cu cine mă întâlnesc luni? l-am întrebat.

Aksel a scuturat din cap în timp ce bea din sticlă. Mărul lui Adam i se mişca atât de rapid şi de vizibil pe sub pielea subțire, încât a trebuit să-mi iau privirea de la el.

— O să mă întâlnesc cu Bjørn.

Atunci a făcut o pauză şi s-a oprit din băut.

— Cine este Bjørn?

— Bjørn, tipul cu care am fost înainte să te cunosc pe tine.

Aksel a lăsat sticla gradată de un litru pe blatul din bucătărie şi s-a şters la gură.

— Ah, da! Psihopatul. De ce?

— M-a adăugat pe Facebook ieri, şi acum urmează să ne întâlnim la o cafea. Ce idee nebunească, nu-i aşa? Nu l-am văzut de mai mult de treizeci de ani.

— Îhm, a spus Aksel, care îmi cunoştea toate nevrozele, toate înțelegerile pe care le făceam cu oamenii numai ca să scap de o povară şi, în felul ăsta, să nu mai trebuiască să mă întâlnesc cu ei altă dată. El ştia că, pentru mine, să mă întâlnesc cu lumea era ca un serviciu, o obligație, ceva ce se impunea să duc la bun sfârşit înainte de a face exact ce doream. Cum ar fi, de exemplu, să zac pe canapea, în fața televizorului, şi să beau vin alb.

Aksel a zâmbit şi a scuturat din cap, apoi s-a dus să facă duş. El n-ar fi acceptat să iasă la cafea cu o fostă prietenă din vremuri de mult apuse.

Aksel nu a fost niciodată gelos pe Bjørn. Aksel nu era niciodată gelos. Dar nici nu a avut motive să fie. Bjørn, din contră, era deseori gelos.

— Cine e tipul? m-a întrebat Bjørn atunci când l-am luat prima şi ultima dată cu mine la o petrecere a studenților de la Medicină. Bjørn îl remarcase pe Aksel dintr-o privire. Sau, mai bine zis, mi-a observat comportamentul atunci când Aksel se afla prin preajmă.

— Ce vrei să spui? l-am întrebat. Acela e Aksel şi suntem doar colegi de facultate.

— Cu mine nu râzi niciodată aşa, mi-a reproşat el, şi eu din nou m-am prefăcut că nu înțeleg ce vrea să spună.

L-am făcut gelos şi isteric, dar, după câteva săptămâni, l-am părăsit ca să fiu împreună cu Aksel, aşa cum îmi şi prevestise Bjørn în noaptea aceea, care s-a isprăvit într-o ceartă monstru la mine acasă, pe strada Oscars.

— Niciodată nu râzi aşa cu mine, mi-a strigat el iar şi iar. Cum stăteai acolo şi zâmbeai, şi mustăceai! Nu te-am mai văzut făcând aşa. Cu mine nu te comporți deloc aşa!

Viața împreună cu Aksel a fost ca şi cum aş fi ieşit la aer curat după ce stătusem ferecată într-o încăpere prea încinsă şi prea umedă. Aksel nu era gelos, Aksel nu folosea cuvinte

din alte limbi, al căror înțeles îi era străin, şi pe care le mai şi pronunța greşit. Lui Aksel îi plăcea să se dea cu bicicleta şi să alerge, lucruri care şi mie îmi erau pe plac pe atunci, amândoi intenționam să devenim medici, eu am fost acceptată în cercul lui de prieteni, iar el a fost acceptat în al meu.

„Copiii care se aseamănă se joacă cel mai bine împreună" obişnuia să spună mama, care mai avea şi vorba aceea că nu e nevoie să mergi la şcoală şi că e suficient să toceşti proverbele. „Toate proverbele sunt adevărate", asta era părerea mamei, şi, dacă nu credeai, era din pricină că nu ai trăit îndeajuns de mult. Zicalele ei au fost printre puținele lucruri care nu s-au şters din pricina demenței, şi când ea le rosteşte, mi se pare că sunt mai adecvate situației, de parcă ar mai exista încă vreo urmă de inteligență găzduită în structura osoasă. Când i-am povestit că m-am mutat aici şi că Aksel şi cu mine urmează să divorțăm, tot ce mi-a spus a fost: „Fericirea pleacă tot aşa cum a venit".

La trei zile după ce îl adăugasem pe Bjørn pe Facebook, m-am dus în cartierul Frogner. Era luni, prima zi călduroasă din mai, şi corpul meu era greoi din pricina alcoolului, deoarece, ca de obicei, băusem şi duminică noaptea. Dar azi nu mai intenționam să beau. Voiam să-mi cumpăr doar o cafea cu Bjørn, iar apoi să merg acasă, la serialul meu scoțian despre salturile temporale.

În cursul zilei, în timp ce şuvoiul de pacienți curgea neîncetat, nu am observat durerea de cap iscată de mahmureală, dar acum o simt, şi starea de rău, de nelinişte, „nu mai pot continua în stilul ăsta! Nu mai suport să fac promisiuni şi să mă întâlnesc cu oameni. De unde mi se trage? Ce înseamnă toate astea?"

Pe de altă parte, mă gândeam eu încercând să mă încurajez pe mine însămi, poate fi interesant să-l reîntâlnesc pe Bjørn. Oare ce-a mai făcut el în ultimul timp? Bjørn, cel

pe care l-am părăsit pentru Aksel. Ce fel de viață duce el acum?

În seara precedentă, am stat întinsă pe canapea, răsfoind paginile despre viața lui. Soția lui, Linda, este genul care postează fotografii în fiecare zi, chiar dacă nu e decât o vază cu flori sau o ceaşcă de cafea cu mesajul: „În sfârşit un moment de linişte pentru mine însămi". Una dintre fotografii arăta două mâini cu degetele împletite şi cuvintele: „Aniversarea a douăzeci şi opt de ani de căsătorie", scrise cu litere roz, de mână, încadrate într-un chenar de inimi roşii. Zăceam acolo nemişcată şi mă uitam peste fotografii, în timp ce mă gândeam cât de nebunească e ideea că în zilele noastre poți intra pe profilul cuiva şi te poți uita la oameni în felul acesta, atât de intim, şi tot atunci mi-a venit cheful să îmi revin din beție, să fiu sănătoasă şi să intru în pas de plimbare în viața aceasta care se derulează în fața ochilor mei. De parcă Bjørn, într-un fel sau altul, câştigase, întrucât viața lui se preta să fie expusă vederii în mai mare măsură decât a mea. Atât Linda, cât şi Bjørn arătau mai tineri decât erau, făcuseră copii mai devreme decât noi şi păreau o familie armonioasă şi veselă, ca o gaşcă mare şi zgomotoasă, un fel de şablon care îți arată cât de fericiți ar trebui să fim cu toții. Într-una dintre fotografiile la care mă tot întorceam, Bjørn, Linda şi cei patru copii adulți ai lor erau surprinşi pe o plajă. Linda atârna de spatele unuia dintre fiii ei, fiul era copia lui Bjørn, aşa cum mi-l aminteam din tinerețe, şi toți râdeau.

Contrastul dintre mine, zăcând pe canapea, şi aceste fotografii era foarte mare. Ce se întâmplase cu viața de familie, cu prietenii, cu călătoriile, cu prânzurile luate împreună? Pe vremuri, o astfel de viață avusesem, aici în Grenda, cu toate petrecerile ad-hoc şi cu copiii care alergau prin preajma noastră, şi acum, iată-ne pe toți, fiecare la casa lui. Fotografiile mi-au readus la viață o senzație trăită

mai demult, aceea că eu sunt pe dinafară şi privesc înăuntru. În toţi anii aceştia m-am simţit ca un fel de imigrantă sau de convertită în ceea ce priveşte nu doar viaţa din Grenda, ci şi viaţa de familie norvegiană. Mi-am însuşit regulile în mod automat şi fără acea naturaleţe înnăscută, şi am avut constant acel sentiment că sunt pe dinafară şi privesc înăuntru.

— Nu cred că mi se potriveşte viaţa de familie, i-am spus odată lui Aksel, în timp ce eram în bucătăria din Grenda şi o alăptam pe una din fetele noastre.

— Ce?

I-am repetat că eu nu cred că mi se potriveşte viaţa într-o familie şi Aksel a început să râdă.

— Nici eu nu cred.

Chiar după toţi aceşti ani petrecuţi cu pacienţii – dintre care aproape toţi, în varii moduri, dau de înţeles că se simt excluşi, adică acest sentiment că eşti pe dinafară este, presupun, singurul pe care îl avem cu toţii în comun – eu suspectez în continuare că tuturor, mai puţin mie, li s-a înmânat un manual cu reguli despre tot ce trebuie să facem în orice situaţie.

Când am intrat la Kaffebrenneriet, el era deja acolo, la o masă. S-a ridicat şi a venit înspre mine, mi-a zâmbit, a întins braţele şi m-a îmbrăţişat. Uitasem cât de lungan este. Îmbrăţişarea a durat prea mult, voiam să-mi dea drumul, să mă desprind de pieptul lui cald, dar el mă ţinea strâns, eu m-am lipit din nou de el, apoi mi-a dat drumul. Toată scena a durat doar trei-patru secunde.

— Doamne! De cât timp nu te-am văzut!

— Da, aşa este. Nu ne-am văzut de mult.

Ne-am dus împreună la masa lui. Acolo, îl aştepta o ceaşcă pe jumătate plină. Când m-am uitat la ea, el a râs.

— Aştept aici de ceva timp. Şedinţa mea s-a terminat deocamdată.

— Mă duc să comand cafea.

— Bine.

M-am dus la bar şi m-am aşezat la rând. Cu coada ochiului, am observat că mă priveşte. În mintea mea, proaspăt întipărite, erau toate pozele cu Linda pe plajă, şi atunci mi-am supt burta şi am încercat să-mi îndrept spatele. Ce anume se va întâmpla de fapt aici? Care e scopul acestei întâlniri? Şi despre ce vom discuta?

Poate ar fi bine să mă prefac că sunt pe moarte şi apoi să o întind. Dar toaleta, din câte îmi aminteam, se afla în mijlocul cafenelei şi baia nu avea geamuri.

— Deci te-ai făcut doctoriţă, îmi zice Bjørn după ce mi-am luat cafeaua şi am putut în sfârşit să mă aşez. Chiar ai reuşit!

— Mda... Dar m-am făcut doar medic generalist.

— Ce vrei să spui cu „doar medic generalist”? Eşti medic, nu-i aşa?

— Mama obişnuia să spună că, atunci când cineva nu are nici un fel de înclinaţie pentru nimic, se face medic generalist.

Bjørn a râs, iar eu m-am gândit: „Nu mai vorbi atât. Lasă-l pe el să vorbească. Altfel, o să dureze prea mult”.

— Este impresionant că eşti *doctor*. Nu-mi vine să cred! Şi nu te-ai schimbat deloc! Arăţi absolut la fel.

— Nici tu nu te-ai schimbat!

În prezenţa lui Bjørn, totul în jurul nostru pare mai mic. Verigheta de pe degetul lui noduros. Picioarele lui lungi abia încap sub masă, ceaşca de cafea parcă dispare între mâinile lui. Mâini de pianist. Obişnuia să cânte la pianul vechi, dezacordat, din strada Oscars, situat la doar câteva sute de metri depărtare. Şi nu este adevărat că nu s-a schimbat. Dacă ar fi fost unul dintre pacienţii mei, oare cum l-aş fi

privit atunci? Care ar fi fost primul gând în momentul în care l-aş fi văzut intrând pe uşă? „Doamne!”, m-aş fi gândit, şi încă o dată mi se confirmă teoria conform căreia, dacă majoritatea femeilor pot să aleagă după pofta inimii când au în jur de douăzeci de ani, după câțiva ani vine rândul bărbaților să aleagă pe cine vor. Oricum, măcar câțiva dintre ei, şi Bjørn e clar unul dintre aceia. Aspectul slăbuț şi deşirat, caracteristic băieților care cresc prea devreme, acum a dispărut la el complet, şi, în timp ce vorbim, îi fixez cu privirea nasul mare, ochii albaştri, maxilarul puternic, cu mandibula inferioară mai pronunțată decât cea superioară – ceea ce, odinioară, îi conferea o înfățişare cam ternă, dar acum îi dă o alură masculină –, şi în acelaşi timp mă gândesc că nu aş fi folosit niciodată cuvântul „masculin” în Grenda, deoarece acolo acest concept este un construct cultural şi, cu toate astea, cuvântul acesta se iveşte mereu şi se aşterne pe umeri, pe brațe, pe firele bărbii lui, pe firele grizonante de pe pieptul care i se întrezăreşte pe sub cămaşă.

Mă uit la gura lui: are buzele la fel, şi îmi zâmbeşte în continuare, aşa cum îi zâmbesc şi eu: cu colțurile buzei superioare curbate în jos. Am povestit despre vremurile acelea, despre faptul că zâmbeam şi atunci la fel şi despre cum vor arăta copiii noştri. Bjørn obişnuia să-mi zică: „Când ne vom căsători şi când vom avea copii...” Eu îi răspundeam: „Dacă... dacă...”

Deşi Bjørn este acelaşi ca pe vremuri, are acelaşi zâmbet şi râs dezinvolt şi exploziv, şi deşi l-aş fi recunoscut acum, tot mi-ar fi fost greu să-l suprapun pe bărbatul care şade în fața mea – devenit între timp bunic – cu tinerelul isteric şi gelos pe care mi-l amintesc din anii optzeci.

Povestim câți copii avem şi cu ce se ocupă aceştia. Povestim unde locuim şi când ne-am mutat încoace. Bjørn îmi relatează despre locul lui de muncă la o firmă din

Fredrikstad. Această firmă îşi are sediul chiar lângă Oficiul Muncii, acolo unde soția lui, Linda, lucrează la procesarea dosarelor. El şi soția lui merg împreună spre serviciu, unul dintre avantajele traiului într-un orăşel, şi pentru că lucrează aproape unul de altul, iau masa de prânz împreună în fiecare zi de vineri. Îi povestesc şi eu despre zilele mele cu pacienții, despre fetele care sunt la Facultatea de Medicină, Bjørn îmi povesteşte despre cei patru copii ai lor şi cei cinci nepoți, deocamdată, şi că au rămas să locuiască în Fredrikstad cu toții, pentru a se putea bucura de nepoți, dar pe de altă parte, e şi stresant, „pentru că nu mai avem patruzeci de ani, vezi tu, ha, ha", şi eu îi povestesc că pacienții mei sunt interesanți, în general, pentru că există satisfacții atunci când lucrezi cu oamenii, dar pot fi şi obositori, iar oamenii merg prea des la doctor, şi îi relatez despre cât de mult poate suporta sistemul de ajutor social, şi e ceva epuizant în toată polologhia asta, un fel de bolboroseală, față de care, odată cu vârsta, am devenit din ce în ce mai puțin tolerantă, şi care mă oboseşte şi mai tare, şi îmi accentuează starea de mahmureală pe care o am deja.

Ai satisfacții când lucrezi cu oamenii. Poate aşa a fost la început, dar acum sunt atât de sătulă de oameni, fapte şi mirosuri, şi de toată pălăvrăgeala lor, încât, dacă ar fi fost posibil, m-aş fi reorientat spre o altă specie. Aş fi putut să mă operez ca să devin cimpanzeu, şi atunci nimeni nu s-ar fi aşteptat de la mine să scot alte sunete decât „uh-uh-uh-uh!", şi aş fi fost scutită pentru totdeauna să mai stau la o măsuță dintr-o cafenea şi să dau raportul pe te miri ce temă.

Bjørn îmi povesteşte că Linda este infirmieră, dar apoi a făcut atât de multe studii, încât, în cele din urmă, a reuşit să se califice pentru acest post la Oficiul Muncii, pe care l-a obținut, parțial, şi datorită scurtei perioade lucrate în sectorul de sănătate, şi chiar dacă Lindei îi place aici, îi este

dor să lucreze direct cu oamenii. Linda a stat acasă cu copiii mulți ani, şi s-a bucurat de acea perioadă, dar îi era dor să iasă din nou în lume, şi, de vreme ce Linda este foarte hotărâtă să-şi atingă ținta, s-a înscris la un colegiu câțiva ani...

Simt că îmi bubuie capul, şi la un moment dat îmi cer scuze şi merg la toaletă, şi acolo observ că nu a trecut decât o jumătate de oră, nu-mi explic cum e posibil, pentru că în mintea mea am senzația că am stat la măsuța aceea o săptămână.

Mă uit în oglindă, la obrajii mei ofiliți, după cât am băut aseară şi după o zi lungă cu pacienții, şi îmi amintesc foarte limpede cum mi-am şoptit în sinea mea: „În curând, se va termina. Când ajungi acasă, oricum o să bei, chiar dacă ai băut ieri şi în ciuda faptului că azi e luni, şi nu uita că au mai rămas trei episoade din serialul acela scoțian."

Totuşi, Bjørn, la fel ca telefonul meu mobil, constituie un element perturbator, şi dacă cineva în acest moment mi-ar fi spus că simpla vedere a numelui său pe ecranul telefonului avea să mă facă să tresar de emoție, să-mi ies din fire şi să-mi facă întreg trupul de vârstă mijlocie să vibreze şi să clocotească de lichide despre care crezusem că au secat de mult, atunci mi s-ar fi părut la fel de posibil ca un om să treacă prin piatră şi să se întoarcă în trecut cu două sute de ani.

Chiar când mă aşez la masă şi conversația continuă, iar Bjørn mă întreabă despre Aksel, eu mă aud zicând că Aksel lucrează ca ortoped la cel mai mare spital din țară, la Rikshospitalet, şi că îi merge foarte bine, dar că îi place mult să facă fie schi fond, iarna, fie să se dea pe schiuri cu roți, vara. Nu apuc să rostesc prea multe propoziții, că recunosc în sinea mea că nu voi reuşi să duc conversația la bun sfârşit fără să beau ceva.

Nu mă ajută nici dacă mă gândesc la cutia de Chablis care mă aşteaptă în frigider, în Grenda, e prea mult până atunci, şi, prin urmare, mă întrerup singură:

— Ştii ceva? Mi-am dat seama brusc că n-am mâncat de prânz şi nu suport prăjiturile astea uscate şi sendvişurile de aici. N-ai vrea să mergem la un restaurant din apropiere, unde servesc mâncare caldă?

— Ba da, cum să nu! Dar ai timp? Nu trebuie să mergi acasă la cină?

— Dar *tu* nu trebuie să ajungi acasă?

— Nu, i-am spus Lindei că merg la cină cu un client şi ajung mai târziu.

— Dar nu ştie că eşti la Oslo ca să te întâlneşti cu mine?

— Normal că nu! Ce, ai înnebunit? Dar vin deseori la Oslo pentru întruniri şi cine de afaceri, deci nu este nici o problemă.

Încep să simt pericolul, dar sunt prea obosită şi însetată ca să-mi urmez instinctul.

Tore: „Deci ai căzut în capcană din pricina alcoolului. Dacă nu ți-ar fi fost atât de sete, ai fi continuat conversația de complezență de la Kaffebrenneriet îndeajuns de mult timp, încât să te fi putut întoarce acasă cu conştiința împăcată. La urma urmei, la restaurantul indian a început totul".

„N-avem de unde să ştim. Poate că Bjørn mi-ar fi făcut confidențe încă de la Kaffebrenneriet, dacă ar fi ştiut că e singura lui şansă."

Tore: „Da, dar atunci ai fi fost lucidă".

„Da, şi dacă regina ar fi avut puță, atunci ar fi fost rege."

Tore: „Nu eşti tu cea care încearcă să îşi dea seama unde a greşit? Eu încerc doar să te ajut".

„Nu, tu nu vrei decât să mă faci să cad în toate capcanele pe care mi le întinzi, aşa cum stai acolo şi râzi de mine când zac în pat şi dau din mâini."

„Cel puțin două halbe de jumate o să-mi iau acum, le merit cu prisosință”, mă gândesc, în timp ce mă îndreptam cu Bjørn spre micul restaurant din apropiere.

Certitudinea că în curând voi primi bere mă face să păşesc mai sprinten, mai lejer spre păcat. Printre pacienții mei se numără şi un drogat care, odată, mi-a povestit că simte efectul drogului de la distanța de un metru, în drum spre dealerul lui. Şi nu este singurul. Am citit studii ştiințifice care confirmă acest fenomen: atunci când organismul ştie că urmează să-şi primească doza în curând, reacționează la drog în avans, iar asta este şi experiența mea acum, şi, în cei câțiva metri până la restaurant, devin vorbăreață şi dezvălui totul despre competițiile de schi ale lui Aksel şi despre cât de mult se antrenează. Bjørn este aproape cu un cap mai înalt decât mine şi nu mă pot abține să nu-l compar cu Aksel, care are aceeaşi înălțime ca mine şi nici un pic de grăsime pe corp.

Din fericire, restaurantul indian e chiar pe colțul străzii Oscars şi, când dăm să intrăm, Bjørn se opreşte, se uită în jur şi exclamă:

— Dar suntem chiar pe strada Oscars! Mama ta locuieşte tot aici?

Îi povestesc că acum apartamentul este nelocuit şi că mama suferă de demență şi este internată la un centru de îngrijire pentru bătrâni. Când intrăm în restaurant şi căutăm o masă, îi explic planul meu de a-l da în chirie, dar deoarece o parte din mine mai speră ca mama să-şi revină dintr-un moment în altul, nu mă pot hotărî să pregătesc apartamentul pentru închiriere.

— Gândeşte-te cum ar fi dacă ea s-ar vindeca dintr-odată şi s-ar întoarce acolo, zic eu râzând, încrezătoare că în curând voi primi bere, şi Bjørn încuviințează şi zâmbeşte, dar pare puțin cu mintea în altă parte.

Ne aşezăm, chelnerul ne aduce meniurile şi în minutul cât aştept să-mi pună berea pe masă, mai apuc să-i relatez că obişnuim să ne luăm de mâncare de aici, în câte o seară, şi că prefer un anumit fel cu carne de miel, pe care i-l recomand şi lui, iar apoi răsfoiesc în meniu ca să i-l arăt.

— Uite! Acesta e! îi spun. Vrei să comand acelaşi fel pentru amândoi?

Bjørn încuviinţează simplu şi eu mă întreb cum voi izbuti să mănânc carnea de miel, pentru că nu îmi este foame absolut deloc, doar sete.

Vin şi sticlele de jumătate de litru, şi dăm noroc şi bem, iar acum mi se pare că a fost foarte plăcut să mă întâlnesc cu Bjørn şi că ar trebui să fac asta mai des, adică să ies din casă şi să mă întâlnesc cu oameni, să reiau legătura cu vechii prieteni. Oare unde au dispărut cu toţii? mă întreb. Eu nu mă mai văd cu nici unul dintre ei. Această bună dispoziţie mă face să spun dintr-odată:

— Chiar, îţi mai aminteşti când mi-ai cântat la pian pe strada Oscars? Şi-ţi mai aminteşti când ai... dar nu apuc să mai zic nimic altceva pentru că Bjørn îşi aşază mâinile pe masă şi mă priveşte în ochi.

— Nu, acum îţi voi spune direct totul. Aceasta nu este o doar o întâlnire. Ştiu că aşa ţi-am spus. M-am bucurat atât de tare când ai luat legătura cu mine, încât m-am gândit că trebuie să bat fierul cât e cald.

— Ce? Ţin paharul de bere cu ambele mâini şi mă gândesc când voi putea să dau peste cap şi restul.

— Am venit la Oslo doar ca să mă întâlnesc cu tine.

— Nu ai avut nici o altă întâlnire?

Bjørn îşi lasă privirea în jos.

— Nu. Am fost aşa de nerăbdător, încât am pornit încoace imediat după prânz. La serviciu am anunţat că mă simt rău, iar Lindei i-am spus, aşa cum ştii deja, că am o întâlnire în interes de serviciu la Oslo şi că, probabil, voi întârzia. Am

ajuns la Oslo încă de pe la unu şi jumătate, şi de atunci m-am tot învârtit şi m-am plimbat de colo-colo, aşteptând să se facă ora cinci.

— Vai de mine! Beau şi restul de bere, iar Bjørn îşi lasă capul într-o parte şi se uită la mine, aşteptând în mod evident să termin paharul, şi, după ce l-am băut, îi spun: Dar de ce nu ai recunoscut că urmează să te întâlneşti cu mine? Nu ştie deloc cine sunt?

— Dacă ştie cine eşti?! În primii ani n-am putut să vorbesc despre tine deloc.

— Am cunoscut-o? Făcea parte din gaşca ta pe atunci? Venea şi ea pe la petreceri?

— Da. Ea îşi aminteşte de *tine* foarte clar, ca să zic aşa.

— Ea nu e la fel de geloasă cum erai tu?

— Sunt diferit cu Linda față de cum am fost cu tine. Nici cu iubitele pe care le-am avut înaintea ta nu am fost aşa. Mi se face ruşine când mă gândesc cum m-am comportat pe atunci, am stricat totul. Dacă ar trebui să numesc trei lucruri pe care le regret cel mai tare în viață, atunci unul dintre ele este faptul că m-am comportat prosteşte la vremea aia.

Rămân neclintită şi mă uit la el. Mai mult ca oricând, mă întreb ce caut eu aici şi cum am aterizat în mijlocul acestei conversații. Într-o zi obişnuită de luni. Apoi îi fac semn ospătarului şi îmi mai comand o bere. Nu-l întreb pe Bjørn dacă mai vrea şi el, pentru că încă nu a băut decât câteva înghițituri din a lui. Dintr-odată, mi se face dor de Gro, care întotdeauna bea cel puțin la fel de repede ca mine.

— Şi mai vreau să-ți povestesc ceva la care m-am tot gândit de când ai luat legătura cu mine vineri. De fapt, nu aveam în plan să-ți spun asta, dar totuşi am să o fac. Deci... la sfârşitul anilor nouăzeci, am participat la un seminar legat de serviciu, un soi de ieşire cu echipa, aşa cum se obişnuia pe atunci, şi unul dintre exercițiile pe care le-am

primit a fost să spunem unde ne vedem peste zece ani. Cine vom fi noi atunci, ce vom face şi care este dorința noastră lăuntrică cea mai arzătoare. Nu trebuia să avem nici o reținere. Trebuia să ținem cont doar de dorințele şi năzuințele noastre, nu de talentele sau de posibilitățile noastre de atunci. Puteam să fim vedete rock, stele de cinema, astronauți dacă doream, şi trebuia să notăm totul pe o foaie.

Vine şi berea mea, şi eu ridic paharul.

— Noroc!

Bjørn dă din cap aprobator, închină paharul, dar apoi îl pune jos fără să bea.

— Şi eu am scris: „Să locuiesc împreună cu Elin pe strada Oscars", continuă el. N-a trebuit să mă gândesc nici măcar o secundă, ci pur şi simplu am scris cuvintele pe foaie. „Să locuiesc împreună cu Elin pe strada Oscars." Pe atunci eram căsătorit cu Linda de vreo opt sau nouă ani şi tocmai ni se născuse al patrulea copil. Apoi am rupt foaia în bucăți şi am aruncat-o.

— Serios? reuşesc eu să îngaim. Nu ştiu ce să spun...

Nu pot să îi dau o replică similară şi să-i mărturisesc că m-am gândit la el în toți aceşti ani, pentru că n-am făcut-o, dar în aceste momente îmi doresc să o fi făcut, doar pentru a-l răsplăti cu aceeaşi monedă, deoarece ideea afurisită că iarăşi am ieşit pe minus mă face să-mi doresc să beau, şi să tot beau, şi să nu mă mai opresc.

Mâncarea ne-a fost servită, dar nu facem decât să ciugulim din ea, şi în timp ce Bjørn îmi relatează că mi-a urmărit viața şi ştie când m-am căsătorit, când s-au născut copiii mei, când ne-am mutat în Grenda, când am primit diploma de medic specialist, când am început să lucrez la centrul medical, simt cum carnea de oaie îmi stă în gât. Ştie inclusiv pe ce loc a ieşit Aksel la Birken anul acesta, şi la

Marcialonga, şi în toate celelalte competiții la care a participat.

— Dar nu am găsit decât lucrurile pe care le poate vedea oricine, chestiile care se scriu pe internet.

Eu sunt la a treia bere, în timp ce Bjørn este încă la prima, şi în continuare habar nu am ce să-i răspund. Dar Bjørn continuă să vorbească despre faptul că are o cutiuță în care a păstrat biletele de cinema şi chitanțele de pe vremea când am fost împreună, şi că uneori scoate cutiuța şi se uită la acele amintiri. Îmi povesteşte despre călătoria interrail în care am fost împreună, până la insulele greceşti.

— Când am mers pe jos, cu rucsacurile în spate, şi am dormit pe stradă, în fața gării din Atena, laolaltă cu alți turişti străini, îți mai aminteşti? N-aş fi putut să o conving pe Linda să meargă în aşa o excursie în ruptul capului!

Mâinile noastre stau una lângă alta pe masă. Mâinile mele sunt mai mici decât ale lui, dar, în afară de asta, avem mâini asemănătoare şi mari, cu degete lungi şi noduroase.

Explicațiile lui Bjørn îmi conferă o senzație puternică de ireal, simt că m-am întors în timp şi că am revenit în prezent, ca în serialul de care uitasem în totalitate acum, pentru că aici a început totul, în acest micuț restaurant întunecos. Chiar aici, substratul interior cedează, şi ceea ce crezusem eu inițial că era beton şi asfalt, în clipa asta se dovedeşte a fi nisip, alcătuit din miliarde de boabe, fiecare dintre acestea fiind responsabil pentru mişcarea greoaie, dar hotărâtă, care s-a angrenat acum.

Dar eu stau în continuare la masă, crezând că nu se întâmplă nimic altceva decât faptul că iau cina cu un fost iubit care, probabil, a intrat în criza vârstei a doua, sau trece printr-o criză în căsnicie, şi că depănăm vechi amintiri, aşa cum mi-a scris el în mesaj că vom face. Eu nu i-am ascuns nimic soțului meu, spre deosebire de Bjørn, voi merge în curând acasă şi voi râde împreună cu Aksel despre

toate astea. Vom sta în bucătărie şi ne vom amuza, în timp ce Aksel va bea din cana gradată, şi eu, din bolul pentru peştişori aurii.

— Nu ştiu ce să spun.

— Te înțeleg perfect. Intenția mea nu este să te copleşesc cu mărturisirile mele. Numai că... ştii tu... când m-ai contactat vineri, m-am bucurat incredibil de tare. „Ce s-a întâmplat?", m-a întrebat Linda. „M-a adăugat Elin pe Facebook", i-am spus. Şi Linda m-a întrebat apoi de ce trebuia să te contactez fix acum şi m-a avertizat că, dacă mă întâlnesc cu tine, căsnicia noastră s-a terminat. Dar ea mereu zice că divorțează, chiar şi pentru un lucru banal, spre exemplu dacă uit să duc gunoiul.

— O, Doamne!

— Da, da. Ieri a vrut să divorțăm pentru că a descoperit că am băut o bere, deşi era duminică seara. „Da, poate ar trebui", i-am răspuns, „poate ar trebui să divorțăm". Gândul că urma să ne întâlnim cred că m-a întărit oarecum. M-am gândit la tine non-stop de vineri încoace, şi ei i s-a făcut frică atunci, pentru că niciodată nu i-am mai spus una ca asta. Întotdeauna, ea a fost cea care zicea că ar trebui să divorțăm, şi apoi eu o linişteam. „Ce vrei să spui?" m-a întrebat. „Poate chiar ne *vom* despărți." „Dar divorțul nu este o soluție", îmi zice ea. „Tu ai venit cu ideea divorțului", am contrazis-o eu, „şi oricum nu ne mai e bine împreună". Mai ciudat e că am rămas perfect calm. „Ție nu ți-e bine", mi-a întors-o ea. „Dar *tu* eşti OK, eşti fericită?" „Fericită? Cum adică? Nu se poate să fii fericit toată ziua, bună ziua!" „Dar ți-e bine cu mine?", am întrebat-o. „Nici măcar nu te uiți la mine." „Doar nu putem să stăm treizeci de ani holbându-ne unul la altul!", aşa mi-a răspuns. Dar ea pe mine nu mă vede absolut deloc. Exceptând dățile în care o înfurii; atunci se uită la mine. Dacă o deranjez cu ceva sau dacă fac ceva greşit, atunci se uită la mine. „Dar ce vrei să spui cu «poate

ar trebui să divorțăm»?” m-a întrebat ea din nou, şi am ținut-o tot aşa, în cerc, până când am lăsat-o baltă şi ne-am dus la culcare. Când noi doi suntem împreună cu copiii, nepoții, rudele şi prietenii, sau cu clubul gurmanzilor, sau când stăm împreună în grădină şi ne bem cafeaua, iar vecinii se opresc să stea la taclale, adică suntem nedezlipiți în toate împrejurările sociale, ca să zic aşa, atunci nu ți-ai închipui niciodată că ar fi ceva în neregulă cu noi. Linda are două personalități: într-un fel se poartă cu mine, şi în alt fel cu ceilalți. Atunci când suntem singuri, am senzația că se pregăteşte să se răzbune. Tace toată ziua, iar apoi, brusc, începe să mă facă cu ou şi cu oțet din te miri ce fleac.

Bjørn ia furculița şi o plimbă prin mâncare, dar apoi o lasă jos.

— N-am putut niciodată să vorbesc cu Linda aşa cum vorbesc cu tine. Am remarcat asta din clipa în care ai intrat în cafenea, şi am simțit nevoia să-ți povestesc totul, ca altădată. Mai ții minte cum stăteam treji nopțile şi povesteam? Dar probabil te gândeşti că sunt complet nebun, pentru că îți povestesc despre toate astea. Dar nu sunt nebun. Nu m-am simțit aşa cu nimeni altcineva. Pentru mine a fost o alinare să ştiu că exişti şi să-ți urmăresc tot parcursul vieții.

Înghit în sec şi încuviințez. Apoi înghit din nou. După care beau restul de bere.

— Eu mai comand o bere. Vrei şi tu?

— Da, sigur, spune Bjørn şi în sfârşit îşi bea paharul de bere. Chelnerul ne aduce încă două beri şi dăm noroc. Este al doilea pahar pentru Bjørn şi al patrulea pentru mine. Bjørn trânteşte paharul cu putere pe masă. Şi acum, că m-am pornit: nici sex nu mai facem. Adică, niciodată. N-am mai făcut sex de cinci ani. Țin minte precis când a fost ultima dată: în seara de Crăciun, cu cinci ani în urmă.

— N-ați mai avut nici un fel de contact fizic?

— Nu. Doar câte un pupic pe obraz din când în când. Nu mai are chef, aşa mi-a spus, este de părere că am încheiat acest capitol al vieții noastre. Dar în mesajele de pe telefon îmi scrie „iubitule” şi îmi trimite pupici şi inimioare. Şi mai sunt şi toate acele fotografii pe care le postează pe internet. Mi se întâmplă să văd pozele şi comentariile ei, iar apoi încep iarăşi să sper puțin. Cine este femeia asta care povesteşte totul despre relația noastră pe internet? Este aceeaşi femeie cu care m-am căsătorit? Aceasta să fie oare viața noastră? Aşa de fantastică? Dar, când ne revedem, totul este ca înainte. Eu sunt genul tactil, adică am nevoie de contact fizic ca să funcționez, dar în fiecare seară, ea se culcă lângă mine cu telefonul în mână şi se ocupă de Instagram, sau vorbeşte cu copiii. Instagramul şi copiii, doar de asta îi pasă.

— Ai mai vorbit cu cineva despre asta?

— Nu.

— Nici cu prietenii, nici cu colegii şi nici cu altcineva?

— Nu. Niciodată n-am vorbit despre asta decât cu tine.

„Are nevoie de mine”, m-am gândit eu atunci pentru prima dată, dar nu şi pentru ultima. „Doar eu îl pot ajuta.”

Acum mă gândesc că omul trebuie să se păzească de vanitatea care se ascunde în nevoia de a ajuta pe cineva. Omul trebuie să se păzească de vanitate. Dacă vrei să îți fie bine, trebuie să scapi de vanitate. Dacă eşti lipsit de vanitate, atunci eşti complet liber. Dar vanitatea se pricepe foarte bine să se ascundă, şi apoi să se furişeze mai departe şi să fie foarte greu de dibuit. Adeseori nici nu se sinchiseşte să se mai ascundă.

Bjørn stă cu capul plecat, cu privirea în bere şi bate cu degetele în pahar.

— Dar mereu a fost aşa relația dintre voi? îl întreb. Bănuiesc că mai demult a fost bine.

— A fost foarte frumos la început, înainte să apară copiii, şi apoi ne-a mers binişor, câțiva ani după aceea. Dar, de la un moment dat încolo, nimic din ce făceam nu era bine. Apoi lucrurile s-au calmat, după ce copiii s-au mutat de acasă, dar când s-au născut nepoții, parcă ne-am întors în acelaşi punct.

Suspină.

— Într-o zi, trebuia să mergem la cinematograf, dar ne-a sunat cel mai mare dintre copii şi ne-a spus că s-au îmbolnăvit. Ceea ce mă deranjează nu este atât faptul că lasă totul deoparte ca să-i ajute pe copii. Şi eu vreau să-i ajut. Ceea ce mă deranjează însă este cât de nerăbdătoare şi de dedicată devine atunci când vede că îi scrie vreunul dintre copii, sau când o sună, şi cum sare din pat, şi cât de însufleţit şi aprins vorbeşte cu ei la telefon. Atunci se schimbă la faţă, efectiv. Înainte cu câteva secunde încercasem să port o conversaţie cu ea, dar s-a aşezat, a suspinat, nici nu s-a uitat la mine şi nici nu m-a ascultat. „Unde vrei să mergem în vacanţă? Vrei să ieşim în oraş să mâncăm? Vrei să dăm o tură cu bicicletele duminică?” Dar pe ea nu o interesează. Pe ea o interesează doar copiii şi tot ce e legat de ei. Şi Instagramul. Dar acum te înnebunesc pe tine de cap. Am deşertat o grămadă de poveşti aici. Spune-mi dacă trebuie să pleci.

— Nu, nu. E în regulă, îi răspund, şi mă simt la fel de sătulă ca atunci când stau în faţa televizorului şi mă uit la seriale. Corpul meu simte o stare de bine care urcă în corp, un fel de pace interioară profundă. Sau poate sunt doar beată. Dar cum ai rezistat? Şi de ce nu ai vorbit cu nimeni în toți aceşti ani?

— N-am ştiut de unde să încep. Toți cred că ne înțelegem bine. Poate cu excepția copiilor noştri, care şi-au dat seama de nişte chestii de-a lungul anilor. Şi apoi, întotdeauna am crezut că, dacă mai aştept puțin, lucrurile se vor aşeza.

După ce vom mai face un copil, după ce copiii vor creşte mari, după ce terminăm de construit ceva la casă, după ce vom cumpăra casa de cărămidă la care a visat Linda în toți anii aceştia, şi care va fi scoasă la vânzare în sfârşit, după ce o vom fi cumpărat şi terminat de renovat, după ce copiii se vor muta de acasă, după una, după alta. Şi acum, în sfârşit am înțeles că niciodată nu va fi altfel, indiferent ce am face, indiferent unde ne-am muta şi indiferent cât de multe renovări am finaliza, indiferent cât de multe drumeții am face încolo sau încoace şi indiferent dacă ne cumpărăm o maşină nouă. În al doilea rând, îmi dau seama că faptul că am lăsat-o să mă domine în toți aceşti ani n-a făcut decât să înrăutățească lucrurile. Ar fi trebuit să pun piciorul în prag de mult. Acum este prea târziu. În rarele ocazii când mi-am susținut punctul de vedere şi am ripostat verbal în fața ei, ea începea să râdă pur şi simplu. „Doamne, cât de prostesc arăți când faci aşa şi strigi!" îmi zicea, apoi scutura din cap şi îmi întorcea spatele. Nu are pic de respect pentru mine. Are mai mult respect pentru pisica noastră bătrână decât față de mine. Faptul că le oferă mai multă grijă şi iubire copiilor şi nepoților decât îmi acordă mie pot să tolerez, dar când şi pisica bătrână este tratată la fel... Uneori, pisica îi stă tolănită în poală şi mă fixează cu ochii ei galbeni.

Râdem, şi Bjørn zice:

— Da, ştiu. Uneori am senzația că înnebunesc.

L-am condus la gară. Am mers tăcuți până la Teatrul Național, pe strada Karl Johan, pe lângă clădirea Parlamentului şi apoi pe strada care duce la Gara Centrală. L-am condus până pe peron, iar acolo mi-a cuprins obrajii în mâinile lui calde câteva secunde, apoi a dispărut.

Pe drumul cu metroul până acasă am stat cu capul sprijinit de geam. „Da, da", m-am gândit în sinea mea. „Da,

da.” Cei trei litri de bere pe care îi băusem îmi rodeau stomacul şi îmi părea rău că m-am îmbătat într-o zi de luni. Geamul rece era reconfortant pe obrajii mei aprinşi, şi din nou mi-am amintit sentimentul acela de odinioară, când mă simțeam uşurată să mă îndepărtez de Bjørn. Ca atunci când deschizi geamurile şi se formează curent, într-o zi călduroasă de vară. Am estimat că mai aveam încă timp să văd măcar un episod din serialul cu călătoriile temporale, înainte să mă culc.

Pe vremea aceea, încă mai credeam că totul e ca de obicei. Încă mai aveam impresia că toate cele întâmplate erau parte dintr-o zi oarecare, o parte a rutinei. În realitate, mă fripsesem, aşa cum se întâmplă să verşi apă fiartă pe tine şi, la început, nu simți nimic. Nu pare ceva grav, doar o porțiune roşie de piele pe mână, şi îți vezi de ale tale, fără să dai importanță. Dar, dacă nu ții mâna sub apă călâie, arsura va continua să lucreze în linişte, şi, a doua zi, pielea înroşită se va fi transformat în nişte băşici gălbui, pline cu lichid.

— Cum a fost cu Bjørn? m-a întrebat Aksel când am ajuns acasă. El tocmai atunci venea din baia din pivniță, era ud pe păr şi avea un prosop prins în jurul taliei. Pielea de pe coaste îi căpătase o culoare roz-deschis. Aveam senzația că slăbeşte tot mai mult, pe zi ce trece.

— El şi soția lui fac parte dintr-un club de gurmanzi.

Am chicotit pe seama lui Bjørn şi a Lindei, care fac parte dintr-un club gourmet, dar, când eram pe punctul de a-i relata restul, el a şi urcat scările.

„Ascultă-mă, Tore. Aveam de gând să-i povestesc totul lui Aksel. Dar el a urcat şi s-a culcat.”

„Chiar crezi că lucrurile s-ar fi derulat altfel dacă i-ai fi relatat totul?” îmi răspunde Tore.

„Da, pentru că în seara asta, i-am scris lui Bjørn un mesaj: *Mulțumesc pentru cină*, urmat de un soare zâmbitor

care îi trimite un pupic, şi sunt foarte convinsă că n-aş fi făcut asta dacă Aksel s-ar fi aşezat lângă mine şi m-ar fi ascultat."

„Da, sigur. I-ai trimis mesajul, şi locul unde te-ai ars a început să te roadă pe dinăuntru. Atunci, te-ai gândit că era un gest de politeţe să îi trimiţi un mesaj de mulţumire. În afară de asta, nu voiai ca Bjørn să se simtă prost după ce ţi s-a confesat. Te-a mânat acelaşi sentiment de a nu rămâne datoare, de a nu ieşi pe minus, şi nu faptul că te simţeai singură în propria casă, şi nici ceea ce ţi-ai tot repetat în minte, în decursul anului care trecut."

Bjørn nu mi-a răspuns imediat şi am început să mă neliniştesc. Stăteam întinsă pe canapea, nici măcar n-am apucat să pornesc televizorul, şi senzaţia de uşurare pe care am simţit-o în metrou deja dispăruse. Bjørn era încă în tren, de ce nu îmi răspundea? Poate că avea altceva de făcut.

„Porneşte televizorul", mi-am spus, „aminteşte-ţi că mai sunt câteva episoade din serialul scoţian". Dar am rămas întinsă pe canapea, uitându-mă la telefon, deoarece, în cursul zilei, Linda postase noi fotografii, mai întâi cu un peisaj din drumul ei spre serviciu, când soarele încă nu răsărise complet deasupra dealurilor, iar apoi o fotografie cu salată şi un pahar de vin alb. „Petrecere-singură-acasă într-o zi de luni."

Doamne, cum ştie femeia asta să-şi prezinte viaţa astfel încât ceilalţi să îşi dorească să trăiască la fel, m-am gândit, în ciuda a ceea ce aflasem despre ea.

După o jumătate de oră am primit în sfârşit un răspuns. *Eu trebuie să-ţi mulţumesc, n-am vrut să te supăr cu toate problemele mele.* Apoi o inimă. Şi apoi încă un mesaj. *Mi-a prins aşa de bine că am vorbit cu tine! Mi-ar face plăcere să ne mai întâlnim.*

„Are nevoie de mine. Suferă, şi eu îl pot ajuta.” Acum e momentul să plătesc puțin din datoriile cumulate pe care le am față de omenire, şi în special față de Bjørn – pentru că eu am fost cea care l-a părăsit şi pentru că el suferă în căsnicia lui. Acum îl pot ajuta pe el, îi pot ajuta pe ei, m-am gândit, sentimentală şi cu mintea înceţoşată de alcool.

„Sunt beată şi sentimentală”, mi-am spus în sinea mea. Am învățat despre asta la facultate, când am studiat modul în care trebuie să ne comportăm cu pacienții: să denumim sentimentele în momentul în care suntem încercați de ele. Să facem un pas în spate şi să spunem în sinea noastră: „Acum m-am supărat”, în loc să ne lăsăm absorbiți de supărare, nervozitate sau orice alt sentiment am avea. „Eşti beată şi sentimentală. Porneşte televizorul acum. Revino pe drumul tău.” Dar, în schimb, m-am întors la telefonul mobil.

Şi mie, i-am răspuns, iar acum aşteptam mesajul lui. „Ce mai e şi asta? De ce i-am scris aşa ceva?”

„Ne putem întâlni la cafenea ca să depănăm amintiri sau să povestim despre mariajul lui. Este ceva inocent”, mi-am spus. A doua zi i-am zis lui Aksel. M-am prefăcut că mă gândesc la ceva.

— Da, aşa e. Îți aminteşti de Bjørn? Mi-a spus că i-a prins bine să stea de vorbă cu mine şi că vrea să ne mai întâlnim. Are probleme în căsnicie.

Aksel nu mi-a răspuns, şi eu am rămas cu ochii ațintiți la televizor şi am continuat:

— Nu ştiu dacă am chef să mă joc de-a terapeutul în timpul liber. Eventual să-l adaug pe lista pacienților mei.

Nici de data asta Aksel nu mi-a răspuns, iar când mi-am întors capul înspre el, am observat că dormea. Zăcea în fotoliul pe care i-l făcusem cadou la aniversarea de cincizeci de ani. Fotoliul are un suport pentru picioare care se înalță atunci când te laşi pe spate, şi acolo obişnuieşte el să se întindă după antrenament ca să-şi mănânce obişnuitul bol

cu ovăz. Acum, stă cu gura căscată şi pare mort, în timp ce ecoul vocii mele atârnă în aer, strident din cauza minciunilor.

7

Mai este o oră până la prânz şi pacienţii continuă să vină, cu eczeme în urechi, cu dureri de spate şi cu migrene. „Durerea radiază pe picior în jos? Puteţi atinge podeaua cu mâna? Şi în ce moment din zi este mai acută durerea? Beţi destulă apă? Lăsaţi-mă să vă verific ceafa. Aveţi multe pe cap în ultima vreme, şi cum staţi cu somnul?" Adesea mă simt de parcă bâjbâi în ceaţă. Adesea apar neconcordanţe între durerile subiective ale pacienţilor şi diagnosticele mele obiective. Şi atunci ce poţi să faci? Să fii empatic şi înţelegător? Pentru ce? Pentru durerile reale, sau pentru stările sufleteşti care probabil le-au generat pe cele fizice? Este o suferinţă de ordin psihic, fizic? De parcă ar fi două dimensiuni diferite. „Ameţesc", îmi spun în sinea mea, apoi încep să mă joc de-a ghicitul, şi, în timp ce ascult, palpez şi examinez pacientul de parcă am fi în continuare doi oameni care stau pe un dâmb în Africa, în urmă cu treizeci de mii de ani, visez la un aparat care scanează într-o clipită omul, îi analizează toate organele şi pune un diagnostic. Un aparat care să interpreteze analize de sânge, de spută, urină, lacrimi, scaun, ceară de urechi; un aparat care poate

examina urechile, ochii, nasul, gâtul, vaginul, căile urinare, scrotul, rectul, iar apoi, pe baza unui milion de fişe medicale, să poată stabili un diagnostic, pe care, altfel, un om i l-ar fi putut stabili după ani întregi.

În schimb, corpul este asemenea unui nou-născut care ţipă, şi nimeni nu ştie de ce. Scutecul este uscat, copilul a primit mâncare, mama este aici, şi cu toate astea, copilul ţipă. Aşa este corpul, mai ales când îmbătrânim: strigă, şi nu ştim de ce. Ne doare capul fără motiv, zăcem în pat fără să ne vină somnul şi ne zvârcolim, nu mâncăm aproape nimic, şi cu toate astea, avem colaci de grăsime pe talie, ne antrenăm, şi totuşi pielea atârnă pe muşchii picioarelor, avem gânduri pozitive şi le zâmbim necunoscuţilor, şi cu toate astea, părem posaci.

Adesea trebuie să-mi reamintesc de ce m-am făcut medic generalist şi medic de familie. De ce nu lucrez şi eu la spital, ca Aksel, acolo unde munca de bază, pe care o fac eu în fiecare zi, deja a fost efectuată.

Atunci mă gândesc mereu la anul în care a trebuit să fac practică medicală în toate specializările din spitale. Ierarhia, poziţionarea, intrigile, şefii de secţie masculi care alegeau alţi bărbaţi tineri drept protejaţi, lipsa femeilor pe secţiile medicale, din pricină că nu au existat predecesoare şi nici legăturile necesare, nesiguranţa doctoriţelor, care se aseamănă cu nesiguranţa imigranţilor atunci când unul dintre ei vine la putere. În loc să se comporte în mod respectuos şi deschis tot timpul cu femeile doctor, cel puţin pe vremea aceea, acestea erau înconjurate de un soi de isterie care făcea imposibil să rămâi o persoană obişnuită, ci trebuia să fii specială, pentru că atunci exista o nevoie de a te pune pe un piedestal, şi dacă nu erai demnă de un piedestal, aşa cum sunt majoritatea, indiferent de sex, simţeai un impuls puternic de-a te arunca în prăpastie. Iată cum stă treaba cu aşa-numitele minorităţi: suntem cu ochii

pe ei; suntem impulsionați de sentimente să îi distingem de ceilalți şi să-i educăm, şi, dacă se dovedesc nedemni de această cultivare, atunci ne rămâne dovada clară şi avem o explicație pentru faptul că nu mulți dintre ei ajung în vârf: „Uită-te la ei! Nu pricep, şi basta!”

Unele dintre pacientele mai în vârstă aveau o singură întrebare de pus după ce mă prezentam şi le explicam tratamentul ulterior:

— Când vine doctorul?

Le zâmbeam, ca să nu le tulbur, şi le spuneam:

— Eu sunt doctorița.

Ele repetau:

— Da, dar când vine doctorul?

Pacientele de la acest centru medical ştiu că eu sunt doctorița. Dețin propriul cabinet, cu o uşă care se poate descuia şi încuia. Pacienții mei sunt o parte reprezentativă a populației. Aceştia se schimbă mereu, dar, în funcție de vreme sau în funcție de direcțiune, sunt mai mult sau mai puțin dificil de tratat. Dar în primul rând, sunt foarte numeroşi, sunt diferiți, şi fiecare pacient, luat individual, nu are nici o putere asupra mea.

Ca medic generalist, evit contactul direct cu colegii de breaslă. Nici măcar la prânz nu trebuie să mănânc cu ei. Pot să stau bine-mersi în cabinet şi să-mi beau milkshake-ul cu gust de căpşuni, care este sursa mea principală de alimentație în prezent, pe lângă o portocală pe zi, un fel de suc denumit Fruktfest, plin de îndulcitori sintetici şi de alte chimicale. „Consumați mâncare proaspătă şi neprocesată”, îi sfătuiesc eu pe pacienții mei. E bine să spui astfel de lucruri. „Relaxați-vă şi fiți recunoscători” – acestea sunt cuvinte şi propoziții care îți pot merge la inimă. În imaginația mea, îmi urmez propriile sfaturi şi îndemnuri, dar în realitate, stau aici şi beau milkshake cu gust de căpşuni şi Fruktfest. Omul poate să ducă mai mult decât îşi

închipuie. Printre pacienții mei există persoane care își acoperă aportul zilnic de calorii prin simpla ingerare a unor combinații de grăsimi, sare și alcool. Din această pricină, nu ar trebui să mai fie funcționali, dar iată că sunt.

Cum ar fi cazul următorului pacient de pe listă.

„Grăsanul", cum se autointitulează el însuși, intră cu pași legănați pe ușă, încălțat cu pantofi rupți și cu talpă roasă. Este o veche cunoștință, iar azi acuză dureri de genunchi, este remarcabil că mai trăiește încă, pentru că Grăsanul are șaizeci de ani, cântărește o sută șaizeci kilograme, și, la două secunde după ce a intrat pe ușă, tot cabinetul duhnește a nicotină și alcool, care au fost filtrate prin corpul lui. Mare mirare că poate să meargă fără ajutor, și acum se lasă greu pe scaun, cu o bufnitură. Vrea să-i prescriu analgezice, analize de sânge, RMN, EKG, radiografii, operație, întrucât are o sută de boli pentru care ia o mie de pastile, care îi dau un milion de reacții adverse, pentru care trebuie să ia un miliard de alte pilule.

Acum spune că are nevoie de ajutor, dar el nu vrea ajutor. Ceea ce dorește el este să-și vadă în continuare de nebunia lui, și, printr-o formă exhibiționistă și ciudată de bucurie, sau poate de răzbunare, vrea să se afunde și mai tare în suferință, ca să devină un caz și mai extraordinar, după care să întoarcă și mai mulți capul.

În toți anii de când vine la mine, i-am spus că trebuie să se lase de fumat, de băut și de mâncatul în exces și să înceapă să facă sport etc. etc., și de fiecare dată încuviințează serios dând din cap, de parcă m-ar auzi pentru prima oară. Dar ceea ce dorește este ca eu să mă străduiesc, să gâfâi și să asud, și să încerc să-i urnesc corpul masiv, apoi se va preface că intră și el în jocul meu, dar se relaxează și mai tare, bucurându-se de strădaniile mele, sorbindu-le ca pe o formă de iubire, un tip de iubire și de atenție de care nu are parte în viața privată. Sau poate că

are. În condițiile actuale, Grăsanul pare îndeajuns de mulțumit de viața lui. Înlăuntrul lui, în trupul lui tot mai suferind, se ascunde un tip surprinzător de fericit. Nici genunchii afectați, ciroza, boala pulmonară obstructivă cronică, astmul, artroza, prolapsul, cheagurile de sânge, infarctul, şi nici tumora severă şi malignă din colon nu i-au stricat buna dispoziție, şi, la un moment dat, râde cu atâta poftă de propriile vorbe, încât trebuie să scoată inhalatorul pentru astm.

Apoi stăm şi trecem prin toate exercițiile de rutină. Eu mă prefac că habar nu am ce face el, el se preface că mă ascultă, şi în ultimele minute sunt cu mintea plecată în altă parte. Şi pentru că am plecat cu ea atât de departe, pentru că m-am gândit îndelung la Bjørn şi la cele întâmplate în ultimul an, nu am fost atentă şi gura mea a vorbit de una singură, pentru că vocea mi s-a schimbat, şi Grăsanul s-a îndreptat de spate şi se holbează la mine, cu gura căscată.

Încerc să revin pe făgaş, ascult ecoul din cabinet ca să-mi amintesc ce i-am răspuns atunci când el mi-a servit una dintre replicile lui standard, că acum el chiar se va lăsa de fumat – ca de obicei, mi-a spus asta de parcă nu mi-ar mai fi promis şi altă dată, ca să mă încurajeze, ca să-mi arunce mici bucăți de carne, ca să mă ademenească în jocul lui – şi îmi amintesc că, în loc să-i răspund, ca de obicei: „Da, cred că asta ar trebui să faci, îți pot recomanda un program prin care să te laşi de fumat ş.a.m.d.”, eu îi zic:

— E important să ne şi relaxăm puțin, în cazul acesta. Nu trebuie să uităm să ne relaxăm.

Încrederea în dezvoltarea omului şi în faptul că aceasta există este uneori foarte greu de menținut, şi, în zilele şi mai cenuşii, mă văd în rolul unei femei de serviciu care, în cel mai bun caz, reuşeşte să facă curat într-un colțişor, pentru ca a doua zi dimineață să descopere că este iarăşi plin de mizerie.

Anul acesta, până în data de azi, Grăsanul a făcut în jur de cincisprezece-douăzeci de proceduri, analize şi operaţii diferite în spital. Am pierdut şirul trimiterilor pe care le-am semnat pentru acest bărbat, şi în sufletul meu adesea m-am gândit că poate e mai bine să moară. Oricum asta face.

„Bea până nu mai ştii de tine, Grăsane, mănâncă până crăpi, fă pe tine, stai pe budă şi împinge până leşini, aşa cum se zvoneşte că a făcut şi Elvis. Fă-i un serviciu corpului tău şi întregii societăţi şi termină odată cu toate. Pe de altă parte, gândeşte-te că eşti încă în viaţă. Acesta e un miracol! Asta dovedeşte că trăieşti corect. Du-te acasă, simte-te bine şi relaxează-te."

De câte ori nu mi s-a întâmplat acasă, în Grenda, să-i adresez pe un ton ridicat cuvintele astea lui Aksel, dar evident că nu le-am rostit în faţa Grăsanului, cel puţin nu până acum. Dar pentru că i le-am repetat lui Aksel de atâtea ori, propoziţiile erau pregătite, poleite şi îngrijite, gata să fie folosite.

— Tocmai citeam că alcoolul e bun împotriva Alzheimerului, deci dacă aş fi în locul dumitale, aş bea mai mult alcool. Doar să ţii minte să bei şi suficientă bere în acelaşi timp, pentru că berea conţine, după cum se ştie, multă vitamina B. Mai ales berea nefiltrată.

Ce altceva i-am mai spus? Ascult ecoul din încăpere.

— Treceţi pe la McDonald's în drum spre casă şi mâncaţi un meniu triplu extra, plus două meniuri go bananas[10] mari; asta cred că ar trebui să faceţi acum. Meritaţi din plin."

Mă ridic şi îi întind mâna. Simt că nu mai pot să stau într-un loc şi că nu mai suport să bat apa în piuă.

---

[10] Un tip de meniu care se vindea în anul 2017 şi includea figurine de plastic Minioni.

— Ne-am înțeles, da? În fine, eu sper că veți fi bine şi vă doresc mult noroc.

Îl scot încetişor afară din cabinet. Aud că pufneşte parcă pe nas, dar, în afară de asta, bărbatul acesta vorbăreț nu mi-a spus nimic în ultimul minut.

„Cum rămâne cu jurământul lui Hipocrate?" mă întreabă Tore după ce închid uşa. Are vocea agitată. Acum a devenit chiar isteric. Urmează avalanşa.

Mai demult, credeam că pot să ajut oamenii. M-am străduit foarte tare să-i ajut pe cei cu adevărat bolnavi, pe bolnavii cronici, care au dureri mari. Mi s-a întâmplat chiar să le dau inclusiv numărul meu de telefon personal. Dar apoi am fost nevoită să renunț la telefon, pentru că eram sunată zi şi noapte, unii dintre pacienți veneau la noi acasă, băteau la uşă şi mă strigau. „De ce fac asta, când şi aşa le-am acordat prea mult timp?" l-am întrebat pe Aksel. Şi Aksel a răspuns că a-i ajuta pe oameni este adesea mai complicat decât pare, că aceia care au nevoie de ajutor deseori nu sunt în stare să-l accepte, sau poate că au alt interes, poate nu doresc ajutor, ci altceva. „Ce anume?" l-am întrebat, şi Aksel mi-a răspuns că nu ştie, dar că lucrul cel mai înțelept ar fi să păstrez distanța. Aksel era de părere că, dacă le acorzi ajutor suplimentar şi compasiune anumitor pacienți, nu faci altceva decât să-ți dai foc la valiză. Poate că, astfel, îi faci să îşi reamintească de acel ajutor şi de toată compasiunea pe care ei *nu* le-au primit, şi tu doar sufli în jăratic şi aţâți focul care arde mocnit sub istoria vieții lor.

L-am întrebat cum aş fi putut să-mi dau seama dinainte față de cine să păstrez distanța, dar nu a ştiut să-mi spună.

Mi-a luat mult timp să recunosc că anumiți pacienți, de exemplu Grăsanul, nu doresc ajutor, nici să depăşească boala, să se însănătoşească şi să scape de dureri. Nu, ceea ce vor ei este să-i facă pe alți oameni – printre care mă

număr şi eu – să încerce să le acorde ajutor şi, prin urmare, ei urmăresc perpetuarea acestei situații, şi astfel eu voi continua să-mi storc creierul interpretând analize, să-i trimit la alte investigații şi să cer noi consultații, deoarece această situație, cu toată îngrijorarea, întreaga mea speranță şi totala mea compasiune şi încredere în viitor, constituie o stare plăcută în sine. Nu prea doreşte nimeni să scape de ea.

Acest tip de pacienți se folosesc de mine ca de o sobă, ca de un loc în care ei pot să-şi exprime gândurile cu voce tare. Ei nu inițiază nimic pentru a-şi îmbunătăți situația. Din contră, am impresia că dialogurile cu mine îi fac să fie în stare să continue pe aceeaşi cale. Vin încoace, se descarcă şi se încarcă mereu cu forțe proaspete şi curaj, ca să continue la fel ca până acum.

Adesea, îmi dau seama ce tip de pacient am avut în cabinet în funcție de cum mă simt după ce a plecat, şi, după ce Grăsanul pleacă, întotdeauna mă simt stoarsă de vlagă şi epuizată. Dar nu şi astăzi. Astăzi mă simt calmă şi fericită. Astăzi este rândul Grăsanului să se simtă stors de vlagă. Stau aici şi mă întreb cât timp va trece până mă vor suna de la recepție, acolo unde s-a dus Grăsanul acum ca să se plângă de mine, ştiu asta, parcă-l şi văd în fața ochilor. „Dar ei nu te vor crede, Grăsanule, pentru că va fi cuvântul tău împotriva cuvântului meu” – nu mi-a trecut ideea asta prin cap înainte – şi ştiu că femeia de la recepție afişează o mină serioasă, ca atunci când ai de-a face cu un nebun: este calmă şi fermă.

Telefonul țârâie, şi de data asta este Gro.

Ce faci? Am vorbit cu Aksel ieri şi nu mi se pare că se simte prea bine.

În plus, mai primesc încă un mesaj de la Bjørn.

Ce se întâmplă? Eşti acolo? Chiar trebuie să vorbesc cu tine. Putem să ne auzim spre seară? Sunt singur între 6 şi 7.

„Şi tu, Bjørn, te-ai folosit de mine ca de o sobă. Şi tu te-ai folosit de telefoanele zilnice pe care mi le-ai dat de-a lungul anului ca de un ventil, astfel încât să poți să rezişti în viața la care ai decis să te întorci.”

Nu le răspund nici lui Bjørn, nici lui Gro.

Prietenia mea cu Gro a început în urmă cu câțiva ani, într-o seară, când mi-a bătut la uşă şi mi-a cerut o rețetă. Nu era nimic nou în faptul că oamenii veneau la uşa mea şi voiau să le acord ajutor medical. Mai demult nu trecea o zi fără să sune la uşă cineva din Grenda şi să ceară o rețetă sau un diagnostic rapid. Majoritatea mi se adresau mie, nu pentru că aş fi medic generalist, ci pentru că Aksel are o aptitudine aparte de a respinge oamenii, ținea de ceva din atmosfera pe care o răspândeşte în jurul lui. Am scos bateriile soneriei, dar apoi oamenii veneau prin spatele casei şi băteau la uşa de la terasă. I-am întrebat dacă n-ar putea mai bine să-şi sune medicul de familie a doua zi, dar atunci îmi ziceau că au un termen-limită foarte important şi nu puteau să-şi irosească vremea ca să-şi ducă copilul la doctor. Ulterior, veneau copiii singuri şi sunau la uşă. Se discuta despre răspundere civică şi solidaritate, şi ne aruncau apropouri despre cât de mulți bani câştigam, pentru că în Grenda până şi copiii de zece ani ştiau să-şi argumenteze ideile ca nişte politicieni.

Dar Gro nu locuia în Grenda, ci într-una din vilele grandioase, şi faptul că tocmai cineva de acolo venise să bată la uşa mea a fost ceva nou. Singurul lucru pe care îl ştiam despre Gro era că soțul ei, avocat de profesie, a ridicat mâna o dată, la o şedință cu părinții la şcoală, şi a spus că li se dau prea puține teme copiilor, şi toți părinții din Grenda au schimbat priviri cu subînțeles între ei şi au dat ochii peste cap, iar acum iat-o aici pe ea, cu unghiile ei lungi şi

părul blond patinat, plângând în hohote, de abia mai putea vorbi. Mi se părea că văd de aproape un animal rar.

— Soțul meu are o legătură extraconjugală cu altă femeie de câteva luni. Şi acum a plecat, şi eu nu-nu-nu-ştiu ce-he să mă fac. Mă învâ-hârt prin casă pur şi simplu. Am nevoie de ceva ca-halmant. Ajută-mă! Te rog frumos, ajută-mă!

Eram cu un cap mai înaltă decât ea şi cântăream cu siguranță dublu, şi, când m-am apropiat de ea şi am cuprins-o de după umeri cu grijă, m-am simțit nu doar ca un bărbat, ci ca un bărbat foarte mare. Eu eram îmbrăcată cu pantaloni de pijama bărbăteşti din flanel, aşa cum purtam mereu prin casă, şi cu o cămaşă bărbătească în carouri – în ultimii ani, ca să zic aşa, îmi cumpărasem haine de la raionul pentru bărbați din H&M –, şi pe dedesubt purtam o bustieră pentru sport, care îmi turtea sânii, de erau plați ca abdomenul lui Gro, în timp ce burta mea, din contră, era la fel de proeminentă ca pieptul ei.

— Nu pot să-ți dau o rețetă în starea în care te afli acum. Dar am un calmant pe care ți-l pot da, deci cred că ar trebui să dormi aici la noapte.

Am condus-o la bucătărie. Micuțul ei dos fâşneț se flendurea în fața mea, tot corpul acela mărunțel, cu mişcările unduitoare şi cu pantalonii ei mulați. Atâta muncă, atâția bani şi timp investit, şi cu toate astea, soțul ei o întinsese de acasă. În timp ce soțul meu este încă aici, chiar dacă eu umblam cu haine bărbăteşti.

— Stai jos aici, i-am spus şi apoi m-am dus după un calmant, am turnat apă într-un pahar şi i l-am dat.

— Nu ştiu ce să fac, a repetat ea şi a apucat cu mâna tremurândă paharul pe care i l-am întins.

M-am aşezat față în față cu ea, i-am luat mâna într-a mea şi am stat aşa câteva clipe. Parfumul ei umplea toată bucătăria.

— Cât de plăcut este aici! a spus ea. Niciodată nu am intrat într-o casă din aceasta. În cât timp îşi face efectul pastila?

— În jur de cincisprezece-douăzeci de minute.

— Deseori am stat şi m-am uitat la voi cum organizaţi petreceri în grădină. Atmosfera de aici mi se pare atât de liberă şi de relaxată.

— Acum s-a terminat cu petrecerile din grădină.

— De ce?

— Nu ştiu.

— Nu pricep ce s-a întâmplat, pentru că de Crăciun ne-am simţit atât de bine! Acum îmi spune că a fost aşa pentru că era îndrăgostit. Şi că dragostea l-a făcut mai indulgent. Este adevărat că nu s-a mai enervat chiar atât de des din cauza mea.

M-am întrebat atunci dacă am avut vreodată prieteni apropiaţi, sau pe cineva la uşa căruia aş fi putut să bat în cazul în care Aksel m-ar fi părăsit. Nu-mi venea în cap nici o persoană. Adică eu aş fi putut să bat la uşa lor şi sigur aceştia ar fi încercat să mă ajute, doar că nu aş fi făcut aşa ceva niciodată. Eu nu aş fi cerut ajutor nimănui. Mult mai probabil, aş fi plecat şi m-aş fi ascuns undeva ca un animal.

— Mă duc să beau un pahar cu apă, i-am spus şi m-am ridicat în picioare, fericită să pot să-mi retrag mâinile. Şi din ce pricină se enerva soţul tău, am întrebat-o eu de lângă tejgheaua din bucătărie.

— Din orice. Că am cheltuit prea mulţi bani, că mă antrenez prea mult, că vorbesc prea mult când avem invitaţi, că flirtez şi dansez cu alţii când mergem la vreo petrecere. Practic, din te miri ce. Dar apoi, cândva prin toamnă, a devenit atât de blajin, de amabil şi vesel, încât nimic nu mai constituia o problemă, şi eu râdeam şi dansam ca de obicei, la toate petrecerile de Crăciun, şi, în noaptea de Anul Nou, el doar râdea, şi m-am gândit că

depăşiserăm ce era mai rău, că poate, cu timpul, îi trecuse supărarea... dar azi a venit acasă şi... Nu pot să înțeleg cum de nu mi-am dat seama înainte.

Gro şedea în acelaşi loc şi scutura din cap, cu lacrimile curgându-i pe obraji.

— Nici măcar nu a împlinit treizeci de ani. Nu ai nişte vin?

— Nu prea merge cu pastila.

M-am gândit la cutia cu sticle de vin care mă aştepta în frigider. Nu-mi doream decât ca pastila să-şi facă efectul, iar eu să pot să mă întind din nou pe canapea.

Când Gro a început să clipească mai rar, am pregătit patul în camera Idei şi, a doua zi dimineață, când am plecat, ea încă dormea. Aksel era în străinătate la unul dintre concursurile lui de schi, şi, când m-am întors acasă, ea deja plecase.

În seara următoare am găsit o pungă de cadouri pe scări şi în ea erau trei sticle de vin şi o felicitare pe care scria: „Mulțumesc pentru ajutor! Te îmbrățişez, Gro”.

Nimeni din Grenda nu ne-a dat ceva drept răsplată în schimbul tuturor serviciilor medicale pe care le-am prestat pentru ei de-a lungul anilor. Aksel obişnuia să spună că suntem văzuți ca nişte lucrători mai acătării, şi atunci eu obişnuiam să-i spun că nu e aşa, deoarece nimeni din Grenda nu ar fi îndrăznit să roage un instalator sau un electrician să lucreze gratuit.

Voiam să-i mulțumesc pentru vin. Apoi, voiam să ştiu ce mai face, deoarece, într-un fel, devenise pacienta mea. De aceea, m-am dus la ea acasă chiar în seara aceea, şi, cu toate că îmi propusesem să fiu concisă şi să vorbesc strict la obiect, ca să rezolv cât mai repede, nici una, nici două, m-am trezit în bucătăria din vila ei imensă – puteam număra pe degetele de la o mână de câte ori mai trecusem pragul unor asemenea vile, şi asta exclusiv cu prilejul unor

aniversări ale copiilor –, aşa că, ţup!, iată-mă la masa lungă de cinci metri din bucătărie, pe care Gro a aşezat două pahare şi o sticlă, şi prin urmare, astfel a început o prietenie, aşa cum ar trebui să înceapă toate prieteniile, şi anume prin ajutorul reciproc pe care ni-l oferim. Fiecare pas, fiecare schimb de replici şi fiecare gest al meu care m-au condus în acel punct mi s-au părut logice şi inevitabile, şi, cu toate astea, sfârşesc în nişte situaţii în care mă întreb cum de-am aterizat în ele.

Odată, în tren, am ajutat o femeie mai în vârstă cu bagajul, iar apoi am stat opt ore şi am ascultat-o deşertându-şi inima despre toată familia ei, în timp ce eu am băut cafea călâie şi am mâncat o tonă de biscuiţi-vafă.

— Oare n-ar fi trebuit să o ajut cu bagajul? l-am întrebat pe Aksel când el a râs de mine. Era o babă care târa trei cufere mari. Ar fi trebuit să stau acolo şi să o las să se chinuiască, fără să ridic un deget? Tu ce-ai fi făcut?

— Normal că aş fi ajutat-o cu bagajul, dar apoi mi-aş fi luat o carte, mi-aş fi pus căştile în urechi şi ori de câte ori ar fi spus ceva, m-aş fi prefăcut că nu aud. Iar cafeaua şi biscuiţii... ai fi putut să le refuzi pur şi simplu.

— I-am spus „nu”, dar a continuat să ţină întins către mine paharul de la termos, plin cu cafea, iar pachetul de biscuiţi olandezi mi l-a aruncat în poală. Dacă aş fi ştiut cât de agresivă e, aş fi fost mai expeditivă cu ea, dar după ce am acceptat cafeaua şi biscuiţii, a fost de parcă s-ar fi rupt un sigiliu, de parcă faptul că eu mâncam şi beam din pachetelul ei pentru drum i-ar fi dat dreptul să relateze totul despre copiii ei, soţii şi soţiile acestora, despre profesiile, bolile, casele, maşinile, vacanţele şi câinii lor, în timp ce alţi pasageri se uitau la noi, fiindu-le milă de mine. Aveau o expresie pe faţă similară cu a unui martor la un viol, dacă e posibil să-ţi imaginezi că ar sta cineva liniştit să privească un viol. Se uitau la mine cu un soi de curiozitate şi

compasiune, dar parcă mă şi disprețuiau puțin, deoarece mă lăsam călcată în picioare în felul acesta.

— Aminteşte-ți de Lanzarote, a spus Aksel după ce s-a oprit din râs. Nu uita de Lanzarote.

„Lanzarote” era numele de cod pentru toate situațiile de acest gen în care ajungeam din întâmplare, şi a rămas anecdotic după călătoria noastră spre Lanzarote, când cineva a întrebat la difuzor dacă există vreun doctor la bord, şi noi ne-am uitat unul la altul, şi Aksel a spus: „E rândul tău!” Şi eu m-am ridicat şi m-am dus pe coridorul acela îngust, unde am întâlnit acele fețe care mă priveau pline de venerație, deoarece situația era gravă şi iată, venea doctorul. Dar nu era nimic serios, doar o femeie care leşinase din cauza hiperventilării cauzate de frica de zbor, aşa că am rugat-o pe însoțitoarea de zbor să aducă apă şi o pătură, iar eu m-am aşezat lângă ea şi acolo am rămas până am aterizat. De fiecare dată când dădeam să mă întorc la Aksel şi la fetițe, mă prindea şi mai tare de mână şi începea să se smiorcăie. Toată familia era cu ea, soțul şi copiii, şi totuşi insista să stau cu ea.

— Nu pleca, mi-a spus. Dacă pleci, mi se face frică din nou.

Când am aterizat, a insistat să ne invite la cină, în semn de mulțumire pentru ajutor. Restaurantul ales de ea se afla pe o străduță lăturalnică şi era o văgăună mică şi murdară, şi, după ce am mâncat acolo, am făcut intoxicație alimentară cu toții, de am zăcut şi am vomitat întruna, două zile la rând.

Atunci a fost rândul Doamnei cu Frică de Zbor să ne îngrijească, şi ne-a adus coca-cola şi medicamente de la farmacie, şi dacă înainte a fost dificil să o îndepărtăm, atunci devenise absolut imposibil de ținut la distanță.

— Ce-ar fi trebuit să fac? l-am întrebat pe Aksel după aceea. Începea să se smiorcăie imediat ce mă mişcam de lângă ea. Tu ce-ai fi făcut?

— În primul rând aş fi refuzat invitaţia la cină.

— Dar voia să-mi mulţumească pentru ajutor. În afară de asta, locuiam în acelaşi hotel, ar fi fost dificil să-i evităm. Şi m-am gândit că vom scăpa de ei după cină şi vom fi chit.

— Dar nu merge aşa.

— N-a fost doar vina mea.

— *Tu* ai fost cea care nu a reuşit să refuze. Tu ai fost cea care a zis „da" în numele tuturor. Şi ce a spus doamna aceea la cină? A spus: „Noi ce vom face mâine?" *Noi.* De parcă deja am fi fost o gaşcă unită, de parcă am fi călătorit împreună din Oslo şi ne-am fi cunoscut dinainte. În cele din urmă tot eu a trebuit să le spun clar că vrem să fim lăsaţi singuri, şi atunci inclusiv tu ai *protestat*, astfel încât m-ai obligat să-mi susţin ideea şi să fiu lupul cel rău. Cât de nebuni sunt unii!

— Dar ne-a ajutat când ne-a fost rău.

— A fost vina lor că ni s-a făcut rău! Şi de ce nu li s-a făcut rău şi lor atunci, îmi spui şi mie?

După acea vacanţă, am încercat să urmăresc cu atenţie ce anume din gesturile lui Aksel îi face pe oameni să se îndepărteze instinctiv de el şi să se agaţe de mine. Observam ce zicea, ce făcea şi încercam să mă întorc pe propriile urme şi să-mi dau seama care a fost clipa decisivă când aş fi putut să aleg o altă abordare şi aş fi putut impune limite, aşa cum Aksel izbutea să facă de fiecare dată, cu o lejeritate înnăscută.

Probabil că eu le transmiteam ceva în mod inconştient celor din jur, deoarece ori de câte ori mergeam la vreo sărbătoare de primă împărtăşanie, botez, aniversare de cincizeci de ani sau nuntă, inclusiv la vreo înmormântare, se nimerea să stau lângă cineva care îşi ridica puloverul sau

îmi arăta vreo cicatrice, iar apoi îmi povestea două ore despre medicul de familie şi despre spital, Oficiul Muncii şi malpraxis, în timp ce eu stăteam acolo, hipnotizată, ca un ostatic, şi nu îndrăzneam să mă duc nici măcar la toaletă.

De fiecare dată când se întâmpla asta, îmi simțeam parcă mirosul propriilor intestine, un ghemotoc mic şi întunecat din interiorul meu. Cum am ajuns aici? Cum s-a întâmplat? Dar n-am aflat niciodată. În schimb, am încercat să găsesc motive logice şi raționale ca să fac ceea ce oricum făceam, în cele din urmă.

Cât despre Gro, pentru mine, ea a însemnat practic să pot să trec strada, ştiind că la ea se găseşte şi vin, şi bere. Mai ales în zilele în care mă hotăram că trebuie să mă las de băut, pentru ca apoi să îmi regret decizia, în jurul orei opt seara, adică mult după ora închiderii magazinului Vinmonopolet şi după ce alimentarele nu mai puteau comercializa bere. Dar, după ce am cunoscut-o pe Gro, nu trebuia decât să traversez drumul cu pietriş şi să bat la uşa ei.

Aşa cum pasiunea mea erau băutura şi serialele TV, când Aksel era plecat la schi, principala preocupare a lui Gro era legată de viața fostului ei bărbat şi de tot ceea ce întreprindeau el şi proaspăta lui soție. Între mine şi Gro s-a creat un soi de acord tacit: stăteam în bucătăria ei ca să bem din vinul ei, iar ea îmi povestea nestingherită despre fostul soț. Obişnuia să ia telefonul mobil şi să-mi arate orice mişcare făceau cei doi pe rețelele sociale. „Ia uite cât a slăbit şi cât de tare a îmbătrânit”, zicea Gro. „Sunt îngrijorată pentru el. Chiar cred că nu-i e bine.”

Dacă Gro venea la mine în bucătărie şi bea din vinul meu din cutii de carton, atunci eu îi ziceam că el nu mai este problema ei şi că e timpul să-şi continue viața. Dar dacă eram în bucătăria ei şi beam din vinul ei, turnat ca la carte,

din sticle de vin păstrate într-un loc special construit de soțul ei, atunci eu îi spuneam: „Da, chiar a slăbit mult. Nu pare să-i fie bine deloc”.

Dacă ar fi fost după mine, aş fi continuat să beau singură; întotdeauna preferam să beau singură, dar cu Gro aveam vinul garantat, şi mai era ideea că semnul distinctiv al alcoolicilor este acela că preferă să bea singuri, şi eu mi-am spus că de aceea continuam să merg la ea şi îi deschideam la rândul meu uşa casei atunci când venea la mine: ca să demonstrez că nu sunt alcoolică. Dar motivul adevărat al acestei prietenii care a continuat este acela că eu de obicei ajung în încurcături pe care apoi nu le mai pot descurca.

8

La trei zile după prima întâlnire de la Kaffebreneriet, am stabilit să ne vedem la o cafenea din centru. Situată chiar lângă Gara Centrală, era o reproducere a unei vechi cafenele vieneze, cu candelabre şi mese de lemn închise la culoare.

În acel răstimp de trei zile ne trimiseserăm aproximativ o sută de mesaje fiecare din noi. „Ce se întâmplă de fapt?” mă întrebam. Acum câteva zile nimic din toate astea nu existase, şi acum iată că există şi se întâmplă într-un mod care mă face să-mi reconsider viața de dinainte, atunci când

nu îmi verificam telefonul mobil şi când nu aveam atâtea mesaje de citit şi de trimis.

Pe durata zilei am fost eficientă cu pacienții şi am amânat tot ce s-a putut amâna, şi astfel am reuşit să ajung la cafeneaua vieneză încă de la ora patru şi jumătate. Când am trecut prin uşa rotativă, aveam gura uscată şi palpitații. Bjørn era deja acolo, ca data trecută. M-a îmbrățişat şi, acum, nu am mai încercat să mă desprind de el.

— Mă bucur să te văd, mi-a şoptit la ureche. Ce tare mă bucur să te văd!

Am simțit palma lui caldă pe ceafă şi nu am îndrăznit să spun nimic, doar am încuviințat.

— Acum e rândul tău, mi-a spus Bjørn după ce ne-am aşezat. Data trecută am vorbit doar eu. Vreau să ştiu mai multe de la tine. Cum sunteți voi, tu şi Aksel?

— Nu e aşa de mult de povestit. Aksel şi cu mine suntem prieteni buni. Nu ne certăm aproape niciodată.

— E deseori plecat la schi?

— Da, asta îi place lui să facă.

Nu voiam să mă plâng prea mult din pricina asta, pentru că apoi, mai devreme sau mai târziu, de dragul echității, aş fi nevoită să îi pomenesc şi despre consumul meu exagerat de băutură şi despre dependența de seriale TV, aşa că am preferat să îi spun:

— Eu fac mare parte din treburile casnice. Adică, eu fac toate treburile casnice. Şi tot eu gătesc.

— De ce? Doar amândoi aveți serviciu, nu?

— Nu ştiu. Aşa a fost să fie. Eu planific tot ce e legat de familie. El niciodată nu are vreo sugestie, dar este întotdeauna de acord cu ceea ce propun eu. Numai că în ultimul timp n-am mai plănuit aşa multe. Copiii s-au mutat de acasă de mult.

Ce plictiseală! Era o conversație plictisitoare, în care ştiam dinainte ce va spune celălalt şi ce urmează să spun şi

eu, la rândul meu. Deja vedeam în fața ochilor toată conversația, de-a fir a păr, de la început până la sfârşit, şi m-am uitat cu jind la sticlele care stăteau aliniate în spatele barului. Nu voiam să beau, nu şi acum, dar, pentru a reuşi să mă abțin, Bjørn trebuia să-mi povestească despre Linda şi viața lor împreună în Fredrikstad.

— Şi la voi? Cine se ocupă de treburile casnice? Mie mi se pare că întotdeauna cineva e şeful, iar celălalt îl ajută. Şi poate că e bine ca unul să țină situația sub control, i-am spus, pentru că nu voiam să-i mărturisesc cât de sătulă eram să fiu capelmaistru, bucătar-şef, contabilul familiei şi maestru de ceremonii în viața lui Aksel şi a mea, să fiu o blestemată de locomotivă, iar el, pe post de pasager care dormitează în ultimul vagon. Ce s-ar fi întâmplat dacă nu aş mai fi spălat haine, şi aşternuturi, şi ştergare, dacă m-aş fi lăsat de făcut curățenie, dacă nu aş mai fi mers la cumpărături şi nu aş mai fi făcut mâncare, şi dacă aş fi congelat resturile şi le-aş fi scos ulterior, ca să le încălzesc doar? Cât timp eu mă strofocam în bucătărie, Aksel mai trecea din în când pe acolo şi exclama uimit: „Mamă, cât de ocupată eşti!”

Evident că aş fi putut să las totul deoparte, dar nu suportam să zac în aşternuturi care aveau pete de spermă vechi de trei săptămâni, nu suportam să mă trezesc dimineața şi să nu mai am chiloți curați, nu suportam să simt cum calc pe firmituri în bucătărie, nu suportam să vin acasă de la muncă şi să simt putoarea coşului de gunoi sau mirosul de mucegai al hainelor lăsate prea mult în maşina de spălat. Nu am suportat aşa ceva nici când eram mică.

Dacă mă plângeam, Aksel zicea că eu nu îl las să se implice. Dar, în dățile în care îl lăsam să facă bagajul pentru fete, atunci când mergeam în drumeții, întotdeauna uita lucrurile esențiale, cum ar fi costumul de baie, prosop, chiloți, pulovere călduroase. Dacă intenționam să mergem

undeva unde existau şi magazine, nu era nici o problemă, dar dacă mergeam la vreo cabană la munte, atunci era mai rău, şi în cele din urmă am renunţat la experimentele de genul ăsta şi am făcut eu singură bagajele pentru ele, şi la fel s-a întâmplat, pe rând, cu toate aspectele care ţineau de organizare.

Aşa m-am resemnat, ca în multe alte dăţi. Ei bine, ulterior tot eu făceam toate cumpărăturile sau îl rugam frumos pe el să cumpere pâine, ouă şi hârtie igienică. *Ai putea să cumperi pâine, ouă şi hârtie igienică? Te îmbrăţişez!* îi scriam un mesaj, şi el îmi răspundea: *OK*, iar eu îi răspundeam: *Mulţumesc!*

Aksel obişnuia să-şi lege schiurile pe spate, venea acasă cu haine transpirate, le îngrămădea în coşul de rufe murdare şi intra la duş. Eu mergeam după el şi adunam hainele, să le pun la spălat. Oricum, trebuia să spăl haine colorate, mă gândeam eu, pentru a-mi justifica gestul faţă de mine, în primul rând. După ce Aksel îşi termina duşul, eu împingeam apa spre scurgere şi ştergeam faianţa de marmură, ca să nu rămână pătată. De câte ori nu l-am rugat să şteargă apa după el şi, cu toate astea, el niciodată nu ştergea apa în baie. „Ai câştigat, Aksel", îmi spuneam, în timp ce asudam ştergând faianţa pe care eu o alesesem. „E doar vina mea. Aş fi putut alege alt model de faianţă."

Am citit studii care relevă faptul că bărbaţii din ziua de azi fac la fel de multă muncă casnică precum femeile, dar întrucât aceste cercetări se bazează pe ceea ce raportează oamenii de bunăvoie, nu pun prea mare preţ pe ele. Rareori se întâmpla ca Aksel să meargă la cumpărături din proprie iniţiativă; operaţiunea asta îi solicita creierul atât de tare, încât începuse să-şi închipuie că doar el face cumpărăturile, mereu din proprie iniţiativă, şi de aceea el sigur ar fi bifat răspunsul „cel puţin o dată pe săptămână" la întrebarea „Cât de des faceţi cumpărăturile pentru casă?", chiar dacă el

mergea la magazin maximum o dată la paisprezece zile. La aceeaşi întrebare, şi eu aş fi răspuns în mod similar, adică o dată pe săptămână, în ciuda faptului că, în realitate, eu făceam cumpărături cel puțin de trei-patru ori pe săptămână, pentru că aprovizionarea cu mâncare era integrată în rutina zilnică în asemenea măsură, încât aş fi putut să o fac şi cu ochii închişi. Într-adevăr, mi se întâmpla să cobor cu picioarele pe pământ când ajungeam la casă ținând în mână pungi de cumpărături pe care nu-mi aminteam să le fi ales eu.

În schimb, dacă era vorba despre concursurile de schi fond, Aksel scotea la iveală o latură a sa care altfel zăcea ascunsă. Când erau reduceri la un magazin de sport, mergea țintă acolo după serviciu şi petrecea ore în şir uitându-se, chiar dacă, de obicei, îi displăcea să bântuie prin magazine şi trebuia forțat să-şi cumpere haine, exceptând cazul echipamentelor sportive. Avea grijă de ele şi de unsul schiurilor, aşa cum o mamă are grijă de primul ei născut.

Cu alte cuvinte, Aksel era capabil să aibă grijă de ceva, putea să-şi amintească să cumpere ceva şi putea duce un plan la bun sfârşit doar dacă îl interesa. Deci era capabil, însă nu avea motivația. Aşa stăteau lucrurile. Aksel făcea ceea ce îl interesa pe el, iar eu mă ocupam de tot restul. Nu mă interesau în mod deosebit hârtia igienică, ferestrele curate, mâncarea caldă, podelele curate şi aşa mai departe, dar doream foarte tare să evit opusul: să nu fie mizerie, să nu am frigiderul gol, să nu am becuri arse şi coşuri de gunoi împuțite, şi de aceea mă apucam de această treabă în zori de zi, şi astfel s-a format acest tipar, la fel cum s-a petrecut şi în casa copilăriei mele. Aşa cum preluasem controlul asupra muncilor casnice când eram mică, tot la fel am continuat să îmi asum aceste atribuții când m-am mutat împreună cu Aksel. Una peste alta, era cel mai uşor aşa, de

aceea între mine şi Aksel, odată, mai demult, s-a decis ca spălatul hainelor, curățenia în casă, aprovizionarea cu alimente şi toate treburile casnice – exceptând maşina, întreținerea acoperişului şi rareori tunsul ierbii – să fie hobbyurile mele, ceva ce mă pasiona pe mine în mod deosebit, tot aşa cum Aksel era pasionat de schi.

Dar nu i-am povestit nimic din toate astea lui Bjørn, în acea după-amiază. Nu aş fi îndrăznit nici măcar să-mi aud propriile gânduri legate de această temă, atât de plictisitor era. Plus că apetitul pentru alcool mi se deschidea ori de câte ori mă gândeam la asta, iar azi nu voiam să mă îmbăt, aşa decisesem dinainte.

— Nu sunt prea multe de povestit despre noi. După cum spuneam, nu ne certăm aproape niciodată, dar fiecare din noi îşi trăieşte propria viață. El îşi face de lucru în atelierul pentru schiuri, iar mie îmi place să... mă uit la seriale. Am râs încetişor. N-ai vrea mai bine să-mi povesteşti despre voi? Despre tine şi Linda?

— Chiar ai chef să mai auzi ceva despre asta?

— O, da!

— Dar ce anume vrei să ştii?

— Povesteşte-mi despre cea mai recentă ceartă pe care ați avut-o.

— Bine, păi... Într-o zi mi-am cumpărat un sendviş de la o benzinărie. Îmi era foame, fusesem la şedințe toată ziua şi nu avusesem timp să mănânc de prânz, şi, când m-am dus să alimentez cu benzină, în drum spre casă, brusc mi s-a făcut extrem de foame şi am halit rapid sendvişul, chiar dacă ştiam că e împotriva regulilor.

— Care reguli?

— Linda a hotărât să nu cumpărăm nici un fel de mâncare pe care am putea să o preparăm şi să o servim acasă. A instalat o aplicație pe telefoanele noastre mobile, unde trebuie să scriem absolut tot ce mâncăm. Dar eu uit

deseori să țin evidența, și, odată ajuns acasă, mi-am dat seama că uitasem și să notez sendvișul, și să-mi șterg urmele de maioneză de pe buza de sus. Când Linda a descoperit nu doar că îmi cumpărasem un sendviș (aceasta este o altă regulă, care impune reducerea carbohidraților), ci că uitasem și să trec în aplicație, încălcând astfel trei reguli, a făcut o criză de nervi care a durat până a doua zi. Atunci a spus că vrea să divorțăm. Și acum chiar vorbesc serios, mi-a zis.

— Cum?

— Da, da.

— Dar cum e posibil ca un sendviș să devină pricina unui divorț?

— Ea este de părere că sendvișul simboliza o problemă mult mai mare, adică faptul că o mint și că ascund lucruri de ea.

— Dar nu e nimic ciudat în faptul că minți și ascunzi lucruri de ea, în condițiile care îți impune regulile astea absurde.

— Ai perfectă dreptate. Și acesta e motivul pentru care n-am mai povestit nimănui despre asta. Îmi este rușine că am lăsat-o să mă țină sub papuc în așa hal, atâția ani. În fiecare zi mă gândesc că astăzi o voi înfrunta, astăzi nu o voi lăsa să mă calce în picioare și să decidă ea totul. Dar apoi, milimetru cu milimetru, mă trezesc iar prins în aceeași situație... și imediat după aceea, ea se comportă de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Linda i-a spus că este prea gras, mi-a mărturisit Bjørn, că bea prea mult, că nu are ambiții. Odată, a venit un instalator la ei, dar nici nu a dat cu mătura, nici nu a strâns mizeria după el, și Linda – această persoană despre care nu mă mai săturam să aud povestindu-se – l-a pus pe Bjørn să-l sune pe instalator ca să-i zică vreo două, și după aceea s-a plâns că nu a fost mai supărat pe el la telefon și că nu l-a

ocărât îndeajuns de bine. „Eşti aşa de patetic”, i-a spus ea, „eşti pur şi simplu groaznic de *slab*.”

„E voie oare să spui aşa ceva cuiva?” m-am gândit. „Oare e permis? Oare aşa se comportă oamenii între ei când nu-i vede nimeni? Aş fi putut şi eu să-i vorbesc astfel lui Aksel în toţi aceşti ani de căsnicie?”

— De ce nu l-a sunat ea pe instalator ca să-l facă cu ou şi cu oţet?

— Bună întrebare! Ea e mult mai înfricoşătoare decât mine. Oamenii se tem mult mai tare de ea când se ambalează. Până şi câinii se tem de ea. Uneori face nişte crize de nervi cumplite. Atunci, îmi vine să fac un singur lucru: să o calmez. Cu ea mă pot simţi în siguranţă, însă doar dacă suntem de aceeaşi parte a baricadei. Când face câte o criză de nervi, mă simt de parcă aş cădea într-o gaură neagră.

— Trăieşti în teroare!

— Da!

— Mie mi se pare că eşti un bărbat abuzat.

— Chiar *sunt* un bărbat abuzat.

— Şi cum suporţi să trăieşti aşa?

— Nu suport. Dar apoi vine unul dintre copii, sau vin nişte prieteni în vizită, şi atunci ea redevine cea pe care mi-o amintesc eu, femeia aceea şarmantă şi docilă de care m-am îndrăgostit cândva, şi frumoasă, într-adevăr este incredibil de frumoasă. Îmi dau seama de asta ori de câte ori suntem în oraş şi mâncăm la restaurant, şi bărbaţii se uită la ea, inclusiv bărbaţi mult mai tineri se holbează la ea, şi atunci mă simt întotdeauna mândru. „Ea este a mea”, mă gândesc atunci.

Avem mâinile pe masă, unele lângă altele. Cafeneaua vieneză este aproape goală, şi, în afară de noi, nu mai este

decât un cuplu de turişti japonezi. Nu ştiam cât este ceasul şi nici cât timp stătuserăm acolo.

— Uită-te cât de tare seamănă mâinile noastre, a remarcat Bjørn.

— Dacă mă dau cu ojă arăt ca un travestit, i-am spus, şi el a râs. Vai, ce-a mai râs! Bjørn reacționa la glumele mele vechi de parcă le-ar fi auzit pentru prima dată.

— Pot să te țin de mână?

Drept răspuns, i-am luat mâna într-a mea şi am rămas aşa câteva clipe, fără să rostim nici un cuvânt. Mâna lui Bjørn era mare şi caldă. Atunci m-am gândit: „Ținutul mâinilor nu face rău. Este ceva complet inocent."

Când ne-am ținut de mână ultima oară eu şi Aksel? Nu îmi aminteam să ne fi ținut vreodată de mână.

— Gândeşte-te cum stăm noi aici, zice Bjørn. E incredibil că am reluat legătura. Nu-mi vine să cred. În toți anii aceştia m-am gândit: „Oare ce-ar fi spus Elin despre asta? Ce-ar fi făcut sau ce-ar fi spus acum? Cum ar fi arătat copiii noştri? Cum te-ai descurcat tu în apartamentul de pe strada Oscars? Cum de-ai reuşit mereu să faci asta?" Şi apoi urma să devii doctor. Un an întreg după ce m-ai părăsit, am tot sperat că te vei întoarce. Apoi eu şi Linda am început o relație şi totul a devenit mai uşor. Dar în toți anii, la toate răscrucile, ori de câte ori ni se năştea un copil, de fiecare dată când ne-am mutat, întrebarea asta revenea: „Cum ar fi fost viața cu tine?" Când ni s-a născut primul copil, în urmă cu câțiva ani, şi Linda era în spital şi îl ținea în brațe, eu mi-am imaginat că tu erai acolo. Ideea a venit fără nici o avertizare, nu mă mai gândisem la tine de mult, dar apoi ai apărut din nou, de parcă n-ai fi dispărut niciodată. Şi acum eşti aici. Pentru mine, asta înseamnă că am revenit pe calea bătătorită, acolo unde ar fi trebuit să rămân întotdeauna. Tot ce s-a întâmplat pentru mine a fost în afara acestui drum, pe o stradă care se înfundă.

— Vrei să zici că treizeci de ani de căsnicie, şi patru copii, şi nu ştiu câți nepoți au fost o fundătură pentru tine? l-am întrebat şi am observat că pofta de alcool îmi dispăruse.

— Da. Asta vreau să spun, într-adevăr. Nu înseamnă că nu-mi iubesc copiii sau nepoții.

După trei ore, ne aflam în fața intrării în Gara Centrală, exact ca data trecută. Eu intenționam să-i dau un sărut pe obraz, dar el şi-a întors capul astfel încât l-am sărutat pe gură, şi, când m-am urcat în metrou, i-am scris: *Lucrurile au mers prea departe. Cred că trebuie să ne calmăm şi să nu ne mai întâlnim o vreme.*

El mi-a răspuns: *Ai dreptate. Dar pe mine mă ajută gândul că exişti. Te iubesc.*

Şi eu te iubesc, au tastat degetele mele înainte să apuc să le opresc.

Tore chicoteşte în colțul lui. „Şi tu şezi acum aici şi te prefaci că nu ştii unde ai greşit", zice el, „te prefaci că degetele tale au fost deconectate de creier, te prefaci că nu ai făcut gestul acela conştient. Evident că erai conştientă şi ai fi putut opri gestul oricând."

Dar atunci, pe moment, m-am gândit că era un gest de pură politețe. Adică, atunci când cineva îți scrie că te iubeşte, şi tu trebuie să-i răspunzi la fel, aşa cum cineva îți urează „Crăciun fericit!" şi nu te poți abține şi îi urezi şi tu „Crăciun fericit!". Sau „Weekend plăcut!".

Tore: „Tu auzi ce spui?"

„Nu fac nimic greşit", m-am gândit după aceea, verificând telefonul în fiecare minut. „Abia ce ne-am reîntâlnit. Nu este decât o pasiune trecătoare", mi-am spus în sinea mea, şi mi-am pierdut pofta de mâncare, şi am pierdut din greutate, apoi fața a început să-mi radieze, iar oamenii comentau, inclusiv Aksel, şi am devenit mai eficientă cu pacienții, nu-mi mai păsa la fel de tare de ei, dar, în acelaşi timp,

reuşeam să-i ascult cu mai mult calm decât înainte, probabil tocmai pentru că, în fond şi la urma urmei, chiar nu mă interesa de ei.

Bjørn nu şi-a pierdut apetitul, spre deosebire de mine, care, după câteva săptămâni, a trebuit să urc în pod şi să-mi caut vechile haine pe care le păstrasem dinainte de naşterea fetelor. Bjørn spunea că, din nefericire, nimic nu îi poate afecta apetitul. Uneori mă întreba dacă mănânc, de parcă ar fi fost îngrijorat pentru mine, ceea ce m-a înduioşat, la fel ca toate gesturile lui.

Pe mine mă interesa întreaga existenţă a lui Bjørn, în linii mari, precum şi în detaliu. Ce mâncau la mic-dejun, cum pregăteau masa pentru cină, când mâncau, cine făcea mâncarea. *Trimite-mi poze*, i-am scris. *Ce faci? De ce faci asta? Cât timp? Cât de mult? Ce? Unde? De ce? Cine?* Ei încă erau abonaţi la ziarul local, le plăcea să-l răsfoiască dimineaţa, aşa cum făcuseră dintotdeauna, chiar dacă deja citiseră cele mai importante ştiri ale zilei de pe telefonul mobil. *La ce ziar sunteţi abonaţi?* l-am întrebat. *Fredriksstad Blad*, mi-a răspuns, şi apoi primeam noi fotografii pe internet, cu ei doi stând lângă masa din bucătărie, răsfoind fiecare în ritmul lui *Fredriksstad Blad* şi bând cafea de la un espresor de tipul Bodum, despre care aflasem de când îl pusesem pe Bjørn să-mi filmeze toată casa cu telefonul mobil, iar eu văzusem acea filmare de vreo zece-cincisprezece ori şi o ştiam aproape pe de rost.

Îl întrebam, şi scotoceam, şi sorbeam orice îmi relata Bjørn despre viaţa lui. Bjørn şi viaţa sa, căsătoria lui Bjørn, serviciul lui Bjørn de la o firmă de IT, unde vinerea obişnuiau să bea bere şi să organizeze loterie pe sticle de vin. Planurile lor de vacanţă. Ce urmează să gătească pentru cină. Ascultam toate răspunsurile, dar îmi doream mai mult, într-un mod care îmi amintea de căţeluşa noastră, care mereu adulmeca prin casă după orice fel de mâncare.

Şi cum mi se întâmpla în cazul cățeluşei care alerga dintr-o parte în alta, mă întrebam, şi legat de mine, ce caut. Şi la fel ca în cazul cățeluşei, nu găseam nici un răspuns.

În scurt timp, am devenit dependentă de puseul de energie pe care-l simțeam când asemănam poveştile lui Bjørn despre zilele pline de scandal şi amenințări, pe de o parte, cu postările Lindei de pe Instagram, pe de altă parte. Deosebirea năucitoare dintre cele două versiuni diametral opuse şi acea teamă care apărea ulterior – pentru că mă făcea să mă gândesc că nu este ceea ce pare a fi – ajunsese să-mi dea dependență la fel cum, mai demult, devenisem dependentă de vinul alb şi de serialele TV.

Acum, îmi dau seama câte a suportat şi prin câte a trecut acea căsnicie din Fredrikstad, în vreme ce propria mea căsătorie a crăpat de la prima rundă.

Într-o după-amiază, aproximativ în săptămâna a patra sau a cincea de când începusem relația cu Bjørn, stăteam ca de obicei în fața frigiderului şi urma să-mi umplu bolul pentru peşti, şi nu am mai resimțit nimic din acea expectativă plină de nerăbdare. Ideea de Chablis rece ca gheața nu era tentantă, ba dimpotrivă. „Vinul acela acru”, m-am gândit eu, „de ce l-aş bea?”.

M-am uitat în pahar şi la mâinile bătrâne şi obosite care-l țineau. Apoi mi-am umplut paharul cu apă.

I-am povestit şi lui Aksel că aveam să mă las de băut, şi, ca de obicei, el mi-a răspuns:

— Aşa zici mereu. Şi apoi, nici nu bei în exces.

— Beau de mai mult de patru ori peste recomandările autorităților. În ultimul an am consumat cam o cutie şi jumătate pe săptămână. Asta înseamnă şase sticle, adică aproape o sticlă pe zi.

— Aşa de mult? Cum ai reuşit să ascunzi asta?

— Nu am ținut nimic ascuns. M-am dus la Vinmonopolet, de acolo am cumpărat mereu. Luam o cutie cu sticle de vin, apoi le căram în casă şi le puneam în frigider, mă întindeam pe canapea, beam şi mă uitam la televizor. N-am ascuns nimic. Dar acum s-a terminat. Observ şi eu că nu mai suport la fel de bine băutura.

„Ce mincinoasă eşti!" m-am gândit. „Tot ce-ai făcut a fost să înlocuieşti o dependență cu alta."

„Să regreți ceva ce încă nu ai făcut. Dar ştiind că urmează să o faci oricum, şi atunci de ce să mai aştepți", mă gândeam în timp ce urcam, în fața lui Bjørn, scările din clădirea de pe strada Oscars, într-o luni, la doar zece zile după întâlnirea din cafeneaua vieneză.

Motivul pe care l-a exprimat Bjørn în acea zi şi care ne-a făcut să urcăm aceste trepte era că dorea să verifice dacă îi spusesem adevărul, şi anume că apartamentul arăta ca acum treizeci de ani, având exact acelaşi mobilier, aceeaşi bucătărie portocalie în stilul anilor şaptezeci, aceleaşi fotografii pe pereți.

— Şi canapeaua galbenă din catifea reiată?

— Da.

— Şi maşina de spălat maro, cu un cadru care imită lemnul, în stilul anilor şaptezeci?

Apoi iată-ne din nou în cafeneaua vieneză, într-o nouă zi de luni.

— Da, şi aceea există. A mers ca ceasul în toți anii ăştia. Întregul apartament pare o capsulă a timpului din 1975.

— Pe asta n-o mai cred.

— Dar e adevărat! Când ne-am mutat, mama a căutat prin magazine cea mai scumpă mobilă din Oslo şi a cumpărat fiecare piesă una după alta, în funcție de cum avea bani. La fel a procedat şi cu maşina de spălat şi cu tot restul, cumpărând mereu ce era mai scump şi mai rezistent,

astfel încât să nu mai trebuiască să ia alt mobilier niciodată. De aceea tot ce este în apartament, toate lămpile, covoarele, scaunele, tacâmurile, farfuriile, totul a rămas ca în 1975 până în ziua de azi.

Bjørn a râs.

— Nu poate fi adevărat. Şi pianul?

— Da, evident. Este tot acolo unde îl ştii.

— La fel de dezacordat?

— Da. Vrei să vii să te convingi cu ochii tăi? i-am spus. Zis şi făcut.

În timp ce urcam treptele, mă uitam la crăpăturile vechilor dale de gresie, care datau de la începutul secolului al nouăsprezecelea, simţeam mirosul de ziduri umede, care mereu a existat în aceste scări din cartierul Frogner, îl auzeam pe Bjørn răsuflând greu în urma mea, şi eu respiram greu, şi când am ajuns la fereastra cu vitralii dintre etaje, acolo unde obişnuiam să mă opresc ca să mă uit înspre curtea din spatele clădirii, şi care se transforma în roşu, verde sau albastru, în funcţie de ochiul de geam prin care priveam, mă întrebam când am încetat să mă uit pe acea fereastră, oare câţi ani oi fi avut atunci? M-am cufundat în aceste amintiri ca să mă ascund de certitudinea că era încă posibil să schimb macazul şi să urc în continuare aceste trepte pe care le urcasem de atâtea ori şi mai demult. Nu era greu. Ceea ce mi-ar fi fost greu în acest moment era să o iau de la capăt şi să mă întorc. Acum nu-mi doream decât un singur lucru: ca totul să continue, pentru că eu prinsesem ceva sclipitor şi strălucitor, care ilumina şi aurea totul.

— Doamne, a spus Bjørn când am închis uşa şi ne-am dus în antreu. Miroase fix ca atunci!

M-am răsucit ca să îmi pun geaca în cuier, dar înainte să apuc să fac asta, el m-a luat în braţe. Am rămas complet

nemişcată, i-am simțit corpul în spatele meu şi respirația în ureche.

— Miroşi exact ca mai demult, mi-a spus. Apoi mi-a ridicat părul şi m-a sărutat pe gât. Se pare că îmi amintesc foarte bine că îți plăcea asta destul de tare, mi-a şoptit.

— Da, am zis eu aplecându-mi gâtul ca să ajungă mai bine la el. Am închis ochii şi am înghițit în sec. Mă gâdila la ceafă. De ce nu i-am spus niciodată lui Aksel că îmi place să fiu sărutată pe ceafă şi că mă înnebunea? Şi de ce nu a descoperit el singur asta? De ce trebuia să fac eu totul? Dar, în scurt timp, nu m-am mai gândit la Aksel. În schimb mi-am întins gâtul şi m-am zvârcolit ca o pisică.

După câteva momente, Bjørn m-a întors cu fața spre el.

— Vrei să facem asta?

— Nu, i-am răspuns şi mi-am strecurat mâna pe sub cămaşa lui. Absolut deloc. Tu vrei?

Bjørn a înghițit în sec.

— Nu. Categoric nu.

— Trebuie să ne oprim acum.

— Da, trebuie.

— Chiar locuieşti complet singură aici? m-a întrebat Bjørn prima dată când a venit la mine acasă, în urmă cu treizeci de ani.

Pe atunci, mama lucra la Agenția Norvegiană de Cooperare pentru Dezvoltare[11] şi călătorise foarte mult, ani la rând. Prietenele mele se mutaseră de acasă de mult şi râdeau de mine când auzeau că locuiesc în continuare „cu mama”. Dar pentru mine era mai degrabă invers: mama locuia cu mine, mama venea şi pleca în călătoriile ei prin străinătate, în timp ce eu mă ocupam de gospodărirea apartamentului. De parcă am fi fost un cuplu de bătrânei, în

[11] Norad, Norwegian Agency for Development Cooperation. (N. red.)

care mama e bărbatul şi îmi aduce mie, soția lui, bani pentru cheltuielile de întreținere.

Într-o noapte, în cea dintâi primăvară în care am fost împreună, Bjørn şi cu mine ne-am furişat printr-o despicătură din gardul de la ştrandul din Frogner. Am luat cu noi o sticlă de vin roşu şi două pahare şi am tras o bancă în apă, pe care ne-am aşezat, legănându-ne în timp ce închinam.

— Eşti nebună, a râs Bjørn. N-am mai întâlnit niciodată pe cineva aşa ca tine.

Când l-am vizitat la Kråkerøy, s-a întâmplat să mă imite atunci când ziceam *solen*[12] sau *døren*, şi nu *sola* şi *døra*, ca pentru a-i asigura pe părinții, pe frații şi pe surorile lui că, deşi era cuplat cu o fată din Oslo, el nu-şi pierduse forța decizională. Dar, pe lângă faptul că mă critica pentru felul cum vorbeam, mă târa după el la toți prietenii lui, şi, când eram cu ei, ştiam că tot ce făceam sau spuneam avea să devină motiv de batjocură imediat ce plecam. Deseori, nu se mai puteau abține. Odată, în timp ce beam ceva acasă la unul dintre prietenii lui şi urma să mergem la o altă petrecere, în alt loc, am trecut pe lângă bucătărie, unde stăteau ei, şi i-am auzit. „Mulțumesc pentru invitație. Ne vedem la petrecere”, le spusesem eu înainte de a ieşi pe uşă, în timp ce, prin fereastra deschisă de la bucătărie, ei mă parodiau: „Mulțumeeesc pentru invitaaație. Ne vedem la petreecereee”, şi au izbucnit cu toții în râs.

Treaba asta mergea în ambele sensuri, pentru că atunci când îl duceam pe Bjørn la prietenii mei din Oslo, mă enervau dialectul, umorul şi comportamentul lui, tot aşa cum şi el se enerva pe mine pentru că veneam din Oslo,

---

[12] *Solen* înseamnă „soarele”, în limba norvegiană. Substantivul *sol* are două forme de singular hotărât, *solen* sau *sola. Døren* şi *døra* înseamnă „uşa”.

studiam la Medicină şi „mă credeam cineva”; în aceeaşi măsură, el era mândru, după cum îmi demonstrase în Kråkerøy, care abia dacă e la două ore distanță de Oslo, că acolo, în opinia lui, e o altă lume, cu plante în ghiveci, cu perdele din dantelă şi întotdeauna cu friptura sfârâind în cuptor, duminica. Majoritatea prietenilor lui Bjørn din Kråkerøy erau deja căsătoriți şi aşezați la casele lor. Unii făcuseră chiar şi copii, deşi nu aveau decât douăzeci de ani şi ceva. Bjørn era singurul care începuse să studieze, pe când ceilalți merseseră la şcoli profesionale şi deveniseră muncitori, deja aveau un loc de muncă cu normă întreagă şi case mari, cu băi, şi cu jacuzzi, şi cu bar în pivniță. Bărbații îşi construiseră casele singuri, femeile erau casnice sau lucrau la grădiniță, sau ca frizerițe, iar la petreceri, femeile se adunau în bucătărie, iar bărbații, în camera de zi. Mă simțeam de parcă aş fi mers acasă la nişte copii care se jucau de-a adulții, sau la nişte bunici, sau într-o țară îndepărtată.

O prietenă mi-a spus, după ce l-a văzut pe Bjørn prima dată: „E foarte chipeş şi dulce, dar o fi *îndeajuns de bun* pentru tine?”, şi vorbele ei au continuat să-mi răsune în cap, pentru că atunci când Bjørn era în Oslo, mă crispam de fiecare dată când căsca gura. Şi cel mai ruşine îmi era – trebuie să recunosc că îmi era ruşine cu el, aşa cum uneori şi lui îi era ruşine cu mine – nu pentru faptul că provenea din Kråkerøy sau că nici un membru al familiei lui nu fusese la facultate, ci pentru că se străduia în asemenea hal să ascundă toate astea, pentru că juca un rol şi folosea incorect neologismele, ba mai mult, le şi pronunța greşit. „Opreşte-te!” obişnuiam să strig la el în timpul certurilor noastre constante, după fiecare chef din Oslo, dar niciodată după vreunul dintre chefurile din Kråkerøy, deoarece acolo el nu se comporta deloc aşa, acolo el se simțea în siguranță.

„Fii cum eşti cu mine când suntem doar noi, comportă-te ca în Kråkerøy, relaxează-te, nu te mai strofoca atâta!”

În toți anii care au urmat, mi-am zis în sinea mea că existau atât de multe avantaje în a fi cu Aksel, încât puteam să tolerez dezavantajele. Când m-am culcat cu Aksel prima dată, am rămas trează după aceea şi m-am gândit că trebuie să aleg. Nu putem avea totul mereu, cum obişnuia mama să zică. Ei bine, contactul fizic cu Aksel nu era la fel de intens cum fusese cu Bjørn, şi nici în alte aspecte nu era la fel de intens. Totuşi, după un an petrecut alături de Bjørn, un an cu gelozii şi dramatism, în care nu ştiam niciodată ce avea să se întâmple dacă mergeam la un chef acasă la unul dintre prietenii mei, într-o seară – dacă o să se enerveze Bjørn, dacă o să țipe la mine după ce ajungem acasă, n-aveam niciodată de unde să ştiu –, după toate episoadele astea intense, atitudinea calmă şi amuzantă a lui Aksel a fost ca o reîntoarcere la vatră. Aksel putea să mă ducă peste tot. Fratele şi sora lui nu se holbau şi nu râdeau pe seama mea când vorbeam, aşa cum obişnuia să facă sora lui Bjørn când mergeam acasă la părinții lui, în Kråkerøy, şi nimeni nu mă imita cum vorbesc la petrecerile la care participam.

La chefurile cu Aksel, care crescuse în cartierul Grefsen şi fusese la Oslo Katedralskole[13], am încetat să mai vorbesc denigrator despre Oslo, aşa cum se aştepta lumea să fac la petrecerile din jurul zonei Fredrikstad / Kråkerøy, deoarece locuitorii de aici nutreau convingerea că Oslo este o văgăună. Atât de pregnantă şi unanim acceptată era ideea, încât ei se aşteptau şi din partea mea să le împărtăşesc părerea, deşi eu crescusem la Oslo. Am încercat să îmi imaginez ce reacții aş fi stârnit dacă spuneam că Fredrikstad sau Kråkerøy sunt o văgăună. Şi cu toate

[13] Unul dintre cele mai vechi şi exclusiviste licee din Norvegia. (N. red.)

acestea, am fost de acord cu prejudecățile lor: că Oslo este o văgăună şi că Fredrikstad, şi mai ales Kråkerøy, e singurul loc unde merită să locuieşti.

9

La ce m-am gândit în timp ce stăteam întinşi în pat, în vechea mea cameră de pe strada Oscars, după treizeci de ani? La nimic. Dar după ce Bjørn s-a dus la bucătărie şi a făcut cafea, pe care am băut-o în pat, atunci m-am gândit: „Uite, el face cafea din proprie inițiativă. Aksel n-a făcut niciodată asta. El mă ține de mână, Aksel n-a făcut niciodată asta".

Corpurile noastre s-au regăsit de parcă trecerea timpului nici nu ar fi contat. Sentimentul că sunt goală alături de Bjørn era acelaşi ca acum treizeci de ani. Chipul său deschis, de parcă nu s-ar fi văzut pe el din afară, seriozitatea şi naturaleța în tot ceea ce făcea, faptul că mă privea în ochi în timp ce era în mine – toate acestea, în urmă cu treizeci de ani, mă făceau să-mi doresc să mă ascund, să sting lumina, să trag draperiile şi să râd. Acum zăceam în pat, în camera mea puternic iluminată de pe strada Oscars, în acelaşi pat, şi nu reuşeam să-mi dau seama cum de putusem renunța la aşa ceva.

— Eu sunt doar un vis pentru tine, o iluzie, i-am spus. Nu mă cunoşti şi nu te cunosc. Acum că începem să

îmbătrânim, este normal să ne găsim vreun fost iubit, cineva care ne-a cunoscut pe când eram tineri.

— Se poate, mi-a răspuns Bjørn. Îşi ţinea o mână sub cap şi în cealaltă ţinea cana de cafea, care se odihnea pe pieptul lui. Dar nu te-ai schimbat deloc, de parcă anii aceştia n-ar fi existat. Mă faci să mă simt exact la fel, ca şi când totul a fost doar o mică abatere de la drum, un ocol, şi acum am revenit în sfârşit pe drumul corect.

— Dar tu ştii că nu putem fi împreună, aşa-i? N-aş putea să-i fac asta lui Aksel. Nu e posibil. Nu pot să-mi imaginez aşa ceva. N-aş putea să-i spun despre ce s-a întâmplat acum şi ce am făcut. Mă gândesc la casa din Grenda şi apoi la casa voastră enormă de cărămidă din Fredrikstad, n-ai putea să o întreţii, nici unul din voi n-ar avea bani să cumpere jumătatea celuilalt. Stăm aici şi riscăm nişte proprietăţi în valoare de peste douăzeci de milioane de coroane.

— Cui îi pasă de bani?

— Nu putem să ne continuăm aventura.

— Ba tocmai că asta facem. Doar zăcem în pat.

— Da, dar nu mai putem continua. Vrei să pierzi tot ce ai? Acum când începem să îmbătrânim? Şi te-ai gândit cum îţi va face Linda viaţa un calvar dacă află despre noi? Şi copiii, nepoţii, prietenii? Clubul gourmet? După o săptămână, o să fugi înapoi, plângând, la Linda şi la viaţa ta, şi împreună veţi lăsa în urmă acest episod numit „Criza”.

Eu stăteam întinsă pe o parte şi mă uitam la profilul lui, la nasul lui, la bărbia şi la pieptul lui masiv, care se înălţa şi cobora ritmic. Apoi, el a spus:

— Sunt foarte sigur că nu voi face asta. Bjørn a aşezat ceaşca pe noptieră şi s-a întors către mine. Când sunt în Fredrikstad şi mă gândesc la tine... numai numele tău mă face să mă simt calm şi în siguranţă. Elin, mă gândesc, şi toate în jur se aşază instantaneu, doar la gândul că exişti.

— Nu pot să-mi imaginez cum aş putea să iniţiez o discuţie cu Aksel despre asta, i-am zis. Pur şi simplu nu pot. Aksel şi cu mine suntem bine.

— Atunci de ce eşti cu mine în momentul ăsta?

— Dar cum rămâne cu Linda?

— De-a lungul anilor m-am întrebat adesea ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi plecat. Dacă ar fi reacţionat în vreun fel măcar, exceptând nesiguranţa legată de casă, bani şi chestiuni practice. Bjørn şi-a pus mâna pe şoldul meu şi căldura mâinii lui mi s-a răspândit până la degetele de la picioare. Dar ea este atât de plictisitoare, a continuat Bjørn. O preocupă lucruri care pe mine nu mă interesează. Bani, haine frumoase, restaurante scumpe, faţada. Ea nu râde niciodată normal, ci cu un fel de „ha, ha, ha" controlat, un râs social, de faţă cu alţii. Atunci când suntem doar noi, în faţa televizorului, ea nu râde aproape niciodată. Când suntem noi, singuri, mă simt de parcă nici nu aş exista. Exceptând situaţia în care fac ceva greşit, cum ar fi să pun punga albastră de gunoi în găleata verde, acolo unde ar fi trebuit să pun sac verde. Atunci, într-o secundă, devine un monstru. Adesea încep să plâng. Nu pentru că îmi e frică de ea, ci pentru că mă întristează relaţia pe care o avem. Nu plâng când mă vede ea, ca să nu se işte iarăşi scandal, ci obişnuiesc să cobor în camera de antrenament, şi stau acolo şi plâng pe aparatul acela ridicol pe care l-am cumpărat de la teleshopping, cândva prin anii nouăzeci. Când mă întorc de acolo cu faţa roşie, ea are impresia că m-am antrenat. După aceea este mai amabilă o vreme, până când observă că nu am strâns furtunul sau că nu am adunat pernele de pe mobilierul din curte.

— Povesteşte-mi mai multe.

Bjørn s-a ridicat în şezut în pat.

— Aşteaptă puţin... Da, atunci când mergem cu maşina, eu conduc fie prea repede, fie prea încet, sau semnalizez

prea târziu sau prea devreme, sau frânez prea repede, sau nu sunt atent la biciclişti.

— De ce nu conduce ea atunci?

— E ceva legat de ochi, de vederea de noapte, sau de faptul că nu vede prea bine la distanță, nu-mi amintesc. Nu a mai condus de mulți ani. Întotdeauna eu sunt la volan.

— Şi la noi tot Aksel conduce maşina. Habar n-am de ce. Pur şi simplu aşa ne-am obişnuit.

— Păi probabil că e ceva masculin, ştii tu, noi, tagma bărbătească, şi maşinile.

„Noi, tagma bărbătească", aşa ceva Aksel n-ar fi spus niciodată. „Eu sunt un bărbat căruia îi place contactul fizic", nici asta n-ar fi spus Aksel vreodată. „Noi, bărbații, voi, femeile" – exprimarea aceasta niciodată n-ar fi folosit-o nici el, şi nici altcineva din Grenda.

— Considerație, mi-a răspuns Bjørn când l-am întrebat ce anume şi-ar dori de la Linda. Una e că nu mai facem sex. Dar mi-e dor de un gest prietenesc, un zâmbet când şi când, puțină recunoştință. O simplă bătaie pe umăr.

Când merge la cumpărături, mi-a povestit Bjørn, se postează de obicei la o casă unde se află o femeie care întotdeauna îi zâmbeşte cu căldură. De fiecare dată când îi zâmbeşte şi îl salută, iar apoi îl întreabă dacă vrea o plasă, şi la final îi dă o chitanță, Bjørn simte că în spatele vorbelor ei, oricât de insignifiante ar fi şi chiar dacă le rosteşte din obişnuință, se ascunde un izvor de bunătate şi compasiune.

— Ceea ce voi, femeile, trebuie să rețineți este că noi, bărbații, suntem nişte creaturi îndeajuns de simple.

M-am ridicat în şezut.

— Mă întreb dacă într-adevăr e aşa. Chiar există creaturi simple? Există oameni, femei sau bărbați, care nu au intenții ascunse în spatele a ceea ce rostesc sau fac, oameni care niciodată nu se prefac, nu mint, nu trag sfori, nu mormăie şi nu analizează nimic de două ori? Eu nu cred.

— Serios? Păi să auzim de ce.

— De la distanță, toți oamenii par normali şi obişnuiți. Simpli, nevinovați şi fără intenții ascunse. Dar dacă te apropii puțin, imaginea începe să se schimbe. Până acum nu am cunoscut nici o ființă omenească care să fie obişnuită. Oameni de rând, ființe simple, oameni de rang mediu, oameni care duc o viață perfectă – încă nu am cunoscut nici un om de acest gen, şi lucrez ca medic de familie de peste douăzeci de ani. Fiecare are povestea lui şi toți au capacitățile proprii ca să se fofileze într-o situație cu complicații. Ființe simple nu există.

Bjørn şi-a lăsat capul într-o parte şi mi-a zâmbit aşa cum îi zâmbeşti unui copil mic şi dulce, iar atunci eu am continuat:

— Singura diferență între cei care susțin că sunt „ființe simple" şi cei care îşi închipuie că sunt „complicați" este ideologia din spate. Ce fel de om doreşti să fii. O altă posibilitate este tendința de a crede că omul este deosebit de sensibil. Nimeni nu este hipersensibil. Noi suntem cu toții sensibili, tremurăm şi ne cutremurăm din pricina senzațiilor cât este ziua de lungă, însă diferența constă în capacitatea de a le ascunde şi de a le înfrâna, asta-i tot.

— Vai, cât de dor mi-a fost de vorbele tale! De felul în care prezinți tu lucrurile. Ai atâtea idei despre absolut orice, la fel ca mai demult! Nu te-ai schimbat deloc.

„Ba da", m-am gândit în sinea mea. Dacă vorbeam cu Aksel mai mult de un minut în total, el obişnuia să-şi ridice mâinile în aer şi să declare că are nevoie de o pauză. Era ceva neobişnuit pentru mine să vorbesc fără întreruperi, pentru că Bjørn mă asculta, îmi zâmbea şi încuviința, iar uneori ridica ceaşca de cafea de parcă ar fi închinat paharul în cinstea celor spuse de mine.

Din când în când, Bjørn făcea referire la cântece pe care le asocia cu mine, dar pe care eu nu le ascultasem niciodată.

— Nu cântai tu asta des? m-a întrebat şi apoi a prins câteva acorduri la pianul din apartament. Al Jarreau? Întotdeauna am asociat piesa asta cu tine.

Dar eu nu auzisem niciodată piesa aceea.

— Hm... Ce ciudat! a suspinat Bjørn.

— Dar nu pricepi? Tu ai o grămadă de iluzii despre mine care nu sunt reale. Ți-ai proiectat toate dorințele şi speranța într-o imagine iluzorie de-a mea.

Şi cu toate astea, în mod cert, şi perfect conştient, am remarcat cum, în scurt timp, versiunea mea obişnuită, cotidiană, a fost înlocuită de această ființă care probabil a dormitat latentă în mine, şi care se comporta diametral opus față de tot ceea eu spusesem sau crezusem până atunci.

În scurt timp am început să mă gândesc astfel: „Oare cum ar fi să iau această energie şi bucurie pe care le-am descoperit, tot ceea ce este secret şi palpitant, tot ceea ce am în sufletul meu şi care clocoteşte, şi care îmi temperează pofta de cinci-şase pahare de vin, şi de toate serialele TV, şi de tot ce mai obişnuiam să ronțăi şi să halesc, ca să mă temperez şi să mă calmez. Dacă aş putea să iau această energie pentru a ne conferi, mie şi lui Aksel, o viață nouă?”

Printr-o alchimie controlată şi inteligent pusă în practică, această relație ilegală ar fi legalizată, partea murdară ar deveni curată şi ceea ce răneşte s-ar preschimba în ceva înălțător. Scopul ar fi pe jumătate nobil, şi această relație bună, frumoasă, minunată şi interzisă ar putea continua mult şi bine, la infinit.

Periodic, Bjørn dispărea. Prima dată s-a întâmplat într-un weekend din iunie, când relația noastră secretă dura deja de aproximativ o lună. Toată familia lui îşi închiriase o cabană

la munte, cu toți cei patru copii și familiile lor, de joi până duminică, și încă de miercuri seara mesajele s-au rărit. Joi doar eu i-am scris, iar el îmi răspundea în continuare, însă numai la întrebări scurte, și, în loc de inimioare, îmi trimitea semnul cu un deget în sus sau fețe zâmbitoare. Vineri, în jurul prânzului, a dispărut în mijlocul unui schimb de mesaje, fără nici o explicație. Apoi s-a lăsat tăcerea complet. Vineri seara m-am gândit: „Gata, s-a terminat".

Sâmbătă după-amiază m-am gândit la fiecare trei minute.

Deja duminică seara, trecea cam o oră până să mă gândesc la el, și luni dimineața când m-am trezit, iar pe telefonul mobil era la fel de liniște, am observat că începuse să devină destul de neclar pe alocuri, referitor la multe lucruri, deja nu mi-l mai puteam imagina, și luni seara m-am gândit: „Sunt liberă".

În aceeași noapte a sosit un mesaj, și, la fel ca primul mesaj primit de la el, și acesta era alcătuit dintr-un singur cuvânt, fără majusculă, fără semnul întrebării:

treaz

Primul meu gând a fost: „Nu-i răspunde. Acum ești calmă și bine. Lasă-l să treacă pe lângă tine".

Dar apoi, mintea mea a început să toace gândurile. „Nu suntem dușmani. Vreau să știu ce se întâmplă cu ei. Vreau să știu cum se simte el. Nu e nimic greșit în asta. Ne pasă unul de altul. Suntem prieteni acum."

Deci i-am răspuns, și de acolo a reînceput totul, apoi Bjørn mi-a explicat tăcerea lui zicând că toată familia fusese prezentă, iar conversațiile noastre ar fi fost cam bizare și alienante – acestea au fost cuvintele lui –, și a fost ciudat că, după fiecare rundă de tăcere, urmată de un mesaj brusc și neașteptat, reluam legătura și, în ciuda tuturor așteptărilor, relația dintre noi devenea mai solidă, nu slăbea, chiar dacă ultimul lucru pe care mi-l spusesem în sinea mea fusese că

m-am săturat de toată prosteala asta, că mi-a ajuns, că sunt un om în toată firea etc.

Treptat, am recunoscut că tentativele noastre de a pune capăt relației nu făceau altceva decât să o prelungească.

Cel mai mult am rezistat unul fără altul două zile. Adesea, nu dura mai mult de două ore până ce unul din noi dădea un semn de viață, şi toate încălcările promisiunilor făcute şi lipsa autocontrolului din partea noastră, în tot ce făceam şi ziceam, nu aveau rolul decât să alimenteze relația. În vechiul meu pat din strada Oscars nu s-au făcut doar declarații de iubire, ci am resimțit şi angoasă, şi remuşcări, teama că ascundeam lucruri şi tot ce îmi trecea prin minte zilnic, de cel puțin o sută de ori, inclusiv gândul că sunt prea bătrână pentru aşa ceva; toate detaliile erau absorbite de marele motor şi transformate în combustibil.

Mereu ştiam ce se întâmplă. Puteam să denumesc toate stările sufleteşti în care mă aflam, precum şi elementele chimice care determinau toate acțiunile, aşteptările şi speranțele mele. „Dopamina, serotonina, oxitocina", aceste cuvinte mă alinau deoarece, prin intermediul lor, puteam să mă distanțez, să observ ce se petrece şi apoi să arhivez evenimentele. Dacă pui nişte şobolani într-o cuşcă în care există un levier, şi ei descoperă că, *de fiecare dată* când îl apasă, primesc mâncare, atunci ei vor apăsa pe levier şi vor primi de mâncare atunci când le este foame. Dacă din contră, *niciodată* nu primesc de mâncare când apasă levierul, în scurt timp îşi vor pierde interesul pentru acel levier. Dar dacă mâncarea cade la *intervale neregulate*, atunci şobolanii vor continua să apese în repetate rânduri, până mor, şi întotdeauna când mă uitam în telefon ca să verific dacă el e online, mă gândeam: „Sistemul de recompense al creierului e cel care te duce de nas în felul acesta. Noi suntem nişte ființe firave. Suntem doar nişte mormane de predictibilități şi banalități. Este ceva înscris în

genele noastre, şi nimeni nu scapă. Eşti un şobolănel neajutorat, condus de instincte. Ne ascundem poftele carnale şi vanitatea, şi ne îmbrăcăm cu haine frumoase, ca un patruped care se aşază la masă, cu prilejul unei petreceri de mare clasă, şi stăm cu tacâmurile în mână, dar nu ne ajută cu nimic că suntem inteligenți, nu ne ajută nici dacă avem educație, ba din contră, toate aceste forțe sunt folosite pentru a deghiza animalul".

Mi-am spus toate astea în mintea mea, dar n-a fost de nici un folos.

Eu râd întruna de oameni. Cel mai tare râd de mine. Râd de mine şi îmi spun: „Uite, râd de mine însămi. Râd pentru că comport ridicol". Dar cine s-a comportat ridicol şi cine a râs? Puteam să râd după pofta inimii, dar latura din mine care se comporta ridicol era întotdeauna mai puternică şi, de regulă, avea ultimul cuvânt.

Poate că există undeva nişte ființe care ne contemplă, mă gândeam eu adesea când cădeam pe gânduri. Ființe complet diferite, care s-au dezvoltat cu mult diferit față de noi, aşa cum noi am evoluat față de plancton. Poate că au forma unui fulg de nea în aer şi forma picăturilor de apă în mare. Poate că zburătăcesc în jur şi râd de noi, în timp ce ele sunt într-un echilibru perfect.

Iar eu tot tastam şi butonam la telefon să văd dacă Bjørn era logat, să verific dacă nu cumva pâlpâie vreun beculeț verde în dreptul numelui său. Puteam să stau aici în halatul meu albastru deschis şi să dețin toate cunoştințele pe care le are un medic generalist despre corpul omenesc, dar mâna mea, cu un instinct animalic – într-o secundă aveam senzația că mi-a crescut păr pe ea şi că în loc de degete aveam gheare galbene –, se întindea spre telefon şi făcea mişcările binecunoscute, țac! la dreapta, „apasă, nu, nici un punct verde", sau: „DA. PUNCT VERDE".

Nu reuşeam să mă concentrez în dimineţile în care nu îmi dădea nici un semn deoarece se afla în şedinţe până la prânz. Doar după ce observam vibraţia discretă a telefonului pe birou reuşeam să ascult ce îmi ziceau pacienţii. De abia atunci puteam să las deoparte gândurile care mă distrăgeau şi mă duceau cu mintea departe, şi mă detaşam de telefon. Singurul lucru care mă putea elibera de gestul repetat de a-mi verifica telefonul în aşteptarea mesajelor lui era un mesaj de la el. Dar libertatea mea nu dura mult, şi, în scurt timp, porneam din nou la vânătoare după punctul verde, chiar dacă eram în mijlocul unei consultaţii. Lăsasem telefonul între câteva documente, astfel încât să pară că verificam doar ceva legat de consultaţie, şi când scria că am primit un mesaj, îmi creştea pulsul, dar îmi revenea şi starea de spirit, şi începeam să fiu prea amabilă cu pacientul, astfel încât consultaţia dura mai mult, ceea ce mă enerva, şi atunci îmi doream ca acesta să iasă odată de acolo, şi tot aşa.

Se întâmpla uneori ca Bjørn să fie la Oslo în jurul prânzului şi eu să reuşesc să-mi iau liber o jumătate de oră. Atunci mergeam la casa de pe strada Oscars, unde Bjørn deja intrase şi mă aştepta.

După aceea profitam de ocazie să facem câţiva paşi până în piaţa Solli. Ca doi elfi strălucitori, mergeam unul lângă altul pe strada cenuşie, pe care oamenii se grăbeau încoace şi încolo, nebănuind ce miracol se petrecea printre ei.

Probabil că mă întrebasem oare la ce m-am gândit. Îmi amintesc cum îmi imaginam că, dacă am fi daţi în vileag, aş plânge şi aş regreta faptele, şi, fără ezitare, aş pune capăt relaţiei. Îmi imaginam că Aksel şi cu mine, după câteva săptămâni de urlete şi ţipete, aveam să ajungem la un nou nivel, mai avansat, şi căsnicia noastră avea să dobândească o nouă viaţă. „Înainte şi după catastrofă”, astfel aveam să denumim episodul, în stilul nostru amuzant. Însă uitasem să iau în calcul cât de puţin avea să conteze voinţa mea în

toată povestea asta. Nu eram complet rațională, dar acea latură a mea care înțelegea ce se petrece nu putea să țină pasul cu partea irațională, care acum preluase complet frâiele. Mai devreme sau mai târziu, omul ajunge într-un punct în care nu mai există nici răspunsuri, nici o altă cale de urmat. Indiferent cât de mult mă gândesc, şi îmi fac griji, şi mă cenzurez, întotdeauna rămâne ceva, lăuntric, care nu se lasă prins şi care nu poate fi explicat.

Apoi, când eram singură cu pacienții, mă gândeam la mâinile lui. Mă gândeam la mâinile lui mari şi calde. Mâinile lui mari şi calde. Şi acea vibrație care mă cuprindea atunci, doar gândindu-mă la mâinile, şi la numele lui, şi la tot ce avea legătură cu el, acel sentiment de bucurie e ceva inegalabil. Atunci când el se trezeşte la viață, străluceşte şi umple de lumină tot corpul. Să încerci să-i bagi minţile în cap cuiva este ca şi cum ai încerca să vorbeşti cu o pisică, şi, când îmi fac introspecție, încercând să zăresc acea ființă sau acea forță care m-a împins să fac toate astea, am sentimentul mereu că mă uit la fața unei pisici. Miaună puțin, apoi îşi deschide ochii, eu mă uit țintă la ea şi încerc să înțeleg şi să îi interpretez gesturile. În timp ce în sufletul meu clocotesc tot soiul de explicații posibile, pisica începe să se spele. Apoi se întinde pe o parte şi clipeşte galeş, apoi, după câteva secunde, adoarme iar.

Este douăsprezece, ora prânzului, şi vinerea se serveşte mâncare caldă la cantină. Cine ştie ce-au mai inventat şi azi! Taco, paste, mâncare indiană, s-a întâmplat chiar să comande sushi, şi e foarte important să apreciezi aceste lucruri mărunte de zi cu zi; de aceea mă forțez să merg până acolo. Las deoparte tot ce doresc să fac – să rămân în cabinet, să renunț la mâncare, să mă înfometez până mor – şi, în schimb, îmi îndrept spatele şi pornesc spre cantină, încerc să fiu sprintenă, pentru că totul e bine, totul e bine. Aşa e!

Mai demult puteam să zicem orice doream în cantină. Puteam să propunem impozite mai mari pentru alergătorii de maraton, din pricina rănilor cu care se alegeau când cădeau, poate chiar dublarea taxei pentru toate tipurile de maraton pe uscat şi în apă – propunere pe care toți o aprobau, exceptând doi maratonişti slabi şi ridați. Puteai să propui ca toți oamenii care suferă de obezitate morbidă să primească permisiunea unui specialist ca să poată deține o maşină. Pedepse cu închisoarea pe durate mai lungi pentru cei care se opuneau vaccinării, şi asta s-a propus, precum şi amenzi mari pentru orice fel de abuz. Dar acum trebuia să fim cu ochii în patru. Orice idee lansată de noi putea fi filmată, putea fi înregistrată, ulterior putea fi distribuită pe rețelele de socializare, de către vreun angajat care stătea mai încolo şi se juca pe telefon, aşa cum fac majoritatea angajaților pe durata prânzului, şi de aceea conversațiile din cantină nu mai puteau avea loc, pentru că şi acolo trebuie să ne punem leucoplast la gură, de parcă am fi în continuare în cabinet cu pacienții. La cantină se vorbeşte doar despre teme generale, întâlnite la orice loc de muncă din Norvegia. Planuri de vacanță, ştiri recente, bârfă. Îți intră pe-o ureche şi îți iese pe cealaltă. Dar, în ultima vreme, aceste prânzuri au devenit singura masă caldă de pe durata unei săptămâni, şi de aceea continuam să vin. În acelaşi

timp, prânzul de vineri după-amiază funcționează ca un memento al faptului că sar peste această masă în restul zilelor din săptămână.

Angajații stau la o masă, şi doctorii la o alta. Mă aşez la masa doctorilor, pe locul liber de lângă Rebel. Rebelul va împlini în curând şaptezeci de ani, îşi poartă halatul de doctor descheiat, are părul cenuşiu şi ciufulit şi este mereu pregătit să se înflăcăreze într-o discuție, să prindă ocazia de a emite prejudecăți şi cuvinte reacționare, rasiste şi sexiste. Iubeşte aceste cuvinte şi tânjeşte să le folosească, şi ori de câte ori le rosteşte îl străbate un fior de plăcere. Daca Rebelul ar fi fost cu o generație mai tânăr, ar fi locuit în Grenda, sau ar fi cunoscut pe cineva care locuieşte acolo. Dacă te simți puțin rău sau obosit, nu trebuie decât să mergi la Rebel, şi vei primi un concediu medical de o săptămână. Eventual îi poți mărturisi că eşti meteo sensibil, deoarece a plouat o săptămână întreagă, şi atunci vei primi în plus şi o rețetă de antidepresive sau anxiolitice, pentru că Rebelului îi place să joace rolul de Moş Crăciun şi să le dăruiască tuturor din fondul de stat. Rebelul are impresia că toți trebuie să primească totul mereu. „De asta ai nevoie” este propoziția preferată a Rebelului, şi dacă doreşte cineva un lucru – atâta timp cât e vorba despre avantajele oferite de ajutorul social –, atunci înseamnă că i se cuvine să primească în clipa aceea, şi, în clipa următoare, i se conferă dreptul de a-l primi, deoarece are nevoie de el. Aceasta este forma lui de rebeliune. Pace, libertate şi totul gratuit. „Dar, într-un loc sau altul, dragul meu Rebel, cineva plăteşte pentru ceea ce tu distribui gratuit, şi la un moment dat, vistieria casei de ajutor social se va goli. Te-ai gândit la asta?” Dar, până atunci, Rebelul va fi murit, îmi pică mie fisa acum, pentru că are deja peste şaptezeci de ani.

Lângă mine, în cealaltă parte, stă Finanțistul, care este proaspăt bărbierit şi are părul tuns scurt, şi este angajatul

acestui centru medical care are cel mai mare număr de pacienți pe listele sale. Deşi are pe masă ziarul *Dagens Næringsliv*, el verifică bursa de valori pe telefon şi nu participă la conversații decât dacă sunt legate de bani. Chiar în fața mea stă ginecologul de la etajul inferior, unde au cabinetele specialiştii. Îmi face impresia că merge la solar şi a fost foarte generos în aplicarea soluției de ras. Pe sub sacou poartă o cămaşă roz deschis. La el este o listă de aşteptare foarte lungă. Nu pentru că ar fi deosebit de eficient, ci pentru că le face complimente pacientelor pentru organele lor sexuale şi pentru capacitățile lor reproductive. Am aflat asta de la o cunoştință care a fost la el şi mi-a relatat că a irosit toată consultația pentru a-i descrie cum arată între picioare. El îi vorbise despre „culoarea plină de prospețime" şi despre „cât de protuberante sunt oasele pubisului" şi îi spusese că ea, care pe atunci avea în jur de patruzeci şi cinci de ani, are îndeajuns de multe ovule ca să mai facă nişte copii, dacă vrea. Majoritatea oamenilor, cu predilecție femeile, se ruşinează atunci când vine vorba despre organele lor genitale, deci el a descoperit astfel o nişă prin care să se agațe de subiect. Dar a uitat după aceea să ia probele pentru secreție.

Din când în când, Rebelul li se alătură celorlalți angajați şi încearcă să deschidă o conversație. Angajații zâmbesc, şi râd, şi se lasă angrenați de dialog. În definitiv, el este angajatorul lor. Rebelul nu pricepe că angajații se comportă mai politicos şi că râd la glumele lui mai tare decât ar fi făcut-o dacă era vorba de alt angajat. Este ca în conversația dintre mine şi poloneza care lucrează ca femeie de serviciu, dar e mai uşor să-ți dai seama de această subtilitate dacă nu eşti tu în miezul evenimentelor. Rebelul stârneşte râsetele angajaților şi este fericit ca un copil. Uneori se uită la noi de parcă ar vrea să spună: „Vedeți? Nimic mai simplu." Este uşor să faci băşcălie de Rebel, dar el are cel

puțin un principiu de viață și răspunsuri-șablon la toate întrebările care încep cu „cine”, „ce” sau „unde”. „Ce i-ar spune Rebelul Grăsanului? Ce ar fi făcut Rebelul în situația asta?” mă întreb în timp ce mă uit la el cum stă cu halatul deschis, picior peste picior, și scoțându-și la iveală pantofii uzați.

Felul principal al zilei este mâncare caldă: lasagna cu salată. Subiectul zilei îl constituie un doctor și o asistentă de la etajul inferior care au avut o relație secretă vreme de mai mulți ani. Ambii sunt căsătoriți și tocmai și-au făcut publică relația și s-au mutat într-un mic apartament înghesuit. Nici unul din ei nu a venit azi la muncă, și de aceea putem să vorbim despre ei.

Toată lumea de la masă pufnește, în semn de uimire. El are cincizeci și trei de ani, are cinci copii cu trei femei diferite, ea are treizeci și șase și nu are copii. Se discută despre probabilitatea ca această relație să dureze.

În timpul conversației, mai mulți oameni devin tăcuți și par să dea îndărăt. Și eu mă număr printre cei care se uită în jos, la masă, mestecând lasagna și salată, prefăcându-mă că nu pricep nimic din ce zic ceilalți. Odinioară, aș fi mustăcit alături de ei. Atât de prostești și nerușinate ni se par aceste relații extraconjugale, și cei care se lasă angrenați în ele sunt atât de instabili emoțional și de stupizi! Dar asta numai până când și tu, la rândul tău, ești prins în așa ceva, și atunci se dovedește că nu mai ai aceleași alegeri, cum ți-ai imaginat. Undeva în miezul acestei destabilizări și în mijlocul evenimentelor nepermise există ceva care, într-un fel, justifică tot ce se întâmplă; acum știu și eu asta, dar pentru toți ceilalți oameni, pentru cei treji, lucizi și loiali partenerilor de viață, pare absurd, degradant și ridicol, și doar scutură din cap și nu înțeleg cum poate cineva să-și distrugă viața în felul ăsta.

Această distanțare este utilă pentru ca aceia care se comportă civilizat să simtă că merită să continue să se comporte civilizat. Seamănă puțin cu modul în care funcționează execuțiile publice în dictaturi: la Teheran şi Riad, oamenii se bulucesc pe stadion ca să li se reamintească ce se întâmplă atunci când faci un pas greşit. Poporului trebuie să i se reamintească pedeapsa care îl aşteaptă, şi oamenii se unesc pentru a îndepărta elementul străin. Ghilotina se ridică, apoi cade, corpurile se scuturã şi se zvârcolesc, capetele se rostogolesc, aşa cum noi stăm şi ne amuzăm aici pe seama noului cuplu, şi nimeni nu spune nimic pe față, dar în spatele vorbelor se subînțelege ce gândesc cu toții: „Aşteptați numai! Totul o să se ducă naibii”.

11

Primul pacient care vine după pauza de prânz este Comediantul. Spre deosebire de Grăsan, Comediantul ar fi putut să ilustreze un articol intitulat: „Câştigătorii de la loteria geneticii”, pentru că acest bărbat este înalt, de patruzeci şi ceva de ani, căsătorit, are un fiu şi o fiică, are tot părul intact pe țeastă şi un public care îl iubeşte, a câştigat mai multe premii, deține propriul spectacol de comedie şi joacă rolul principal într-un serial de televiziune. Nu fumează, nu bea şi nu consumă carne, dar a fost deprimat în anumite perioade ale vieții şi are două tentative de suicid. Atât depresia, cât şi tentativele de sinucidere sunt

menționate în spectacolele lui de stand-up comedy, şi pe internet se găsesc fragmente din ele.

— Ce mai faci? îl întreb.

Comediantul se uită pe geam. Îi tremură bărbia. Atmosfera din cabinet deja este atât de tensionată, că nu mai poți nici să respiri. În aer pluteşte parcă o fărâmă din ajutorul de handicap acordat Grăsanului, precum şi ecoul râsului său, iar în momentul în care Comediantul se aşază, îmi amintesc de energia şi vitalitatea paradoxale pe care le deține Grăsanul. Poate că într-adevăr suma *este* constantă, până la urmă, şi chiar dacă ştiu precis că nu e adevărat, totuşi ne face bine să organizăm lucrurile după tiparele lor, şi eu mă bucur puțin gândindu-mă la asta.

Doar de dragul aparențelor, uneori îi dau Comediantului câteva analize de sânge, dar în majoritatea dăților arhivez consultațiile cu el punând diagnosticul dureri de cap, lipsa somnului, dureri musculare sau alte lucruri obişnuite şi generale. El nu vrea să meargă la psiholog, preferând în schimb să vină la mine. Nu ştiu de ce. La început am fost măgulită că o vedetă vrea să vorbească doar cu mine, dar în scurt timp am ajuns la concluzia că nu conta cine eram eu. În locul meu ar fi putut să fie oricine altcineva. Ce îi spun eu nu prea contează. El nu vrea decât un singur lucru: să stea de vorbă cu cineva îmbrăcat în halat şi care trebuie să respecte confidențialitatea.

— Ieri am împlinit patruzeci şi cinci de ani.

— La mulți ani!

— Mulțumesc! Partea bună când împlineşti patruzeci şi cinci de ani este că nu ți-a rămas prea mult timp.

— Hm! Statistic vorbind, v-au mai rămas de trăit patruzeci şi cinci de ani. Poate chiar mai mult, dacă luăm în considerare cele mai recente descoperiri medicale în bolile grave, ca să nu mai punem la socoteală şi dezvoltarea cercetărilor despre cancer.

— Nu vorbiți așa, vă rog. Se apleacă în față, își pune coatele pe genunchi și își freacă fața cu palmele. Încă patruzeci de ani, închis în această cușcă de carne. Doamne! Of, Doamne! Inspiră adânc și expiră încet, printr-un oftat. Mi-aș dori să am puțin cancer, dar nu mult. Doar atât cât să salut moartea și să-i simt suflul rece, și să devin bucuros că trăiesc, și să pot aprecia o zi obișnuită și lucrurile mărunte.

— Nu merge așa.

— Da, da, știu asta. Apoi își ridică privirea spre mine. Dar acum am găsit un fel de soluție. Am recunoscut față de mine însumi că nu pot trăi fără droguri. N-a fost nevoie decât să recunosc. După ce se culcă mezinul casei, mă duc în garaj ca să prizez ceva. Așa trăiesc de câteva săptămâni – ies afară, mă așez pe roțile de rezervă ale mașinii, care stau depozitate unele peste altele, și-mi aprind o țigară. După aceea merg în camera de zi, mă așez pe canapea lângă soția mea și ne uităm la televizor. Fără această mică rutină, n-aș fi izbutit să stau cu ea să mă uit la televizor seară de seară, dar acum mă bucur când vine seara, la fel ca toți ceilalți oameni. Cu această rutină, sunt și eu așa cum sunt alții mereu. Nu are legătură cu copilăria, pentru că am avut o copilărie frumoasă, în care m-am simțit în siguranță, și nici unul dintre frații mei nu este vreun ratat, doar eu, și așa am fost de la bun început. Dar nu când sunt drogat, și, în weekenduri, iau o doză în miezul zilei și după aceea pot să stau lângă gardul viu, la taclale cu vecinul, fără să am sentimentul că mă dezintegrez. Știi ce zic?

— Te înțeleg perfect. Până în vara anului trecut și eu tot așa m-am simțit, dar cu alcool. Numai că n-am mai suportat efectele adverse și a trebuit să mă las. Am îmbătrânit prea tare.

Comediantul se îndreaptă pe scaun.

— Serios? Dar acum ce faceți?

— Meditez, îl mint eu. Şi fac yoga, îl mint în continuare. Pentru că acum trebuie să mă port frumos.

Se prăbuşeşte din nou.

— Ah, în momentul ăsta mi s-a făcut o poftă acută să mor!

Eram cât pe ce să îi spun ca de data asta să o facă aşa cum trebuie, dar mă abțin în ultima secundă.

După Comediant am pe listă o fetiță de vreo patru anişori. A venit pentru că o doare urechea, şi este însoțită de tatăl ei. Dar, când ies pe hol ca să-i strig, tatăl zice că fata lui nu e pregătită să intre şi mă întreabă dacă pot aştepta sau dacă ar putea să revină mai târziu. Mă uit la copil, care stă cu brațele încrucişate şi priveşte drept în față, cu o expresie pe chip pe care o recunosc de la fetițele mele, când erau mici.

— Nu este în formă azi, o doare urechea şi nu vreau să o forțez, continuă tatăl. Are nevoie de mai mult timp ca să se pregătească. O să mai vorbesc puțin cu ea ca să-i explic ce se întâmplă aici şi că n-are de ce să-i fie frică.

Fetiței nu pare să-i fie frică. Pare să fie obişnuită să-şi încerce puterea cu tatăl ei şi să câştige.

— Nu merge aşa. Dacă nu intrați acum, pierdeți programarea.

— Dar nu vedeți că o doare urechea?

Mă uit din nou la fetiță, şi, de data asta, nu reuşeşte să-şi ascundă zâmbetul, care îi luminează întregul chip.

Deschid uşa.

— Atunci este cu atât mai important să intrați acum. Îi zâmbesc fetiței, care, în secunda aceea, redevine serioasă şi se uită încruntată la mine.

— Haide, draga mea, o îndeamnă tatăl. Intră, te rog.

— NU, răcneşte ea. NU-UU, NU-UU, NU-UU!

Tatăl se uită la mine, şi eu ridic din umeri. Fiica lui nu pare să fie bolnavă, şi spun asta în modul cel mai amabil cu

putință. Are o colorație normală a feței, are mişcări rapide şi urlă, pe deasupra.

Mă duc înapoi la ecran şi citesc numele următorului pacient, ies din nou şi sunt pe punctul de a-l striga, dar nu apuc să deschid gura, că tatăl a prins-o pe fetiță de subsuori şi a cărat-o în cabinet, şi asta se întâmplă atât de rapid, încât ea n-a apucat să reacționeze.

În timp ce închideam uşa după ei, ea începe să se zvârcolească.

— Snickers, îi strigă tatăl. Dacă eşti cuminte, o să-ți dau un Snickers.

Copilul se potoleşte instantaneu şi eu îmi iau otoscopul şi îl țin în fața ei.

— Acum o să mă uit în urechea ta ca să văd cum te pot ajuta să te faci bine şi să nu te mai doară. În regulă?

Fata se uită la mine fără să răspundă. Mă uit la tatăl ei.

— O puteți ține ca să nu se mişte când mă uit în ureche?

Tatăl încearcă să o strângă în brațe, dar fata se zvârcoleşte şi scapă. El se uită la mine.

— La urma urmei... nu o pot obliga! Fiicei sale îi spune: Draga mea, doamna doctor te va consulta şi este foarte important să stai nemişcată. Înțelegi? Dacă nu, tata va trebui să te țină locului. Şi nu vrei asta. De aceea e foarte important ca tu să stai nemişcată când doctorul se uită în urechea ta. Înțelegi?

Fetița dă din cap afirmativ.

În timp ce îi vâr otoscopul în ureche, ea se mişcă şi apoi izbucneşte într-un urlet de durere.

— Ce faceți? strigă tatăl.

— Dacă nu o țineți destul de bine în timp ce o consult, ea va avea de suferit.

Tatăl scutură din cap.

— Dar... nu suportă să o țin cu forța nemişcată, întotdeauna a urât treaba asta. Şi nu pot să aplic forța

asupra ei în felul acesta, înțelegeți, vă rog. Trebuie să o respect.

— Altfel, nu pot să o consult.

Până la urmă, o cuprinde cu brațele şi o ține nemişcată, iar eu mai fac o încercare.

Fata răsuflă greu, cu gura deschisă. Este deja grasă, aşa cum sunt majoritatea copiilor din ziua de azi. Acum câțiva ani am început să observ că o parte dintre copiii de trei-patru ani aveau deja inele de grăsime şi burtică, şi la anumiți copii de opt anişori am observat chiar vergeturi similare cu cele pe care mai demult le vedeam doar la gravide. Acum depistez astfel de vergeturi peste tot, şi, când m-am pus să număr cazurile, s-a dovedit că în jur de şaptezeci la sută dintre copiii care mi-au trecut pragul într-o lună erau mai mult sau mai puțin supraponderali. Când mi-am dat seama că nu mai băgam de seamă aceste cazuri, pentru că erau foarte puțini cei cu greutate normală, am început să le dau sfaturi de alimentație. Le povesteam despre implementarea unor obiceiuri sănătoase şi despre importanța de a nu se folosi de mâncare pe post de recompensă, şi de mai multe ori mi s-a întâmplat ca părinții să le acopere urechile copiilor, pentru că erau de părere că tot ce le spuneam eu le-ar fi putut cauza anumite tulburări de alimentație. Astfel că nu le-am mai spus nimic. Nu voiam să îmi pierd pacienții. Mai aveam de plătit rate la bancă. Obişnuiam să accesez internet bankingul şi să verific cât mai am de plătit la sold, şi apoi mă jucam puțin cu cifrele. Devenise un fel de hobby. Dar acum totul e achitat, şi nici măcar nu-mi aparține, şi nu mai am nici o datorie pe cardul de credit. Nu am cheltuit bani decât pe milkshake, portocale şi sticle de Fruktfest în ultima vreme.

Mă aşez din nou şi spun:

— Nu există nici un semn de infecție aici. Dar este foarte grasă. Ce regim alimentar are?

— Ce-ați spus?

— Ce mănâncă acasă?

— Nu, nu asta. Ce-ați spus prima dată. Puteți repeta?

— Că este foarte grasă?

— Pe toți dracii, nu puteți spune aşa ceva! şuieră el. Are doar patru ani! Este un copil mic! Vreți să spuneți că va avea tulburări de alimentație?

Fata stă nemişcată şi se uită când la unul, când la altul.

Odată, o mamă mi-a spus că încercase totul, dar pastele cu unt şi ketchup sunt singura mâncare pe care copilul o acceptă, şi nu vrea să bea decât cacao cu lapte. „În felul ăsta, măcar mănâncă nişte proteine, grăsimi şi carbohidrați, ceea ce e cel mai important”, mi-a spus mama atunci. „Nu cred că trebuie să ne stresăm aşa de tare cu mâncarea, pentru că nu face decât să genereze nelinişte, anxietate, şi, nu în ultimul rând, isterie legată de corp. Îl las să mănânce tot ce doreşte, până ce lucrurile vor intra, la un moment dat, pe făgaşul lor. Eu am încredere în capacitatea copiilor de autoreglare, şi cred cu adevărat că el ştie cel mai bine de ce are nevoie.”

Acestui tată care şade pe scaun în fața mea îi spun:

— Din câte văd, deja are o tulburare de alimentație. Dacă fetița ar fi fost câine, ceea ce ați făcut dumneavoastră s-ar numi maltratarea animalului. O lăsați să înfulece tot ce vrea, într-o perioadă în care metabolismul şi toată chimia din organismul ei sunt în curs de formare.

— Vreți să spuneți că un copil e ca un câine?

— Da, exact asta am spus. Sau ca un cățel. Dacă îi laşi să facă ce vor, mănâncă până crapă, sau sunt ucişi în trafic.

Tatăl se ridică în picioare şi o ia în brațe pe fetiță.

— Nu vreau să mai port această conversație cu dumneata. Eşti nebună! Când ajunge în dreptul uşii zice: Voi face plângere. Voi suna la Protecția Consumatorului, la

televiziune, voi scrie despre dumneata şi pe Facebook, Twitter, Instagram, peste tot.

Încuviinţez.

— Aşa să faceţi.

— Eu nu sunt câine, începe să strige fetiţa lui când se trânteşte uşa.

Spre surprinderea mea, rămân perfect calmă. Sper ca acest caz să explodeze, astfel încât să am la ce să mă gândesc şi să nu stau pur şi simplu aici, în cabinet, ci să apar peste tot în media, de exemplu la ştirile serii *Dagsnytt 18*, şi să vorbesc despre cât de hrăpăreţi şi nesătui au devenit copiii noştri, despre cât de hrăpăreţi şi nesătui am devenit cu toţii, şi că ar trebui să ne fie mult mai tare ruşine decât ne este în prezent. Să explodeze subiectul, vă rog! Tot timpul voi folosi persoana întâi singular şi plural pentru că mă includ şi pe mine aici, aşa voi declara în faţa microfoanelor. Trebuie să ne băgăm cu toţii minţile în cap.

Atunci, sună de la recepţie.

— Eşti în regulă? Avem aici un tătic care...

— Da, da. Nu i-am spus altceva decât că trebuie să aibă grijă de dieta copilului. Oamenii din ziua de azi nu mai suportă critica. Acum trebuie sa închid.

Situaţia este pe cale să escaladeze sau să se ducă la vale cu totul. Dar eu simt din nou că fiecare pas este logic şi autentic. Comportamentul meu faţă de tatăl şi fiica de adineaori este în continuare justificat, dar nu şi felul în care m-am comportat cu Grăsanul. Oare i-am spus toate astea? Ecoul pe care l-am auzit ar fi putut să fie aceeaşi voce care răsună mereu în mintea mea. Dar Grăsanul a tulit-o pe uşă afară. Până acum nu m-a sunat nimeni de la recepţie. Şi totuşi m-au sunat când a fost vorba de tatăl cu fetiţa.

Mda.

Pe coridor este plin de clienți și de consumatori care își așteaptă cota de servicii, precum și calitate și empatie, deoarece populația devine tot mai fragilă și mai sensibilă, dar în același timp e tot mai impertinentă și are tot mai multe pretenții. Mai demult, lumea se ferea de medic, deoarece medicul putea să descopere că erai într-adevăr bolnav. Acum ne vine să râdem de ideea asta, dar, pe an ce trece, această perspectivă mi se pare tot mai rațională, întrucât, dată fiind creșterea vulnerabilității populației, medicii trebuie să-și amintească să mențină contactul vizual cu pacientul, să manifeste empatie față de acesta, să-i ofere alinare și încurajare pe parcursul consultației, și, din pricina asta, ne petrecem mai mult timp cu fiecare pacient decât am făcut-o vreodată. În tot mai multe domenii se instituie această obligativitate de a manifesta grijă și empatie, și după ce această nevoie a fost adusă la viață, ea trebuie satisfăcută, pentru că, altfel, oamenii se vor simți neglijați, abuzați, dezavantajați, și bănuiesc că așteptările populației pentru ajutor și asistență comunitară de la stat, care se extinde de fiecare dată la un număr mai mare de servicii, au condus la așa-numita lipsă de medici de familie. A susține că este nevoie de mai mulți medici de familie este ca și cum ai trage o concluzie după ce o persoană care suferă de obezitate morbidă a mâncat toate prăjiturile și declară că trebuie să mai aducem alte prăjituri, deoarece populația, de la o zi la alta, se simte tot mai îndreptățită să primească mai mult timp, mai multă înțelegere, tot mai multă îngrijire, și părerea mea este că nici una dintre aceste așteptări nu duce nici spre o viață mai bună, nici la o îngrijire medicală mai bună, ba chiar din contră. Dar ajunge să împachetezi ceva cum trebuie pe dinafară, și omul deja devine mulțumit de conținut. Dacă aș putea doar să șed aici, să zâmbesc și să vorbesc cu voce duioasă și plină de compasiune, dând dovadă de înțelegere și de empatie față de

pacienți, atunci nimeni nu mi-ar mai spune că nu ştiu ce fac. Ramura medicinii alternative a recunoscut asta de mult. Homeopații, chiropracticienii şi cei care fac clisme se prezintă în uniforme în culori pastelate, au cabinetele tapetate cu certificate înrămate, pline de sigle şi scrise caligrafic. Ei ştiu scenografie şi ştiu cum să se folosească de ea, şi întrucât cer două mii de coroane pe consultație, au şi timp să-i asculte pe pacienți cum se văicăresc şi bat câmpii.

Întrebarea mea sună aşa: este de datoria medicului de familie să manifeste empatie şi înțelegere? Asta nu ține cumva de sfera vieții private? Oare nu este de datoria medicului generalist să trateze concret, în primul rând, suferințele corpului?

Cu toate acestea, majoritatea bolilor sunt pricinuite de factori psihici. Ruptura de menisc şi displazia şoldului sunt produse fie de obezitate, fie de antrenamente excesive, care, la rândul lor, sunt efectul mâncatului excesiv pentru consolare, sau efectul maniei antrenamentelor, care sunt generate, la rândul lor, de lipsuri sau dorințe neîmplinite.

Dar, în ciuda faptului că atât de multe lucruri nu pot fi nici explicate şi nici rezolvate, există o accepțiune larg răspândită, conform căreia atât faptele greşite pe care le facem, cât şi faptele bune pe care nu le facem, lipsurile şi neregularitățile din trecut şi din prezent sunt pricinuite pe parcursul necontenitei noastre trude de a atinge o stare despre care ne imaginăm că există undeva. Un răspuns definitiv, o concluzie finală, dac-aş fi făcut asta, dac-aş fi făcut cealaltă. Această convingere se regăseşte la capătul unei corzi care este fixată într-un belciug prins de nasul tuturor oamenilor care au trăit sau se vor naşte vreodată.

Dar gândeşte-te că nu există nici un cuvânt care să descrie asta. Gândeşte-te că, într-un anumit punct, tot te vei da cu capul de pereți, orice ar fi, şi nu există nici un răspuns şi nici o idee care să te ajute.

Anumiți pacienți urmează toate regulile pentru o viață sănătoasă, şi tot ajung la mine plini de cancer.

Îmi vine să deschid uşa şi să strig: „Cine nu este impotent? Cine nu este singur? Cine nu este obosit? Pe cine nu-l doare capul? Pe cine nu-l doare spatele? Cine nu are insomnii? Mergeți la naiba cu datul vostru în judecată şi cu plângerile voastre cu tot!” Aceeaşi poveste an de an. Majoritatea durerilor şi bolilor trec singure. Vă repet: majoritatea durerilor şi bolilor trec singure. Ai idee cât de scurtă este viața şi cât de puțin probabilă este? Inclusiv faptul că trăieşti; ştii care a fost probabilitatea ca tu să trăieşti? Cam aceeaşi cu şansa de a câştiga premiul cel mare la loterie, adică aproape zero. Cu toate astea, iată că te plimbi prin lume. Ce miracol! Ce maşinărie nemaipomenită este corpul tău! Ar trebui să te pui în genunchi şi să-i mulțumeşti lui Dumnezeu în fiecare zi că reuşeşti să respiri şi să te hrăneşti singur. „De ce nu puteți să acordați mai multă atenție lucrurilor pe care le aveți, în timp ce le aveți?” Dar nu apuc să-mi duc ideea la bun sfârşit, că mă întrerupe Tore:

„Da, ai dreptate în ce zici.”

Dar nu-l ascult, pentru că acum trebuie să mă pun în mişcare.

„Mergeți acasă şi relaxați-vă!” îmi vine să le strig tuturor celor care stau aici, şi aşteaptă, şi cred că vor primi ajutor. Îmi vine să deschid uşa şi să strig la toate rozătoarele astea care stau pe hol, cu mustățile lor tremurânde: „Corpul tău nu va mai funcționa niciodată într-o proporție de sută la sută”. Dacă ne-am fi adaptat aşteptările la nivelul anului 1947, ca să nu mai punem la socoteală anul 1927, n-am fi avut nevoie nici măcar de jumătate dintre medicii de care ne închipuim că avem nevoie acum, şi, în cadrul tuturor consultațiilor, oamenii ar fi mărturisit că sunt foarte fericiți

şi fără cuvinte de mulţumiţi cu viaţa lor, doar pentru că au apă caldă şi apă rece la robinet.

Pe zi ce trece, sunt tot mai puţin sigură că noi, oamenii, ne naştem cu o dorinţă instinctivă de a căuta armonie şi stare de bine, sau că noi, în primul şi în primul rând, căutăm fericirea, şi bucuria, şi plăcerea. În schimb, am suspiciunea că noi, de fapt, căutăm cu totul altceva, că aceste dorinţe nici măcar nu trebuie să fie neapărat plăcute. E posibil ca ele să conducă inclusiv la mai multă durere decât fericire. Şi de ce nu? La urma urmelor ne-am adaptat la o viaţă în care vânăm animalele inferioare nouă, din plictiseală, şi ne refugiem din calea lor, şi poate că nevoia de altercaţii, contradicţii şi oprelişti este întipărită în codul nostru genetic. Trebuie să ne fie dor de ceva, să tânjim după ceva, să dorim ceva. Trebuie să avem în ce să ne înfigem colţii, pentru ca apoi să strângem maxilarul cu toată forţa.

Nelinişstea şi nevrozele nu reprezintă excepţia sau boala, ci însăşi starea predominantă, deoarece dacă noi am fi avut o capacitate naturală, înnăscută de a trăi în armonie aici şi acum, atunci strămoşii noştri ar fi fost mâncaţi şi distruşi cu mult înainte să apuce să se târască afară din ocean. Ne aflăm aici pentru că provenim dintr-un şir infinit de nevrotici care nu s-au dat bătuţi, care, prin încercări, şi eşecuri, şi anxietate, şi nopţi nedormite, au aflat în cele din urmă cum să-şi ajute copiii să supravieţuiască şi cum să se apere de fiarele sălbatice. Nu suntem aici ca să ne distrăm, şi cei care nu au priceput treaba asta şi au stat şi-au trândăvit, neatenţi la primejdiile care îi pândesc şi nepregătiţi pentru evitarea atacurilor sau accidentelor, au murit înainte să apuce să mai râdă sau să se reproducă. Suntem aici astăzi pentru că strămoşii noştri au reuşit să se reproducă înainte de-a fi ucişi sau de a muri de foame, iar ei au reuşit asta pentru că au fost mai iscusiţi în identificarea animalului sălbatic care îi pândea în iarbă, decât în a se

bucura de florile frumoase care se găseau pretutindeni, în aceeaşi iarbă. Noi ne tragem din acei nevrotici care erau în stare de alertă, şi lor trebuie să le mulţumim pentru existenţa noastră.

Dar nu mai zic nimic. Gura mi-e pecetluită. Doar şed aici şi mă holbez pe geam. Capacul oalei sub presiune este bine fixat din nou, deoarece mi-am depăşit cota de nebunie rezervată pentru un an întreg, poate chiar pentru toată viaţa profesională, într-o singură zi.

Următorul pacient este ipohondrul clasic şi autentic, în permanenţă convins că i-au mai rămas doar câteva săptămâni de trăit. În ciuda faptului că mi-a fost pacient timp de aproape o jumătate de an, deja îl cunosc destul de bine, şi expresia lui facială atunci când intră pe uşă mă face să mă gândesc la clienţii înfometaţi ai unui restaurant, în momentul în care se îndreaptă spre bufet. Ipohondrul meu mai are puţin şi îşi freacă palmele de nerăbdare.

Pacienţii care vin rareori la mine au impresia că noi câştigăm bani de pe urma lor. Dar contribuţia anuală de bază pe care o încasăm de la administraţia regională pentru fiecare pacient acoperă doar menţinerea centrului medical. Pacienţii de pe urma cărora putem câştiga ceva sunt asemenea acestuia: mai exact, oameni sănătoşi care caută pe internet simptome şi diagnostice şi care vor să li se facă analize de sânge şi să li se inspecteze aluniţele şi toate mărunţişurile pe care le putem efectua în acest centru. Noi îi numim „VMV-işti”, adică „venit minimal vital”, deoarece aceştia se înfiinţează atât de des, încât ne acoperă costurile pentru tot anul, şi datorită lor ne cresc şi nouă veniturile.

Pacientul intră în cabinet, se aşază şi scoate lista, pentru că VMV-iştii au întotdeauna o listuţă plină cu simptome şi teorii despre cauzele probabile, iar în timp ce Ipohondrul citeşte, îi observ bucuria pe care nu reuşeşte să o ascundă,

şi, când pompez aparatul pentru a-i lua tensiunea, faţa lui se crispează din pricina nerăbdării, dar apoi se dezumflă foarte repede când îi spun cu emoţie în glas, ca să-l tachinez, trebuie să fiu sinceră:

— Grozav! Tensiunea ta este ca a unui tânăr de optsprezece ani.

Cu anii, a trebuit să admit că modul cel mai bun de a trata genul acesta de pacienţi este să le dau exact atât cât trebuie. Nici mai mult, nici mai puţin, pentru că, altfel, se duc şi deranjează alţi medici. A le da strictul necesar înseamnă să-i las să aştepte rezultatele analizelor atât de mult, încât numărul vizitelor pe an să scadă cu aproximativ treizeci de procente. Comentariul meu „Probe corespunzătoare, toate valorile normale" scris în grabă, cu pix albastru, este prea vag şi prea neliniştitor, iar atunci pacienţii intră pe nişte pagini de pe internet unde îşi introduc valorile şi pot primi un răspuns mai elaborat decât constatarea mea „conservatoare". Paginile de internet întotdeauna au ceva de vânzare, indiferent dacă sunt nişte vitamine extrem de puternice sau pudre verzi, şi concluzia este – în mod evident – că aceste vitamine speciale sau această pulbere sunt tocmai cele care lipseau din dieta pacientului. În adâncul inimii sale neîncrezătoare, pacientul ştie că nu puşcă ceva, şi atunci vine înapoi aici şi doreşte un punct de vedere obiectiv şi realist, şi eu i-l acord, dar nu este nici pe departe la fel de bombastic şi de atractiv precum cel de pe internet, şi apoi el se întoarce la motoarele lui de căutare şi o ia de la capăt.

Între timp, eu şed aici, conştientă fiind că până la urmă doar moartea îi poate salva; şi ei ştiu că nu-şi vor găsi liniştea decât în ziua în care organismul lor vânător îşi trage ultima suflare.

Ceea ce ei nu conştientizează e faptul că le este bine aici şi acum, şi că toată căutarea, cercetarea şi ideile astea

compulsive le conferă vieților lor o direcție, un miez şi un sens.

Uneori, când mă uit la ei cum stau acolo – plini de speranță, pentru că urmează să primească ajutor imediat –, îi invidiez. Mi-aş dori să nu fiu doctor, pentru că atunci aş fi putut şi eu să merg la doctor. Atunci aş fi crezut în tot spectacolul acesta de teatru, în care doctorul joacă rolul principal, şi pacienții sunt publicul. Şi publicul vrea să primească valută în schimbul banilor, pentru că şi în acest domeniu, la fel ca în toate celelalte, standardele au crescut, şi, pe zi ce trece, se lărgesc şi domeniile de la care oamenii se aşteaptă să primească ajutor. Această convingere că există ajutor nelimitat este în esența ei un virus, un fel de epidemie, o pestă. Nivelul de trai a crescut, şi, odată cu el, au crescut şi aşteptările generale, sau cele care țin de sănătate, şi sarcina medicilor de familie este să limiteze această pestă acum, să reducă febra omenirii în materie de servicii medicale, să fie cavalerii şi apărătorii ajutoarelor sociale, să pună punct aici şi acum acestei şarade şi să-i determine pe pacienți să iasă din cabinet şi să plece acasă. Teama de a nu fi acționați în judecată ne face totuşi să scriem trimiterile pentru care ne bat excesiv la cap. Ce s-ar întâmpla dacă ultimele titluri de ziar despre o neglijență ar fi legate de acea persoană pe care am expediat-o acasă cu mesajul de a se stresa mai puțin, pentru ca, două zile mai târziu, să facă un atac de cord sau să se dovedească faptul că suferea de un cancer în stadiu avansat? Sau să se sinucidă? Ce-ar fi dacă Bărbatul cu Coadă de Cal ar pleca din clinică şi s-ar arunca în fața metroului. Este puțin probabil, dar se poate întâmpla, şi expresia „puțin probabil” nu are efect asupra neliniştii mele, care odinioară mă făcea să tresar în miez de noapte şi mă ținea trează pe întuneric, revizuind în minte pacienții de peste zi, unul după altul, ca să mă asigur că nu am omis nimic.

În urmă cu câțiva ani, unul dintre pacienți s-a sinucis cu pastilele prescrise de mine. După câte se pare, era un cap de familie bine aşezat la casa lui. Nu avea nici un diagnostic şi nici un semn prevestitor. Nu a lăsat nici o scrisoare în urma lui şi nici o explicație. I-am citit dosarul medical căutând răspunsuri, dar nu am găsit absolut nimic. Ceruse o examinare a unei aluniţe şi alte mărunțișuri, şi a avut o scutire medicală pentru gripă, dar nu scria nimic despre depresie, manie şi nici o notă despre insomnie. Chiar înainte să moară, venise la mine ca să-mi ceară o rețetă pentru un analgezic, pe motiv că se rănise la genunchi în timp ce făcea sport. N-am avut nici o ezitare să îi scriu rețeta, şi, în sâmbăta care a urmat, când soția şi copiii lui erau plecați de acasă, a pisat tabletele într-un mojar, le-a amestecat cu un pahar de vin roşu, s-a dus în dormitor, a încuiat uşa şi a deschis fereastra. Când familia s-a întors duminică seara, el era deja mort de aproape două zile.

Dacă aş fi observat nişte semne, aş mai fi procedat aşa? Şi, după trei nopți nedormite, Aksel mi-a spus că trebuie să mă gândesc la această întâmplare ca şi când aş fi un angajat la un magazin de bricolaj, unde vine un ins ca să cumpere câțiva metri de sfoară, cu care, mai târziu, se sinucide.

— N-aveai de unde să ştii. Nimeni n-avea cum să ştie. E una dintre experiențele pe care nu le putem controla şi nu le putem anticipa.

Altă dată, în schimb, am salvat literalmente viața cuiva. I-am găsit o gâlmă într-un testicul, era malign, dar micuț şi separat de restul țesutului, după câte se pare, şi bărbatul a fost operat şi s-a făcut bine. Cu cancerul nu se ştie niciodată, țesutul rău poate să crească în linişte în interiorul întunecat al corpului şi brusc, într-o zi... Oricum, acel om chiar a avut motive să-mi fie recunoscător.

Cu toate acestea n-am primit nici o veste de la el. Au trecut luni, şi de abia după un an de la operaţie a apărut pe lista mea de programări, într-o zi. Nu se întâmplă des să salvezi viaţa cuiva, şi totuşi, eu asta am făcut, scria negru pe alb în fişa medicală, şi m-am bucurat să-l revăd. Am deschis uşa şi i-am rostit numele de familie cu un fior de bucurie ca atunci când aştepţi să se întâmple ceva bun, şi, dacă nu era ceva bun, atunci cel puţin avea să dea o pauză sentimentului meu obişnuit de deficienţă. Aşteptam în cadrul uşii întredeschise, cu zâmbetul pe buze şi cu mâna întinsă.

Bărbatul a intrat în cabinet fără să dea mâna cu mine şi fără să mă privească. S-a aşezat pe scaun, fără să-şi dea jos geaca, şi îşi ţinea ochii în pământ.

— Cu ce vă pot ajuta astăzi?

— Să mă ajutaţi? Dacă mă mai ajutaţi, va trebui să sun şi să comand o piatră funerară.

Mi-a povestit că ultimul an fusese cel mai rău din toată viaţa lui, aproape că nu mai dormea deloc pentru că îi era frică să nu moară. Pe tot parcursul consultaţiei, s-a comportat de parcă tumora aceea ar fi fost invenţia mea, şi dacă eu n-aş fi descoperit gâlma, totul ar fi fost la fel ca înainte.

Apoi, a venit o femeie şi s-a plâns de mâncărimi în cap. Am consultat-o şi am descoperit că pe o porţiune de scalp era roşie şi avea mătreaţă. Mi-am luat un carneţel vechi pe care-l mai foloseam uneori, chiar dacă toate reţetele acum erau electronice şi orice farmacie avea acces la ele, dar unii dintre pacienţii mai bătrâni pricepeau cu greu aşa ceva, dar să revenim, am scris de mână denumirea unui şampon care se eliberează fără prescripţie medicală la farmacie. Femeia a luat foaia cu o mină foarte protocolară, şi eu m-am minunat încă o dată de acest teatru în care joc, cu toate costumele şi recuzita aferente.

Consultația a durat probabil patru minute.

După câteva săptămâni, unul dintre angajați a bătut la uşă şi mi-a dat o pungă de cadouri de la Vinmonopolet. În pungă era o sticlă scumpă de vin roşu şi o felicitare. *Mulțumesc pentru ajutor! Am folosit şamponul doar de două ori şi am scăpat de problemă.*

„Indiferent dacă pierzi sau câştigi, fă-o cu demnitate", îmi zice Tore, care are aceeaşi înclinație pentru proverbe ca mama.

12

Şi anul acesta, la fel ca anul trecut, a venit primăvara de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, şi acolo afară, în piața Solli, oamenii urcă sau coboară din maşini, intră şi ies din magazine, urcă şi coboară din autobuze, ca întotdeauna. Eu stau şi mă uit la ei. Mişcările lor denotă concentrare şi determinare, şi, când îşi ating ținta, pornesc spre următoarea, apoi spre următoarea.

Atunci merită să-mi reamintesc că, pentru ei, eu fac parte din acelaşi fundal gri pe care şi ei îl constituie pentru mine. În ochii lor, eu sunt o persoană normală şi banală, aşa cum îi privesc şi eu pe ei. Eu sunt o femeie de vârstă mijlocie, cu o înfățişare care nu iese în evidență în nici un fel. Eu sunt genul care plăteşte taxe, ocupă un loc în tramvai, stă la rând cu ceilalți şi dispare în mulțime. Eu sunt genul care

poartă în suflet acelaşi sentiment de vid interior pe care-l poartă şi ceilalţi oameni, imaginându-şi că sunt singurii care simt asta.

Dar la ce va conduce toată această activitate, dacă nu la şi mai multă activitate, şi încotro se vor duce toţi aceşti oameni? Astfel de gânduri îţi vin când stai şi te gândeşti, şi nu ai nici un plan. Iată cum ne plimbăm pe aici şi ne prefacem că suntem nemuritori şi invincibili, în vreme ce sub piele curge sângele şi mereu există posibilitatea ca o nenorocire să se întâmple. Pielea se poate rupe în orice secundă, nimic nu este sigur în aşa-numitele zile obişnuite, pe care le credem bătute în piatră, dar care, în realitate, sunt scrise pe nisip, şi nu peste mult timp vine tsunamiul. Din depărtare, valul pare atât de micuţ şi inofensiv. De abia când se ridică deasupra ta îţi dai seama că e gigantic, dar atunci deja e prea târziu.

Nu mă mai surprinde nimic în poveştile familiilor care s-au adunat paşnice în jurul mesei la ora prânzului, într-un anumit moment, iar în următorul, toţi erau morţi. „Era atât de amabil şi de drăguţ”, spun vecinii despre tatăl care şi-a ucis toată familia, şi apoi s-a sinucis. „Întotdeauna avea o vorbă bună de spus, cum a putut să facă aşa ceva, cum e posibil, este imposibil de înţeles.” Dar nu este imposibil de înţeles. Oraşul Dresda, din Germania, a fost construit în multe secole, dar a fost nevoie doar de câteva zile ca să fie bombardat şi făcut ţăndări. Într-o zi, omul se plimbă prin oraş, complet absorbit de conversaţii, comisioane şi ore stabilite, iar în următoarea se plimbă printre ruine şi mormane de moloz. Într-o zi, poate faci un pas greşit şi te calcă un autobuz, asta se poate întâmpla oricând, şi, dacă nu ţi se întâmplă ţie, i se poate întâmpla oricui, după cum se poate citi şi în ziare. În afară de asta, în ziare poţi citi şi despre parlamentarii care au cheltuit banii contribuabililor

pe prostituate, despre antrenorul de fotbal pedofil, tată a trei copii şi iubit de toată lumea. Cum e posibil? O lume întreagă, plină de întâmplări neobişnuite care nu suportă lumina zilei şi care, cu toate acestea, se desfăşoară în continuare, aproape cu regularitate, an după an, fără absolut nici o logică şi fără vreun scop anume. Aceasta este o dimensiune ascunsă pentru majoritatea dintre noi, dar apoi, uneori, întrezărim crâmpeie din acest haos, în care vedem dorința ilicită şi tot restul acestei lumi iraționale şi misterioase. Şi în noi înşine există frânturi din această lume, dar nu îndrăznim să recunoaştem şi, prin urmare, le ascundem sub un strat gros de umor, mâncare, băutură, internet, sport, bani, curățenie, bunuri imobiliare, treburi casnice şi o mie de alte distracții.

În anumite circumstanțe, haosul se poate declanşa şi distruge totul în calea lui, şi după ce se întâmplă asta prima dată, din experiența mea, nu prea mai ai altceva de făcut decât să aştepți să termine de răvăşit totul. Eu însămi stau aici, urmărind cum se năruie micuța noastră civilizație, până când se va alege praful de ea.

Dar, la început, mi s-a părut atât de frumoasă! Mă lăsasem de băutură, slăbisem, pacienții nu mă mai scoteau din sărite. Vocile lor bolboroseau undeva în depărtare, într-un şir neinteligibil de sunete, eu râdeam încetişor de ei şi dădeam din cap, aşa cum râd oamenii mari de copiii mici. „Ha, ha, ce figură sunteți!” Furia aceea clocotindă pe care mi-o stârneau mai demult şi pentru care acum sunt prea bătrână, şi care obişnuia să mă epuizeze, a dispărut. De ce n-am descoperit asta mai demult? Această percepție? Nu m-ar mai fi rănit nimic. Toți oamenii puteau să-şi vadă de-ale lor în continuare, pentru că mie nu-mi păsa.

Inspirație, forță şi potență izvorau din ceea ce e interzis, secret şi depăşeşte limita legalității în viața de zi cu zi. Aşa cum alcoolul fusese o poartă deschisă spre cer, prin care am

putut să trec, şi, puf!, m-am trezit într-un alt loc, la fel şi Bjørn a fost o poartă spre cer, căreia i-am trecut pragul, şi, puf!, totul sclipea şi strălucea, inclusiv în relaţia mea cu Aksel. Bjørn mă transforma într-o soţie model. Bjørn m-a făcut să pot râde de bagatele, şi datorită lui eram în stare să zâmbesc ori de câte ori Aksel intra clătinându-se pe uşă, seara târziu, roşu la faţă, supraîncălzit şi cu becul frontal încă aprins, apoi îşi arunca lanterna prin casă, îşi smulgea hainele transpirate de pe el, şi de abia când pornea înspre duş îşi amintea să stingă lampa frontală.

Mulţumită lui Bjørn, am fost în stare să încuviinţez încurajator şi entuziasmată când Aksel îmi povestea despre vreo nouă competiţie de schi la care intenţiona să participe, în China de data aceasta. Distracţia costa în total treizeci de mii de coroane şi însemna că avea să fie plecat zece zile, prin urmare trebuia să lucreze dublu sau chiar triplu în săptămânile dinainte şi următoare.

— Cred că ar trebui s-o faci, i-am spus, şi Aksel s-a luminat la faţă, pentru că în sfârşit devenisem persoana care mi-am dorit mereu să fiu în toţi anii aceştia, soţia bună care zâmbeşte şi râde la tot ce născoceşte soţul ei, soţia care nu-şi dă ochii peste cap zicând: „Mda, bine, dar atunci trebuie mai întâi să zugrăveşti sau să agăţi lampa asta sus”. Am devenit în schimb soţia zâmbitoare şi veselă care spune: „Ha, ha, ha, eşti imposibil, cu toate concursurile tale, dar du-te în China, dacă este aşa de important pentru tine!” – şi atunci am făcut o descoperire: armonia în căsnicie, pe care o căutasem dintotdeauna, dar nu reuşisem niciodată să o fac să dureze mai mult de câteva ore consecutiv, fără ca, imediat după aceea, starea de irascibilitate să revină, am găsit-o acum, şi ea persista şi dăinuia, zi de zi, săptămână de săptămână. Dar starea aceasta avea drept condiţie fundamentală existenţa unei *evadări*. O evadare poate să fie consumul de droguri, infidelitatea faţă de partenerul de

viață, curve, evaziune fiscală, putea fi orice în definitiv, doar că acel lucru nu se preta să fie scos la lumina zilei. Dacă putea fi scos la lumină, ca, de exemplu, atunci când cineva se îmbată cam des – ceea ce toată lumea face în ziua de azi – , nu se punea la socoteală. Dacă puteai discuta despre acel lucru pe un ton uşor persiflant, la cină, în compania musafirilor, nici atunci nu se punea.

Acea evadare nu se preta să fie dată în vileag, ci trebuia să fie de asemenea natură, încât, atunci când era descoperită, să atragă după sine consecințe grave. Şi eu am găsit acea evadare, care nu se preta să fie scoasă la lumină, dar, în acelaşi timp, în mod bizar, zăcea în mine şi lumina totul în jur.

Acum intră o tânără care vrea să i se monteze un sterilet. Deoarece şi eu sunt femeie, şi mai dețin şi un ecograf, efectuez cel puțin două consultații ginecologice pe zi; deseori preiau chiar de la colegii mei bărbați paciente care preferă să fie consultate de o femeie.

În timp ce stau pe scaun şi îmi fac de lucru printre picioarele ei, începe să-mi povestească despre un soi de suc extras dintr-un cactus. Acel suc ar avea efecte purificatoare. Te scapă de toxine, îmi spune ea. În mod cert este mândră că ştie acest cuvânt, pentru că mi-l repetă de vreo cinci-şase ori.

— Se simte pe piele cum elimini toate toxinele prin transpirație. Se simte şi în fecale, pentru că miros extrem de puternic. Dar asta se datorează toxinelor care sunt eliminate.

— Fumați? o întreb. Este o întrebare inutilă, deoarece de când au introdus legea care interzice fumatul, fumătorii au început să se facă simțiți de când păşesc într-o încăpere.

— Da, răspunde ea. Dar sub zece pe zi, şi puțin mai multe când merg la vreo petrecere. De ce mă întrebați?

Nu ştiu ce să-i răspund şi nici de unde să încep. În plus, nu am voie să o mai bat la cap astăzi, deci rămân tăcută şi mă prefac că sunt absorbită de montarea steriletului, şi chiar sunt preocupată, dar aş putea face asta şi în somn. Până şi Tore tace şi aşteaptă calm în colţul lui.

Femeia îmi zice:

— Ştiu că nu e sănătos să fumezi, dar sunt de părere că fumătorii trag în piept mai mult oxigen decât alţi oameni, deoarece inspiră mai profund. În plus, se mai şi relaxează. La serviciu, doar fumătorii îşi iau pauze şi ies la aer curat. Eu cred că, una peste alta, fumătorii şi nefumătorii sunt la egalitate.

Dacă nu m-aş fi hotărât dinainte să stau calmă, probabil că aş fi intrat într-o polemică, dar acum o las să o ţină pe-a ei. Să vezi cât de departe pot merge pacienţii se dovedeşte a fi, de multe ori, mai relaxant decât să te cerţi cu ei. „Uită-te cât sunt de nebuni cu toţii!" îmi spun în sinea mea. „Lasă-i pur şi simplu să zacă acolo, să mormăie şi să bolborosească în nebunia lor. Ascult-o, Tore, auzi şi tu ce zice! Totul se năruie. Totul cade grămadă. Nu doar eu."

Îi dau un absorbant şi, în timp ce se îmbracă în spatele paravanului, iar eu curăţ masa de consultaţii, ea continuă să-mi vorbească despre sucul de cactus. Îmi spune că trebuie să-l încerc şi că are efecte revitalizante şi relaxante, şi că ea doarme mai bine acum, pielea i-a devenit atât de frumoasă, încât îmi va da adresa de internet de unde pot comanda, şi că este important să menţionez cine mi-a recomandat site-ul, pentru că atunci ea primeşte reducere.

După ce s-a îmbrăcat şi s-a aşezat pe scaun, trebuie să o întrerup ca să-i explic că steriletul nu o protejează de bolile cu transmitere sexuală şi aşa mai departe, şi în timp ce eu vorbesc şi rostesc aceleaşi propoziţii pe care le-am mai spus de atâtea ori înainte, mă uit la faţa ei machiată cu grijă şi îmi dau seama că tot machiajul, părul decolorat şi buza

superioară umflată o fac să semene cu o femeie mult mai bătrână, care se străduieşte să arate de vârsta pe care într-adevăr o are în prezent. Astfel, ea nu este o ambasadoare bună pentru sucul acela de cactus, inclusiv pentru că arată mult mai bătrână decât este, şi, cu toate acestea, eu îmi notez ascultătoare adresa de internet de unde se poate comanda sucul.

— Mulţumesc, îi spun.

„Uită-te la mine, Tore, cât de drăguţă sunt acum!”

Ea pleacă, şi eu mă simt mulţumită că am reuşit să-mi păstrez cumpătul. „Continuă tot aşa”, îmi spun în sinea mea, dar astăzi cred că toţi ţicniţii s-au vorbit să vină aici în turmă, pentru că după sucul de cactus urmează un cuplu proaspăt căsătorit. Ea este pacienta mea, dar el nu. Ea are patruzeci şi unu de ani, el are cincizeci şi patru, şi au în total cinci copii, îmi relatează ei.

— Dar nu avem un copil al nostru, spune femeia în timp ce se uită la soţul ei, şi apoi îmi relatează că încearcă de trei luni să rămână însărcinată, fără succes însă, şi acum vor să facă inseminare artificială.

Ei se ţin de mână şi îşi completează propoziţiile unul altuia. S-au cunoscut la serviciu şi dintr-o relaţie de prietenie s-a dezvoltat o relaţie de iubire, o întâmplare care „a venit ca fulgerul din cer”, pentru că a fost ca o catastrofă naturală, care a avut drept efect că fiecare şi-a părăsit familia şi partenerul de viaţă. Au înfruntat atâtea oprelişti, totul a fost o „isterie îngrozitoare” din toate părţile, „o nebunie”, aproape că i-a rupt în două pe amândoi, dar totuşi ei au rezistat furtunii. O sarcină va fi de ajutor, pentru că va funcţiona asemenea unei peceţi şi le va închide gura tuturor.

Nu-mi spun ultima frază, dar ea se simte în aer.

„De parcă nu ţi-a trecut şi ţie prin cap ideea asta”, îmi spune Tore. „De parcă n-ai fi visat şi tu cu ochii deschişi

cum corpul tău de mult sterp rămâne însărcinat şi astfel îţi rezolvă dilema o dată pentru totdeauna."

Stau tăcută şi ascult, pregătindu-mă să vorbesc peste ei, să încuviinţez şi să zâmbesc înţelegătoare, iar apoi să-i trimit mai departe în sistem, să-i arunc în braţele altor medici, poate chiar să adaug un mic comentariu: „Sunt de părere că totul se va rezolva, dacă veţi avea un copil împreună". Oricum vor fi opriţi la următorul punct de pe traseu. În primul rând, sunt prea bătrâni, în al doilea rând, o persoană este considerată infertilă de-abia după ce a încercat minimum un an, în al treilea rând, trebuie să fi fost căsătoriţi, sau trebuie să fi trăit în concubinaj, la o adresă comună, cel puţin un an.

Aş fi putut să le spun toate astea.

În schimb, mă surprind zicând:

— La ce dracu' vă mai trebuie şi alţi copii?

„Nu, nu, nu. Poate doar am spus-o în gând."

„Nu, ai spus-o cu voce tare", îmi zice Tore. „Ai spus cu voce tare. Vai, cât mă bucur!"

— Cum?! strigă soţii de vârstă mijlocie şi îşi dau drumul la mâini.

Eu stau cu braţele încrucişate la piept şi simt cum creşte în mine îndărătnicia. Este o îndărătnicie veche, din copilărie, am trăit cu ea toată viaţa, aşa cum am trăit şi cu sentimentul de vinovăţie pentru că m-am născut. Dar ce am descoperit recent este această supapă prin care sentimentul a reuşit să iasă. A treia oară pe ziua de azi. Şi pentru a treia oară mă aud zicând, fără să mă pot abţine:

— În plus de asta, sunteţi prea bătrâni. *Şi* mai aveţi copii din relaţiile anterioare. Vă pot da o trimitere la ginecolog, dar practic n-are nici un sens. Oricum veţi fi opriţi la următorul punct de pe traseu. Noi credem că dacă obţinem ceea ce dorim, atunci totul se rezolvă. Acesta este catargul,

dar şi balastul omului. Nu poți avea totul mereu. Pur şi simplu aşa e. Cel puțin, nu pe socoteala statului.

Înainte să apuc să rostesc ultimul cuvânt, ei s-au ridicat şi, în clipa următoare, au ieşit din cabinet, uşa se izbeşte cu un bubuit şi îi aud cum păşesc apăsat pe coridor.

„Cât de rea eşti!” exclamă Tore.

„Rea? *Eu* sunt rea? Dar de ei ce părere ai?”

„Ai fi putut să te limitezi la a spune că e necesar să locuiască împreună de mai mult de un an, sau cât o fi. Şi le-ai fi putut spune pe un ton mai amabil. Doar aceşti pacienți nu au nici o intenție rea!”

„Nu au nici o intenție rea? Vor să-şi pecetluiască legătura cu un copil, pe seama societății? N-au decât să-şi ipotecheze casa şi să facă inseminarea pe cheltuiala lor. Sper să sfârşească ruinați.”

„Aşa deci! Tu eşti împotriva divorțurilor, infidelității, decăderii morale în general?”

Tore îmi flutură pe la nas toate aceste cuvinte tentante, iar eu muşc din ele în ordinea stabilită.

„Nu, sunt împotriva tuturor acestor aranjamente legate de familie, în care nici măcar n-au ieşit bine dintr-o relație, că sunt gata să clădească una nouă, care, în schimb, este similară cu cea pe care au părăsit-o. Toți vor să facă totul şi să aibă totul, vor să păstreze toate şansele deschise şi să-şi urmeze impulsurile mereu. Nu-i de-ajuns să rupi o relație cu cineva şi să începi alta, numai pentru că în noua relație vei avea parte de tacâmuri de argint, şi de monograme, şi de rochie de mireasă, şi de costum de mire, de sarcini şi inele, de haine de botez, şi, dacă nu reuşeşti singur, statul te va ajuta. Refuz să fiu părtaşă la schema asta absurdă. După ce că s-au găsit şi că sunt împreună, păi de ce nu se mulțumesc cu ce au? De ce trebuie să-şi irosească energiile ca să...”

Tore chicoteşte, şi recunosc şi eu că am căzut în plasă. Clănțănitul dinților lui mă înfurie şi mai tare, dar nu trebuie să mă dau de gol, deoarece atunci o să crăpăm de râs. Mă uit la el cum stă în colț şi zăngăne.

„Râsul tău este istovitor.” Când totul este de râs, atunci el creează un fel de tunel alunecos, pe care totul se dă de-a dura şi dispare.

Tore se răzbună pe mine păstrând tăcerea, adică redevenind ceea ce este – o grămadă de bucăți de plastic.

Îmi rotesc privirea prin cabinet, şi obiectele de mobilier se uită cu ochi goi la mine.

Acum se întâmplă oare? Acum voi mai pierde încă un pacient? Proaspăt căsătoriții sunt la recepție şi urlă. Îi aud de aici, din cabinet, şi acum, după ce criza mi-a trecut şi am dat cu mucii în fasole, mă apucă remuşcarea.

Tore turuie în continuare: „Ți-ai imaginat că decizia va fi luată pentru tine, care ai peste cincizeci de ani, ți-ai făcut iluzii legate de o sarcină. Sau că va muri cineva. Fie unul din cei doi bărbați, fie tu însăți, îți era indiferent care dintre voi trei. Atât de realiste erau aceste vise cu ochii deschişi, încât parcă simțeai cum se mişcă deja copilul acolo, înăuntru, parcă vedeai preotul şi polițistul stând pe trepte şi spunând că Aksel a suferit o căzătură pe pista de schi, ai avut fantezii cum că, numaidecât, contul de Instagram al Lindei se umple de mesaje de condoleanțe pentru că Bjørn a suferit un atac de cord. Dar mai întâi ai avut fantezii legate de propria ta moarte, care te-ar scuti de toate celelalte alegeri”.

Tore are dreptate, pentru că moartea Lindei era singura la care nu m-am gândit, pentru că moartea ei nu m-ar scuti de probleme, ba chiar din contră. Atunci Bjørn ar fi liber şi disponibil în Fredrikstad, şi atât de tare uram că trebuie să aleg între cei doi bărbați, încât preferam să mor sau să fiu

singură, aşa cum sunt de fapt acum, decât să-l ştiu singur pe Bjørn, aşteptând ca *eu* să fac o alegere.

Am crezut adesea că Bjørn e mort. Dacă nu mă suna sau nu îmi dădea un mesaj în cursul unei zile, atunci îl vedeam parcă în faţa ochilor, prins între fiarele contorsionate ale maşinii, sau îmi imaginam că Linda l-a găsit mort în pat dimineaţa, iar mai apoi: „Cum aş putea să primesc şi eu înştiinţare? Oare ar trebui să merg la înmormântare? Ar permite ea una ca asta?" Da, poate că moartea o va face să regrete şi ar determina-o să întindă o mână înspre mine, poate mi-ar reţine un loc în faţă la biserică sau în capelă, poate chiar în prima bancă, printre membrii familiei. În toiul acestor fantezii exista şi un sentiment de uşurare, aşa cum există un sentiment de uşurare şi în fanteziile în care Aksel suferea o căzătură la vreun antrenament, şi mai departe: înmormântarea, fetele, cât timp avea să treacă până când urma să li-l prezint pe Bjørn. Aveam fantasme şi închipuiri cumplite, dar mă consolam la gândul că îmi imaginam moartea amândurora, alternativ. Indiferent care din ei ar fi murit, tot nu ar fi rezolvat problema. În mijlocul acestei situaţii alambicate, nu eram în stare să răspund la întrebarea: La moartea căruia din ei aş fi suferit mai tare?

Atunci am fost sunată de la recepţie.

— Da, da, ştiu. O să mă adun, îi spun persoanei de la capătul firului înainte ca aceasta să apuce să zică ceva. Am o zi proastă. Sunt puţin obosită.

— Înţeleg. Poate că ar fi bine să laşi restul pacienţilor pe mâna altor medici şi să te duci acasă să te odihneşti puţin.

— Nu. Acum o să mă adun. Promit.

— OK, şi anunţă-mă dacă ai nevoie de ajutor!

— Aşa o să fac!

Strâng cu putere tăblia mesei şi îmi repet: „Totul e bine. Totul e bine". În gând, îl întreb pe Aksel: „E totul bine?" „Normal că e bine", îmi răspunde Aksel.

13

La finele lui iunie, relația mea secretă cu Bjørn dura deja de o lună şi jumătate. De trei ori am încercat să-i punem capăt, şi, cu puțin timp înainte de vacanță, am căzut de acord că toată luna iulie vom păstra o linişte mormântală. Nici un contact, nici un mesaj, nici din partea mea, nici din partea lui.

Ca de obicei, Aksel şi cu mine ne-am dus la Hvaler. Fetele aveau să rămână în Grenda şi să muncească, însă era posibil să treacă şi pe la noi într-un weekend.

La început a fost o mare uşurare să nu mai verific telefonul mobil, dar n-au trecut multe zile şi m-a cuprins neliniştea. Acum mă aflam foarte aproape de Bjørn, care urma să rămână acasă, în Fredrikstad, pe toată durata verii.

Aksel era plecat cu caiacul în majoritatea timpului, aşa face el de obicei în săptămânile de vacanță petrecute în Hvaler, întrucât drumurile de acolo sunt atât de înguste, încât nu-şi poate folosi schiurile cu roți decât foarte devreme dimineața, sau foarte târziu noaptea, când nu circulă maşini multe. Prin urmare, eu eram singură la cabană aproape mereu, şi, în scurt timp, am reluat obiceiul de a verifica mobilul din minut în minut, adesea de mai multe ori pe minut.

Să mă las de băut nu a fost greu, ci a venit oarecum de la sine. Dar în clipa în care eu şi Bjørn am decis că urmează să întrerupem legătura pe durata verii, bine-cunoscuta senzaţie de sete a revenit de parcă nici n-ar fi dispărut vreodată, şi aproape de o sută de ori pe zi trebuia să-mi reamintesc de ce să nu merg cu maşina până în Fredrikstad, la magazinul de băuturi, şi să nu-mi cumpăr o cutie, sau să merg cu bicicleta până la Skjærhalden, să mă plantez în cafeneaua de acolo şi să beau o sticlă de jumătate, sau poate cinci.

De fiecare dată am rezistat tentaţiei şi mi-am găsit altceva de făcut: fie am gătit, fie am îngrijit tufele din jurul grădinii, fie am golit apa din bărcuţa cu vâsle, şi de fiecare dată îmi ziceam: „Nu, nu ai voie să intri în Fredrisktad, în speranţa că îl vei întâlni pe Bjørn, din întâmplare, pe trotuar sau în vreun centru comercial. Rămâi aici, şi dacă trebuie să meargă cineva în oraş, atunci Aksel va fi acela”.

Dar este ciudat cum funcţionează creierul şi inventează lucruri în voia lui.

Într-o zi, m-am apucat să vopsesc cu ulei mobila din grădină. Am început prin a mă întinde puţin pe unul dintre şezlongurile vechi şi, când am dat să mă ridic, mi-a intrat o aşchie în deget. Am ridicat uşor salteaua şi am observat că întreg şezlongul era uscat iască, cu şipcile de lemn cenuşii şi crăpate.

În magazie era o cutie de vopsea care se mai putea folosi, şi, după ce am curăţat resturile de lac, câteva petice uscate ici-colo, care s-au dezlipit de la prima atingere cu şmirghel, am băgat pensula în lac şi am aplicat primul strat. Lemnul a absorbit lacul cu atâta nesaţ, de mai aveam puţin şi-l auzeam înghiţind, iar în timp ce continuam să lăcuiesc, am simţit un soi de fericire. Sau, într-un fel, un sentiment de utilitate, că se producea ceva şi că se întâmpla ceva.

Am luat lacul, am amestecat culorile până am obținut-o pe cea dorită, m-am dus cu maşina în oraş, am parcat şi am pornit rapid pe trotuar, trecând pe lângă oamenii care stăteau la terasele deschise, mi-am văzut mai departe de drum, am coborât în port şi am trecut pe lângă toate restaurantele înşirate în linie dreaptă. M-am prefăcut că mă uit la meniuri, dar simțeam cum mi se ridică părul pe ceafă la gândul că oricare dintre cuplurile de vârstă mijlocie de la mese ar fi putut să fie Linda şi Bjørn. Mai multe dintre fotografiile postate de Linda pe Instagram erau de la una dintre terasele acestea. *La cină în oraş cu iubitul meu. O vară frumoasă vă doresc!* Rețelele de socializare sunt ca nişte felicitări de Crăciun demodate, de tipul acelora pe care obişnuiam să ni le trimitem prin anii nouăzeci. Acum, oamenii fac asta necontenit tot anul.

Dar ei nu erau acolo. Şi telefonul mobil amuțise de-a binelea. M-am dus la maşină, am urcat şi am condus înapoi, la casa de vacanță.

— Totul e bine, mi-am spus cu voce tare în maşină. Totul e bine.

Am continuat să vopsesc cu ulei în restul zilei, a doua zi am mai aplicat un strat, şi în scurt timp mobilierul strălucea, inclusiv cele pe care le găsisem în debara. Le-am aranjat laolaltă pe terasă.

— Fantastic! a exclamat Aksel şi le-a trimis părinților săi o fotografie.

Uitați-vă ce-a făcut Elin!

Tatăl lui i-a răspuns: *Dar a folosit aceeaşi vopsea de ulei care era în magazie? Am crezut că am căzut de acord să folosim lac transparent, şi nu vopsea colorată. Nici nu ştiu dacă am curaj să-i arăt mamei tale... N-o să se bucure deloc.*

În fine, a zis Aksel. *Asta-i treaba. Putem continua să vorbim pe tema asta cel puțin o săptămână.*

Toate discuțiile din familia lui Aksel m-au făcut adeseori să mă gândesc la faptul că lucrurile care mi-au lipsit uneori în copilărie, o familie obişnuită şi normală, de fapt, nu există nicăieri. Toate familiile la care am fost în vizită, familiile prietenilor, ale pacienților, ale colegilor, sunt mai mult sau mai puțin pline de ranchiună, neînțelegeri, certuri, despărțiri şi reglări de conturi. Nu trebuie decât să stai cu ochii în patru, şi ai să le observi pe toate.

Cabana din Hvaler este plină de amintiri despre conflicte mai vechi sau recente. Pe peretele de lângă masa din sufragerie erau atârnate mai multe fotografii cu doar doi dintre toți nepoții lor. Acest fapt a constituit încă un prilej de dispută extrem de îndelungat, care s-a terminat atunci când tatăl lui Aksel, în seara de Crăciun, a strigat la sora mai mică a lui Aksel – cea care se plânsese de faptul că deasupra mesei din sufrageria cabanei Hvaler nu există şi fotografii cu copiii ei – că nu are decât să pună nişte poze cu copiii care lipsesc. „Care e problema?" a urlat el. Dar asta n-a rezolvat nimic, deoarece a ieşit la iveală faptul că bunicii nu s-au gândit *ei singuri* că trebuie să existe fotografii cu toți copiii pe acel perete.

Cu părinții lui Aksel, treaba stătea în felul următor: după ce mâncam ce găseam în frigiderul din cabană, fără să completăm apoi proviziile, adică să punem aceeaşi cantitate şi acelaşi fel de mâncare, eram acuzați că suntem lipsiți de respect şi că ne gândim doar la noi, mai ales că suntem doctori amândoi şi câştigăm aşa de mult! Dacă data următoare, mai înțelepți după ce ne învățaserăm lecția, refăceam stocul de mâncare aşa cum îl găsiserăm şi lăsam frigiderul intact, atunci voiau să ştie de ce aveam noi impresia că ei n-ar putea să ne ofere măcar nişte lapte şi câteva ouă, sau oare ne credeam mai bogați decât ei? Înainte ca noi să avem copii şi înainte ca frații şi surorile lui Aksel să aibă copii, ei se plângeau că nu au nepoți, şi, după

ce li s-au născut nici mai mult, nici mai puțin de șase nepoți în decurs de patru ani, au început să se văicărească spunând că sunt prea mulți, și că acum erau prea înghesuiți. Când fetele noastre erau mici și îi sunam ca să-i întrebăm dacă pot să aibă puțin grijă de copii, fie îi anunțam prea din scurt și nu vorbiserăm cu ei de prea mult timp la telefon – Ce credeam? Că ei n-au altă treabă decât să aibă grijă de copiii noștri? –, fie ne reproșau că trecuse prea mult timp, și ce bine că, în sfârșit, li se permitea să își salute nepoatele.

De fiecare dată găseau pretexte pentru ceea ce am înțeles în timp că era ținta lor. Nu avea legătură cu ceea ce făceam noi bine, ci cu indignarea față de tot ce făceam greșit. Insultele, supărarea justificată, vânătoarea de injurii constituiau motorul vieții lor, și transmiseseră această genă și copiilor lor – mai puțin lui Aksel, care dezvoltase cumva poziția diametral opusă: absolut nimic nu constituia o problemă. Așadar, găseau afronturi în orice, amușinau cu nasurile lor fine până le depistau, și întotdeauna reușeau. Era unul dintre talentele lor.

Toate acestea îi făcuseră să avanseze în viață, de la o scurgere de apă din beci până la momentul în care Aksel trebuia să o sune pe mama lui de ziua ei.

„Ți-am trimis un SMS”, îi zicea de exemplu Aksel, dar un mesaj text era lipsit de valoare. Trebuia să sune. Și când Aksel striga: „Da, bine, atunci am să te sun la anul!”, nici așa nu era bine, pentru că ea așteptă ca el să facă acest gest din proprie inițiativă. Dacă o făcea pentru că i se cerea, gestul lui ar fi fost lipsit de valoare.

Anul următor, mama lui Aksel avea să suspine în receptor zicând: „Ți-ai notat în caiet că anul acesta trebuie să suni? După aceea, mă poți tăia de pe listă. Un lucru mai puțin de făcut!”

Jubilația mamei de a putea exprima resentimente şi enervare era mult mai mare, şi de complet alt soi, decât bucuria pe care ar fi simțit-o dacă Aksel ar fi sunat-o din proprie inițiativă. Oamenii aceştia parcă aveau mereu nevoie de ceva de ros, exact ca nişte câini. Un os, nişte rămăşițe de oase, tot ce puteau prinde.

— Indignarea şi motivele de nemulțumire sunt *punctele lor erogene*, i-am spus lui Aksel.

El a scuturat din cap.

— Nu vorbi aşa despre ei!

— Dar uită-te la ei când se plâng de vreo încălcare a limitelor! Se înroşesc la față şi le sticlesc ochi, iar pe față li se citeşte excitarea. Unii oameni sunt atraşi de suferință şi de văicăreală, de parcă în miezul acelor lucruri s-ar afla un fel de epicentru al plăcerii, ca o zonă erogenă sau un organ sexual nedescoperit.

În aceeaşi seară, i-am trimis lui Bjørn un emoticon cu o mână care face un semn de salut. N-am apucat să apăs bine pe emoticon, că Bjørn mi-a şi răspuns, şi astfel s-a terminat şi pauza. În zilele care au urmat, am stat aplecată asupra telefonului şi l-am luat peste tot cu mine. În fiecare dimineață, împreună cu Aksel, făceam baie în mare. Era un obicei vechi, pe care îl păstram inclusiv atunci când eram singuri, şi ori de câte ori coboram spre port şi eu îmi lăsam telefonul la cabană, mă simțeam de parcă mi-aş fi abandonat acolo toate măruntaiele, atât de dureros era să nu îl am cu mine. După aceea îmi verificam mesajele o dată, şi încă o dată, şi nu-mi venea să cred că, în jumătatea de oră cât merseserăm la malul mării, făcuserăm baie şi ne întorseserăm, Bjørn nu se sinchisise să îmi dea nici un semn de viață.

După câteva zile de dileală în stilul ăsta, care nu s-a domolit, ci dimpotrivă, am început să mă gândesc la Linda.

Nu la acea Linda care era soția răutăcioasă şi dependentă de Instagram a lui Bjørn, ci la partenera lui de viață, pe care el o alesese cândva demult, iar ea îl alesese pe el, şi ce s-ar întâmpla când/dacă Bjørn ar părăsi-o, atât cu mine, cu Aksel şi cu Bjørn, cât şi cu această necunoscută. În toiul extazului, era imposibil să simt durere sau să-mi imaginez consecințele, eram ca anesteziată. Dar acum, parcă am avut un moment de luciditate şi m-am gândit la Gro, la cum ne-am cunoscut şi cât de mult timp a durat până când a izbutit să se repună pe picioare după plecarea soțului. Mi-am imaginat întreaga familie a lui Bjørn, cu toți copiii şi nepoții, într-un şir infinit de circumstanțe, şi pentru prima oară am devenit conştientă de consecințele a ceea ce făceam noi doi, de ce avea să se întâmple dacă nu ne dădeam bătuți, şi că ar fi mai uşor acum, când nu eram atât de implicați, decât mai târziu. Deoarece, cu fiecare ceas în plus pe care îl petreceam împreună, avea să ne fie tot mai greu să punem capăt relației noastre.

Dar, într-o zi, Bjørn a lăsat iPad-ul pe masa din sufragerie şi a uitat să se deconecteze, iar după aceea s-a dus la cumpărături. În timp ce se plimba prin magazin, mi-a trimis un mesaj: *Salut, ce faci acum?*

Însă apoi şi-a amintit că tableta zăcea expusă pe masa din sufragerie. În secunda următoare, a sosit mesajul: *NU RĂSPUNDE!!!!*

Poate ar trebui să renunțăm, i-am scris eu în jumătatea aceea de oră cât i-a luat lui Bjørn să conducă maşina până acasă, unde iPad-ul zăcea neatins pe masă şi Linda era în curte; nu se atinsese de el.

Ce vrei să spui? mi-a răspuns Bjørn.

Poate a fost un semn că ar trebui să punem capăt relației, i-am scris eu după ce mi-a trecut cea mai mare spaimă. *Asta îți doreşti?* mi-a scris Bjørn, şi eu i-am răspuns: *Nu,*

evident că nu vreau, dar nu despre asta e vorba, şi atunci el a scris: *Putem să ne mai întâlnim măcar o dată, ca să nu încheiem printr-un mesaj pe telefon.*

Ne-am dat întâlnire la Øra, o regiune industrială în care Bjørn era sigur că nu am fi dat nas în nas cu nici o cunoştinţă. Pe drum, m-am întrebat de ce mă îndreptam spre o întâlnire cu un om pe care tocmai decisesem să nu-l mai întâlnesc?

Dar, aşa cum stăteam eu în maşină, l-am văzut deschizând portiera maşinii lui, mişcându-şi corpul lung ca să iasă şi mijindu-şi ochii spre soare, în vreme ce, concomitent, încerca să mă zărească prin parbriz, şi atunci am observat gestul lui caracteristic, care mă ducea mereu cu gândul la o cămilă sau la o girafă, sau la orice alt animal înalt, şi i-am zâmbit cu gura până la urechi, i-am zâmbit ca atunci când vorbeam la telefon, atât de larg, încât aveam senzaţia că faţa mi se va rupe în două şi, când s-a aşezat pe locul pasagerului, m-am strecurat peste schimbătorul de viteze şi m-am cuibărit în poala lui.

— Nu am prea mult timp, mi-a spus Bjørn după câteva clipe. Oficial, acum sunt în drum spre Markus, ca să-l ajut să mute un frigider. Linda nu este acasă, dar avem un grup de chat cu toţi copiii, şi dacă Markus întreabă pe unde sunt, atunci află şi ea.

În timp ce vorbea, gândurile mi s-au tulburat din nou. Din ce motiv mă hotărâsem să vin încoace cu maşina şi să mă întâlnesc cu acest bărbat care îmi povestea despre un frigider? În stânga noastră se afla un fel de hangar, în dreapta, un şir de containere. Cel din mijloc probabil conţinea ceva resturi alimentare, pentru că era survolat de pescăruşi, care dădeau din aripi şi ţipau.

M-am aşezat pe locul meu din nou.

— Ce e? m-a întrebat Bjørn.

Am arătat spre pescăruşi.

— Unde suntem noi de fapt?

— Suntem în Øra.

„Øøøra.” De obicei, dialectul de Fredrikstad al lui Bjørn mi se părea fermecător, dar de data asta mă călca pe nervi. „Taci din gură”, m-am gândit eu brusc şi fără motiv. „Doar taci, te rog.”

— Amândoi suntem căsătoriți, ne dăm întâlnire lângă o groapă de gunoi, tu urmează să-ți ajuți băiatul să care un frigider. Ce-i asta? De ce suntem aici?

— Pentru că ne iubim.

— Avem peste cincizeci de ani. O să murim în curând. Nu putem să ne ocupăm cu chestii din astea. Trebuie să ne ținem pe lângă casele noastre. Trebuie să ne fixăm bine toate bunurile mobile şi să ne întoarcem la rădăcinile noastre, la locul nostru, la locul de care aparținem cu adevărat, în mod oficial. Vorbesc serios.

Bjørn a suspinat de parcă ar fi vrut să spună: „Ah, iar începem!”

— Părinții mei sunt trecuți de optzeci de ani, se plimbă de la o cabană la alta, în Jotunheimen, chiar în clipa asta. Şi cară după ei tot calabalâcul. Nu vom muri aşa de repede. Ne-au mai rămas treizeci de ani de trăit, dacă nu mai mult.

În prima zi de muncă după concediu, eram acasă, pe strada Oscars.

În august, am mai avut o tentativă scurtă de a ne despărți, dar a fost mai degrabă de dragul aparențelor, şi, la începutul lui septembrie, i-am făcut o copie după cheia apartamentului, fiindcă el fusese nevoit să se adăpostească într-un 7-Eleven, într-o zi în care ploua, şi eu întârziasem. Aşa s-au aşezat lucrurile. Eu aveam un amant, stabiliserăm un loc de întâlnire, şi el avea propria cheie. Viața secretă a luat amploare şi, în cele din urmă, şi-a dobândit propria valoare, propriul steag şi propria limbă. Bjørn pregătea

mâncare, dacă aveam timp, Bjørn făcea curat şi schimba aşternuturile. Eu mă ocupam de curăţenie, deoarece plecam ultima din apartament, iar Bjørn avea un drum mult mai lung până acasă. Bjørn obişnuia să cumpere flori, ciocolată sau o sticlă de vin. Întotdeauna îmi aducea câte ceva.

— Omul tânjeşte doar după ceea ce nu are, i-am spus eu lui Bjørn într-o după-amiază, spre finalul toamnei.

Stăteam culcaţi unul lângă altul. El îşi pusese mâna peste a mea. Eram conştientă că aş putea în orice clipă să-mi pun capul pe pieptul lui cald, şi această certitudine îmi conferea un sentiment de bunăstare şi bună dispoziţie. Cum stăteam întinsă acolo, mă prefăceam că el nu e lângă mine, îi duceam dorul şi tânjeam după apropierea lui fizică, în schimb, iată-l! Aşa am continuat, acesta era unul dintre jocurile mele.

Chiar înainte să ne întâlnim, întotdeauna mă simţeam exaltată, bogată, îndeajuns de bogată încât să renunţ exact la ceea ce mă făcuse la început să mă simt bogată. Când îi auzeam paşii pe scări, în dăţile în care ajungeam la apartament înaintea lui, întotdeauna mă gândeam: „Trebuie să punem capăt acestei relaţii". „Este greşit", îmi ziceam când el băga cheia în yală şi descuia uşa. După aceea, întinsă în pat, satisfăcută şi mulţumită, mă simţeam şi mai euforică şi mă cuprindea un soi de cinism cu tentă filozofică, ca şi cum aş fi putut vedea totul de sus.

— Ce deprimant! a zis Bjørn.

— Dar chiar aşa funcţionează. Dorinţa este foarte puternică, dar de îndată ce obiectul dorit se află la dispoziţia noastră, noi încetăm să mai tânjim după el. Aceasta e o lege a fizicii, în aceeaşi categorie cu legea gravitaţiei: pur şi simplu nu îţi poţi dori ceva ce ai deja. Ceea ce vreau să spun este că, dacă am fi format un cuplu, dacă am fi locuit în acest apartament mereu, atracţia dintre noi s-ar fi domolit.

Ar fi devenit o rutină. „Să nu uiți să cumperi lapte! Ce vrei să mănânci la cină? Te rog să duci gunoiul.”

— Tu vorbeşti întruna despre dorință. Şi aici ai dreptate. Dar între noi există şi iubire. Cel puțin în ceea ce mă priveşte. Eu te iubesc. Mi-am dat seama astă-vară. Te-am iubit întotdeauna.

Nu i-am răspuns, deoarece, ori de câte ori Bjørn rostea asemenea cuvinte, „iubire” şi „a iubi”, eu înghețam. Preferam să vorbesc despre dorință şi despre tot ceea ce riscam, despre toți cei care aveau să ne urască şi care aveau să ne pună bețe în roate. Bjørn vorbea despre cumpărarea unei noi canapele în sufrageria de pe strada Oscars, şi să aruncăm vechea canapea tapițată cu catifea reiată, din anii şaptezeci.

— Dar canapeaua este perfect funcțională, i-am spus. Nu peste mult timp, va fi iar la modă. De fapt chiar cred că este la modă în prezent. Şi, în plus, nu vom locui împreună aici. De altfel, ar trebui să ne oprim.

Aşa mergeau lucrurile: Bjørn îmi făcea declarații de dragoste şi ne planifica viitorul împreună, iar eu mă îndepărtam. Până când şi el începea să ia distanță, iar atunci veneam într-un suflet după el. Ori de câte ori el făcea un pas în spate, mă gândeam că, de data aceasta, nu voi mai fugi înspre el, dar, până la urmă, tot alergam, nu-mi puteam controla acest impuls. Mai bine spus, nu aveam chef să-l controlez. Aşa a funcționat acest soi de pierdere a controlului; l-am predat de bunăvoie. Am renunțat la el, în mod complet voit şi conştient.

În timp ce eu nu mă săturam să aud despre Linda, Bjørn nu se sătura să mă asculte povestind despre copilăria mea.

— Povesteşte-mi mai multe despre perioada în care ai început să faci ordine şi curățenie, îmi zicea el. Povesteşte-mi despre vremea când mergeai singură la grădiniță.

— Dar ştii deja lucrurile astea.

De obicei nu vorbesc despre copilăria mea. Motivul este acela că nu mai reuşesc să găsesc nici o conexiune între expresia de compasiune care se iveşte pe feţele oamenilor, indiferent cât de succint le-aş descrie copilăria mea, aşa cum mi-o amintesc, aşa cum am trăit-o.

— După ce am avut eu însumi copii, m-am gândit mult la copilăria ta. Este un miracol că te-ai descurcat atât de bine. Ai izbutit să faci totul singură.

— Habar n-am cât de bine m-am descurcat, dar nu ştiu nici o altă viaţă, decât pe aceasta. Nu-mi pot imagina cum e să creşti într-o familie aşa-zis normală, şi de aceea niciodată nu mi-am dorit aşa ceva. Dimpotrivă.

Îmbrăcaţi cu halatele noastre de baie vechi şi găurite, şedeam pe covorul persan din sufragerie. Bjørn sugerase să comandăm mâncare de la restaurantul indian şi, cât timp eu am făcut duş, el a comandat şi s-a dus să ia pachetul. Încă de când ne-am întâlnit a doua oară în apartament, el a dat jos lenjeria de pat, a văzut cum funcţionează maşina de spălat şi a pornit-o la un program rapid. După aceea a întins aşternuturile la uscat, ca să fie curate pentru data următoare. Şi a continuat să facă acest lucru, iar eu de fiecare dată eram mută de uimire când îl vedeam că îşi dorea să aibă lenjerie curată pe pat, nicidecum pentru a mă impresiona sau pentru a mă seduce pe mine. Iarăşi m-a dus gândul la Linda, la faptul că a trăit cu bărbatul acesta atâţia ani, şi totuşi îl bătea la cap şi era nemulţumită. Nu poţi să compari comportamentul lui de aici, în acest context secret şi interzis, cu comportamentul lui din acele zile cenuşii de acasă, cu patru copii, vreme de treizeci de ani, îmi spuneam în sinea mea, şi totuşi nu-mi puteam da seama ce anume o făcea pe Linda să tune şi să fulgere la adresa lui Bjørn. Poate că aveam să aflu în cele din urmă, m-am gândit. Poate că aveam şi eu să mă enervez pe el în curând, dintr-un

motiv pe care acum nu mi l-aş imagina. Atunci, poate că nu va mai fi la fel de greu să pun capăt relației. Adică n-aveam de ales decât să aştept.

— Ia-o de la capăt. Nu a fost o poveste cu mama ta, care nu şi-a dat seama că este gravidă decât înainte să îți dea naştere?

— Mama era gravidă de cinci luni când a descoperit sarcina, şi a fost prea târziu ca să mai facă avort.

— Dar cum e posibil? Nu era medic ginecolog?

— Este foarte posibil. Ea credea că intrase la menopauză.

— Şi tatăl tău? Nu era căsătorit, parcă?

— Tata era căsătorit, avea trei copii şi locuia în Drammen. Deci dacă mama ar fi putut, ar fi făcut avort, evident. Tata lucrase doar temporar pe secția de neonatologie de la Ullevål în vara aceea.

Bjørn mă bate încetişor pe obraz. Are un mod de-a face gestul acesta care nu mă deranjează, şi nu simt nevoia să mă retrag, aşa cum aş fi făcut în alte circumstanțe.

— Dar cum te-ai simțit în copilărie ştiind că ai fost un accident?

— Eu mai degrabă m-am văzut ca o persoană care s-a descurcat, care a pătruns prin şiretenie în lume, împotriva tuturor aşteptărilor. Oricum, majoritatea naşterilor nu sunt plănuite. Într-un mod bizar, eu eram convinsă că părinții mei avuseseră control total şi că erau în regulă cu toate, inclusiv cu modul în care fusesem concepută. Când eram mică, nu credeam că e posibil să se întâmple ceva ce adulții nu au decis ei înşişi. În acelaşi timp, în toți anii aceia, m-am gândit ce noroc extraordinar a fost ca tocmai acel spermatozoid să se contopească fix cu acel ovul, şi apoi să se ascundă îndeajuns de mult timp încât să nu poată scăpa de mine. Era prea târziu, în acele condiții cel puțin, deoarece chiar dacă avortul nu fusese declarat legal, mama ar fi

putut să-l facă oricând, chiar şi după perioada recomandată. Cel mai probabil, l-ar fi făcut de una singură.

Bjørn a terminat de mâncat. S-a întins pe o parte. Îşi sprijină capul într-o mână, şi pe cealaltă o pune pe interiorul coapsei mele.

— Da, exact ca atunci când te-a născut pe tine.

— Era de gardă la spital şi, când a început travaliul, la scurt timp după miezul nopţii, ea a continuat să lucreze. De abia după nişte contracţii mai puternice, s-a culcat într-un cabinet gol, şi când am ieşit, a tăiat cordonul ombilical şi s-a străduit să scoată placenta. De-abia apoi a sunat din clopoţel şi a pus-o pe una dintre asistente să mă preia. După aceea a continuat să lucreze.

— Nu cred!

— Ba da! Au fost mai multe cezariene în noaptea aceea şi naşterea mea a avut loc fără complicaţii.

— Asta-i o poveste absolut incredibilă.

— Şi nu-i tot. După ce a ieşit din tură a doua zi, a uitat că născuse un copil. Cel puţin aşa mi-a spus în toţi aceşti ani, şi eu chiar o cred. Sunt convinsă că a uitat. De-abia când a venit asistenta în camera de gardă, cu mine în braţe, şi-a amintit.

— Dar apoi l-a sunat pe taică-tău?

— Da, atunci l-a sunat în sfârşit pe tata. El nu ştiuse nimic. A vrut să divorţeze şi să se mute la noi, dar mama a refuzat. Mama a angajat pe cineva să stea cu mine încă din prima clipă, în schimbul cazării şi mâncării, şi astfel, lucrurile au evoluat, am trecut de la un student la altul, până în ziua în care mama a descoperit că eu merg singură la grădiniţă de câteva luni, şi atunci n-a mai angajat pe nimeni. Din clipa aceea, pe când aveam în jur de cinci ani, m-am descurcat pe cont propriu. Dar după ce n-a mai angajat nici un student, treburile casei rămâneau nefăcute, şi, când aveam vreo şapte-opt ani, am început să remarc cât

de curat şi ce ordine este acasă la alţii. Dacă n-aş fi plecat de pe strada Oscars, poate că n-aş fi remarcat nimic, dar ori de câte ori mergeam în vizită la prieteni sau acasă la tatăl meu, în Drammen, şi apoi mă întorceam la mine, simţeam mirosul înţepător de jeg, praf şi gunoi. Mâncarea din frigider era adeseori verde, cu mucegai. Pe pervaz, stratul de praf era atât de gros, încât mult timp crezusem că e gri, până când l-am şters cu o cârpă udă, într-o zi, şi mi-am dat seama că de fapt era alb.

Bjørn stă întins în pat şi se uită la mine. Uneori mai scutură din cap şi scoate sunete de uimire şi neîncredere.

— Mulţi oameni nu mă cred. Lumea zice că exagerez sau că fabulez. Dar când văd reportaje din lumea a treia, cu copii care îşi cară fraţii mai mici în cârcă, atunci zăresc pe feţele lor o expresie în care mă recunosc şi pe mine. Chipul lor exprimă ceva grav şi solemn, deoarece ei ocupă o poziţie importantă şi li s-a dat o sarcină de importanţă majoră. Deseori mă gândesc la asta când văd tineri deprimaţi intrând în cabinetul meu, tineri care aparent au tot ce îşi doresc, doi părinţi care îi iubesc ca pe lumina ochilor şi care îi copleşesc cu iubire, dăruire, bani şi ajutor, şi cu toate astea, aceşti tineri nu au ceea ce am avut eu, mai precis un sentiment puternic, care îmi şoptea: „Fără tine, universul acesta ar merge mai prost”.

Bjørn încuviinţează dând din cap.

— Mai povesteşte-mi, zice el, aşa cum obişnuiesc să-i spun eu când el îmi relatează despre Linda.

— Am început cu treburile mărunte, cum ar fi măturatul în bucătărie în fiecare seară, apoi am continuat cu spălatul vaselor şi cu aranjatul lucrurilor. Într-un sertar, am găsit o carte de bucate, şi din ea am învăţat să fac paste cu cartofi, sos brun, plăcinte de peşte cu cartofi, chiftele de peşte în sos alb şi cartofi, fishfingers cu cartofi, orez cu lapte, spaghete cu sos de roşii.

— Dar nu-i era frică mamei tale să te lase să aprinzi aragazul? Puteai să dai foc bucătăriei.

— Mamei mele nu îi era niciodată teamă de nimic. Ea m-a lăsat să încerc. Aprecia foarte tare să găsească mâncare caldă când venea acasă, şi un apartament ordonat, şi îmi dădea bani pentru întreținea casei în fiecare duminică. Cumpăram majoritatea lucrurilor la ofertă, dar şi câte un penar nou, când mi se părea că aş avea nevoie de unul, ceea ce se întâmpla des. În fiecare zi de luni, după şcoală, treceam pe la librăria din piațeta Riddervolds şi îmi cumpăram cărți poştale sclipicioase, sau câte un creion cu radieră roz, sau un penar nou. Nu aveam niciodată îndeajuns de multe penare.

— Astăzi, dacă un copil ar prelua responsabilitatea întregii munci casnice şi a gătitului, ar fi considerat victimă a neglijenței.

— Da, nici eu nu aş fi permis niciodată ca fiicele mele să fie expuse la astfel de munci. În acelaşi timp, îmi amintesc ce senzație te încerca în vremea aceea, când primeai ceva de făcut, când te gândeai că mama nu s-ar descurca fără tine, că noi nu ne-am fi descurcat fără mine. Mai ales în toamna de după terminarea vacanței de vară, când zilele îşi reluau cursul firesc, cu şcoală, şi teme, şi rutina programului. Nu mi-au plăcut niciodată vacanțele.

— Nu ți-ai dorit câtuşi de puțin o familie normală?

— Ce înseamnă o familie normală? Mi se pare că nici nu există aşa ceva. Pretutindeni nu văd decât supărări, nemulțumiri, neînțelegeri, la pacienți, în familia lui Aksel, da, uită-te şi tu cum te înțelegi cu Linda! Asta îmi aminteşte de o luare de ostatici, sau de o junglă, acolo unde cel mai puternic câştigă.

— Da, da, dar... ştii, nu toată lumea trăieşte aşa. Cel puțin nu tot timpul.

Bjørn a început să facă ordine după cină. M-am uitat la el cum aduna mâncarea neconsumată într-un recipient de plastic şi le punea pe cele goale unele peste altele. Îi admiram braţele puternice şi mişcările încete şi concentrate. Îmi plăcea să-l urmăresc în timp ce atârna la uscat lenjeria de pat umedă, o împăturea şi o aşeza pe vechiul uscător de rufe pliabil, astfel încât să ocupe cât mai puţin spaţiu posibil şi să se usuce cât mai rapid. Nu mă săturam să-l privesc făcând aceste lucruri. Nu mă săturam să-l privesc nici când făcea patul; fixa aşternutul pe sub saltea până când cearşaful stătea perfect întins.

— Reminiscenţe din armată, mi-a spus Bjørn, şi eu mi-am amintit de o seară petrecută în Grenda, când la una dintre petrecerile din grădină, toţi bărbaţii încercau să se depăşească unii pe alţii cu povestiri despre cum izbutiseră să se fofileze de stagiul militar. Unii se prefăcuseră că aveau probleme psihice, alţii se prefăcuseră că îi durea spatele sau că erau miopi, dar toţi erau mândri că reuşiseră să se scoată cumva. Şi iată-l pe Bjørn făcând treburi de menaj, îmbrăcat cu halatul de baie al mamei, ponosit, galben ca lămâia, marca Marimekko.

Halatul îi vine până la pulpe şi până la coate. Abia încape în el.

Îi spun:

— Uneori îmi doream ca mama să fi fost ca celelalte mame, să mă întrebe ce mai fac şi cum mi-a mers la şcoală în ziua respectivă. În acelaşi timp, observam oboseala celorlalte mame, cât de banale şi de mecanice erau întrebările lor, urmate de răspunsurile mecanice ale copiilor. Remarcasem faptul că taţii rareori ziceau ceva, că stăteau acolo şi mâncau în tăcere, aplecaţi deasupra farfuriei, fără a se simţi obligaţi să participe la conversaţie sau să contribuie la ea. Să stau la masă şi să mănânc acasă la o altă familie, şi să îi văd cum unii sunt îndemnaţi să mănânce tot din

farfurie, iar alții trebuiau să ceară permisiunea să se ridice de la masă, pentru mine era ca şi cum o sălbăticiune ar fi alergat după pofta inimii prin pădure, pentru ca apoi să ajungă la o fermă, unde suratele ei din aceeaşi specie sunt legate în staul. Poate că li se servea mâncare, li se făcea ordine şi erau ținuți în curățenie, dar erau legați de mâini şi de picioare, erau nevoiți să mănânce şi să doarmă la ore fixe. Celelalte familii, în viziunea mea, erau exotice, aveau ceva de țară străină, de loc pe care îl puteam vizita şi experimenta puțin, dar apoi voiam să mă întorc acasă.

— Unde a fost tatăl tău în toată această perioadă?

— Un weekend pe lună mergeam la Drammen. Mai târziu, mi-am amintit de toate călătoriile cu trenul până în Drammen, cum şedeam şi îmi rodeam unghiile că trebuie să urmez toate regulile împământenite în alte familii, îndeosebi în aceasta, unde existau atât de multe reguli, încât plecam obosită după fiecare vizită. Mama mi-a vorbit ca unui adult şi m-a tratat ca atare încă de la început, dar în Drammen se făcea o diferență vădită între adulți şi copii, şi eu nu apucam să răsuflu uşurată decât după ce mă întorceam acasă. Aş fi putut să evit toate acestea. Toți ar fi fost uşurați dacă nu m-aş mai fi dus. Dacă m-aş fi hotărât, aş fi putut refuza să mai călătoresc până la ei. Îmi dau seama cât de multe cazuri asemănătoare sunt în jurul nostru, câte neînțelegeri. Tot ceea ce credem că e obligatoriu să facem, toate eforturile sunt în van.

— Îmi amintesc că eram amândoi în Drammen în primăvara aceea, la o nuntă. Îți mai aminteşti?

— Vag. Probabil că era nunta uneia dintre surorile mele vitrege.

„Soră vitregă. De ce nu i se spune pur şi simplu «soră»”, mă gândisem odată, când eram în Grenda şi îmi pomenise de cele trei surori vitrege ale lui. Acum râdem amintindu-ne câte lucruri neplăcute măturam sub preş odinioară,

preocupați de aparențe, dar şi acum continuăm să măturăm la fel de multe sub covor, şi tot preocupați de fațadă am rămas. Acum ne ornăm realitatea în alte moduri. Spunem că avem „copii extra” în loc de „copii vitregi”, spunem „frați sau surori” în loc de „frați vitregi sau surori vitrege”, şi le spunem „copii” criminalilor care nu au împlinit încă optsprezece ani, inclusiv atunci când vorbim despre un tânăr de şaptesprezece ani, cu barbă şi înalt de un metru nouăzeci. Oamenii se prefac că nu există nici o diferență între sexe şi că totul este făcut cu bunăvoință, dar la fel au stat lucrurile şi odinioară, tot cu bunăvoință se acoperea totul şi poleiam adevărul pentru a-l face să corespundă idealului pe care ni-l imaginăm, aşa cum am procedat de când e lumea.

— Dar cum stă treaba cu soția tatălui tău? Cum a reacționat la toate astea? Cum a izbutit să facă față acestei încercări?

— Åse este psiholog, şi pe atunci lucra cu cei mai periculoşi puşcăriaşi, şi, în mod incredibil, ea a fost cea care a insistat ca eu să vin la Drammen mai des, şi tot ea a sugerat să merg cu ei în vacanță. Poate că, astfel, avea prilejul să demonstreze că reuşeşte să facă lucruri de neconceput pentru altcineva, fie că asta însemna să dialogheze în termeni amicali cu bărbați care uciseseră copii mici, sau să petreacă un weekend împreună cu progenitura născută din infidelitatea soțului ei cu o altă femeie, şi despre care tata, ori de câte ori era beat, declara că este „marea mea iubire”.

— Exact ca iubirea dintre noi!

— La asta nu m-am gândit.

— Merg să pun de cafea. Vrei şi tu?

— Da, mulțumesc.

Bjørn ia resturile de la cină şi se duce la bucătărie, unde începe să-şi facă de lucru cu espresorul.

Åse mă lăuda pentru că învățasem singură să citesc, sau pentru că ştiam să curăț cartofi şi să pregătesc toate felurile pentru o masă, şi pentru că întotdeauna aveam rezultate mai bune la şcoală decât surorile mele vitrege. Dar şi aici trebuiau să existe scăpări pe undeva, aşa cum ni se întâmplă tuturor, şi, astfel, stăteam aşezați în jurul mesei mari din bucătăria din Drammen, şi Åse îmi arăta vreo fotografie dintr-un ziar, o poză a unei victime a violenței, şi îmi zicea: „Gândeşte-te cât de tare suferă un om care este nevoit să-i facă asta unei alte ființe", şi eu porneam o diatribă pe tema responsabilității, evident inspirată fiind de mama mea, al cărei motto a fost întotdeauna: „Fă-ți datoria, cere-ți drepturile", şi Åse stătea şi mă asculta, până când terminam tot ce aveam de zis.

„Fiica ta este foarte temperamentală" obişnuia să-i spună tatălui meu dacă acesta se afla prin preajmă, ceea ce rareori se întâmpla, exceptând dățile în care mă ducea acasă la ei sau mă conducea la gară.

Bjørn vine cu cafeaua.

— Mulțumesc frumos!

— Aksel nu-ți face niciodată cafea?

— Ba da. Aksel face cafea, dacă-l rog. Aksel e drăguț. Aksel face tot ceea ce îl rog. Dar nimic din proprie inițiativă, exceptând situația în care este vorba despre schiat. Întotdeauna a fost interesant să-l văd cum ştie de toate, inclusiv lucrurile la care susține că nu se pricepe, cum ar fi să facă rezervări pe internet. Dar dacă acea călătorie îl va conduce într-un loc înzăpezit, cu pârtii amenajate şi un start de concurs, atunci este incredibil de priceput.

Bjørn zâmbeşte şi încuviințează de parcă ar înțelege despre ce vorbesc.

— Cum te-ai înțeles cu surorile tale vitrege? Ele cum te-au tratat?

— S-au comportat întotdeauna bine cu mine, cel puțin nu-mi amintesc să fi fost altfel. Dar acum încep să cred că am un talent înnăscut de a-mi şterge din memorie unele lucruri, sau o aptitudine de a traduce tot ce se întâmplă rău în ceva bun, deoarece îi şochez pe oameni când le povestesc despre copilărie ceva ce pe mine nu mă afectează. Sau poate că eu le-am privit dintr-un unghi pozitiv. De exemplu, tata era întotdeauna mult mai fericit şi mult mai vorbăreț când urma să mă ducă la gară decât în momentele în care mă lua de acolo. Eu am pus-o pe seama faptului că atunci când mă conducea la gară era fericit deoarece stătusem cu ei timp de două zile şi îi înveselisem pe toți. Atunci când venea la gară după mine, întotdeauna îmi adresa aceleaşi întrebări-clişeu, pe care le recunoşteam de la familiile prietenilor mei, şi eu îi răspundeam entuziasmată şi în detaliu, de parcă aş fi vrut să-mi disimulez starea de stânjeneală şi să mă prefac de dragul nostru, şi eventual de dragul spectatorilor – care evident lipseau cu desăvârşire, deoarece nu eram decât noi doi în maşină –, că noi avem o conversație aprinsă şi activă, aşa cum poartă un tată cu fiica lui. Odată, când aveam doisprezece sau treisprezece ani, am mers cu bicicleta de la Oslo la Drammen, într-o vizită-surpriză. Doar că eu presupusesem că această vizită avea să fie primită cu bucurie, fapt ce demonstrează cât de protejată eram de propriile deziluzii. Când am ajuns acolo, tata era în curte şi săpa. „Bună, tată”, i-am spus eu fără suflare, după ce urcasem ultimul deal. Eram bucuroasă că îi pot povesti cum venisem cu bicicleta de la Oslo, singură-singurică. Aşa ceva nici una dintre surorile mele vitrege n-ar fi făcut, chiar dacă erau mai mari decât mine. Nu e vorba că n-ar fi putut, doar că nu le-ar fi trecut niciodată prin cap aşa ceva. Tata s-a răsucit spre mine, şi într-o secundă, înainte să fi apucat să se dezmeticească, buzele i s-au contractat, scoțându-i la iveală dinții, iar apoi m-a privit cu ochii mijiți; eu am

interpretat că era obosit după munca din grădină, acesta era mecanismul de interpretare pe care-l aveam pe atunci, şi de-abia după mai mulţi ani mi-am dat seama că vizitele mele la Drammen erau la fel de stresante şi deranjante pentru tata, precum erau pentru mine şi Åse. Dar, chiar dacă adeseori îmi făceam griji cu o săptămână înainte să merg la ei, niciodată nu m-am gândit să anulez vizita. Eu credeam că ei mă aşteaptă şi că le-ar părea rău dacă nu mergeam. Nu înţeleg de unde mi-a venit ideea asta, dar această iluzie mi-a servit drept refugiu în anii care au urmat, punându-mi în acelaşi timp pe umeri o mare responsabilitate. Eu eram o persoană aşteptată acolo, eram un înger salvator, de care depindeau toţi, nu doar mama. Adevărul e că atât tata, cât şi Åse, şi în mod precis surorile vitrege, detestau vizitele mele şi răsuflau uşuraţi după ce plecam. Când în sfârşit am înţeles, pe la vârsta de optsprezece-nouăsprezece ani, m-am simţit eliberată. De atunci, m-am dus la Drammen în medie de două ori pe an. Ei mă invită la toate evenimentele de familie, trebuie să recunosc. Adesea m-am gândit cât de cumsecade s-au comportat cu toţii, întreaga familie, mai ales Åse. Chiar mă întreb cum aş fi gestionat eu o astfel de situaţie. După ce am avut la rândul meu copii, am încercat să-mi imaginez cum s-a simţit Åse când mergeam în vizită la ei, un weekend pe lună, în toţi acei ani. Cum e să primeşti un musafir care este dovada iubirii dintre soţul tău şi o altă femeie, cu care, după câte se pare, el ar fi preferat să rămână, iar această mărturie este o fiinţă care seamănă leit cu mama ei, vorbeşte şi merge ca ea, vine singură cu trenul şi stă la masa din bucătărie, ţinând prelegeri lungi.

E ora 14:27 când o femeie născută în 1980 intră în cabinet şi, înainte să apuce să se aşeze, îmi zice că este gravidă.

— Ce frumos, felicitări! îi spun, ştiind că de mult îşi dorea copii.

— Mulțumesc, îmi răspunde. Dar s-a întâmplat în cel mai prost moment imaginabil.

— Cum aşa?

— Păi, uite aşa. Urmează să plecăm într-o călătorie în jurul lumii, nu ştiu dacă v-am povestit despre asta. În orice caz, printre altele, trebuie să mergem cu trenul transsiberian, şi am plătit deja toate biletele şi camerele de hotel, şi nu ni se înapoiază nimic din sumele acelea dacă anulăm acum. Suma e undeva peste patruzeci de mii de coroane norvegiene. Ne-am şi închiriat apartamentul. Pur şi simplu nu putem face asta acum. E imposibil. Trebuie să amânăm până la anul.

— Să amânați excursia până la anul, vreți să spuneți?

— Nu, nu. Trebuie să amânăm asta, zice ea şi arată spre burtă. De aceea am şi venit. Trebuie să amân asta până la anul. „Înțelegi tu, micuțul meu prieten? Că trebuie să mai aştepți? Dar apoi vei putea veni. Mama şi tata trebuie să călătorească puțin înainte, să vadă lumea." Ultima frază o zice cu o voce de copil.

— Vreți să scăpați de sarcină?

— Da, mai bine rămân însărcinată la anul. Aşa ne-am planificat. Doar că trebuie să plecăm în călătorie mai întâi. Şi asta nu se poate dacă sunt gravidă.

— Peste un an o să aveți patruzeci de ani.

Ea se uită la mine şi se muşcă de buză. Apoi se uită în depărtare şi inspiră adânc, aşa cum faci când încerci să-i explici un lucru cuiva greu de cap.

— Da. Ce vreau să spun este că acum am rămas foarte repede gravidă, deşi nu am crezut că o să se întâmple imediat, ceea ce ne dă peste cap toate planurile. Am discutat *o groază* pe tema asta, şi eu am plâns... În clipa aceea, îi dau lacrimile. Gura i se încrețeşte, privirea i se tulbură şi

scutură încetişor din cap. Ca de atâtea alte dăţi, eu mă întreb dacă ar fi plâns la fel şi în alte situaţii similare, cu acel plâns melancolic, cu acel scuturat uşor din cap, în semn că este o alegere dificilă, şi Doamne, ce viaţă grea are.

De-a lungul anilor, am devenit imună la plâns, inclusiv la al meu. Am văzut prea mulţi oameni plângând. Iniţial, pacienţii stau afară, în sala de aşteptare, şi totul este în regulă. Apoi intră în cabinet şi încep să plângă în hohote, ca la comandă. Nu neapărat pentru a mă sensibiliza pe mine, sau pentru a mă determina să le prescriu ceea ce îşi doresc, indiferent că e vorba despre analgezice, antibiotice, adeverinţe pentru serviciu, trimiteri sau, aşa cum e în cazul de faţă, avort – pe care, dincolo de ce cred eu, nu i l-aş putea refuza, dacă ea doreşte să scape de copil. Nu, majoritatea pacienţilor, din experienţa acumulată în atâţia ani, plâng pentru că vin în faţa unei persoane cu halat alb, care îi priveşte în ochi şi îi întreabă ce mai fac. Atunci când oamenii intră într-un cabinet medical, sunt cuprinşi de o nevoie de a face mărturisiri, ca la confesional. Pantalonii mei albi şi cămaşa albastru deschis sunt probabil un stimulent pentru plânsul care s-a acumulat de-a lungul unei perioade lungi de timp, iar clauza de confidenţialitate îi face probabil să se simtă în siguranţă. Aici, pacienţii pot să spună ceea ce nu îndrăznesc să rostească în altă parte, sau pot să facă lucruri pe care, în alte circumstanţe, nici n-ar fi visat să le facă, pentru că ei sunt convinşi că doctorul ştie tot şi suportă orice. Dintr-o pornire de vanitate şi de a demonstra că sunt demni de această convingere, doctorii încearcă să le şi răspundă, dar să şi tolereze tot ce v-aţi putea imagina, inclusiv ceea ce nici măcar ei nu cunosc şi nu tolerează.

Mă ridic de pe scaun şi aduc rola de hârtie de lângă chiuvetă, iau câteva şerveţele şi i le dau pacientei. Dar, în timp ce îşi suflă nasul şi îşi şterge machiajul pe care şi l-a

întins pe față, mă gândesc că trebuie să mă descotorosesc de aparatul de ecografie.

— Nici nu bănuiți câtă muncă am depus pentru această călătorie. Am stat seară de seară ca să rezervăm biletele de pe site-uri ruseşti, cu litere chirilice, pe care a trebuit să le traducem cu Google Translate. Mie mi-a fost incredibil de greu, deoarece am stat treji şi am povestit nopți de-a rândul, şi acum dumneavoastră îmi îngreunați situația.

Stau pe scaun şi mă uit la ea, şi mă întreb oare ce sumă aş putea primi pentru ecograf, dacă e posibil să-l vând pe internet şi dacă există de fapt un site pentru astfel de aparaturi.

— Peste un an veți avea patruzeci de ani, probabilitatea de a rămâne însărcinată scade dramatic şi, în acelaşi timp, creşte vertiginos riscul de accidente genetice...

— Dar dumneavoastră credeți că nu ştiu toate astea? Credeți că n-am stat trează nopți în şir şi nu mi-am bătut capul? A fost o decizie cumplit de dificilă, vă înşelați dacă aveți impresia că mi-a fost *uşor...*

Încep să mă simt amorțită şi stoarsă. Nu simt oboseala obişnuită, ci o sfârşeală mai profundă, autentică, de parcă mi-ar fi ajuns toate astea, poate un fel de extenuare pe care sinucigaşii o recunosc, de acolo, din regatul morții.

— ...şi cunosc multe persoane care au avut copii după împlinirea vârstei de patruzeci de ani, şi totul a mers bine. Dar ştiți ceva? Nu trebuie să stau aici şi să mă cert cu dumneavoastră. Femeile s-au luptat de-a lungul secolelor pentru acest drept, şi n-aveți decât să nu fiți de acord! Dar îmi veți da ceea ce vă cer, să ştiți! Asta e tot ce trebuie să faceți.

În timp ce o consult şi îi fac o ecografie, stabilesc cu exactitate că sarcina are opt săptămâni, şi mă gândesc la titlurile mari ale ziarelor: *I s-a refuzat avortul.* Şi subtitlul: *Doctorul de familie a fost de părere că sunt prea bătrână.*

După ce pleacă, şi eu fac curat în urma ei, mă aşez la birou şi mă izbeşte gândul că, din limba norvegiană, expresia „Ceea ce cer” mă provoacă cel mai tare.

„Tu te auzi ce spui?” mă întreabă Tore. „Acum ai vorbit fix ca maică-ta, care obişnuia să citească ziarul şi să vocifereze, şi care scria cronici ce se încheiau cu concluzia: «Trebuie să ne adunăm cu toții. Fă-ți datoria, cere-ți drepturile. Nu putem primi totul de-a gata în permanență».”

Dar pacienții pot primi totul, şi chiar aşa se întâmplă.

14

Nu cred în fantome, îngeri, homeopatie şi nu cred că se poate comunica vreodată cu morții. Dar cred în intuiție şi premoniții. Subconştientul alege şi discerne zgomotul constant care ne împresoară, şi relevă ceea ce ştim în interiorul nostru, dar poate nu reuşim să recunoaştem. Frânturi de informații aparent fără sens se pot aduna în mici fante din creier şi să zacă acolo, să te roadă. Acestea pot conține replici dintr-un film, o propoziție prinsă din zbor de la masa vecină, într-o cafenea, ceva ce vezi trecător pe net, un pacient care aruncă o remarcă în timp ce iese pe uşă. Unele propoziții şi imagini rămân întipărite, fără să aibă nimic în comun cu altele, decât faptul că nu mi le pot scoate din minte.

„Bătrânele corpuri gem atunci când pasiunea se naşte şi îşi face simțită prezența.” Într-o noapte în care aveam insomnie, pe la finele iernii de anul trecut, cu câteva luni înainte de povestea cu Bjørn, am prins această frază în zbor, şi mi s-a fixat în minte. Pe atunci urmăream o grămadă de filme şi de seriale despre infidelitate şi amantlâcuri în rândul adulților, şi acolo am auzit aceste cuvinte: „Bătrânele corpuri gem atunci când pasiunea se naşte şi îşi face simțită prezența”. Fraza aceasta mi se tot învârtea în cap.

„Oameni bătrâni, şi uite cu ce se ocupă!” îmi amintesc că gândeam pe atunci. „Ar trebui să vă fie ruşine!” Pasiunea este destul de dureroasă şi când ia naştere între două corpuri tinere, darămite atunci când carnea oamenilor de vârsta a doua începe să tremure, de îți vine să întorci capul. Şi cu toate astea, tot la filme şi seriale cu această temă ajungeam să mă uit, în serile în care zăceam pe sofa şi beam vin.

În toamna dinainte de apariția lui Bjørn, am avut o pacientă la care am continuat să mă gândesc mult timp după încheierea consultului. Schimbarea la această pacientă era foarte mare față de ultima dată când venise la mine. Atunci mi se păruse obosită şi ridată. Acum părea să fie în formă, parcă mai tânără, mai radioasă şi mai strălucitoare. Venise la mine pentru că voia să facă analizele obişnuite de sânge şi să verifice dacă există modificări la nivelul cervixului, pentru că suspecta că ar avea nevoie de estrogen.

După ce i-am prelevat analiza, am consultat-o.

— Nu mi se pare că ați avea nevoie de estrogen. Câți ani aveți? Cincizeci şi trei? Din ceea ce văd eu aici, nu v-aş fi dat nici patruzeci.

— Serios? a spus ea râzând.

După ce s-a îmbrăcat şi s-a aşezat pe scaun, mi-a ieşit porumbelul pe gură:

— Arătați atât de bine! S-a întâmplat ceva? Ați început să mergeți la sală? Povestiți-mi.

A tras adânc aer în piept.

— Ceea ce s-a întâmplat este că mi-am găsit un amant.

— Serios?

— Da, şi este absolut fantastic. Este *imposibil de descris.* Şi-a dus mâna la gură ca să îşi ascundă râsul. Relația nu are nici un viitor. El este proaspăt divorțat şi acum locuieşte împreună cu noua parteneră, pentru care a şi divorțat de fapt, şi care mai este şi gravidă pe deasupra. Şi, de parcă n-ar fi fost îndeajuns, noi trei lucrăm aproximativ în acelaşi loc. Din fericire, ea este în concediu de boală. Este *haos total.*

Iarăşi a chicotit, a scuturat din cap, şi eu am încuviințat şi am încercat să rămân neutră, să nu se citească pe fața mea că o judec. Dar, în sinea mea, mi-am spus: „Oameni bătrâni, şi uite cu ce se ocupă!"

— Obişnuim să organizăm şedințe de lucru acasă la mine. Soțul meu este plecat în majoritatea timpului. Sunt atât de entuziasmată! Cumpăr mâncare şi planific. După aceea, preț de câteva zile am destul timp să reflectez la ceea ce am făcut, şi apoi după câteva zile, el reapare. În viața mea n-am făcut aşa ceva, dar ca să nu-l sperii pe el, îl las să creadă că această viață este perfect normală pentru mine şi că eu şi soțul meu avem o oarecare înțelegere. Dar nu e adevărat. În ziua în care se va termina relația extraconjugală dintre noi, într-un fel sau altul, în momentul în care el va dispărea, nu ştiu ce-o să mă fac.

— Mda, trebuie să vă bucurați de ea atâta timp cât durează, îi spun eu, dar în mintea mea rostesc: „Oameni bătrâni să facă aşa ceva!"

În zilele care au urmat, mă apuca o formă de furie care mi se suia pe şira spinării şi mă făcea să abandonez orice altă îndeletnicire, şi îmi aminteam chipul ei strălucitor, chicotitul

ei, cum îşi ducea mâna în dreptul gurii. „Bătrânii ăştia! Oare ce-şi imaginează?”

I-am povestit lui Aksel despre ea şi el mi-a răspuns:

— Probabil că atunci trebuie să aşteptăm aterizarea de urgenţă. Trebuie să pregăteşti trimiterile medicale şi reţetele. Antidepresive, pastilele fericirii, pastile de somn, psiholog, concediu medical. Ştii tu, ca de obicei.

Am râs pe înfundate. Dar ea a continuat să locuiască în mintea mea cu tot cu râsul ei. Mi se întâmpla să mă trezesc în miezul nopţii şi să-i aud chicotitul la fel de limpede şi de tare de parcă ar fi stat pe marginea patului.

Aproximativ în aceeaşi perioadă, am avut un alt pacient, o profesoară lector universitar.

— Mă gândesc tot timpul cum să-mi iau viaţa, îmi spune lectorul fără nici o introducere.

Nu ţine figura să spui că gândul sinuciderii e la ordinea zilei, că multora le trece aşa ceva prin cap, şi de aceea nu i-am răspuns, iar ea a continuat:

— Nu cred că o să-mi duc intenţia la bun sfârşit, dar sunt epuizată să stau cu gândul tot acolo. Mă tem ca nu cumva să fac vreun gest impulsiv.

Stă cu spatele drept, pe marginea scaunului, şi mă priveşte în ochi fără să clipească. Hainele ei sunt atât de curate şi intacte, nu are cearcăne, pe corp nu se zăresc vase de sânge sparte şi nu prezintă nici tremur. Apoi, ea îmi spune:

— În urmă cu câteva luni, bărbatul meu m-a părăsit fără nici un preaviz. S-a aşezat la masa din bucătărie şi a declarat că are ceva să-mi spună, şi atunci am ştiut. De obicei ştim dinainte lucrurile acestea, doar că nu ne este prea clar. Dar când a venit şi mi-a făcut mărturisirea în acea seară, am simţit ca şi cum o piesă de puzzle care lipsise a fost în sfârşit plasată la locul ei. El lucra multe ore peste program şi îşi lua telefonul cu el peste tot. Eu m-am

făcut că nu observ şi am uitat că trebuie să rămân vigilentă. Nimeni nu crede că i se poate întâmpla tocmai lui. N-ar trebui niciodată să subestimăm cât de atrăgători sunt bărbaţii căsătoriţi şi mai în vârstă pentru femeile trecute de treizeci şi cinci de ani. Inaccesibilitatea poate să crească apetitul. Aceşti oameni atârnă ca nişte fructe răscoapte, nu le trebuie nimic mai mult decât o privire, şi cad de pe ram.

Am încuviinţat din cap şi i-am zâmbit cu tristeţe, de parcă aş fi ştiut despre ce vorbeşte.

Apoi a continuat:

— Am nevoie doar de o pauză. S-au adunat atâtea în ultima vreme.

— Da, înţeleg foarte bine, dar concediul medical rareori este o soluţie. Toate studiile indică faptul că momentul cel mai bun să mergi la serviciu este atunci când nu ai chef. Poate mai ales atunci.

Acesta este unul dintre refrenele mele.

— Îmi vâjâie capul. Mă trezesc dimineaţa şi nu vreau altceva decât să mor, a continuat ea, ca şi când nu m-ar fi auzit. Dacă ar exista un buton pe care să-l apăs şi să dispar, aş fi făcut-o. În fiecare dimineaţă îmi doresc să am un astfel de buton. Nu vreau decât să mă odihnesc puţin.

Am sfârşit prin a-i acorda un concediu medical de multe săptămâni, mult prea multe. De ce? Habar n-am. Dar în acest moment mi-am dat seama că poate eu, într-un cotlon al minţii mele, prevedeam ce avea să se întâmple şi voiam să-mi plătesc datoria încă de pe acum, în avans.

După gravida în vârstă de treizeci şi nouă de ani vine un consilier juridic cu simptome de epuizare: somn alterat, digestie proastă, pierderea apetitului sexual, fără chef de muncă, depresie, migrene, oboseală, stare de rău, arsuri în stomac, dureri de spate şi de şolduri. Este angajat la o multinaţională, căsătorit cu o consilieră juridică, şi ea

lucrează tot într-o multinațională, au patru copii şi locuiesc într-o casă mare, ba pe deasupra mai au şi o barcă cu vele şi două cabane de vacanță, şi chiar dacă au două bone angajate în regim *au pair*, „nu le iese pasența”, cum s-a exprimat el. Apoi rosteşte expresia „lipsă acută de timp”, după care începe să vorbească despre alergii, pentru că au un câine, la care i se pare lui că a devenit alergic. De asemenea, îşi doreşte să verific dacă nu cumva are vreo intoleranță alimentară.

Scot un formular cu analize de sânge şi încep să bifez. În răstimpul acesta, el începe să-mi relateze că urmează să pornească în vacanță cu toată familia, la Marea Mediterană. La cabanele de vacanță întotdeauna este ceva de reparat şi, în plus, bonelor nu le place la cabană, iar copiilor nu le place să călătorească deloc cu barca, aşa că el şi soția lui s-au hotărât să ducă întreaga familie, inclusiv servitorii, într-o croazieră, astfel încât să reuşească în sfârşit să se relaxeze puțin.

„Lipsă acută de timp”, mă gândesc şi mă prefac serioasă când bifez analizele. Problema lor se cheamă „lăcomie”. „Tot acumulați lucruri, de nu vă mai săturați. Vă chinuiți să obțineți cât mai multe. Casă, cabane, barcă, bone.” În ultima vreme am observat atât de multe forme de lăcomie, care tot creşte, şi care este legată de tot felul: mâncare, droguri, distracție, alcool, şi apoi vacanțe, cumpărături şi divertisment, ne îmbuibăm cu mâncare, şi totuşi parcă nu ne este niciodată de ajuns, pentru că suntem deopotrivă primitivi şi avansați, şi nu mai putem să gestionăm lumea pe care noi singuri am creat-o. Şi boala aceasta se răspândeşte şi cuprinde toate domeniile. Apoi vreți să beneficiați de analize scumpe sau de concedii medicale inutile, sau, ca în cazul de față, pacientul cere toate aceste analize de sânge. „Ar trebui să vă fie ruşine. Vindeți-vă cabanele şi barca şi dați-le banii săracilor. Renunțați la

servitori, munciți mai puțin, câştigați mai puțin şi țineți-vă lăcomia sub control. În schimb, voi veniți la mine şi vreți să primiți şi mai mult."

„Despre cine vorbeşti acum?" se aude o voce subțire dinspre Tore. „Oare la cine te referi?"

Îi dau pacientului foaia cu analize.

— Mergeți la laborator şi veți fi chemat.

Se ridică de pe scaun.

— Mulțumesc!

— Cu plăcere, îi spun, dar rămân aşezată.

„Du-te, cu toate croazierele tale, şi cu gazele de eşapament, şi cu toate caloriile, şi vâră-ți-le undeva unde nu bate soarele niciodată. Şi du-te naibii!"

„Cât de rea eşti!" exclamă Tore.

„Dar n-am spus-o cu voce tare! Doar mi-a trecut prin cap."

„Nu peste mult timp, vei şi spune cu voce tare ce crezi. Aşteaptă numai! Imediat o să dai frâu liber limbii."

„Nu, nu. Am feştelit-o în multe alte domenii, dar aici n-am de gând s-o comit."

„Ai feştelit-o deja. Ai uitat de Grăsan şi de cuplul de vârstă mijlocie?"

„Acelea au fost scăpări. Nu se va mai întâmpla."

La mijlocul lunii decembrie ne-am pus de acord să nu mai reluăm legătura până la jumătatea lui ianuarie. Patru săptămâni de abstinență. Crăciunul şi familiile aveau să se bucure de toată atenția noastră, şi ne-am jurat pe ce e mai sfânt că aşa vom face.

În aceeaşi seară în care am luat decizia, am coborât din pod cutiile cu decorațiuni de Crăciun. Moş Crăciunii făcuți de fetițele noastre la grădiniță din cartonul rămas de la sulurile de hârtie igienică, ieslea cu pruncul Isus din ceramică, pe care Aksel şi cu mine le cumpăraserăm în Madeira, acum o sută de ani, beteală şi mai multe steaguri norvegiene. Am înfipt garoafe în portocale şi le-am atârnat sus, de tocul ferestrelor, cu panglică roşie. Totul trebuia să fie la fel ca altădată, era important pentru fete, şi de aceea munceam la ornamente în fiecare după-amiază, deşi aveam o mulțime de pacienți în plus la cabinet, întrucât aceştia încă de la început de noiembrie îşi făceau pregătirile pentru sărbătorile care urmau. Sărbătorile cresc gradul de isterie cu aproximativ patruzeci de procente, aşa am dedus eu şi, după multe zile aglomerate, am început să dau o raită prin supermarketurile deschise seara, pe la orele şase sau şapte, am făcut cumpărăturile, am copt turtă dulce cu diverse forme şi am pregătit şi sfeşnicele pentru lumânările de Advent. Seara, înainte de sosirea fetelor, am ars complet trei dintre cele patru lumânări de Advent, ca să le dau impresia că aprinsesem câte o lumânare în fiecare zi de duminică, pe tot parcursul lunii decembrie.

Mai demult, obişnuiam să-l întreb pe Aksel, la intervale regulate, dacă nu ar vrea să preia câteva dintre sarcinile casei, şi atunci el se ridica în picioare şi scotea aspiratorul. Eu mergeam după el, scoteam ştecherul din priză şi îi ziceam:

— Nu vreau să dai cu aspiratorul acum. Nu asta am vrut să spun. Îmi doresc ca tu să observi *când* este necesar să

aspiri sau să cureți baia. Ba chiar ai putea să *mă rogi pe mine* să fac curat în baie ori să dau cu aspiratorul; tot ce trebuie să faci este să observi momentul în care se impune asta.

Aksel se oprea locului şi încuviința dând din cap, în semn că aşa va face de acum înainte, şi de fiecare dată eu credeam că a înțeles ce i-am spus. Doar amândoi vorbeam în norvegiană, şi stătea fix în fața mea, şi mă privea în ochi, şi încuviința, zicând că a înțeles ce i-am spus, după care continua să dea cu aspiratorul şi nu mai făcea nimic până data următoare, când îl rugam să-şi asume răspunderea pentru câteva dintre activitățile de menaj în casă, prilej cu care pornea din nou aspiratorul, sau scotea vesela din maşina de spălat vase şi aşa mai departe. În cele din urmă, am fost nevoită să recunosc că niciodată nu se va schimba situația. Şi dacă voiam să conviețuiesc cu Aksel, atunci acestea erau condițiile, şi nu aveau să se schimbe. Astfel că am încercat să mă împac cu gândul. Am încercat să-l privesc pe Aksel ca pe un fel de ființă exotică cu care era imposibil să comunici. Dacă rămâneam fixată pe această perspectivă, atunci îmi era mai uşor. Dar, după ce fetele noastre s-au mutat de acasă, m-am întrebat adeseori cum ar fi fost dacă m-aş fi gândit doar la mine şi dacă ar fi trebuit să fac curat numai după mine.

Dar cum o să fie când îmbătrânesc? Singurătate, bătrânețe... E mai bine să fim în doi. „Aşa o fi?" m-am întrebat. Chiar, o fi mai bine la vârsta de optzeci de ani să trebuiască să faci curat şi să speli rufe pentru amândoi şi să gândeşti pentru amândoi? Să planifici vacanțe, să rezervi bilete, să răspunzi la întrebări de genul: „Când mergem acolo? Când ne întoarcem acasă? Ce avem de mâncare la cină? Când vin fetele? Când pleacă fetele? Când începe petrecerea? Când ne vom întâlni cu unii şi cu alții? Pe ce

dată avem avionul spre casă? Cât ai spus că durează? Când ajungem la destinație?”

Când îmi amintesc de viața noastră din Grenda, în timp ce şed aici şi, într-o oarecare măsură, dorința mi s-a împlinit, pentru că acum nu trebuie să fac curat decât pentru mine, primul lucru care îmi vine în minte sunt lingurile de lemn.

Din Lanzarote, am cumpărat două linguri de lemn dintr-o piață. Erau făcute dintr-un lemn special, lucios şi întunecat la culoare, care se strica dacă le băgam în maşina de spălat vase. Erau foarte uşor de mânuit, iar eu i le-am arătat lui Aksel şi i-am explicat că nu trebuie băgate în maşina de spălat vase, ci spălate cu mâna. Din când în când, din proprie inițiativă, Aksel obişnuia să umple maşina sau să scoată vesela gata spălată. Aksel încuviința şi îmi răspundea că va ține minte, însă ulterior băga lingurile de lemn tot acolo. De nenumărate ori le-a pus în maşină, şi de nenumărate ori le-am scos şi i-am reamintit să nu o mai facă.

După a douăzecea oară, am renunțat. Atunci, mi-am dat seama că el nu va înceta să facă treaba asta, indiferent de câte ori îl rugasem şi indiferent de câte ori îmi răspunsese, la fel de serios, că nu va mai face, după care continua să le pună în maşina de spălat, astfel că, până la urmă, lingurile s-au distrus, au devenit gri şi mate.

Un detaliu atât de grotesc, atât de microscopic şi de banal, şi cu toate astea, măcar dacă ar fi protestat, dacă mi-ar fi spus: „Nu, ştii ceva, cred că ar trebui să băgăm blestematele de linguri de lemn în maşina de spălat, şi cred că trebuie să introducem totul acolo, inclusiv caserolele de plastic cu margine gumată, care se rup şi se strică, dacă le vâri în ea. Nu-i asta şi ideea? Că, dacă ai maşină de spălat vase, nu mai trebuie să speli nimic de mână? Nu eşti de părere că timpul cumulat şi forțele noastre economisite

merită nişte linguri de lemn roase sau o margine de plastic ruptă de la o cutie?" Ar fi putut să se revolte, şi atunci eu i-aş fi răspuns: „Ştii ce? Cred că ai dreptate!" Şi apoi aş fi făcut cum spunea el. Dar, în schimb, el stătea în faţa mea, şi încuviinţa serios, şi îşi cerea scuze, promiţând că nu va mai face, şi apoi continua să pună lingurile de lemn în maşina de spălat. Nici acum nu înţeleg de ce proceda aşa, şi acum, când reflectez asupra trecutului, mi se pare că lingurile de lemn sunt chintesenţa acelor ani. În cele mai mărunte şi microscopice detalii. Aceleaşi linguri mi-au servit drept scuză în ceea ce priveşte relaţia cu Bjørn. Exact ca în cazul bărbatului cu hemoroizi de ieri, care m-a făcut să mă gândesc de ce altceva mai era în stare, tot aşa lingurile de lemn mă făceau să mă întreb: „Dacă pe Aksel îl doare în cot de lingurile acelea frumoase de lemn, atunci, de-a lungul acestor ani, de câte alte lucruri nu i-a mai păsat oare?"

De exemplu, povestea cu pomul de Crăciun. Era aceeaşi în fiecare an. Cu o săptămână înainte, îl întrebam pe Aksel când are chef să cumpere un brad, deoarece el mereu susţinea că se ocupă, dar apoi tărăgăna, nu ştia exact momentul, dar îmi spunea că o să-mi zică el când, dar nici asta nu făcea, şi, tot la câteva zile, îl întrebam din nou când ar putea cumpăra un pom, iar el mă întreba dacă aveam într-adevăr nevoie de pom de Crăciun acum, că fetele crescuseră. Asta era o discuţie repetată în fiecare an, inclusiv atunci când fetele erau mici – dar pe vremea aceea venea cu argumentul că stricăm mediul, adică e dăunător naturii să cumperi un brad, să-l târăşti în camera de zi şi apoi să-l arunci după câteva săptămâni –, şi, ca de obicei, eu îi răspundeam că da, eu sunt de părere că ne trebuie pom de Crăciun, că deşi fetele erau mari acum, fetei celei mici i-au dat lacrimile anul trecut, pentru că uitaserăm să urmărim filmul *Cele trei dorinţe ale Cenuşăresei.* Deci Crăciunul are ceva special, care transcende aceste detalii,

care este mai mare decât suma elementelor sale componente, îi ziceam eu, de parcă această sărbătoare reuşeşte, într-un fel sau altul, să ne scoată din rutină, şi anul acesta, şi anul trecut, şi în cel de dinainte.

Aksel şi cu mine aveam un schimb standard de replici în cadrul acestui mic joc de-a Crăciunul, iar, pentru părinții lui Aksel, Crăciunul era un fel de sezon estival. Fie cadourile nu erau adecvate, fie lipseau cadouri; ori erau prea multe, ori prea puține; poate erau prea scumpe, iar cei din generația noastră nu ştim să ne creştem copiii, dar se puteau lega şi de faptul că acele cadouri pe care le făceam erau prea ieftine. Exclamațiile voluptuoase de uimire pe care le scoteau părinții lui Aksel atunci când fetele îşi despachetau telefoanele mobile, iar apoi cum se plângeau la fel de voluptuos de faptul că sărbătoream Crăciunul prea devreme, de materialism şi de accentul pus pe bani, toate acestea atingeau punctul culminant în Ajunul Crăciunului, după ce acumulaseră toată energia, începând din octombrie.

Aksel moştenise de la părinții lui concepția despre Crăciun şi, chiar dacă nu se plângea niciodată, opunea rezistență la orice, începând cu veşnicul brad, când invoca argumentul protejării naturii. Apoi mă bătea la cap cu cheltuielile în exces: „Avem tot ce ne trebuie, şi fetele la fel”, continua cu mâncarea: „Kilogramul de coaste costă treizeci de coroane”, apoi „cum rămâne cu clima, treaba asta nu puşcă”, şi încheia cu tradiționala curățenie de Crăciun – „de ce trebuie să facem curățenie în mod special de Crăciun, oricum este prea multă bătaie de cap cu pregătirile de dinainte, de ce să nu aşteptăm până în ianuarie?”

În acel Crăciun era rândul nostru să-i invităm la masă pe părinții lui Aksel şi, în timp ce intrau pe uşă, să ne confruntăm iar cu fețele lor indignate. Acum ce s-o mai fi întâmplat? Oare vreun şofer de taxi a greşit drumul? Sau cineva a fost nepoliticos cu ei în metrou? Sau poate o gaşcă

de adolescenți s-a postat în dreptul uşii, împiedicându-i să coboare?

Să le văd feţele ridate, fără să am la bord cei patru decilitri de Chablis pe care obişnuiam să-i beau înainte de masă până la ora aceea, şi apoi să stau şi să-i ascult cum pufnesc, oftează şi se plâng, înainte să-şi dea jos hainele de afară, să le văd feţele agitate şi gurile acelea care trăncăneau întruna – era o experienţă pe care nu puteam să o suport, trează fiind, şi aveam senzaţia că mă înec. M-am scuzat că am ceva de făcut la bucătărie, am ceva la cuptor, şi am rămas lângă aragaz întrebându-mă dacă nu cumva ar trebui să dau peste cap un pahar normal, plin cu vodcă de la frigider.

A doua zi de Crăciun, la ora şase dimineaţa, i-am trimis un mesaj lui Bjørn, şi a fost rândul meu să îi scriu:

treaz

Fără majuscule sau semn de întrebare, şi, după nici două secunde, mi-a răspuns:

DAAAAA

Şi, în a treia zi de Crăciun, m-am dus cu maşina până la un hotel din Fredrikstad, cu pretextul că merg să-mi vizitez mama la azilul de bătrâni. Mi-a luat o oră să conduc până acolo, apoi o oră până la hotel şi încă o oră înapoi. Trei ore am fost plecată, şi, când m-am întors, toţi trei, Aksel, Ida şi Silje, erau tot în faţa televizorului, cu perne şi plăpumi, cu chipsuri şi dulciuri, în aceeaşi poziţie în care îi lăsasem la plecare.

— Ce mai face bunica? a întrebat Ida.

— Ca de obicei, i-am răspuns.

— Nu putem să mergem să o vizităm împreună mâine? a propus Silje.

— Ba da, sigur că putem.

După Anul Nou începeau întrebările de rigoare legate de momentul în care să aruncăm bradul şi, ca de obicei, tot eu

eram cea care făcea presiuni, şi replica obişnuită a lui Aksel era:

— Eşti la fel de chitită să arunci bradul cum ai fost şi să-l bagi în casă.

Iar răspunsul meu stas era:

— Putem să-l lăsam aici până la Crăciunul următor, şi atunci nu mai trebuie să cumpărăm alt brad.

Mai demult, acasă la mama şi la mine, am lăsat pomul de Crăciun până la Paşte, şi de aceea replica lui Aksel era mereu:

— Cred că putem să-l lăsăm până de Paşte atunci.

În cele din urmă tot eu îl aruncam, apoi măturam şi aspiram toate acele care căzuseră pe drum. Şi de ce n-aş fi făcut-o? Doar eu îl bătusem la cap să cumpere brad.

Un alt aspect cu care mă luptam era viaţa socială. Acum iată-mă aici, şi mă întreb de ce n-am putut să le las pe toate baltă, aşa cum am renunţat la vizitele în Drammen odinioară.

Dar aveam multe idei preconcepute despre viaţa de familie, pe care încercam să le respect şi care m-au determinat să stabilesc întâlniri, să organizez petreceri şi mese festive, inclusiv călătorii.

La un moment dat, am renunţat, în urmă cu câţiva ani. Ceea ce m-a făcut să las frâiele au fost două întâmplări. Prima, o călătorie de weekend la Paris, cu un cuplu din Grenda, un scriitor şi o redactoare. Eu, personal, preferam să planific excursiile cât mai detaliat posibil şi cât mai în avans, dar întrucât acestui cuplu îi plăcea să meargă cât vedea cu ochii şi să ia lucrurile aşa cum vin, iar eu îmi doream să dau impresia că sunt o persoană spontană şi flexibilă, care nu e deranjată prea tare dacă un restaurant sau vreun muzeu e închis, sau dacă erau deja cinci sute de japonezi la coadă la intrare, am renunţat să mai verific orele de funcţionare şi nu am cumpărat bilete în avans, de teamă

ca ei să nu râdă de mine şi de foile mele A4, pe care obişnuiam să le printez şi să le păstrez într-o mapă, pe vremea când mergeam doar eu cu Aksel şi cu fetele în călătorie.

— Relaxează-te! îmi zicea Aksel. Se rezolvă.

Avionul decola la ora opt dimineaţa, şi celălalt cuplu a sugerat să ne întâlnim la un restaurant cu fructe de mare din Gardermoen ca să luăm micul-dejun. Eu nu aş fi ales acel restaurant, cel puţin nu pentru micul-dejun. Dar după ce am făcut check-inul la aeroport şi am găsit restaurantul, ei nu erau acolo. Cu toate acestea, Aksel şi cu mine ne-am cumpărat ascultători câte un sendviş cu creveţi, şi de-abia după ce am terminat de mâncat şi după ce a apărut pe ecran mesajul *Mergeţi la poartă pentru îmbarcare*, au apărut şi ei, ţinând în mână câte un pahar de cafea de la Starbucks.

— Am luat micul-dejun la Starbucks în schimb, a spus scriitorul. Ne-am dat seama că este cam devreme pentru fructe de mare.

Nici unul nu a pomenit de faptul că ei propuseseră să ne întâlnim la acest restaurant cu fructe de mare.

— Dar o fi chiar aşa de periculos? a întrebat Aksel după ce ne-am suit în avion, la câteva rânduri distanţă faţă de ei. Am mâncat micul-dejun, am prins avionul, suntem sănătoşi cu toţii, iar acum mergem la Paris.

— N-o fi, însă eu nu pricep un lucru. Nici măcar nu s-a deschis subiectul acesta, nici măcar nu şi-au cerut scuze. Doar stabiliserăm să mâncăm micul-dejun la blestematul ăla de restaurant cu fructe de mare.

Până la urmă, am preferat să mă enervez pe seama altor lucruri, ca de exemplu, pe seama faptului că oamenii şedeau acolo, pe scaunele lor, şi scotoceau prin telefoane, în loc să urmărească indicaţiile însoţitoarei de zbor despre protocoalele de evacuare în caz de urgenţă. În momentul în

care avionul a decolat, am văzut un băiat vârât în iPadul lui, cu nişte căşti negre pe cap, cu o sticlă de suc într-o mână şi cu o pungă de chipsuri în cealaltă. „Uite-l cum şade acolo, în miezul zgomotului infernal de motoare, şi cu toate acestea, pare anesteziat şi dezinteresat, de parcă în forul lui interior ar fi fost plictisit. Ce lume mai e şi asta! Ce viaţă! Încotro se îndreaptă omenirea? Ce facem noi, oamenii?” Apoi, când au venit cu masa pe rotile, am cumpărat două beri, pe care le-am băut rapid una după alta. Berea nu m-a ajutat deloc, şi gândurile au continuat să mă macine, „doar stabiliserăm să servim micul-dejun împreună”, şi apoi, după ce am aterizat şi cât timp am aşteptat trenul, pur şi simplu nu m-am putut abţine să nu-i întreb dacă nu rămăsese într-adevăr stabilit că urma să mâncăm micul-dejun împreună, la Gardermoen, dacă nu aşa ne înţeleseserăm. M-am prefăcut că de-abia atunci îmi răsărise în minte pentru prima dată întrebarea, şi că sigur înţelesesem eu prost şi aşa mai departe.

— Ah, da! zise redactoarea. Chiar ne îndreptam într-acolo, dar n-am mai ajuns. Şi ce s-a întâmplat apoi, că nu-mi mai amintesc?

Scriitorul:

— Păi s-a întâmplat să trecem pe lângă Starbucks, şi ţi s-a făcut poftă de cafea din aceea de care bei mereu...

Redactoarea:

— Da! Aşa a fost! Nu ştiam că există Starbucks la Gardermoen!

Autorul a arătat spre redactoare şi a strigat:

— Deci este vina ei! Nu a mea!

Redactoarea l-a lovit cu palma peste braţ şi toţi au râs. Inclusiv eu. Dar în timp ce râdeam noi acolo, m-am gândit că este ultima dată când mai merg cu alţii undeva, în afară de membrii apropiaţi ai familiei.

Şi aşa a rămas.

Ulterior, când această pereche ne-a sugerat o nouă excursie, la Berlin de data aceasta, deoarece ne simţiserăm atât de bine în Paris, eu am răspuns: *Venim!*, dar nu am făcut nimic. Apoi mi-au scris că mai cunoşteau două cupluri care auziseră cât de frumoasă fusese excursia noastră şi ar fi vrut să ne însoţească, iar eu le-am scris: *Ce distracţie va fi! Cu cât suntem mai mulţi, cu atât e mai bine!*

Cu două săptămâni înainte de a pleca, când aceşti oameni spontani şi relaxaţi au început să se întrebe dacă nu cumva e timpul să facă rezervare la hotel şi la avion, eu n-am răspuns. După aceea e-mailurile veneau tot mai des, dar eu tot n-am răspuns. Când mai rămăseseră două zile până la începutul acestei excursii de weekend la Berlin, le-am scris un e-mail în care ziceam că nu ne simţim prea în formă şi trebuie să rămânem acasă, îmi pare foarte rău, dar le dorim să aibă o călătorie frumoasă. *Să vă simţiţi bine la Berlin!*

Aksel niciodată nu s-a implicat în planificarea evenimentelor sociale. El primea toate e-mailurile, dar nu răspundea niciodată la ele, şi de aceea pentru mine a fost o bagatelă să orchestrez această răzbunare, care, trebuie să recunosc, mi-a dat mare satisfacţie, chiar mai mare decât dacă aş fi spus clar de la bun început că nu mergem.

— Chiar că ţii supărarea mult timp! a spus Aksel când i-am povestit ce făcusem şi de ce. Atât de bine ne-am distrat la Paris, de exemplu la restaurant, în seara aceea, îţi mai aminteşti cum râdeai şi tu împreună cu ceilalţi?

— Eram beată. Începusem să beau încă de la prânz, şi apoi am băut cât a fost ziua de lungă şi în toate celelalte trei zile cât am stat acolo, nu-ţi aminteşti? Am fost beată non-stop. Doar aşa am putut să rezist. Câte mofturi au făcut de fiecare dată când încercam să găsim un restaurant! La oricare dintre ele era ceva în neregulă, şi în fiecare dimineaţă au dormit până târziu, iar eu m-am simţit de

parcă trebuia să târăsc doi adolescenți handicapați după mine.

Poate că ajunsesem cumva la limită, deoarece acum toate se duceau pe copcă unele după altele.

La câteva luni după excursia de la Paris, am invitat două cupluri de prieteni la cină de Anul Nou. N-am făcut asta pentru că aş fi avut chef. Nu mă aşteptam să mă simt bine la evenimente de acest gen, ci voiam doar să le trec cu bine, şi apoi întotdeauna mă simțeam uşurată.

Erau nişte vecini din Grenda şi nişte colegi de-ai lui Aksel, care obişnuiau să vină cu noi la Hvaler, când fetele noastre erau mici. Cei care obişnuiau să ne însoțească la Hvaler m-au întrebat dacă e în ordine să mai aducă alte patru persoane, pe care le invitaseră inițial acasă la ei. Evident, le-am răspuns, şi am cumpărat mai multă mâncare şi mai mult alcool. A trebuit să mai adăugăm o masă, să cărăm scaunele jos din pod şi aşa mai departe. Dar, în sfârşit, a venit şi marea seară, masa era aranjată, în frigiderul din bucătărie şi în frigiderul din beci erau pregătite zece aperitive, şi în cuptor se rumenea friptura de miel, atât prima bucată, cât şi a doua, pe care o cumpărasem când am aflat că urma să fim zece la masă în loc de şase.

Dar ceilalți patru invitați n-au apărut, doar cei patru pe care îi invitaserăm inițial. Cei doi care ne spuseseră că vor aduce încă patru persoane au scuturat din cap nepăsători când şi-au dat seama că ar fi trebuit să ne anunțe şi pe noi. Şi, cât timp am mâncat la masa aceea inutil de lungă, s-au făcut multe glume pe seama celor patru locuri libere, pe care eu nu m-am obosit să le înlătur de la masă.

De data aceea nu m-am enervat, ci pur şi simplu am încetat să mai invit oameni la noi. De atunci, am început să refuz toate invitațiile. După aceea am încetat să mai răspund, şi, în cele din urmă, n-am mai primit altele.

— De ce nu mai vine nimeni pe la noi? m-a întrebat Aksel odată. Şi de ce nu mai mergem niciodată cu alți oameni pe undeva? Şi de ce nu suntem invitați de nimeni pe nicăieri?

— Nu ştiu, i-am răspuns. Poate că începem să îmbătrânim cu toții.

— N-am putea să mai invităm pe cineva la noi zilele astea?

— Ba da, i-am răspuns. Aşa facem.

După câteva luni s-a repetat acelaşi dialog şi s-a întâmplat acelaşi lucru, adică nimic.

În acel punct mă aflam eu în seara în care l-am adăugat pe Bjørn ca prieten pe Facebook: complet lipsită de viață socială, dacă nu o puneam la socoteală pe Gro, şi fără măcar să tânjesc după aşa ceva. Ultimul aspect era cel care mă îngrijora, dar nu îndeajuns de tare încât să fac ceva în privința asta.

16

După Crăciun, am continuat în acelaşi ritm constant. Renunțaserăm la ideea de a încerca să punem capăt relației. În scurt timp, n-am mai adus vorba despre viitor şi nici despre ce trebuia sau nu trebuia să facem.

Lucrurile intraseră cumva într-un fel de rutină; în medie, ne întâlneam o dată pe săptămână pe strada Oscars, şi astfel au trecut iarna şi primăvara, şi în vreme ce mă

îndeletniceam cu pacienții şi hârțogăria, şi cu activitățile domestice, m-am gândit că poate asta este noua mea viață, poate că, în felul acesta, zilele vor deveni suportabile. Poate că această relație face ca tot restul lucrurilor să intre pe făgaşul lor. Viața mea era scindată în două, dar cele două jumătăți erau dependente una de alta. Viața mea în Grenda era în echilibru cu relația mea secretă cu Bjørn. Nu existau contradicții, ci dimpotrivă, două părți ale unui întreg, care se hrăneau una pe cealaltă. Teama ca acest secret să nu fie dat în vileag ațâța focul care ardea în viața oficială din Grenda, şi viceversa, şi nici una nu putea exista fără cealaltă. Eu mă vedeam pe mine ca pe o persoană care îşi asumă responsabilitatea. Eu eram căpitanul care stabilea cursul, şi apoi navigam cu barca în direcția aceea, spre binele tuturor.

Apoi a venit iar luna mai, şi, într-o zi de sâmbătă, în urmă cu patru săptămâni, adică înainte cu o lună de a putea sărbători un an de când eram împreună, străbăteam cartierul Grenda înspre metrou, ca să mă întâlnesc cu Bjørn, sub pretextul obişnuit că mergeam să o vizitez pe mama.

Pe drum, mă chinuiam, cu ochii mijiți, să nimeresc tastele potrivite, pentru că îmi uitasem ochelarii acasă, şi i-am scris asta lui Bjørn: *Abia aştept să te simt în mine.*

Când colo, i-am trimis mesajul lui Aksel, deoarece de la el primisem ultima dată un mesaj.

Dacă m-aş fi mulțumit să îi scriu doar *Îmi e dor de tine*, atunci aş fi putut să explic gestul. Dar *Abia aştept să te simt în mine* – nici măcar la începutul relației noastre, atunci când totul era nou între noi, la începutul începuturilor, nu am comunicat în modul ăsta cu Aksel.

De abia când am ajuns pe peron şi mi-am scos ochelarii mi-am dat seama ce făcusem. Aksel deja îmi răspunsese (încă mai am mesajul lui):

?????????????

Am rămas tablou, uitându-mă fix la mobil. Din pură disperare, i-am trimis trei sori râzând în toate felurile. Sorii râdeau de le curgeau lacrimile. Ha-ha-ha! Apoi am început să tremur din tot corpul. „Linişteşte-te acum”, mi-am spus în gând. „O să se rezolve. Într-un fel sau altul, o să se rezolve.”

Apoi m-a sunat. Stăteam pe peron şi mă uitam la metroul în care ar fi trebuit să mă sui, cum trece în viteză pe lângă mine. Şi Aksel m-a întrebat:

— Ce se-ntâmplă? Cui naibii voiai să-i trimiți de fapt mesajul? Ce-ai făcut?

— Vin acasă acum.

„Ei bine”, m-am gândit eu în cele câteva minute cât a durat să mă întorc acasă. „Acum e-acum! În sfârşit voi pune capăt acestei vieți duble. Va trebui să trecem peste asta. Va fi greu, dar vom reuşi.”

Aksel stătea în uşa întredeschisă, cu mobilul în mână.

— Ce-ai făcut? Ce se întâmplă?

— E vorba despre Bjørn, am răspuns. Lui am vrut să-i trimit mesajul. Cu el urma să mă întâlnesc.

— Cu Bjørn?

— Da.

— Dar nu ziceai că o vizitezi pe Karin?

— Haide să intrăm. O să-ți povestesc totul.

Aksel a rămas pe scări, fluturând mobilul în aer.

— Al dracului să fiu dacă intru! Vom rămâne aici, afară. Adică vrei să spui că în toate zilele în care ai pretins că o vizitezi pe mama ta, de fapt ți-ai tras-o cu Bjørn pe unde ați apucat? Cu *Bjørn*? Cu *psihopatul*?

— Eu intru. Nu putem discuta în fața casei. M-am dus la bucătărie, şi Aksel a venit după mine.

— Unde ați fost? Pe strada Oscars?

Am încuviințat şi am încercat să-i spun ceva, dar aveam gâtul complet uscat.

Aksel s-a apropiat foarte mult de mine. Ochii îi ieşeau din orbite. Mă simțeam neputincioasă. „Nu-i pot face față”, m-am gândit. „De-aş putea să mă odihnesc puțin înainte!”

— Spune ceva! Nu sta aşa!

M-am aşezat. Apoi, m-a podidit plânsul. Era o uşurare, şi mi se părea că la fel era şi pentru Aksel, care s-a trântit cu toată greutatea pe scaunul aflat de cealaltă parte a mesei. A pus telefonul mobil pe masă şi şi-a cuprins fața cu mâinile. O vreme, am stat aşa. Eu plângeam şi dădeam din cap nedumerită, pentru că nu ştiam de unde să încep. După aceea, Aksel şi-a luat telefonul şi a citit cu voce tare:

— „Abia aştept să te simt în mine”.

În orele şi zilele care au urmat, discuțiile noastre mereu s-au sfârşit aşa, indiferent că stăteam întinşi în pat, pe canapea, sau aşezați la masa din bucătărie. Am tot vorbit, dar indiferent ce povesteam şi cum relatam despre ce s-a întâmplat, ajungeam tot la acel mesaj în care eu – în plină zi şi perfect lucidă – descrisesem cât de tare aşteptam să simt în mine pe cineva, care nu era Aksel.

Până la urmă, m-am aşezat şi i-am povestit lui Aksel tot ceea ce crezusem că avea să se întâmple, de fiecare dată când îmi închipuisem că eram dați în vileag. În primul rând, mă gândisem că Aksel avea să se simtă uşurat că s-a descotorosit de mine şi că putea să meargă la schi pe zăpadă sau pe iarbă, de dimineața până seara, adică în zilele în care nu muncea sau nu dormea. Dar apoi mi-am dat seama că el deja făcea aceste lucruri, că deja mergea la schiat pe zăpadă sau pe iarbă, de dimineața până seara, în fiecare zi în care nu muncea sau nu dormea.

— De unde ți-a trecut ție prin cap ideea că aş putea să mă simt *uşurat*?

— Nu ştiu. Am senzaţia că nu-ţi stă mintea decât la un singur lucru...

— Nu te întrece cu gluma! Nu încerca să dai vina pe mine pentru chestia asta!

Aşa povesteam în momentele liniştite, adică vreau să spun, în dăţile în care izbuteam să iniţiem un dialog.

Tot aşa cum eu îmi pierdusem controlul asupra relaţiei cu Bjørn, la fel şi-a pierdut controlul Aksel când a aflat. Şi nu mă refer la controlul asupra furiei că a fost înşelat. Adică, reacţiile extreme sunt întotdeauna trecătoare, pur şi simplu pentru că organismul, din punct de vedere fizic, are o limită de suportabilitate într-un anumit moment. Mă refer la controlul asupra acţiunilor cuiva, sau mai bine zis, asupra a ceea ce este capabil să facă, asupra a ceea ce întâlneşte în raza lui de acţiune.

Aksel putea să-şi dorească acelaşi lucru ca mine: să trecem peste această criză, să învăţăm ceva din ea şi să ne păstrăm viaţa de zi cu zi, casa şi toate cele, dar nimic nu conta atâta timp cât anumite părţi din el nu erau de acord cu această idee. De vreme ce aceste alte părţi ale lui erau cele care luau decizii, în detrimentul funcţiilor vitale, el nu putea să doarmă dacă eram întinsă lângă el în pat. Nu reuşea să mă privească în ochi, îl apucau migrenele, stările de leşin şi tremuratul. Toate aceste simptome dispăreau imediat ce mă îndepărtam de el, şi reveneau în plină forţă de îndată ce apăream din nou în câmpul lui vizual.

Când Aksel nu plângea, nu ţipa şi nu bătea cu pumnul în masă sau în perete, stătea nemişcat, cu privirea în gol.

— Cum ai putut să faci una ca asta? mă întreba cu o voce stinsă. Chiar nu pricepi ce-ai făcut? Ce-ai pierdut? Pentru ceva ce nici nu ştii cum este.

Vorbea ca şi cum se mira întruna de ceva ce nu înţelegea. Dar nici eu nu înţelegeam prea bine.

— Ce anume vrei? mă întreba Aksel.

— Nu ştiu, îi răspundeam. Ştiu doar că vreau ca totul să fie ca înainte.

— Dar e imposibil.

— Aşa e.

— Dacă ar fi fost o noapte petrecută cu el la beţie e una, dar voi v-aţi văzut un an întreg... *un an întreg*! I-ai supt-o? Ţi-a tras-o pe la spate? Apoi începea din nou cu urletele.

După ce s-a calmat, l-am întrebat:

— Dar tu ce vrei?

— Nu ştiu.

Şi uite aşa ne învârteam în cerc, iar şi iar.

Într-una din serile acelea, am făcut sex şi, brusc, n-a mai fost nici o problemă de libido la nici unul din noi.

— Nu, a spus Aksel după doar câteva minute şi s-a rostogolit lângă mine.

Chiar înainte de asta, mă plesnise peste faţă, ceea ce a funcţionat ca un fel de preludiu şi, în curând, zăceam în pat, furioşi, răsuflând din greu, şi eu m-am gândit: „Poate reuşim să ne întoarcem unul la altul în felul acesta, prin violenţă. Poate drumul de întoarcere trece prin violenţă. Pentru mine este în regulă."

De-a lungul anilor, vorbiserăm despre infidelitate – ce-am face dacă ni s-ar întâmpla nouă, cum am putea fi pregătiţi, cum am reacţiona şi care ar fi cea mai raţională reacţie. Noi credeam că suntem feriţi de infidelitate, dar oare de ce am crezut asta? Pentru că puteam să *povestim* despre absolut orice?

Explozia a făcut ca tot ceea ce zăcuse ascuns până atunci sub un strat gros de noroi să se ridice la suprafaţă acum. Şi Aksel fusese „interesat de câteva", mi-a relatat el, dar „a stat pe uscat". El fusese atras de foarte multe femei, atât colege, prietene, vecine, cât şi paciente. S-a gândit mult în special la una dintre colegele lui. Inclusiv atunci când făcea sex cu

mine se gândea la ea. Acum, că s-a pornit să povestească, nu mai era cale de oprire, şi m-am gândit cât de ciudat e că am trăit împreună atâta vreme şi că toate astea au existat ascunse undeva în adâncuri; în timp ce am râs, am mâncat, am dormit, am făcut duş, am glumit, am conversat pe teme serioase şi intime, ceea ce nimeni nu şi-ar fi închipuit că atâtea lucruri zăceau ascunse, şi totuşi, noi chiar purtaserăm acele conversații, ne amuzaserăm împreună şi ne înțeleseserăm reciproc, incredibil, iar dacă toate acestea fuseseră cu putință, atunci înseamnă că totul e posibil, nu?

După o săptămână, am recunoscut în sinea mea că nu ajungeam nicăieri aşa, şi, dacă voiam să ne dăm o şansă, eu trebuia să mă îndepărtez. Pe vremea aceea, în urmă cu trei săptămâni, eram în continuare convinsă că trebuie „să-mi salvez mariajul". De parcă mariajul ar fi fost o ființă de sine stătătoare, cu propria viață, asemenea unui arici pe care l-a călcat maşina şi care zace acolo, între noi. În urmă cu trei săptămâni foloseam în continuare expresii ca „a-mi salva căsnicia" şi „a ne da o şansă", dar acum toate aceste expresii s-au dezintegrat, şi eu nu mai înțeleg ce înseamnă.

— Pleci ca să te culci cu amantul tău? a strigat Aksel când am vârât câteva haine într-un sac negru pentru gunoi şi i-am spus că mă mut pe strada Oscars pe termen nelimitat.

— Nu. Totul s-a terminat între mine şi el, ți-am mai spus. Am tăiat orice legătură, ştii bine. Ți-am arătat totul, toate mesajele. Însă cred că ar fi bine să stăm separați o perioadă. Nu putem să continuăm aşa. Am ajuns într-o situație-limită.

Apoi el s-a resemnat şi s-a aşezat pe canapea.

— Poate că nu e chiar aşa o prostie. Poate că va fi chiar bine să nu te mai văd.

— Da, aşa cred şi eu.

Atunci când nu mi-am făcut apariția la apartamentul de pe strada Oscars, în seara aceea de sâmbătă, când relația a fost descoperită, Bjørn încercase să ia legătura cu mine, îmi trimisese în jur de zece mesaje, şi abia seara târziu reuşisem să intru la baie cu telefonul şi să-i trimit un mesaj scurt despre ce se întâmplase, scriindu-i că nu ne mai putem vedea. În orice caz, nu pentru o bucată de vreme, adăugasem, încercată de un sentiment de vinovăție. „Nu din pricina lui Bjørn trebuie să te mustre conştiința”, mi-am spus în sinea mea, dar nu m-a ajutat prea mult.

Iarăşi era sâmbătă, şi eu mă îndreptam spre strada Oscars. În cursul săptămânii, Bjørn îmi trimisese în jur de treizeci de mesaje zilnic, dar eu fie nu i-am răspuns, fie i-am scris că trebuie să înceteze să mă contacteze. Totuşi, el a continuat să îmi scrie.

Şi, după ce am intrat şi am închis uşa apartamentului, el a apărut în hol.

Bjørn ținea telefonul în fața lui.

— De ce nu răspunzi?

Aşa cum stătea acolo, îmi amintea de prima versiune a lui din tinerețe, „Psihopatul”, tinerelul gelos, şi de cum fusese atunci, cu bănuielile lui, cu crizele lui, şi pentru aproximativ a mia oară în cursul acelei săptămâni m-am întrebat: „Ce-ai făcut?”

Pe Bjørn l-am întrebat:

— Ce cauți aici?

— Am părăsit-o pe Linda. I-am povestit totul. Am venit cu maşina țintă încoace. Sunt aici de aseară. Am încercat să te contactez, de ce nu răspunzi?

Mâna în care ținea telefonul îi tremura.

— Am fost şi eu prinsă în propria dramă.

— Acum suntem noi doi, nu înțelegi? Acum s-a întâmplat. Acum suntem din nou împreună. Nu mai există cale de scăpare. Înțelegi asta, nu-i aşa?

Avea fața lucioasă de la transpirație. Probabil că îmbătrânise în acest an, probabil că tocmai făcuse unul dintre salturile acelea pe care le trăim odată cu înaintarea în vârstă, deoarece îmbătrânirea nu se petrece uniform şi treptat, ci în salturi, şi acum observam că procesul de îmbătrânire al lui Bjørn tocmai trecuse peste un astfel de salt. Mai bine spus, un maraton de şapte kilometri, pentru că ridurile de expresie de pe chipul lui se adânciseră, linia părului i se retrăsese, burta îi era mai pronunțată, după cum îmi dădeam seama în momentul acesta. Eu nu mai făcusem duş de câteva zile şi nici nu îndrăzneam să mă gândesc la cum arăt.

„Ei bine", mi-am zis, „şi ce dacă? Este aşa de obositor să te gândeşti cum arăți, să te aranjezi, să te machiezi!" Atât de solicitantă fusese această escapadă, şi era aşa de bine să mă eliberez din ea! Dar Bjørn nu părea să observe nimic din toate astea. Apoi, a venit la mine, m-a strâns în brațe şi eu l-am lăsat.

— Eşti în stare de şoc, a spus Bjørn. Ai corpul rece şi eşti transpirată. Cred că trebuie să te culci. Îți fac un ceai. Ți-e foame?

În seara aceea, s-a întins lângă mine în pat, de parcă am fi fost un cuplu de oameni bătrâni. M-am uitat la el printre gene, prefăcându-mă că dorm. Mai întâi s-a dezbrăcat cu mişcări lente, apoi şi-a împăturit cu grijă hainele, şi-a pus cămaşa pe un umeraş, şi eu m-am gândit: „Iată-mă aici, în miezul unei situații de care mai demult ne băturerăm joc eu şi Aksel; ne amuzaserăm pe seama tuturor prietenilor şi colegilor care divorțaseră în speranța că totul avea să fie mai bine, pentru ca, ulterior, să descopere că viața era fix ca înainte, doar că mai complicată, deoarece gestionarea noii vieți, cu toată logistica pe care o presupunea – cu copiii unuia, cu copiii altuia, cu proprii lor copii, toate acestea

necesitau o inteligență și o maturitate în gândire mult mai mari, mai profunde și mai cuprinzătoare decât ar fi avut nevoie cei doi pentru a-și gestiona viața de dinainte.

Bjørn a împăturit plapuma, a pus-o deoparte și s-a întins lângă mine, dar mie mi s-a părut că se află la ani-lumină distanță. Zăceam în pat și îmi imaginam viitorul desfășurându-se în fața ochilor, cu niște copii plini de ură, cu copii vitregi, cu nepoți, cu clubul de gurmanzi, o lume plină de ură, pe care micuța noastră insulă a îndrăgostiților trebuia să fie capabilă să o poarte în spinare și să o suporte.

Mă gândeam la toți acei pacienți care veneau la mine să-mi ceară concediu medical pentru că „erau prinși în miezul unei despărțiri", motiv care mereu mă scotea din minți, și acum iată-mă și pe mine prinsă în aceeași situație, acum eu eram cea care mă aflam în miezul unei despărțiri, chiar dacă nu recunoșteam acolo, pe loc, crezând în continuare că eu și Aksel putem să trecem peste această întâmplare, dacă lăsăm timpul să lucreze în favoarea noastră. Aksel și cu mine într-adevăr eram sortiți să fim împreună, nicidecum eu cu acel bărbat care stă întins în pat lângă mine și cu care m-am întâlnit aici, în apartament, în ultimul an, dar care, în multe privințe, mi se părea în continuare un străin. Ce făcusem? De ce mă aflam aici? De ce se afla un bărbat necunoscut în pat lângă mine? Unde era Aksel?

Probabil că am adormit, pentru că, după câteva ore, m-am trezit din cauza luminii de la telefonul mobil al lui Bjørn. El stătea în șezut, cu spatele sprijinit de capătul patului, și plângea.

Bjørn plângea deseori și foarte ușor, spre deosebire de Aksel, pe care îl văzusem plângând doar când se născuseră fetele noastre, și apoi în urmă cu câteva zile, adică în total de trei ori în decursul celor aproape treizeci de ani. În schimb, doar în acest ultim an, și în ciuda faptului că ne

întâlniserăm destul de rar, pe Bjørn îl văzusem plângând cel puțin de vreo zece ori până acum.

— Ce s-a întâmplat?

Bjørn a arătat printr-un gest din cap spre telefon.

— N-am mai văzut-o niciodată aşa. Acum a devenit fix aşa cum mi-am dorit să fie dintotdeauna.

— Cum a devenit?

— Plânge şi spune că se căieşte. Spune că dacă vin acasă acum, vom merge la terapie şi vom face să fie totul aşa cum am bătut-o eu mereu la cap să facem. Numai să merg acasă.

— Şi asta intenționezi? Ai de gând să mergi acasă? Să ştii că te înțeleg.

— Nu. Nu, nu.

Dar a doua zi, la prima oră a dimineții, a plecat.

— Merg acasă doar ca să mă asigur că nu face vreun gest necugetat. Apoi mă întorc aici.

— Evident că aşa vei face, i-am spus şi l-am bătut uşurel pe braț. Vorbim. Mult succes!

În lunea care a urmat, m-am dus la cabinet şi, când s-a făcut seară, m-am întins pe patul de consultații, şi, de atunci, acolo am rămas.

17

Din fericire, toți cei patru pacienți de pe lista de programări sunt născuți între 1929 şi 1934. Se târăsc şi

şchiopătează prin cabinet, cu gura veşnic deschisă şi mereu năuciți de spaimă: „Chiar mi se întâmplă aşa ceva? *Mie*?”

Răsuflă din greu, şi fornăie, şi se aşază. Eu trag scaunul cu rotile mai aproape de ei şi îi întreb cu voce tare, ținând în mână un pix şi un carnețel de modă veche:

— Cu ce vă pot ajuta astăzi?

Ei scutură din cap de parcă n-ar şti de unde să înceapă, şi eu le pun întrebări ajutătoare despre cum se simt cu şoldul, artrita, colonul, insomnia, apetitul, starea de spirit, vremea de afară, alegerile, incontinența urinară, prostata, scaunul, glicemia, ziarul, ploaia, căldura, frigul, vara, iarna, toamna, primăvara.

Timpul trebuie să treacă, secundele trebuie să se scurgă şi ele în ritmul cadențat al secundarului şi să se transforme în minute, şi nimeni nu se mai grăbeşte nicăieri. De îndată ce manifest cel mai mic semn de nerăbdare, bătrânii se închid în ei. Nu suportă să fie zoriți, bătrânii. Obişnuiesc să se oprească la casa de marcat din alimentară ca să trăncănească şi nu se sfiesc să se plângă că toți oamenii sunt atât de ocupați în zilele noastre. Dar oamenii sunt mereu ocupați. Şi aceşti bătrâni au fost ocupați în urmă cu nişte ani. Pe atunci, ei erau cei care se enervau în miez de zi, fără să bănuiască măcar că aveau să se schimbe, la rândul lor.

Majoritatea pacienților termină ce au de spus între trei şi cinci minute, asta dacă nu îi întrerup eu.

Ultima pacientă din această zi are aproape nouăzeci de ani, suferă de astm, colici, dureri la încheieturi şi şolduri şi multe altele, şi, cu toate acestea, nu şi-a cumpărat medicamentele prescrise.

O întreb de ce şi ea îmi răspunde:

— Ştiți, brusc, m-am săturat de toate, de toate pastilele astea, de cozile lungi de la farmacie şi de toți bătrânii. La farmacie, babalâcii dau peste mine cu scaunele lor cu rotile

şi nu îşi cer scuze. De aceea am preferat să merg la un magazin de cosmetice şi să-mi cumpăr o cremă de faţă. Îmi place mult mai mult la magazinul de cosmetice. Miroase aşa de bine, şi vânzătoarele sunt mereu aranjate şi amabile.

— Dar trebuie să...

— Da, da, ştiu. O să le cumpăr azi. Trebuie să iau mereu aşa de multe pastile, deşi oricum o să mor în curând. M-am decis să nu trec de vârsta de nouăzeci şi doi de ani. Cred că am trăit suficient. În plus, azi am de gând să merg la cofetărie. Îmi scot reţeta mâine. Promit.

Era ora 15:54 când a ieşit pe uşa cabinetului.

După o oră şi jumătate, biroul este ordonat, toate documentele sunt semnate şi expediate, sau aşezate în plicuri pe tăviţă. Pentru prima dată în mulţi ani pot spune că am terminat totul, nu mai am nimic de făcut decât să-mi dau jos uniforma şi să mă schimb în haine de oraş.

Toate meseriile ar trebui să aibă uniformă, dacă nu pentru altceva, atunci măcar pentru faptul că este o uşurare când o dai jos. Când aveam nouă ani, m-am înscris la centrul KFUM[14] împreună cu Berit, colega mea de clasă, şi singurul motiv pentru care am făcut-o a fost uniforma de cercetaş. Cureaua, eşarfa, cămaşa, fusta, pălărioara – îmi plăcea să mă îmbrac cu ele şi să străbat Slottsparken, să merg împreună cu Berit la centrul cercetaşilor, numit KFUM-huset, de lângă podul Grubbe, şi să stăm în micuţele

[14] KFUK-KFUM în Norvegia este acronimul pentru Kristelig Forening for Unge Kvinner (Uniunea Creştină pentru Tinerele Femei), respectiv pentru Kristelig Forening for Unge Menn Norge (Uniunea Creştină pentru Tineri). Aceste uniuni există în toate ţările nordice, au un profil religios la bază, însă, de-a lungul timpului, rolul lor a fost acela de a oferi educaţie. În zilele noastre, astfel de centre sunt similare cu casele de cultură, în cadrul cărora se pot organiza diverse activităţi sociale, jocuri, seri de lectură, club de cercetaşi, pe bază de rezervare.

încăperi din beci, să brodăm şi să ascultăm poveşti despre Isus. După câteva luni am început să mă plictisesc şi nu m-am mai dus, dar am păstrat uniforma şi, în weekenduri, după ce îmi terminam treaba prin casă şi îmi făceam temele, obişnuiam să mă îmbrac în uniforma aceea şi să mă aşez într-un fotoliu vechi ca să citesc, şi astfel izbuteam să fac acele interminabile zile libere să treacă mai repede.

Lângă toalete există o spălătorie unde găseşti şi o maşină de spălat, şi un uscător, acolo ne spală femeia de serviciu uniformele, şi, în cursul unei săptămâni, îmi ajunge un singur ciclu de spălare, cu prosoape şi cearşafuri inclusiv. Spăl săptămânal, în zilele de vineri, imediat după ce paznicul iese din tură. Cu el sunt mai atentă decât cu femeia de serviciu, căreia nu pare să-i pese dacă se află oameni în clădire sau nu. De obicei ies din clinică înainte de sosirea paznicului, pe la ora zece. Dau o tură prin cartier, şi, când văd că a plecat, mai aştept cinci minute, apoi urc din nou în cabinet.

La început, nu am fost foarte atentă şi, în a treia noapte, deja adormisem când el a venit. Luasem un somnifer şi adormisem buştean.

— *Hello*! E cineva acolo? am auzit o voce zicând.

— Am nişte probleme acasă în perioada aceasta, i-am mărturisit eu în cele din urmă, după ce mi-am dat seama unde mă aflu şi după ce m-am ridicat de pe patul IKEA.

Paznicul a încuviinţat şi mi-a zâmbit într-un mod care m-a făcut să simt că mă înţelege, cel puţin câteva secunde, apoi m-am gândit: „Bjørn s-a împăcat cu nevastă-sa, şi se pare că va rămâne cu ea, dar ce-ar fi să-mi doresc să ne vedem iar pe furiş”. Cred că, de data asta, cu atât mai puţin aş reuşi să-l opresc, aşa încât, dacă îmi doresc ca Bjørn să înceteze să-mi mai scrie, trebuie să-i spun că m-am culcat cu altcineva. Sau mai bine zis, cu un al treilea bărbat, dacă-

l punem la socoteală şi pe Aksel. „M-am culcat cu paznicul, şi el o are mai mare decât tine. Ce părere ai? Pur şi simplu! Aşa am avut eu chef!” E la fel de simplu ca şi cum te-ai arunca de pe o clădire înaltă. Nu-i nevoie să faci prea mult, nu e nevoie decât să faci prima mutare. Un mesaj simplu, după aceea totul va trece de la sine. Nici nu e nevoie să mă culc cu paznicul, ci aş putea să spun doar că am făcut-o şi că are o sculă mare. Bjørn, după cum se descrie pe sine, este „un băiat simplu de la țară” şi, din acest motiv, ar trebui să reacționeze în mod corespunzător expresiei.

Tore: „Dacă spune cineva despre el însuşi că este un băiat simplu de la țară, atunci demonstrează că este orice altceva, numai un băiat simplu de la țară nu”.

Ca la un semn, vibrează telefonul. În ultimele ore doar Bjørn mi-a trimis mesaje. Aksel şi Gro sigur îşi fac de lucru împreună, acum că este vineri.

Sunt în spălătorie şi umplu maşina de spălat cu lenjeria de pat, şi de abia după ce termin mă uit pe telefon, pe care l-am luat cu mine dintr-un vechi obicei, şi citesc.

Mi-e dor de tine, doar atât scrie. Şi apoi primesc altul: *Nu poți să-mi răspunzi? Doar ca să ştiu că trăieşti.*

Adaug detergent şi pornesc maşina.

Trebuie să vorbesc cu tine. S-a întâmplat ceva.

Nu înțeleg de ce îmi scrie mie asta. Ce avem noi de-a face unul cu altul? Străbat holul până la cabinet şi nu simt nimic. Doar un vag sentiment de dor după vremurile de mult apuse, în care toate astea au însemnat atât de mult, când citeam cu atenție fiecare mesaj şi îi răspundeam la toate minuțios, ştergându-le şi rescriindu-le, redactându-le şi înfrumusețându-le.

Oare ce s-a întâmplat? Poate că Bjørn şi-a cumpărat un sendviş cu cârnați şi o coca-cola şi a uitat să le treacă în aplicație, şi apoi Linda l-a amenințat că divorțează de el? Sigur asta s-a întâmplat. Deoarece detaliile sunt cele care ne

ghidează. Detaliile microscopice sunt cele care ne conduc, ne menţin la un anumit nivel sau ne răstoarnă cu susul în jos. Ca atunci când trimiţi o invitaţie de prietenie cuiva pe o reţea de socializare, sau când trimiţi un mesaj persoanei greşite, şi întreaga viaţă ţi se schimbă.

Suspectez că planul lui Bjørn este să se întoarcă la situaţia dinainte, adică amândoi ne reluăm căsniciile, ca pe nişte baze de siguranţă, şi apoi continuăm să ne întâlnim pe strada Oscars, la fel ca mai demult.

„Şi de ce nu?" comentează Tore. „Totul mergea chiar bine. Dar apoi a trebuit să strici tu totul cu mesajul tău."

Noaptea, şi celelalte obiecte de aici încep să prindă viaţă, nu doar Tore. De parcă obiectele ar emana un soi de aroganţă, un fel de prezenţă autoritară, care mă face să nu pot dormi, care mă face să zac aici, şi să mă holbez la ele, şi să le dau tot felul de semnificaţii, iar obiectele îmi întorc privirea.

Îmi spun în sinea mea: „Piesele de mobilier nu trăiesc. Această fiinţă pe care o numeşti Tore, nu trăieşte. El nu există nicăieri altundeva decât în mintea ta. Tu zaci aici şi te înspăimânţi de lucruri inerte, şi vorbeşti cu un morman de plastic".

Sigur am adormit, pentru că data următoare când m-am uitat la telefonul mobil, era ora 3:34, dar mai sunt patruzeci şi şase de minute până când am voie să mă ridic din pat.

Între timp citesc pe telefon: *Sfaturi şi ponturi pentru o talie mai subţire, pentru ameliorarea memoriei, pentru infidelitate, ce să fac.* Da, ce să fac? Oamenii sunt de părere că pot să prezică modul în care vor reacţiona în diverse situaţii. Auzim despre lucruri care li se întâmplă altora şi ne gândim oare noi cum am fi procedat în locul lor. Dar încearcă să te apleci, să-ţi prinzi capul între mâini, aşa cum ni se arată în broşura cu măsuri de siguranţă, atunci când avionul este pe

cale să cadă în mare. Încearcă să-ți fixezi masca de oxigen în timp ce avionul se izbeşte de versantul unui munte. Sau consumă mai multe legume şi fă mai multă mişcare, chiar dacă este scris în gene că vei muri de la un cheag de sânge la vârsta de cincizeci şi şapte de ani.

În ultimele nopți mi-am format un nou obicei, acela de a verifica mesajele de pe Twitter ale poliției.

 # Oslo Rodeløkka: Am prins o persoană care a amenințat pe cineva cu un cuțit într-un apartament. Nimeni nu a fost rănit, şi noi desfăşurăm investigații în legătură cu incidentul.

#Oslo, zona Jordal: Am capturat un bărbat care a aprins mai multe focuri în diverse locuri. Împreună cu pompierii, am verificat toate punctele şi acum focurile au fost stinse în totalitate. Bărbatul va fi pus în arest şi i se va deschide un dosar.

Întotdeauna este o alinare să ştii că, undeva acolo, cineva este treaz, cineva veghează, cineva coace pâine, cineva conduce autobuzul şi cineva arestează răufăcători. Oricine poate să atace o altă persoană în plină stradă, sau să distrugă, sau să dea spargeri în casele oamenilor. Dar surprinzător de puțini oameni o fac. În majoritatea timpului, oamenii lucrează în numele binelui. Dacă un animal dăunător, sau o bacterie de soi rău, sau vreun virus care amenință viața începe să se mişte, atunci celulele albe şi bacteriile bune se revarsă pentru a repara răul făcut, în corpul omenesc, care este asemenea unei societăți. Şi dacă, din întâmplare, cineva derapează, atunci acesta este un eveniment atât de rarisim, încât se scrie despre el în ziare, sau poliția postează despre el pe Twitter. În spatele tuturor rapoartelor despre violență şi distrugeri se află o alinare: dacă ar fi fost o întâmplare cotidiană, atunci nu s-ar fi scris despre ea.

„E încurajator, nu-i aşa?” şoptesc eu ca să-l trezesc la viaţă pe Tore, care n-a mai scos o vorbă de multe ore.

Părinţii îşi duc copiii la doctor, şi apar la ora programată. Noi ne facem apariţia şi îngrijim oamenii, casele, maşinile, drumurile şi autobuzele, facem mâncare şi ne hrănim unii pe alţii, spălăm haine şi îmbrăcăm trupurile mai mici şi mai mari ale celor care nu se pot îmbrăca singuri. Oamenii îşi iau liber de la serviciu pentru a îngriji copiii şi bătrânii, caută pe internet după simptome şi tratamente, încearcă să îngrijească oamenii demenţi care merg fără să ştie de ei, dezbrăcaţi pe minus cincisprezece grade, sau stăm şi ascultăm o mamă dementă care povesteşte iar şi iar ce i-a furat hoţul odată, demult.

Oamenii fac tot ceea pot, şi aceşti oameni sunt majoritari. Fiecărui individ care îi ameninţă pe alţii cu cuţitul şi care incendiază clădiri îi corespund alţi o mie de cetăţeni plătitori de taxe, care doresc să o salveze pe fetiţa cu chibriturile. Acesta este Dumnezeu, cred eu, pentru că, dacă Dumnezeu există undeva, atunci el aici există, în lupta aceasta zilnică şi imposibil de oprit. „Da”, zice atunci Tore, care în sfârşit s-a trezit la viaţă. „Aleluia”, strigă el. „Aleluia!” Îl ascult cu atenţie ca să detectez vreo urmă de dispreţ sau de ironie, dar el pare să vorbească din inimă, am impresia că identific chiar un ton uşor plângăcios în vocea care răsună din colţul lui.

În sfârşit se face 4:20 şi, sub poza lui Bjørn, scrie: *Activ în urmă cu o oră*. Adică el a fost treaz atunci când eu zăceam aici şi citeam mesajele de pe Twitter ale poliţiei. Poate că s-au certat din nou şi îi este dor de un prieten, de cineva care să stea lângă el, puţin aşa, din prietenie doar. Bjørn avea fantezii uneori cu infirmiere, mi-a povestit odată. Dar nu erau fantezii din ediţiile porno, ci erau nişte femei mai în vârstă şi mai hotărâte, care îl spălau şi îl îngrijeau.

— Asta-i cea mai perversă chestie pe care am auzit-o, i-am răspuns eu atunci, iar apoi i-am povestit cum îmi imaginam că sunt atât de mică, încât încăpeam în buzunarul cămăşii lui, şi că mă cuibăream acolo şi adormeam, încălzindu-mă şi ascultându-i bătăile inimii cât era ziua de lungă.

Ies din cabinet, merg la cantină şi pornesc cafetiera. Aşa de devreme sâmbătă dimineaţa sunt şanse foarte mici să mă întâlnesc cu cineva aici şi, dacă totuşi s-ar întâmpla, explicaţia mea este că am fost în oraş aseară şi n-am mai prins nici un taxi. Şi asta voi spune dacă mă întreabă cineva.

După aceea, stau pe scaun cu picioarele pe birou şi mă odihnesc, cu ceaşca de cafea caldă în poală, şi aproape că mă simt împăcată.

„Da, *împăcată*", mă gândesc eu, şi măcar de data asta Tore tace din gură.

Este o stare de calm care s-a instalat, şi care continuă să mă cuprindă, tot mai puternic, cu fiecare minut pe care-l las să treacă fără să le răspund nici lui Bjørn, nici lui Aksel şi nici lui Gro.

Aceştia doi din urmă nu au mai avut tentative de a mă contacta, cel puţin nu de ieri încoace, dar mesajele de la Bjørn continuă să bipăie, ultima dată acum, cât am mers să fac cafea. M-am dus fără să iau telefonul cu mine. Fără nici o ezitare, am străbătut tot drumul până la cantină, am măsurat apa şi cafeaua, am stat lângă cafetieră şi m-am uitat cum merge, apoi mi-am turnat o cană, am oprit filtrul, am revenit aici, şi am făcut toate astea fără să mă gândesc la telefon, acest obiect pacifist de care am stat lipită în fiecare secundă în ultimul an.

Ies din clădire să îmi cumpăr ceva de mâncare, să văd oameni, maşini, copaci, lumea, să văd ceva mişcând. Dar

afară este în continuare destul de liniște. Mă plimb prin alimentară, nu mă grăbesc. Îmi cumpăr și o banană, în plus față de portocala obișnuită, și un balsam de buze.

Apoi mă duc acasă – aceasta este casa mea acum – și, în clipa în care trec de colțul recepției spre coridor, aud pe cineva făcând pași pe lângă biroul Rebelului. Apoi îl văd ieșind din cabinet și este prea târziu ca să mă ascund.

Din proprie inițiativă, îmi aud vocea zicând:

— Măi, măi, tu erai? Și tu ai venit sâmbătă la cabinet? Da, da, uite așa am ajuns, munca asta nu se termină niciodată, nu știu de ce nu ne instalăm aici definitiv, ha-ha!

Iar Rebelul răspunde:

— Da, dar mi-ar prinde bine o vacanță!

Și deoarece mai este mult până la concediu, suntem de-abia la mijlocul lunii mai, s-ar cădea să-l întreb unde intenționează să meargă. Eu nu mă număr printre oamenii care nu se bucură pentru semenii lor, și întrucât Rebelului îi place să călătorească, după cum știu de la cantină și de pe Facebook, îi răspund:

— O vacanță? Așa deci! Și unde mergi de data asta?

Stau și mă uit fix la el, și mă frapează gândul că a face conversație este cel mai dificil lucru dintre toate. Să lăsăm să curgă din noi toate acele vorbe. „Ce mai faci? Mă bucur să te văd. Mulțumesc pentru data trecută! Pa! Weekend plăcut! Să ai o zi frumoasă! Crăciun fericit! La mulți ani! Mulțumesc pentru masă! Distracție plăcută în excursie! Felicitări! Condoleanțe! Ce vreme frumoasă a fost azi!” Dar toate aceste vorbe nu înseamnă altceva decât: „Am venit cu gânduri de pace. Nu plănuiesc să te ucid, să te mănânc sau să-ți fur obiectele sau pe cei dragi”. Esențial este ca oamenii să se aprobe unul pe altul și să încălzească atmosfera dintre ei. Conversațiile de complezență sunt extenuante, dar necesare, de exemplu atunci când te întâlnești cu un coleg pe coridor, la muncă, într-o zi de sâmbătă, și vrei să-l faci pe

respectivul să vorbească, astfel încât să uite să te întrebe de ce întotdeauna, dar absolut întotdeauna, te afli acolo.

Partea cea mai bună a frazelor de complezență este că te poți ascunde în spatele lor. După consultații deosebit de dificile şi solicitante cu pacienți agresivi, cu oameni care suferă de nemulțumire cronică, mi se întâmplă să stau în uşă, să zâmbesc şi să spun: „La revedere, mult succes, însănătoşire grabnică", în vreme ce, printre dinți, cu gura închisă, se formează cu totul alte cuvinte. Nimeni nu le vede şi nu le aude, dar certitudinea că vorbele acelea sunt totuşi rostite funcționează ca un fel de gestionare a deşeurilor. Printre dinți, există multe înjurături care se pot rosti fără a le da glas şi fără a fi observate, cu condiția să nu conțină literele b, f, m, p sau v, deoarece, la pronunțarea acestora, trebuie să foloseşti buzele.

„La revedere! *Netotule*!"

„Şi însănătoşire grabnică! *Jegosule*!"

Pe când închid uşa în urma pacientului, am un zâmbet larg şi cât se poate de autentic pe chip.

„Ce copilăroasă eşti!" zice Tore.

„Ei au început, nu eu", îi răspund.

Stau aici, pe loc, şi îl ascult pe Rebel, în aceeaşi manieră activă în care femeile îi ascultă pe bărbații mai în vârstă, exact aşa cum asculți un copilaş care are multe pe inimă. Observ că primim adesea acelaşi entuziasm din partea bărbaților mai vârstnici, şi mi se pare încurajator faptul că o femeie de vârsta mea găseşte pe cineva care să flirteze cu ea – chiar dacă el nu e pe de-a-ntregul conştient de asta –, un bărbat care încă se deplasează fără cârje şi care, pe deasupra, merge şi la serviciu. Rebelul refuză să se pensioneze şi stă în picioare pe coridorul unei policlinici, într-o sâmbătă dimineață, simțind impulsul de a-mi povesti cu voce tare şi fără oprelişti despre familia lui extinsă, care

urmează să pornească într-o excursie cu interrail, împreună cu copiii, copiii vitregi şi nepoții, şi cuvintele mărunte de încurajare îmi flutură pe buze ca un ventil involuntar, pentru că nevoia de a mă apăra de aceste situații atipice – „tot ce trebuie să facem este să ținem închisă maimuța cea bătrână din noi” – este aproape nulă.

Undeva în decursul acestui episod de ascultare activă, în care sunt absorbită, mențin contactul vizual şi dau aprobator din cap, există o indulgență, o superioritate, un fel de nevoie feminină de-a ajuta, şi eu cred că trebuie să ne luptăm şi să ne împotrivim acestui instinct de a-i ajuta pe alții, mai ales femeile trebuie să-şi înfrâneze această nevoie de a acorda îngrijiri, deoarece, uneori, nu duce la ceva bun pentru nici una din părți.

— Ce minunat, ce frumos! exclam eu. Toată familia cu interrailul? Serios? Nu mai spune! Asta nu prea înțeleg, cu trenul de noapte de la Malmø la Berlin, serviți cina în Malmø şi micul-dejun la Berlin?

Trebuie să-mi schimb greutatea pe celălalt picior, dar păstrez contactul vizual şi încuviințez din cap, şi ori de câte ori îmi balansez greutatea şi trag aer în piept ca şi cum ar urma să spun: „Da, da, o să vă simțiți bine, o călătorie frumoasă”, el parcă intuieşte ce urmează să fac, şi atunci mai adaugă o fărâmă de informație, care ne obligă să continuăm conversația.

— Aşa deci, pe porțiunea Berlin-Praga v-ați rezervat o cuşetă la tren, aha, şi atunci aveți o zi întreagă de petrecut la Berlin, unde intenționați să vizitați minimum cinci muzee.

Cuvintele lui se destramă şi se preschimbă într-un tumult uniform care mă gâdilă şi îmi dă mâncărimi în urechi, şi chiar când sunt pe punctul de-a mă preface că leşin, în sfârşit se termină.

— Pe curând, şi weekend plăcut! strigă el în urma mea.

— Mulțumesc la fel! răspund şi eu, iar apoi, după ce am revenit la loc sigur, trebuie să fac ocolul biroului înainte de a reuşi să mă aşez şi să beau câteva înghiţituri din milkshake-ul meu cu gust de căpşuni.

18

N-am mai plâns din seara în care am recunoscut că trebuie să mă îndepărtez de Grenda. Dar stăvilarul s-a rupt în după-amiaza aceasta. Totul s-a întâmplat în timp ce şedeam pe scaun la un coafor unde mă programasem mai demult, înainte de aceste întâmplări, evident avându-l pe Bjørn în minte – „mergi la coafor, aranjează-te" –, până când corpul biologic a preluat controlul, aşa cum a făcut şi corpul biologic al lui Aksel pentru a-l informa că nu mai poate să doarmă alături de mine în pat. „Îndepărtează-te de ea, este periculoasă", îi spunea corpul lui Aksel, făcându-l să tremure din toate încheieturile şi dându-i o stare de leşin, uneori făcându-l chiar să vomite.

Iniţial, nu am înţeles ce se întâmplă. Stau cu capul lăsat pe spate spre chiuvetă, coafeza îmi masează scalpul cu şampon, şi eu încerc să-mi relaxez maxilarul, faţa, capul şi ceafa. Îmi clăteşte părul, şi, în clipa în care dă să-mi înfăşoare părul într-un prosop, aud un zgomot înăuntrul capului meu, ca atunci când se rupe ceva, şi prin gât simt nişte spasme pe care nu le-am mai avut de mult. Nu e vorba

de acele suspine care se termină înainte să înceapă, ci de un plâns straşnic, cu muci, şi lacrimi, şi sughiţuri. Mă aplec în faţă, îmi ascund faţa în palme şi savurez icnetele de plâns care se revarsă din mine.

Coafeza nu zice nimic, ci merge pur şi simplu să-mi aducă un prosop, pe care mi-l pune în poală. Măturăputin pe jos, apoi îmi aduce o cană de cafea pe care o aşază pe poliţa din dreptul oglinzii.

După o vreme, îmi asum riscul şi duc cana la gură. Sorb cafeaua cu înghiţituri mici. Apoi coafeza începe să-mi pieptene părul ud. Nu mi-a adresat nici o întrebare, nici un comentariu, nici un cuvânt. Sunt atât de recunoscătoare pentru tăcerea ei, încât îmi vine să izbucnesc iar în plâns. Dacă acest tip de compasiune prezintă imperfecţiuni, atunci ce să mai spunem de vorbăria goală de care suntem împresuraţi. Noi trebuie să vorbim despre asta, trebuie să întoarcem problema pe toate părţile, şi, când colo, totul este atât de simplu: „Doar taci din gură. Te rog frumos să taci din gură, să stai calmă, să aştepţi, nu face şi nu spune nimic, nici măcar nişte grimase să nu faci, doar stai acolo şi aşteaptă până termin".

Cu părul proaspăt tuns, ies pe stradă, ajung în piaţa Youngstorget, şi văd că au pornit fântâna arteziană. Soarele străluceşte şi se reflectă în stropii de apă, simt cum telefonul îmi vibrează în poşetă, dar nu răspund. Mă costă la fel de puţin să răspund pe cât m-ar costa să mă abţin să mă aşez la una dintre terasele din piaţa Youngstorget şi să-mi comand o bere.

Voi găsi o toaletă şi voi arunca telefonul mobil în ea, apoi voi trage apa şi, din clipa aceea, toţi cei care doresc să mă contacteze n-au decât să-mi trimită semnale cu fum sau mesaje cu ajutorul porumbeilor.

Dar asta, recunosc eu înainte de a-mi duce gândul până la capăt, ar fi, de fapt şi de drept, acelaşi lucru cu a mă agăța de telefon şi a-l verifica neîncetat, lăsându-l să-mi domine existența, aşa cum a făcut-o în tot anul acesta. Fie îl arunc, fie mă agăț de el, sunt feţele aceleiaşi monede. Telefonul mobil fusese un cadou, cred că a costat multe mii de coroane, de ce să-l arunc?

Vibratul telefonului se opreşte şi apoi reîncepe. Se opreşte, apoi reîncepe. Bjørn obişnuieşte să-mi trimită multe mesaje scurte în locul unuia lung, probabil ca să le poată şterge sau ca o măsură de siguranță față de Linda.

Ştiu că Bjørn stă pe o bancă la un loc de joacă, unde are grijă de un nepot care e în cărucior şi doarme, în timp ce soția lui împreună cu fiica lor s-au dus în oraş ca să caute o rochie de mireasă sau o râşniță de cafea, şi ştiu că este extrem de disperat, mai ales de atunci, din acel weekend. Două zile pline de copii şi nepoți şi de nemulțumirea Lindei.

Dar în scurt timp se va linişti. În curând totul se va linişti, Bjørn, zilele îşi vor relua în scurt timp cursul firesc, toate se vor derula ca mai demult, zilele de naştere şi clubul degustătorilor de mâncare, şi dimineţile, şi serile. Aşteaptă numai. Timpul vindecă toate rănile, cum ar fi zis mama.

În drum spre centrul de îngrijire, ştiu că totul s-a terminat. Urc pe strada Bogstadveien şi încerc să reacționez la gândul acesta, dar sunt distrasă de oameni şi de lumini, de magazine şi de cumpărăturile de sâmbătă, de soarele care străluceşte şi de cuplurile care servesc prânzul la terasele cafenelelor. Cine ştie ce fac Bjørn şi Linda acum, mă întreb în sinea mea, ca să revin la vechea mea stare de spirit, dar nu ține figura. Rotițele nu vor să se pună în mişcare. „Şi ce dacă?” îmi zic în gând. „Ce legătură are asta cu mine? Ce treabă am avut eu vreodată cu familia aceea îndepărtată din Fredrikstad?” Am păcătuit şi am plătit

pentru greşeala mea. Nici măcar nu mai beau, şi acum merg să o vizitez pe mama. De-a lungul pereților de pe holul de acces, stau pe scaune cei care suferă de demență şi se holbează la mine şi la orice altceva care e în mişcare. Le place să se adune aici. Acum sunt ca nişte bebeluşi, care nu ştiu unde se termină corpul lor şi unde începe lumea înconjurătoare.

O femeie se ridică în picioare şi arată cu degetul spre mine.

— TU CINE EŞTI? urlă ea pe o voce gravă şi răguşită.

Ea este cea care începe mereu, şi apoi se ridică şi alții.

— Tu eşti cea care trebuie să mă ia? bombăne altcineva.

— Aici?

— Acum?

— Pe mine?

Mai demult mă răscolea când treceam prin şirul acela de bolnavi care parcă m-ar fi biciuit cu vorbele, dar acum încetinesc ritmul ca să stau mai mult în mijlocul lor, iar apoi mă postez lângă recepție, unde neliniştea şi țipetele par să fie normale şi trecătoare.

Dar dacă stau aici prea mult, e posibil să mă atace vreunul dintre ei. Odată m-a bătut una dintre femei. A venit la mine şi m-a plesnit cu toată forța, fără nici un avertisment. După aceea mi-au povestit îngrijitorii că îi bătuse pe toți la rând şi că nu trebuia să o iau personal. De fapt locul ei ar fi fost la psihiatrie, dar deocamdată agresiunile ei se petreceau rareori, iar în majoritatea timpului stătea calmă, mânca şi făcea tot ce trebuie.

În drum spre camera mamei, mă intersectez cu Hoinarul. Este slab şi are corpul emaciat pentru că merge neîncetat pe holuri şi pentru că refuză să mănânce şi trebuie să fie hrănit cu sonda. Hoinarul se opreşte drept în fața mea, rămâne acolo neclintit şi se uită țintă în ochii mei. Trec

probabil zece secunde şi, în cele din urmă, scutură din cap şi pufneşte în râs.

Apoi îşi reia hoinăritul. Întotdeauna s-a comportat astfel, în tot răstimpul acesta de când mama locuieşte aici, dar în fiecare sâmbătă, în ultimul an, s-a comportat de parcă ar fi ştiut cu ce mă îndeletnicesc şi de parcă prin acest râs dispreţuitor şi-ar fi dat sentinţa pentru întreaga omenire.

Mama nu se află în camera ei.

— Cred că mama dumneavoastră este în camera de zi, îmi spune o îngrijitoare în timp ce trece pe lângă mine.

Ea tot într-acolo merge, aşa că mă ţin după ea.

În urmă cu mai mulţi ani, mama a început să rătăcească pe scara blocului îmbrăcată în lenjerie de corp, şi obişnuia să bată la uşile vecinilor ca să-i facă în gura mare cu ou şi cu oţet, crezând că este la ea acasă, şi nu înţelegea de ce nu îi deschid vecinii uşa. Apoi, a fost o perioadă în care a avut ideea fixă că toţi furau de la ea, şi de aceea îşi ascundea puţinele bijuterii şi obiecte de valoare prin apartament, pivniţă şi debaralele comune, după care uita unde le ascunsese şi credea că i le furase cineva. Când eu găseam obiectele, ea îmi explica faptul că hoţul se furişase la ea acasă şi i le returnase. Adeseori devenea agresivă, iar asta era ceva nou, deoarece chiar dacă ea nu fusese niciodată din cale afară de prietenoasă, întotdeauna fusese obiectivă şi calmă, dar acum avea crize de furie în care mă suna şi mă înjura, sigură fiind că eu îi furasem pardesiul marca Marimekko. Chiar şi când veneam şi îi arătam că este atârnat undeva în fundul dulapului, îmi zicea că sigur fusesem pe acolo şi i-l pusesem la loc.

Iar acum mama nu mai ştie cine sunt, nu-şi mai aminteşte nimic din fosta ei viaţă. Îşi aminteşte de mine doar din vremurile recente şi îşi dă seama că există o legătură între noi, doar că nu ştie care. Însă acum şi-a dat

seama clar că eu, spre deosebire de ea, fac parte din echipa celor care iau decizii. Stă lângă fereastra din camera de zi şi se preface că nu observă că vin. Dar intenţia bătrânilor este uşor de ghicit, exact ca în cazul copiilor mici. În timp ce copiii mici nu au învăţat încă să se prefacă, bătrânii au uitat de această abilitate şi, în asemenea momente, se întrezăreşte vechea ei personalitate, pentru că după ce a început să mă recunoască în acest prezent al ei, şi-a reluat vechiul comportament faţă de mine, amabilitatea, cumpătarea, considerându-se pe sine ca pe ceva ce trebuie porţionat. Acest comportament nu a fost şters de demenţă, şi de aceea jocul dintre noi a rămas intact: eu mă agăţ de ea şi ea se trage îndărăt.

În cele din urmă, se întoarce spre mine, şi exact aşa cum îmi închipui eu noaptea că piesele de mobilier trăiesc şi mă fixează cu ochii căscaţi, tot la fel îmi imaginez cum mama se preface că tocmai ce m-a văzut, pentru că în toţi anii ăştia i-am atribuit gânduri şi sentimente, şi mă frapează că nici unul dintre aceste gânduri, sentimente şi planuri pe care le-am visat cu ochii deschişi nu există în realitate. Că exact această absenţă constituie răspunsul la toate întrebările şi cimiliturile cu care m-am consumat în ultimii ani. E atât de simplu, încât mi-a scăpat din vedere.

Concluzia în acest caz ar trebui să fie aceea că pot să nu mai vin încoace, aşa cum, la un moment dat, am încetat să mai merg în Drammen, şi, cu toate astea, ştiu că sâmbăta viitoare mă voi afla din nou aici, pentru că, la fel cum frazele şi proverbele sunt puternic sedimentate în mintea mamei, şi eu păstrez în suflet speranţa – eterna voce cicălitoare din interior, vechea speranţă că mă va recunoaşte şi că vom avea un soi de conversaţie şi de contact pe care până acum nu le-am restabilit cu ea şi de care, oricum, ea nu mai este în stare. Deci de ce n-aş lăsa-o în pace? Aceasta este marea ghicitoare: Ce ar fi dacă aş lăsa-o în pace?

Mă aplec şi îi dau o îmbrăţişare. Fac gestul acesta în semn de respect pentru îngrijitoarea cu care m-am întâlnit pe hol şi care acum stă în pragul uşii şi ne zâmbeşte, pentru că mama şi cu mine niciodată nu ne-am îmbrăţişat. Simt corpul mamei ca pe o ramură, cenuşie, şi strălucitoare, şi uscată, de pe care scoarţa şi frunzele au fost măturate sau luate de ploi şi de succesiunea anotimpurilor.

— Bună, mama! Ce mai faci?

— Eh, uite pe aici!

Mama răspunde pe un ton abătut, de parcă ar vrea să zică: „Da' tu ce crezi?" Ştiam dinainte ce avea să-mi răspundă, dar şi întrebarea mea de complezenţă, ca să fiu sinceră, a fost în semn de respect faţă de îngrijitoare, care stătea în continuare în uşă şi ne zâmbea, cu capul înclinat într-o parte. Altfel, dacă ar fi fost să mă comport ca de obicei, când sunt doar eu şi mama, m-aş fi aşezat pur şi simplu şi m-aş fi uitat afară pe geam, sau la telefonul mobil, până când mama mi-ar fi spus ceva, şi ştiu că îngrijitoarea ar fi reacţionat la treaba asta, ba chiar ar fi putut să noteze în raportul mamei.

Destul de devreme am aflat că era mai bine să aştept până când deschidea ea discuţia, sau să aştept să o sun în momentul în care aveam ceva concret să-i spun. Odată, Aksel mi-a propus să nu o mai sun absolut deloc, iar apoi şi ea va înceta să mă mai sune. Dar, exact ca în cazul muncilor casnice, nu reuşeam niciodată să mă abţin prea mult timp. Aksel obişnuia să-mi spună că nu îl lăsam să contribuie la activitatea domestică. Dar oare cât timp îi trebuia? Odată am lăsat acelaşi aşternut de pat timp de două luni, şi am sfârşit prin a-l schimba tot eu, iar Aksel mi-a reproşat: „Ai fi putut foarte bine să-mi atragi atenţia". Dar eu nu îi puteam răspunde: „Ar fi trebuit să-ţi dai seama singur de asta", pentru că atunci el mi-ar fi răspuns: „Dar eu nu pot să-ţi citesc gândurile", aşa cum îi răspunsese

odată mamei lui, când ea s-a supărat pe el că nu o sunase din proprie inițiativă de Ziua Mamei.

Acelaşi lucru s-a întâmplat când am încercat să o determin pe mama să mă sune. Ea nu mă suna niciodată. Eu eram cea care o suna întotdeauna. Odată, trecuse o jumătate de an, şi, când tot eu am sunat-o, ea s-a comportat de parcă n-ar fi trecut decât câteva zile de la ultima noastră conversație telefonică.

Când am primit scrisoarea că fusesem admisă la Facultatea de Medicină, am sunat-o pe mama, chiar dacă ar fi trebuit să ştiu la ce să mă aştept. Ar fi trebuit să aştept ca ea să mă întrebe ce planuri am pentru la toamnă. Era posibil să nu mă întrebe niciodată, şi atunci eu ar fi trebuit să aştept până ce se întorcea acasă în Norvegia, trăgând speranță că ar fi observat manualele universitare din camera mea. Totuşi, ținând scrisoarea de admitere de la Facultatea de Medicină în mână (eram pe holul din apartamentul de pe strada Oscars), am sunat-o taman în Africa.

— Bună, mamă! Am intrat la Medicină!

— Da.

— Am intrat la Medicină!

— Da, am auzit ce-ai spus.

— Dar nu e bine? Nu te bucuri?

— Ba da.

— E greu să intri acolo.

— Da.

— Dar eşti bucuroasă?

— Da. Mai ai şi altceva să-mi spui?

— Nu.

— Trebuie să fug. Pa!

Mi-a închis fără măcar să aştepte să-i răspund. Poate că amândouă suntem autiste. Se pare că e o trăsătură care se moşteneşte. Obişnuia să mă macine gândul acesta în

vremurile de demult, până l-am cunoscut pe Aksel, am avut copii şi am reuşit să mă comport normal pe tot parcursul anilor în care am crezut şi eu în ideea asta.

Când fetele mele mă sună şi vor alinare, fie pentru că sunt bolnave ori le pare rău de ceva, fie, pur şi simplu, pentru că sunt nemulțumite şi au nevoie de puțină încurajare, atunci îmi imaginez că şi eu procedasem în mod similar, la vârsta lor, şi probabil o sunasem pe mama ca să mă aline. Ea însă n-ar fi înțeles ce voiam să îi spun sau ce doream de la ea. Dacă aş fi sunat-o în Africa, acolo unde plecase când aveam în jur de paisprezece ani, şi i-aş fi spus: „Mama, am gripă, spune-mi ceva amuzant", aşa cum făceau fiicele mele, probabil că s-ar fi lăsat linişte la capătul firului. Eu aş fi spus „Alo" ca să verific dacă nu s-a întrerupt legătura. „Ce vrei?" m-ar fi întrebat ea. „Vreau doar puțină compasiune", i-aş fi răspuns, dar atunci ea m-ar fi întrebat cât de rău mă simțeam de fapt, de vreme ce evident că eram în stare să vorbesc la telefon. Cât de bolnavă eram în comparație cu o bolnavă de SIDA, sau cu o fată de doisprezece ani care este gravidă.

Când am început rezidențiatul în medicină generală, mama mi-a spus:

— Ce-au mai inventat acum? Specialist în medicină generală? Specialist şi generală sunt antonime. Urechi-nas-gât țin de o specializare, naşterile şi bolile femeieşti țin de altă specializare, inima şi vasele de sânge sunt un tot unitar, dar cum o fi şi medicina generală? Este o glumă?

I-am răspuns:

— Voi fi un fel de medic bun la toate, cineva care ştie puțin din fiecare. Specialiştii observă de obicei doar bolile care țin de domeniul lor de specializare. Un ciocan vede în fața ochilor doar cuie. Un ortoped vede în fața ochilor doar fracturi.

— Asta v-au învățat deja? Câte puțin din fiecare specializare? Atunci primul lucru pe care trebuie să-l învățați este să susțineți cu argumente această specializare.

Toate concepțiile pe care ni le formăm treptat, despre cum trebuie să fie şi cum va fi totul, se strâng maldăr unele peste altele şi ne îngreunează mai tare, pe zi ce trece. De ce era atât de important pentru mine ce crede ea şi de unde provenea această necesitate de a beneficia de o recunoaştere normală, convențională şi maternă, în condițiile în care întreaga mea experiență şi toate datele empirice indicau faptul că ea niciodată nu avea să mi-o acorde?

— Vrei să mergem în camera ta? o întreb, dar ea nu-mi răspunde, doar se ridică şi porneşte şontâc spre coridor.

Mama pare să se simtă ca acasă aici, de parcă toate acestea îi sunt familiare: linoleumul, îngrijitorii, mâncarea la ore fixe, ceea ce nu este atât de ciudat, deoarece ea şi-a petrecut toată copilăria la un internat. Spre deosebire de majoritatea celor de aici, care provin dintr-o familie şi ulterior au fost instituționalizați, mama şi-a început viața într-un internat. Când era bebeluş, a fost abandonată pe treptele unei case de copii, acolo unde a şi crescut, şi eu mă gândesc la asta în timp ce privesc făptura micuță, care dă din picioruşe şi mânuțe în fața mea. Câțiva fulgi de nea pe cap. „Părăsită când era bebeluş”, mă gândesc, pentru că simt cum plânsul zace ascuns şi mi se trezeşte la viață în adâncuri. Simt din nou nevoia să repet fraza: „A fost părăsită când era bebeluş”. Țeasta albă care se întrezăreşte printre smocurile albe de păr. Dar, din câte ştiu, mama n-a plâns niciodată că a crescut într-un cămin de copii, şi atunci plânsul nu mă mai cuprinde nici pe mine.

„Gândeşte-te că ea încă mai trăieşte”, îmi spun în gând, aşa cum obişnuiesc mereu să reflectez, de fiecare dată când vin aici. „Gândeşte-te că încă îi funcționează corpul.” Aceste maşinării cu care ne mişcăm în spațiu, şi în care nu ştim

cum am pătruns şi din care nu ştim cum vom ieşi. Ce anume sau cine se îngrijeşte ca inima să bată, ca unghiile să crească şi cine sau ce a decis ca toate acestea să înceapă şi apoi, într-o zi, să se sfârşească. Noi ne naştem dintr-o celulă cât un fulg, iar apoi ne stafidim, şi totuşi, iat-o mergând pe coridor, cu rinichi, plămâni şi creier, totul este în continuare în corpul ei, şi inima bate în fragila ei cutie toracică, printre vetustele oase poroase.

Mama are un talent special de a proceda în aşa fel încât tot ceea ce întreprinde ea să pară ceva ce toți ar trebui să facă. Acum, ea locuieşte aici. Totul în jur este curat şi frumos, şi sunt mereu supravegheați de cineva, se serveşte masa la ore fixe, iar ea este respectată, îngrijită şi susținută, şi inclusiv acum, în faza aceasta avansată de demență, reuşeşte într-un fel sau altul să dea impresia că toți cei care suferă de demență ar trebui să locuiască într-un centru de îngrijire a bătrânilor. Ca şi cum ea, indiferent unde s-ar afla, mereu este în centrul atenției.

O ajut să se aşeze pe sofa, iar eu mă aşez pe scaun. Mama stă în poziția în care am pus-o şi se uită la mine cu ochii goi. Deja a şi uitat că am urcat împreună până aici.

— Ce mai faci? strig eu pentru a o face să vorbească.

Răspunsul ei vine în mod mecanic:

— Mulțumesc, binişor. Aşa şi aşa. Şi tu ce mai faci?

Este îmbrăcată într-o rochie cu model marca Marimekko, cu țesătura uzată de-a lungul mai multor decenii. Odată, prin anii şaptezeci, îşi cumpăra toate hainele de la Norway Designs, şi din câte ştiu, de atunci nu şi-a mai cumpărat haine niciodată.

— Şi eu sunt bine, am avut mult de lucru în ultima vreme. Am avut mulți pacienți. Şi evident, o parte dintre ei sunt *bolnavi închipuiți*, dar asta-i de când lumea şi pământul.

Mama îşi lasă capul într-o parte la auzul expresiei „bolnavi închipuiţi” pentru că nu o înţelege, chiar dacă i-am zâmbit şi i-am desenat în aer semnul de ghilimele ca să o ajut să înţeleagă umorul situaţiei, dar umorul a fost unul dintre aspectele măturate de valul imens care a lovit-o şi a luat odată cu el totul, în afară de fraze pe care le-a spus şi de gesturi pe care le-a făcut în repetate rânduri înainte.

De câte ori trebuie să repeţi un gest pentru ca acesta să se imprime în structura de bază? La astfel de lucruri reflectez în timp ce vorbesc cu mama, deoarece unul dintre avantajele demenţei este că nu e nevoie să inventezi ce să spui. Poţi să repeţi întrebarea anterioară, pentru că deja a uitat că ţi-a răspuns la ea.

Pe vremea când beam, obişnuiam să mă satur cu vinul la cutie pe care-l ţinea în bufet. Umpleam o ceaşcă de cafea cu vin roşu, şi atâta timp cât puteam să sorb câte o înghiţitură din ea, nu era nici o problemă să port o discuţie cu mama, o conversaţie care se învârtea în cerc, care nu se îndrepta nicăieri anume, o conversaţie pe care n-aş fi putut să o port dacă aş fi fost trează. Dar acum îmi place să stau aici şi să repet aceleaşi propoziţii. Descopăr o stare de linişte în acest dialog absurd, care îmi aminteşte de dialogul din *Aşteptându-l pe Godot*, pe care l-am văzut la Torshovteater odată, pe la finele anilor şaptezeci.

— Ce mai faci? o întreb din nou.

Stau acolo uitându-mă la mama, şi ştiu că, în ciuda tuturor încercărilor mele din ultimii ani de a o face să se comporte normal, ca toţi ceilalţi oameni, lipsa aceasta de expresie îmi este familiară, mă face să mă simt în largul meu: faţa ei tăcută şi îmbufnată.

În sufletul meu a existat mereu cineva care râdea, imita şi îi măscărea pe alţii atunci când încercam să mă prefac că, pentru mine, era ceva firesc să port o discuţie cu ceilalţi părinţi la grădiniţă, la şcoală, la cinele din Grenda, în timpul

petrecerilor din grădină, un gen de discuție prietenoasă şi bine intenționată care, în urechile mele, mereu suna fals, exagerat şi artificial.

— Binişor, mulțumesc, când mai bine, când mai rău, îmi răspunde mama, aşa cum obişnuia să le răspundă mai demult cunoscuților pe stradă sau când vorbea la telefon, dar niciodată mie.

Când aveam opt sau nouă ani, m-am dus cu mama în oraş. Ne-am întâlnit cu o cunoştință de-ale ei, probabil cineva de la spital, altfel mă gândesc că nu s-ar fi oprit la taclale, pentru că niciodată nu stătea de vorbă nici cu vecinii şi nici cu vreo altă cunoştință pe stradă.

Mama s-a oprit şi era pe punctul de-a spune ceva, dar persoana cu pricina doar a salutat dând din cap şi şi-a văzut de drum, fără să încetinească măcar.

Amândouă am rămas țintuite locului câteva secunde. Ce expresie am văzut atunci pe fața ei! De parcă cineva i-ar fi tras un pumn. Apoi am mângâiat-o pe braț, chiar dacă noi nu ne atingeam niciodată, şi atunci m-a lovit peste mână de parcă aş fi fost o insectă.

Mi s-a făcut frică, dar nu pentru că m-a lovit, deoarece pe atunci era ceva obişnuit să-ți plesneşti copiii în public, ci pentru că ea fusese umilită de cineva, şi de aceea îi era ruşine, şi era un sentiment pe care îl recunoşteam uşor, dar faptul că *ea* stătea acum înmărmurită şi părea neajutorată, asta m-a făcut să mă simt de parcă întreaga planetă avea să dispară.

— O să aduc nişte cafea, îi spun.

Mama încuviințează, dar mi se pare că nu prea ştie de ce dă aprobator din cap, ci mai degrabă o face din reflex.

La bucătărie torn din termosul mare două ceşti de cafea şi le duc mamei.

— Ce pricepută eşti! îmi zice mama.

— Nu mi-ai mai spus asta înainte. Nici când făceam menaj la vârsta de nouă ani, nici când am intrat la Facultatea de Medicină. Dar acum când ți-am adus cafea de la bucătărie, cafea pe care nici măcar n-am făcut-o eu, îmi spui că sunt pricepută.

Mama încuviințează şi zâmbeşte, de parcă aş fi anunțat-o că urmează să fie vreme bună în weekend. Mă priveşte fix în ochi. Pot să-i spun tot ce vreau acum. Mi se pare atât de bizar, încât îmi mut privirea de la ea. Cineva trebuie să preia responsabilitatea pentru menținerea relației dintre noi, şi să o păstreze aşa cum a fost dintotdeauna. Pentru eventualitatea în care îşi va reveni. Pentru că, în adâncul sufletului, cred că partea sănătoasă din corpul ei încă mai există pe undeva, şi că va reapărea şi mă va trage la răspundere.

— Ştii de ce mă aflu aici?

— Ai devenit puțin confuză, mamă. Ai nevoie de cineva care să te îngrijească. Haide, bea-ți cafeaua acum.

— De ce îmi spui „mamă”?

— Pentru că eşti mama mea.

— Văd ceva familiar la tine, dar nu reuşesc să-mi dau seama de unde să te iau. Eşti una dintre studentele mele?

Nu-i răspund. Oricum, peste câteva clipe, va uita ce m-a întrebat.

Mama aşază ceaşca pe masa din fața ei şi mă priveşte de parcă e pe punctul de a-mi spune ceva ce nu mi-a mai spus până atunci.

— Încep să mă satur.

— La ce te referi?

— Nu mai vreau să trăiesc.

— Haide, mamă!

— Vreau să mor.

— Dar nu trebuie să vorbeşti aşa!

Purtăm această conversație la fiecare vizită, şi, ca de obicei, mă gândesc: „De ce nu?” Nu doar că nu i se permite să moară, dar nu are voie nici să vorbească despre asta. Conform legii, trebuie să ținem în viață un pacient cu orice preț, indiferent de câtă durere trebuie să suporte. Colac peste pupăză, nici măcar nu e voie să rosteşti acele cuvinte. Aceasta este o parte a eşafodajului care trebuie menținut intact pentru ca nu cumva celor tineri şi sănătoşi să le fie afectată starea de spirit. Noi, cei care suntem sănătoşi şi sprinteni, dorim ca bătrânii să trăiască o viață cât mai asemănătoare cu a noastră: să doarmă, să mănânce şi să facă mişcare. Toate acele lucruri pe care eu le spun pacienților. Nu se termină niciodată, nici măcar aici, deoarece noi refuzăm să renunțăm la speranța că toate etapele de vârstă pot fi înfruntate şi că orice formă de decădere fizică poate fi încetinită. Dar noi nu ştim cum este să fim în locul lor şi, în ziua în care aflăm, este deja prea târziu.

Mama suspină.

— În fiecare dimineață mă enervez atât de tare că n-am murit.

Se întâmplă ca mama să aibă astfel de momente în care este ea însăşi din nou, pentru că astfel de lucruri obişnuia să spună şi mai demult, în fosta ei versiune, când era sănătoasă. Dar apoi, acea versiune dispare la fel de rapid cum a apărut, şi înainte să apuc să-i răspund, uşa se deschide şi intră o infirmieră.

— Şi ce mai faceți aici? întreabă ea şi se uită prin cameră, aranjează pernele, îi dă mamei nişte pastile, şi în tot acest timp îi vorbeşte mamei ca unui copil mic, aşa cum le vorbeam eu celor internați la centrul de îngrijire a bătrânilor, acolo unde lucrasem în studenție.

Îi zâmbesc asistentei, la fel cum pacienții şi internații de la centrul de îngrijire obişnuiau să-mi zâmbească mie

odinioară, cu capul lăsat într-o parte, o expresie pe care, pe atunci, o interpretasem drept un fel de invidie pentru tinerețea mea.

A trecut multă vreme de când am înțeles că interpretarea aceea a mea fusese de fapt indulgență, că ei mă citiseră ca pe o carte deschisă, aşa cum văd eu prin această asistentă, care roboteşte în jurul nostru, cu corpul ei tânăr, şi îmi dau seama că vârsta mea, şi părul cărunt al meu, şi al mamei au un efect stimulator pentru ea, deoarece face conversație cu mama şi adună ceştile. Zâmbim, şi mama ştie că se impune să zâmbească şi ea, dar aşteptăm amândouă ca infirmiera să iasă, şi apoi mă gândesc iar la cât de multe au trebuit bătrânii să *suporte* din partea mea. Atât eu, cât şi mama afişăm acum aceleaşi fețe blânde la vederea acestui dans al tinereții care se etalează în fața ochilor noştri. Suntem două pisici bătrâne şi jerpelite, holbându-se la o micuță pasăre ciripitoare pe care o putem citi ca pe o carte deschisă şi ierta, în acelaşi timp. Dar micuța pasăre ciripitoare nu detectează nimic din toate astea, deoarece dacă vreodată am fost ca ea, şi ea va fi ca noi într-o zi, iar creierul ei nu poate accepta o atare perspectivă deprimantă, dacă vrea să reuşească să-şi îndeplinească îndatorirea pe partea de reproducere.

Acum se opreşte locului cu mâinile de-o parte şi de alta a corpului.

— Trebuie să vă reamintesc că mama dumneavoastră are nevoie de mişcare. O ajută la digestie.

Ne ridicăm privirile spre ea şi dăm din cap ca doi copii ascultători. Vocea ei este pedagogică şi arogantă, dar ea nu ştie, sau nu îi pasă. În ultima vreme m-a apucat un fel de greață de oamenii tineri, adică de cei cu vârste mai mici de treizeci de ani. În urmă cu aproximativ zece ani, îmi fusese greață de tinerii sub douăzeci de ani. Parcă îmi imaginez

cum peste treizeci de ani o să fiu în stare să vorbesc doar cu oameni de peste şaizeci de ani.

În sfârşit, asistenta pleacă. În timp ce îmi schimb poziția, şi mama pleacă, aproape din reflex. Poate îşi imaginează că o voi forța să meargă pe coridoare cu căruciorul, aşa cum mă purtasem în urmă cu câteva luni, pe când aparțineam speciei umane. Din fericire pentru mama, eu nu mai aparțin omenirii, asta dacă am făcut parte vreodată.

— Stai calmă. Nu te voi obliga să faci nimic. Putem să rămânem aici.

Am remuşcări când îmi amintesc cum, în ultimul an, am fugărit-o pe mama pe coridoare, în timp ce eu trăgeam cu ochiul la telefon, aşteptând un semn de la Bjørn.

— Mamă, o strig.

Ea se uită în jur ca să vadă de unde vine sunetul, şi privirea i se opreşte asupra mea.

— Ce-i?

— Nu mi se potriveşte profesia de doctor, nu mi se potriveşte viața de familie şi nu sunt bună de nimic.

Ea se uită în altă parte, de parcă ar încerca să-şi aducă aminte ce să spună. Apoi îmi răspunde:

— Nu da cioara din mână pe vrabia de pe gard. Mama se lasă pe speteaza canapelei şi începe să sforăie. Cu fiecare sforăit, îi tremură carnea în jurul gurii.

După ce mama l-a întâlnit pe Aksel prima dată, am întrebat-o ce părere are.

— Este foarte slab. Şi are o față de copil.

Vorbea de parcă mi-ar fi făcut un favor, ca să nu mai vin să o deranjez după aceea: „De ce nu m-ai prevenit că este atât de slab şi că are o față ca de copil?”

Dar eu nu m-am dat bătută.

— Totuşi, nu-i aşa că e arătos? Într-un fel tipic celor din sud?

Aksel are pielea prea întunecată ca să fie norvegian sadea – toată familia lui are tenul închis.

Mama mi-a răspuns:

— Ba da. Dar el arată de parcă ar lucra la spălătoria din Grand Hotel.

După ce le-am povestit asta oamenilor de-a lungul anilor, ca pe o anecdotă amuzantă, mulți au considerat că mama fusese geloasă. „Doar pe tine te avea, evident că îi era frică să nu te piardă." Asta îmi spuneau ca să mă consoleze; în situația lor, probabil că şi eu aş fi spus ceva asemănător, aşa zic oamenii de obicei, din reflex.

Dar mama nu era absolut deloc geloasă, ci voia doar să echilibreze puțin lucrurile. „Arătos, da, din sudul țării, da, dar nu uita de spălătoria din Grand Hotel."

Mă ridic în picioare, dar rămân locului şi mă uit la ea. S-a micşorat atât de mult, încât a dispărut complet în rochia Marimekko, care îi venise bine odinioară, când o cumpărase, dar care acum este cel puțin cu două numere prea largă. Cu toate acestea, observ prezența ei de parcă ea ar fi ocupat fiecare colțişor al încăperii, şi îi spun domol:

— Dacă aş fi fost ca tine, atunci ți-aş fi acoperit fața cu o pernă. Cu siguranță că n-ar fi trebuit să apăs prea tare.

Drept răspuns, mama sforăie de i se mişcă toată față.

În tramvai, un bărbat se ține cu putere de bară. Este slab şi sfrijit, cu obrajii supți şi cu dinții de sus mai proeminenți, aşa cum se întâmplă în cazul celor care consumă substanțe. Are fața brăzdată de urme, şi nişte haine care fuseseră moderne în urmă cu cincisprezece ani. Îl dor genunchii şi îşi ține ochii pe jumătate închişi. Şi-a încleştat ambele mâini pe un mâner fixat în perete şi aproape că se lasă cu toată puterea pe el. Este imaginea întruchipată a stării deplorabile, şi totuşi, în acest moment, în această clipă, se simte mai bine decât toți ceilalți, decât noi, pasagerii treji, care stăm şi ne uităm la el neliniştiți.

La liceu, ne proiectau filme despre cât de rău e să te apuci de droguri. Drogați pe jumătate morți vagabondau pe străzi, cu corpul plin de răni. Am auzit atunci despre prostituție şi moarte cauzată de supradoză în toaletele publice, unde podeaua era plină de sânge, pişat şi excremente, şi marea întrebare care se punea tot timpul era: „De ce făceau asta?" Nu-mi puteam explica, şi nimeni nu făcea nici un demers pentru a mă ajuta să înțeleg. Nimeni nu ne-a explicat extazul pe care-l produce drogul, această tentație, această uşă care se deschide în văzduh, în mijlocul unei zile banale, pe care o poți deschide şi prin care poți trece şi să te trezeşti într-un alt loc, diferit.

„Ai grijă, ai grijă", îmi spun în sinea mea, „pentru că nu mai eşti protejată de căsnicie şi nici de viața de familie, şi nu mai poți lua nimic de-a gata. Vei intra în perioada bătrâneții singură."

Când cobor din tramvai la stația Solli, îmi dau seama brusc că îmi este foame, şi am un sentiment atât de ciudat, încât nici măcar nu-l pot identifica imediat. Mai întâi mi se pare că am mâncat ceva ce nu mi-a priit. Apoi îmi amintesc că nu am mâncat nimic de ieri de la lasagna, şi, după câteva minute, sunt la cafeneaua Kaffebrenneriet, exact la aceeaşi masă la care Bjørn şi cu mine stătuserăm față în față, în

urmă cu aproximativ un an, şi comandaserăm un quiche şi o ceaşcă de cafea din meniul zilei.

Beau cafeaua, închid ochii şi simt cum gustul se răspândeşte pe vălul palatin.

Încă o zi, şi va fi bine. Încă o oră. Unii mă plac, alţii vor să mă aibă în preajmă, indiferent dacă e vorba doar despre fetişcana de la bar, care tocmai mi-a zâmbit şi mi-a urat o zi bună, chiar dacă pe un ton ridicat şi ascuţit, care mă zgârie puţin pe timpan, dar orişicum.

„În viitor voi fi complet singură, aşa cum a fost şi mama", reflectez eu în timp ce urc treptele din blocul de pe strada Oscars. M-am temut întotdeauna că voi sfârşi astfel, şi chiar aşa am sfârşit: ca mama, singură în acest apartament.

La intrare am golit cutia poştală, care era plină de reclame, în ciuda faptului că exista un bilet lipit pe care scria: „Fără reclame, vă rog". După ce mama se mutase la centrul de îngrijire, mi-a luat o săptămână să fac curat. Apartamentul arăta de parcă un animal mare ar fi mestecat şi ar fi înghiţit tot mobilierul din apartament, iar apoi ar fi regurgitat totul, ici şi colo. N-am îndrăznit să arunc prea multe, şi în continuare mă aştept ca mama, în varianta ei sănătoasă, să reapară şi să întrebe ce s-a ales de toate lucrurile ei.

La bucătărie, citesc corespondenţa, arunc reclamele şi păstrez facturile. În ultimii ani cât a locuit aici, întotdeauna le răspundea pozitiv celor care sunau, şi bifa toate ofertele pe care le primea prin poştă. Ea, care niciodată nu fusese interesată de decoraţiuni şi nu credea în suplimente alimentare, îşi umpluse apartamentul cu obiecte minuscule, figurine mici de porţelan, farfurii decorate cu Moş Crăciun, cu cutii şi cutiuţe de diverse vitamine şi antioxidanţi. Am aruncat tot ce am găsit, dar în continuare se întâmplă să dau peste vreun ziar sau peste o cutiuţă de vitamine.

Aud că intră cineva în apartament. Aud uşa închizându-se, apoi sunetul unui troller pe coridor, după care îşi face apariția Bjørn în cadrul uşii. Lasă bagajul jos, lângă perete, şi se aşază în fața mea.

— Nu, îi spun eu simplu.

Şi astfel am făcut primul pas în dialog. Exact cum am făcut şi cu mesajele de pe mobil: cel mai bine este să nu răspunzi, şi acum eu am răspuns.

Bjørn detectează acest lucru, şi îmi dau seama că zâmbeşte în momentul în care se ridică şi începe să pregătească o cafea.

Ridică întrebător cana espresorului şi mă priveşte lung. Eu scutur din cap.

— Bine. Este în regulă dacă îmi fac o cană doar pentru mine, atunci?

Încuviințez, şi Bjørn ia espresorul mic, îl umple cu apă şi cafea, înşurubează componentele şi îl pune pe aragaz. Apoi se aşază din nou.

— Aşa. Acum am plecat de la Linda pentru totdeauna. Nu mă mai întorc niciodată acolo.

— Astăzi mi-am dat seama că sunt pe cale să mă însănătoşesc. Dar acum simt că sunt pe punctul de-a mă îmbolnăvi din nou.

— Vrei să plec?

— Hm... da.

— Pot să beau o cafea mai întâi?

Ridic din umeri.

— Fă ce vrei.

Bjørn nu spune nimic, şi rămâne acolo, uitându-se la mine, la masă, după care îşi lasă ochii în podea. Apoi se ridică, opreşte aragazul şi pune cheia pe masă.

— Uite cheia.

— Unde pleci?

— Trebuie să-mi caut o garsonieră sau ceva.

Mă ridic în picioare şi pornesc aragazul din nou.

— Stai jos.

Bjørn se aşază. Îmi cuprinde mâinile între ale lui, exact ca acum un an, şi stăm aşa o vreme. Apoi, îi spun:

— Cum rămâne cu Linda? Cum a reacționat când ai plecat?

— Linda şi-a reluat vechile obiceiuri. Noul ei comportament a fost ceva trecător, pentru că, în ultima săptămână, şi-a reluat vechile obiceiuri. În urmă cu câteva zile, voia din nou să ne despărțim, iar treaba asta a fost la ordinea zilei. „Criza a trecut, putem să ne reluăm activitățile.” „Nu. Nu mai vreau. Acum mi-a ajuns.”

— De ce vrea să divorțeze, de data asta? îl descos, deoarece m-a cuprins din nou curiozitatea ca mai demult, şi mă întreb dacă m-a părăsit vreodată. Dar nimic nu dispare, totul rămâne acolo unde a fost. Sigur curiozitatea va continua să existe, doar că îşi va schimba forma iar şi iar.

— Fiindcă am uitat să cumpăr vignetă pentru maşină. Joi seara am pornit într-o cursă lungă cu maşina. Am încercat să iau legătura cu tine, dar nu mi-ai răspuns, aşa că am condus înapoi acasă şi i-am spus că vreau să divorțăm. Nu vreau să mă mut de acasă temporar. Nu vreau să stăm separați. „Vreau să divorțăm”, i-am spus. Apoi i-am zis că poate să păstreze casa şi maşina, totul. Linda doar râdea. Dar când am început să-mi fac bagajul şi s-a postat în fața mea, țipând, mi-am dat seama că nu pricep cum de mi-a fost atât de frică de ea. Sunt de două ori mai înalt, şi totuşi, cu feţişoara aia a ei, urla la mine, aşa cum o făcuse în toți anii aceştia. Ştiam că era pe punctul să mă amenințe din nou cu divorțul, şi am luat o pauză de la împachetat, m-am aşezat pe marginea patului, doar ca să-mi pun ordine în gânduri, dar a reuşit să se abțină în ultima secundă. A fost amuzantă când s-a abținut să mă amenințe. Este ciudat când vechile obiceiuri sunt încălcate. Atunci, m-am ridicat

şi am reluat împachetatul, ea a început să plângă, dar nu mi-a păsat absolut deloc. Acum ştiam că viaţa mă aştepta dintotdeauna după colţ, că nu mai era nimic de făcut. Dar în momentul în care eram pe punctul de a ieşi cu geamantanul, mi-a spus că, dacă plec acum, se va sinucide, şi de aceea nu am dormit la hotel, aşa cum plănuisem. De data asta, am rezistat împreună douăzeci şi patru de ore. Nu ne-am dus la serviciu nici unul din noi şi mi-am petrecut întreaga zi încercând să iau legătura cu tine. De ce nu mi-ai răspuns?

— Pur şi simplu n-am mai suportat.

Espresorul începe să ţiuie, şi Bjørn se ridică şi opreşte aragazul. Apoi ia o ceaşcă din bufet, o umple şi se aşază din nou.

— „Pe cine suni şi cui îi trimiţi mesaje tot timpul?" m-a întrebat Linda. „Lui Elin?" „Da", i-am răspuns. „Şi ea te va părăsi", mi-a spus Linda. „Aşa cum l-a părăsit pe soţul ei. Toţi cei care se cunosc în felul acesta..." bla, bla, bla. „Mă cac pe tot ce zici", i-am spus. „Tot ce vreau e să plec cât mai departe de aici. Nu mai vreau să fiu aici. Dacă Elin mă vrea, bine, dacă nu, îmi găsesc o garsonieră sau un apartament, văd eu." Atunci Linda mi-a spus că va avea grijă să îmi rupă legăturile şi cu copiii, şi cu nepoţii. Dar ei ne-au văzut în toţi aceşti ani. Ei ştiu ce viaţă am dus cu ea. În acelaşi timp, au văzut că eu nu am reacţionat şi probabil au dedus că îmi este bine şi că îmi convine viaţa aceasta.

— Ce-o să creadă despre relaţia noastră?

— Nu ştiu. Dar bănuiesc că o să te placă.

— Poate că nu.

— Bine. Dar acum ei sunt adulţi, au avut o copilărie reuşită şi un mediu sigur. Nu au de ce să se plângă.

— Dacă o casă în care m-aş afla şi eu, şi Linda ar lua foc, ai salva-o pe Linda înaintea mea.

— Aşa crezi?

— Instinctul te-ar face să o salvezi pe mama copiilor tăi.

— Dar probabilitatea să mori într-un incendiu este infinitezimală. Ca să nu mai vorbim despre şansele ca tu şi Linda să vă aflați în aceeaşi casă.

— Este o probabilitate la fel de redusă precum câştigul la loto. Sau naşterea.

— Da. Ştii la ce mă gândeam? Să facem ceva bun la cină, ca să sărbătorim.

— Ce să sărbătorim?

— Că locuim aici de acum înainte. Şi că suntem împreună.

— Chiar aşa? Asta facem noi acum?

— Da.

— E bine că măcar unul din noi ştie ce se va întâmpla mai departe.

— Îți plac vinetele?

— Da. Dar renunțăm la ideea de a cumpăra o canapea nouă, nu-i aşa?

— Putem să vorbim despre asta mai târziu. Pe internet sunt multe modele frumoase la mâna a doua. Am câteva idei despre cum am putea aranja aici.

— Dacă vrei să cumpărăm o canapea nouă, trebuie să te ocupi.

— Bineînțeles. Mă mă voi ocupa eu.

— Nu vreau să fiu implicată absolut deloc. Poți să alegi culoarea şi forma. Eu nu vreau decât să vin acasă într-o zi şi să văd canapeaua.

— Este în regulă.

— Şi nu vreau nici un fel de reuniuni de familie, cu toți copiii invitați încoace şi să alcătuim o aşa-numită familie bonus.

— Nu, nu.

— Va trebui să treacă îndeajuns de mult timp până să organizăm aşa ceva.

— Nu este nevoie să facem aşa ceva deloc.
— Poate la anul. Sau poate că îi vom invita pe rând.
— Nu trebuie să ne gândim la asta acum.

Mulțumiri

Mulțumesc, Sissel Gran, Liv Hagen, Peter Erik Hagen, Anne Lise Jomisko, Hilde Jørgensen, Bent Kvalvik, Alba de Figueiredo Lykke, Anitra Lykke şi Ella de Figueiredo Lykke!

Îi port o recunoştință deosebită editoarei mele, Cathrine Narum.

Nu în ultimul rând, îmi face o mare plăcere să le mulțumesc celor două persoane care, din anumite motive, au dorit să-şi păstreze anonimatul. Fără ele, această carte n-ar fi văzut niciodată lumina zilei.

În colecția Raftul Denisei au apărut

Julie Orringer, *Portofoliul fugii*
Susana Fortes, *Iubirea nu e un vers liber*
Paula McLain, *Când stelele se întunecă*
Narine Abgarian, *Din cer au căzut trei mere*
Susan Choi, *Exercițiu de încredere*
Akira Mizubayashi, *Inimă frântă*

Laura Lindstedt, *Prietena mea Natalia*
Romain Gary, *Marele vestiar*
Yōko Ogawa, *Poliția Memoriei*
Etgar Keret, *Haide, zboară odată*
Care Santos, *Voi merge pe urmele paşilor tăi*
Guzel Iahina, *Trenul spre Samarkand*
Avni Doshi, *Zahăr ars*
Chris Cander, *Greutatea unui pian*
Lorenzo Marone, *Un băiat ca toți ceilalți*
Zülfü Livaneli, *Serenadă pentru Nadia*
Thomas Mann, *Moartea la Veneția. Povestiri 1893–1912*
Clarice Lispector, *Cea mai mică femeie din lume. Proză scurtă 1940–1964*
Yukio Mishima, *Confesiunile unei măşti*
Nikolai Leskov, *Lady Macbeth din Mțensk*
Francesc Miralles, Ángeles Doñate, *Un ceai la capătul lumii*
Yukio Mishima, *Zăpada de primăvară*
James Salter, *Un joc şi o desfătare*
Ismail Kadare, *Înfruntare la nivel înalt: Misterul convorbirii telefonice Stalin–Pasternak*
Anna Hope, *Aşteptări*
J.M. Coetzee, *Aşteptându-i pe barbari*
Melanie Benjamin, *Viscolul copiilor*
Maja Lunde, *Ultimii cai din stepă*
Yukio Mishima, *Cai în galop*
Heather Morris, *Trei surori*
David Foenkinos, *Familia Martin*
Alex Schulman, *Supraviețuitorii*
Teru Miyamoto, *Vis de primăvară*
Ingeborg Bachmann, *Malina*
Quentin Tarantino, *A fost odată la Hollywood*
Aleksandr Soljenițîn, *O zi din viața lui Ivan Denisovici*
Polly Samson, *Un teatru pentru visători*
Rose Tremain, *Insulele iertării*

Fiona Davis, *Leii de pe Fifth Avenue*
Yaniv Iczkovits, *Fiica măcelarului*
Natsuko Imamura, *Femeia cu fustă violet*
Anaïs Nin, *Spioană în casa dragostei*
Janice Y.K. Lee, *Profesoara de pian*
Jay Parini, *Ultima gară*
Jane Smiley, *Perestroika la Paris*
Alan Hlad, *Mesagerul secret al lui Churchill*
Romain Gary, *Rădăcinile cerului*
Cormac McCarthy, *Drumul*
Eshkol Nevo, *Ultimul interviu*
Nicole Krauss, *Să fii bărbat*
Colson Whitehead, *Trişorii din Harlem*
Matteo Strukul, *Dante. Enigma*
Michel Houellebecq, *Anihilare*
Andrea Bajani, *Cartea caselor*
Vesna Goldsworthy, *Cortina de Fier*
Anthony Doerr, *Cetatea cucului din nori*
Arthur Koestler, *Întuneric la amiază*
Thomas Mann, *Mario şi vrăjitorul. Povestiri 1919–1953*
François-Henri Désérable, *Stăpânul şi cuceritorul meu*
Colm Tóibín, *Magicianul*
Naoise Dolan, *Vremuri interesante*
Susan Choi, *Studentul străin*
Clarice Lispector, *Fericire clandestină. Proză scurtă 1971–1977*
Genki Kawamura, *Dacă pisicile ar dispărea din lume*
Yukio Mishima, *Starul*
Anton Pavlovici Cehov, *Dragostea. 12 povestiri*
Gwen Strauss, *Cele nouă femei de la Ravensbrück: o poveste adevărată despre supraviețuire în Germania nazistă*
Nikola Scott, *Fetele din livada cu meri*
Giuliano da Empoli, *Magul de la Kremlin*
Fiona Davis, *Adresa*

Nina Lykke, *Din cauze naturale*